

אוסף גיליונות

מבית 'צוף' הוצאה לאור

פרשת בהעלותך | גיליון 138 | סיון תש"פ

הרב הדומה למלאך
רסיסי אורה ממסכת חייו הנפלאה
של הגאון הגדול
רבנו **נסים סולידנו זצ"ל**
ראש ישיבת שארית יוסף בבאר יעקב
לרגל מלאות שמונה שנים להסתלקותו
יב סיון תשע"ב

קול דממה דקה - מאמר בענין מורא מקדש מאת הגאון רבי דוד פלק שליט"א בעמח"ס ענינו של יום

יסודות אמונה בין בתרי הפרשה

הרה"ג מרדכי דוד נויגרשל שליט"א

אז נדברו

מחשבות לבני הישיבות

תוספת שבת

מעלת השבת וקדושתה

מים זכים

משא ומתן ופילפול בנידונים ערבים ונחמדים

הפרשה המחכימה

לקחים מעשיים ואקטואליים מפרשת השבוע

לענין הלכה

הערות הלכתיות מעשיות לעורר לב המעיין

תמצית הש"ס

תמצית הדף היומי

לדעת

מבחן בדף היומי

עינינו גל

מאמרי 'עין לא ראתה'

עומק הפשט

דיוני הלכה אקטואליים

פניני הלכה

מראשי ורבני החבורות בישיבת מיר

שיעורי דעה

מתוך שיעורי הג"ר גרשון מלצר שליט"א

חשבתי דרכי

משנתו של הגאון הגדול רבי משה שפירא זצ"ל

שיעורי חומש

מאת הגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א

שיעורי בינה

מאת הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א

מתוקים מדבש

מאת הגאון רבי יעקב ישראל בייפוס שליט"א

נחל אליהו

משיעורי הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א

ענייני לשון הרע

משיעורי הגאון רבי נחום נבנצאל שליט"א

לעילוי נשמת מרת מרים איטה ב"ר יהודה אשת הרה"ח עמנואל בר ז"ל - י"ב סיון תשע"ט

זמני כניסת ויציאת השבת		פרשת בהעלותך	
ר"ת	יציאה	כניסה	ירושלים
ספר	21:09	20:24	19:07
יוצא	21:12	20:27	19:22
לאור	21:14	20:29	19:15
בצוף	21:10	20:26	19:16
	21:10	20:25	19:06
			בני ברק
			חיפה
			מודיעין עילית
			בית שמש

אוסף גיליונות

מבית 'צוף' הוצאה לאור

גיליונות נבחרים
בהלכה ובאגדה
וסביב פרשת השבוע

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

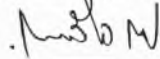

לאיש רב פעלים הרב מאיר גויטיין שליט"א
חבר הנהלת אוסף גיליונות

לרגל הכנס בנו מדדכי צבי גויטיין נ"י
לנועם עול תורה ומצוות

יהי רצון שיזכה לעלות ולהתעלות
במעלות התורה והיראה לתפארת הוריו ומוריו
ויזכו ההורים לראות רב נחת דקדושה לאוי"ט

נתן פלדמן
מנכ"ל 'צוף' הוצאה לאור

מערכת 'אוסף גיליונות'
9518479@gmail.com

ראש המערכת:

הרב נתן פלדמן שליט"א

חברי המערכת:

הרב צבי קנול שליט"א

הרב חיים וכסלר שליט"א

הרב משה הכהן שליט"א

הרב יוסף בן יהודה שליט"א

הרב עקיבא יוסף לוי שליט"א

הרב יוסף שלמה בייפוס שליט"א

הרב בנימין יודלביץ שליט"א

הרב אליעזר וייס שליט"א

מבית 'צוף'
הוצאה לאור

נתן פלדמן

"ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"

'אוסף גיליונות' מבית צוף הוצאה לאור מופץ באלפי עותקים
ניתן לפרסם מודעות ב'אוסף גיליונות'

לתגובות ובירורים בכל ענייני ה'אוסף' -

פרסום, נקודות הפצה, הוספת גיליונות, תרומות, חסויות והנצחות,

ניתן לפנות לטלפון 050-4102061 (בשעות בין הסדרים) או באמצעות דוא"ל.

ניתן לתרום וכן לשלם עבור קניית גיליונות

באמצעות עמדות "נדרים פלוס" או "קהילות"

בחיפוש המילים "אוסף גיליונות"

תרומה טלפונית בנדרים פלוס: 03-7630543 מס' 1335

תרומה טלפונית בקהילות: 073-2757000 מס' 9641

אוסף גיליונות

מבית 'צוף' הוצאה לאור

עינינו גל | 31

מאמרי 'עין לא ראתה'

עומק הפשט | 35

דיוני הלכה אקטואליים

פניני הלכה | 39

מראשי ורבני החבורות בישיבת מיר

שיעורי דעה | 43

הלכה דעה ומוסר

מתוך שיעורי הג"ר **גרשון מלצר** שליט"א

יסודות אמונה בין בתרי הפרשה | 45

תובנותיו של הרה"ג **מרדכי דוד נויגרשל** שליט"א

אז נדברו | 47

מחשבות לבני הישיבות

תוספת שבת | 53

מעלת השבת וקדושתה

הפרשה המחכימה | 55

לקחים מעשיים ואקטואליים מפרשת השבוע

לענין הלכה | 59

הערות הלכתיות מעשיות לעורר לב המעיין

מים זכים | 61

משא ומתן ופילפול

בנידונים ערבים ונחמדים

הרב הדומה למלאך | 63

רסיסי אורה ממסכת חייו הנפלאה

של הגאון הגדול רבנו **נסים טולידנו** זצ"ל

ראש ישיבת שארית יוסף בבאר יעקב

עם הספר | 65

פרסומים ומודעות מבית צוף הוצאה לאור

חישבתי דרכי | 7

נקודות אור במשנתו של

הגאון הגדול רבי **משה שפירא** זצ"ל

שיעור חומש | 11

מאת הגאון הגדול רבי **חיים פיינשטיין** שליט"א

ראש ישיבת "עטרת שלמה

שיעורי בינה | 13

שיעורים לפי סדר המצוות להרמב"ם

מפי הגאון רבי **ישראל בונם שרייבר** שליט"א

ראש ישיבת "נתיב הדעת"

נחל אליהו | 15

משיעורי הגאון רבי **אליהו דיסקין** שליט"א

על פרשת השבוע ועניני דיומא

מתוקים מדבש | 19

נטפי לקח מפרשיות השבוע

מאת הגאון רבי **יעקב ישראל הכהן בייפוס** שליט"א

בעל מחבר "ילקוט לקח טוב"

ענייני לשון הרע | 21

משיעורי הגאון רבי **נחום נבנצאל** שליט"א

קול דממה דקה | 23

מאמר בענין מורא מקדש

מאת הגאון רבי **דוד פלק** שליט"א

בעמח"ס ענינו של יום

תמצית הש"ס | 27

תמצית דף היומי

לדעת | 30

מבחן בדף היומי

בתקופה זו

ניתן להשיג את "אוסף גיליונות"

בימי חמישי במקומות הבאים:

סנהדריה מורחבת 114 כניסה	"גל פז" - רבי עקיבא 88	בני ברק
ג (משפחת דרזי)	בית שמש	בית הכנסת "משכנות יעקב" רחוב קהילות יעקב פינת בן דוד (בכניסה לבנין)
"גל פז" רח' מלכי ישראל	רחוב בן איש חי 48 (משפחת לוי)	ישיבת "בית הלל" רחוב דמשק אליעזר (ברחבה למטה)
מודיעין עילית	ירושלים	בית הכנסת "יוצאי פוניבז'" (צעירים)
ברכפלד - בכניסה לביהכ"נ משכן תורה	בית וגן -	רח' האדמו"ר מצאנז (בכניסה לבית המדרש)
ברכפלד - רבי יהודה הנשיא 37-39	רח' משולם ראש 1 (בכניסה לבנין)	בית הכנסת "תפארת ציון" (בכניסה לבנין)
ברכפלד - רשב"י 36	בית הכנסת "מנין אברכים"	בית הכנסת "הליכות חיים"
ברכפלד - ביהכ"נ אהל תורה (בכניסה לבנין)	בית הכנסת "שערי תבונה" (בכניסה)	רחוב ראב"ד (בכניסה)
קרית ספר - רחוב אבני נזר ליד "יש"	בית הכנסת "משכן שרגא" (בכניסה)	בית הכנסת המרכזי "רמת אלחנן" (בכניסה לבנין)
קרית ספר - אולם בית אבא רחוב אור החיים (בכניסה)	רמת פולין -	בית הכנסת "נאות יוסף" (במקום הקבוע)
שכונות מזרחיות - חזון איש 7 גרין פארק	סנהדריה מורחבת -	

חשבת דרכי

נקודות אור ע"פ משנת הגר"מ שפירא זצוק"ל

פרשת בהעלותך תש"פ | גליון מס' 134

לעילוי נשמת האשה בלה בת ר' מנחם הלל לוי ע"ה

שלשה מעלות מתגלות באור – גילוי המציאות – השמחה – והכבוד

הכתוב "בְּקֶרֶת תְּהִיָּה", ואילו ערב עניינו, שהמציאות מתערכבת, דבר מתערכב בדבר, והדברים לא ברורים, אנו רואים הכל בתערוכת. ביום, בבוקר, רואים דברים ברורים, ואילו בערב רואים דברים מעורבים. הערב, החשיכה, מערכבת את הצורות, והדברים מתערכבים לנו. המציאויות עם הצללים מתערכבים יחד וכך לא רואים ברור, אבל בירור דבר זה בוקר.

"להגיד בבוקר חסדך", אז המציאות ניתנת לנו, וזה חסד, בזמן שהדברים נראים ונתפסים, אז רואים את טובם, "ואמונתך בלילות", אז המציאות לא ניתנת לנו, היא לא נמצאת לנו, ואנו צריכים להאמין שהיא קיימת ועתידה לחזור ולהתגלות לנו שוב. לכן, מהאי טעמא, איתא בתענית (ס' ע"ב) "דאמר רב יהודה אמר רב לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב שנאמר הבקר אור והאנשים שולחו", כאשר אדם צריך להיכנס למקום חדש, לעיר, יכנס באור יום, והאור נקרא כי טוב, [כלשון הפסוק "וירא אלקים את האור כי טוב"]. פירוש הדבר, "כי טוב" במילים אחרות, זה "חסדך". כשאדם נכנס ביום, זה נקרא שהוא נכנס בטוב, ואילו כשהוא נכנס בחושך, בלי "וירא", כשלא רואים, כשהמציאות לא נתפסת, לא מתגלה טובה. אדם צריך להיכנס בכי טוב ולצאת בכי טוב.

באור יש את בחינת הכבוד ואת בחינת השמחה

עוד בחינה יש באור, כפי שאנו מוצאים בפסוקים רבים שהאור הוא כבוד, כגון "והארץ האירה מכבודו" (יחזקאל מ"ג ב'), "בְּאֵרִים כְּבֹדוֹ ה'" (ישעיה כ"ד ט"ו), וכהנה רבות. כשמאירים דבר, וככל שמאירים אותו יותר, אז הוא כבוד. וכך מפורש ברמב"ם, כי שני דברים מחייבים את הדלקת הנר בשבת ויום טוב, הכבוד והעונג, כבוד שבת ועונג שבת. כבוד שבת מחייב הדלקת נרות. זו בחינה נוספת באור. האור, גם כאשר הוא אינו נחוץ, גם כשהגילוי, גילוי המציאות, לא נחוץ בו, אבל ההארה עצמה, היא כבוד.

הבחינה הנוספת באור היא השמחה, כפי שאנו מוצאים כי האור והשמחה ירדו כרוכים, הם באים הרבה פעמים יחד בתורה שבכתב, דוגמת "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" "אורה ושמחה", וכך אנו אומרים על המאורות "טובים מאורות שברא אלקינו", ובהמשך כתוב, "שמחים בצאתם", כשהם יוצאים להאיר הם יוצאים בשמחה, ההארה באה יחד עם שמחה.

הכבוד ש"בשמן למאור" שייך לעצם בניין המשכן

בדעת זקנים מבעלי התוספות בתחילת פרשת תרומה, על הפסוק "שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים" מתקשה, וז"ל "שמן למאור. תימה, שכל הפרשה בצרכי בנין, חוץ מפסוק זה, שהוא צורך שלחן גבוה. ואינו אומר חטים ללחם הפנים וככשים לתמידין ועצים למערכה" ומתוך "וי"ל ששלשתן צורך בנין הן, כו', ושמן למאור, שכן דרך המלכים להדליק נר לפניהם קודם שיכנסו לבית ואע"ג דלאו לאורה הוא צריך, מכל מקום הוא כבוד של מעלה". שמן למאור זה כבוד של מעלה. וכך כתב שם החזקוני וז"ל "שמן למאור, כל ענייני הפרשה מתקוני הבנין שאין דרך למלך לבא אל ביתו עד שיתקנו בו אורה".

מעתה, אחר שהאור הוא כבוד, לכן, כדי לעשות את המשכן לביתו והיכול כביכול של המלך, צריך שיהיה שם אור, היינו, הדבר הזה הוא לא מדיני העבודה שבבניין אלא הוא שייך לבניין, הוא מדיני עצמו של בית אשר צריך

בשלש פרשות נצטיינו על הדלקת המנורה

בשלשה מקומות התורה מצוה על הדלקת הנרות במקדש. בפרשת ואתה תצוה, מיד אחר סיום הציווי על עשיית המשכן, נאמר "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד, באהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר לפני ה' חוקת עולם לדורותם וגו'", בפרשת אמר, אחרי כל המועדות, נמצאת שוב פרשה זו, "וידבר ה' אל משה לאמר, צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד, באהל מועד מחוץ לפרוכת העדות יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר לפני ה' תמיד חקת עולם לדורותיכם וגו'", שוב אותו ציווי, כמעט באותן לשונות. ובפרשתנו, לאחר שנגמרה חנוכת המזבח על ידי כל הנשיאים שהקריבו, נאמר "וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

בשלושת המקומות המיוחדים האלו, התורה מזהירה ומצוה על כך. בגמר עשית המשכן, בגמר פרשת המועדים, ואחרי פרשת חנוכת המזבח. ננסה ללמוד ולהבין את הדברים ממה שרומזים לנו רבותינו.

שלשה דברים יש באור-הראשון הוא גילוי המציאות

שלשה דברים יש באור, ושלשתם מפורשים בתורה שבכתב. הבחינה הראשונה של האור, הכתובה ראשונה בתורה, היא בחינת גילוי הקיום והמציאות, בחינה נוספת היא בחינת השמחה, ויש אור שהוא בחינת כבוד. המאמר הראשון של הבריאה, היינו הפעם הראשונה שנאמר "ויאמר אלקים", הוא, "ויאמר אלקים יהי אור", ולדעת כמה מרבותינו, וכן בדברי חז"ל, זה הוא בעצם המאמר הראשון מעשרת המאמרות שבהם נברא העולם. [בר"ה ל"ב ע"א איתא "בראשית נמי מאמר הוא", וא"כ זה המאמר הראשון, אמנם בזהר מונה "ויהי אור" למאמר הראשון, כאן מתפרש האור באופן שהוא גילוי המציאות עצמה].

פירוש הדבר, אור, זאת המציאות הנגלית, המציאות הקיימת. המילה 'מציאות' היא משורש מצא - יצא, היינו, דבר שמתגלה אלי והוא נמצא לי, אני מוצא אותו, זאת המציאות. אותה מציאות נמצאת לנו באור. כשהיא מאירה, אז היא מאירה והיא נמצאת, יש לנו אותה, היא נמצאת עבורנו, המציאות ממציאה את עצמה אלינו, היא יוצאת לגילוי, יוצאת לאור. וכך, אור, זה הגילוי של המציאות עצמה.

כשבוא העולם ברא, כלשון הפסוק, "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", אותה בריאה היתה, כפי שכתוב בפשוטו של מקרא, "והארץ היתה תהו, ובהו, וחשך, על פני תהום", כל ארבעת הדברים שהם המתנגדים למציאות בעולם, הם אלו שמכחם המציאות לא נמצאת. ואז נאמר, "ויאמר אלקים יהי אור", זה המאמר הראשון שעל ידו המציאות נעשתה מציאות, היא יצאה אלינו והיא נמצאת לנו.

איתא בברכות (י"ב ע"א) "אמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב, כל שלא אמר אמת ויצייב שחרית ואמת ואמונה ערבית, לא יצא ידי חובתו, שנאמר להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות", בבוקר, כשהיום מאיר, רואים דברים ברורים. הראשונים מבארים, כי פירוש המילה בוקר הוא שהדברים מבוקרים, כלשון

להיות "ונקדש בכבודי", וזה מתקיים על ידי האור. כבודו של הקב"ה מחייב זאת.

כי הנה, כידוע, המקדש נקרא מקום הכבוד, מקום כבודו יתברך. זה המקום שבו מתגלה כבודו, וכלשון הפסוק בישעיהו (ס' י"ג) "ומקום רגלי אכבד", וכן נבואת ירמיהו (י"ז י"ב) "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו", והכבוד מחייב הדלקת נרות. דין זה הוא חוץ ממצות הדלקת המנורה שהיא דין בפני עצמו כיתר הדינים, וכפי שיש דין של לחם הפנים על השולחן, הקטורת על מזבח הזהב, והקרכת הקרבנות על המזבח החיצון, כך גם הדלקת המנורה, אבל בהדלקת המנורה יש עוד דין אחד השייך לעצם הבית. לכן שמן למאור בא כחלק מנדבת המשכן. זה מה שמלמדים אותנו רבותינו.

הבחינה הראשונה במנורה – גילוי המציאות

במשכן ובכל כליו נתגלתה המציאות. כל המרכיבים שישנם בעולם, כל מה שיש בעולם, נמצא במשכן. המשכן הוא בעצם בהקטנה בריאת העולם כולו. הגמרא בברכות (נ"ה ע"א) אומרת "אמר רבי יהודה אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ". כלומר, עשיית המשכן, זו עשיית עולם נקי וטהור, עולם שאין בו חטא. זו הבריאה מחדש.

דעת רש"י והרבה מהראשונים. וכך משמע בדברי חז"ל, שהציווי להקמת המשכן היה רק אחרי חטא העגל. אחרי שהעולם התקלקל ונפגם וכביכול שכינתו יתברך סרה ממנו ואינה נמצאת בו, צריך היה לברוא פינה אחת, נקודה אחת בעולם, שהיא נקודה נקיה וטהורה, מקום, שכביכול, זאת הפינה שהיא העולם בטהרתו. בפינה הזאת, שם מתרכזת הבריאה, ושם נמצאת ומתקיימת כוונתו של בורא העולם בכריאת העולם, והמקום הזה הוא מקום שממנו יתוקן כל העולם כולו.

הדבר הרי מובן, כי כך סדר הדברים. אחרי שהעולם נפגם, עוות, ונתקלקל, הרי שכאשר הכל פגום, אין כאן שום צד ושום התחלה, ואין מניין להתחיל לתקן. תמיד, כדי לתקן משהו, צריך פינה אחת שהיא מחוץ לקלקול, וממנה מתחילים, וממשיכים אותה על כל הדבר כולו, עד שכולו חוזר ונתקן. מה שיתקן את כל העולם כולו, זה אותו חלק בעולם שהוא כשלעצמו מתוקן לגמרי. המקום הזה זה מקום נקי שלא נפגם בחטא, ואף כשחלילה חוטאים, את המקום הזה לא פוגמים, אלא כביכול בורא העולם לוקח אותו מאיתנו ואז אין לנו אותו, אבל כשהוא נמצא איתנו, פירוש הדבר, שנמצא איתנו מקום שהוא טהור לגמרי, נקי לגמרי. באופן, שהמשכן, ואחריו המקדשות, כשהם הוקמו, הם הוקמו כפינה ששם נמצאת המציאות כפי שבורא העולם ברא אותה, זאת המציאות.

הגמרא בשבת (מ"ט ע"ב) אומרת כי ל"ט מלאכות האסורות בשבת נלמדות מהמלאכות שהיו במשכן, מבאר זאת השל"ה, כי, הנה, נצטוונו לשבות בשבת מפני שהקב"ה שבת במעשה בראשית, לכן גם אננו שובתים ממלאכה, אכן, המלאכות שאנו שובתים מהן, אלו מלאכות המשכן, אנו שובתים ממלאכת המשכן, פירוש הדבר, אנו שובתים מאותן מלאכות, שהן ניתנו לנו, באופן, שכאשר אנו עושים אותן אז המעשים הללו הם מעשים של בריאה, אלו מלאכות של בריאה. אנו שובתים ממלאכת המשכן, משום שכביכול בורא העולם שבת מבריאת העולם, ואנחנו שובתים מהמהדורה השנייה של בריאת העולם, מאותה מהדורה ששייכת לנו. איננו יכולים לשבות מפעולות של הקב"ה, כמוכן, אולם אנו יכולים לשבות מפעולות מקבילות, מפעולותינו שלנו, שהן מקבילות לפעולותיו במעשה בראשית. וכך, הפעולות שלנו שהן מקבילות לפעולות שלו במעשה בראשית, אלו הן פעולותינו במלאכת המשכן. עצם הקמת המשכן, עצם יצירת מלאכת המשכן עצמה, היא יצירת מציאות חדשה ומתוקנת, יצירת מציאות שלימה, כאן אנו עוסקים בבריאה.

זאת היא הפעם הראשונה שנצטוונו על הדלקת המנורה, זאת בחינת האור השייכת ל"ויהי אור" של המציאות עצמה. אחרי מלאכת המשכן של פרשת תרומה, אז נפתחת פרשת תצוה, "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך להעלות נר תמיד".

שתי בחינות בעולם – המקום והזמן

הבחינה השנייה נאמרה לנו אחרי פרשת המועדים, כאן עלינו להשתדל להעמיק ולהבין משהו בדברים אלו.

הבריאה מחולקת לשתי בחינות, בחינת המקום ובחינת הזמן. אלו הן הבחינות העיקריות של העולם, אלו שתי בחינות במציאות. בחינת המקום היא ההתפרסות של הבריאה עצמה, היינו, המציאות עצמה, זה המקום שמכיל בתוכו את כל הדברים הנמצאים במקום, זהו העולם עצמו כמות שהוא, ואילו בחינת סדר הזמן, זה התהליך, הסדר, והמהלך, היינו, האופן שבו הבריאה

הולכת ומראשיתה לקראת סופה, מבריאת העולם ועד שהוא מגיע לתכליתו, האופן איך הדברים מתגלים ופועלים, ולקראת מה הדברים הולכים, המהלך הזה, זה דבר בפני עצמו השייך לסדר הזמן. כנגד שתי המערכות האלה, הרי שמערכת אחת זה המשכן עצמו, והמערכת השנייה אלו הם המועדים. המשכן עצמו, זאת המציאות בטהרתה, והמועדים, זה סדר הזמן שהוא כפי רצונו של בורא העולם.

והנה, כשאנו מדברים על העולם מבחינת מקום, הרי ששם האהרה, האור, נותן לנו את המציאות עצמה. אכן, כשאנו מדברים על האור מבחינת הגילוי של סדר הזמן, יש כאן כמה בחינות, ונבאר.

אנו יודעים שהמועדים תלויים במאורות. הקב"ה תלה את המאורות ביום הרביעי של מעשה בראשית, ושם נאמר "והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, והיו למאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ. ויהי כן". זאת היתה תליית המאורות. המאורות הם אלו שעל ידם נקבע סדר הזמנים.

אכן, כאן יש להתבונן, באותם סדרי הזמנים. כי הנה בפסוק כתוב "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ואת כל אשר בס", וכבר הארכנו בעבר בקושיית חז"ל, שלכאורה בלשון מתוקנת היה ראוי לכתוב "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו'", ואילו לשון הכתוב היא "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו'", אכן, הביאור בזה, כי אותם ששת ימים הם עצם השמים והארץ, הימים וכל אשר בהם, וכל הבריאה כולה, הכל נברא ששת ימים.

פירוש הדבר, כביכול, כמו שבורא העולם ברא את כל הפרטים שבעולם במעשה בראשית, כך הוא ברא את כל הבריאה כולה ששת ימים. היינו, הוא ברא את הבריאה כולה עם כל אשר בה, השמים, שמי השמים וכל צבאם, הארץ וכל אשר עליה, הימים וכל אשר בהם, כל זה, זאת הבריאה עצמה, והיא קיימת בכל רגע ורגע, הכל קיים ונמצא. אבל, כביכול, בורא העולם ברא את כל זה, ששת ימים, "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", בורא העולם ברא את כל ההיקף העצום של הבריאה כההליך, כמציאות שהולכת מבריאתה לקראת תכליתה, היא ממשיכה. היא הולכת. זה סדר הזמן שבורא העולם ברא. כל העולם כולו נברא עם סדר זמן, ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, זאת הבריאה בעצמה.

הכל נברא בתהליך לקראת תכלית, כהולך. כך הוא הקיום בעולם, הקיום בעולם הוא היות בזמן. פירוש, שהדברים זורמים מבריאתם אל תכליתם, הם הולכים לקראת התכלית, הם הולכים אל, הולכים לקראת. בורא העולם, ברא את הבריאה, כהולכת לקראת איזו שהיא מטרה, איזו שהיא תכלית, היא הולכת לקראת עתיד, וצריכה להגיע לאיזה שהוא מקום.

מה היא השמחה – "לשמחה מה זה עושה"

המושג שמחה, הוא אחד המושגים הפחות ברורים, זה מושג לא מובן. לעתים אנו רואים בני אדם שמחים, ואפילו שמחים באמת, אכן, אם נשאל אדם על מה אתה שמח, הלא אתה יודע שהדבר הזה קרה עכשיו ומחר הוא לא יקרה שוב, ואתה יודע היטב מה מחכה לך, אם כן במה אתה שמח, זו היא קושייתו של החכם מכל אדם, בספר קהלת (ב' ב'), "לשמחה זו מה עושה", על פניו הדברים נראים שטות, במה הנך שמח.

והנה, קושיא זו, היא קושייה שבתוך המסגרת שאנו חיים בה אין לה תירוץ. התירוץ היחיד שיאמר הנשאל, הוא, אינני יודע, איני חושב על מחר, אני מסיח את דעתי והמחר אינו מעניין אותי כל זמן שהוא לא הגיע, אולם זה תירוץ של חוסר דעת, ואילו אנו יודעים שהשמחה נמצאת ביסוד הקיום של האדם. אדם בלי שמחה לא יזוז ממקומו ולא יתקדם לשום מקום. בלי "שמחים" אין "בצאתם", זה הכח שמוביל אדם היוצא ממקומו בזמן שהוא הולך לקראת דבר שהוא מחכה לו, רוצה בו, ושואף אליו, זה עושה בני אדם לבעלי מרץ, נותן להם כח, נותן להם סיבות, אבל כאשר אדם עצוב, בדרך כלל, אין שום דבר שמעורר אותו, וכפי שמורה הנסיון של כל אחד ואחד במצבים כאלו, נלא כל אחד צריך לעבור זאת בעצמו כדי להכיר את זה, אבל כל אחד ראה זאת אי פעם בחייו, איך נראה בן אדם עצוב, עצוב באמת, הוא לא זז, אין שום דבר שמעורר אותו, ושומר נפשו בורח ממנו.

הקב"ה ברא את האדם באופן שעצם הבריאה שלו מחייבת שמחת חיים. אם הוא לא שמח, אם הוא אדם עצוב, הרי שחיון המעובדה שכל התוכחות מגיעות "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל", אולם אף מבחינה אנושית פשוטה, לא מבחינת עבודת בורא העולם, אדם ללא שמחה הוא אדם פגום, אם עוד יש אפשרות להועיל לו משהו צריכים לשלוח אותו לרופא. אדם שהוא בריא בנפשו, אצל אדם שנראה כמו שבורא העולם ברא

אותו, התכונה הזאת היא תכונה שהיא חלק מעצם צורת החיים, זה דבר ברור שחייב להיות כך. זה מה שמוביל בני אדם.

עניינה של השמחה הוא יציאה מהגבול

עומק הדברים, הנקודה הפנימית בזה, היא כך. כל שמחה היא יציאה, עניינה של שמחה היא יציאה, אפילו יציאה קטנה מהגבולות שבתוכם אני נמצא.

כך אנו מוצאים בלשון חז"ל, כי במדת הטפח יש טפח עצב וטפח שוחק. טפח עצב, הוא טפח בלבד, הוא לא פחות מטפח אבל הוא לא יותר מטפח אפילו במשהו, ואילו טפח שוחק, טפח שמח, הוא גם טפח, אבל הוא טפח שמח. גם הוא מוגבל, זה לא טפח וזרת, או טפח ואגודל, או טפח ועוד. הוא טפח, אלא שהוא שמח, היינו, הוא אותה מידה, אלא שהוא גדול יותר כי הוא שמח.

שמח, נקרא, דבר שיוצא מתוך גבולות עצמו לקראת מציאות יותר גבוהה, לקראת משהו בלי גבול. כל ביטול של גבול, של צרות, של מצב, זה נקרא שמח. טפח עצב הוא רק טפח, ואילו טפח שמח, הוא טפח עם פגיעה לפרוץ את הגבול, עם משהו שהוא יוצא מהגבול והולך לקראת בלי גבול.

אם נבדוק מתי באמת בן אדם שמח, איננו מדברים על שמחה של הוללות ושל שטות, אלו דברי הבל, אכן אותם הדברים שבני אדם שמחים בהם בדרך כלל, עניינם, אדם שמח עד כמה שהוא קולט, חש, וחווה, משהו שמוציא אותו מהגבולות הצרים, ומחבר אותו למערכת יותר רחבה, מחבר אותו ליציאה מהגבול. אדם שמח כשנולד לו צאצא, אדם שמח כשהוא נושא אשה, כך מציאותו שלו מתרחבת ומתפשטת יותר. אדם שמח באמת, כשהוא הבין משהו, היינו, בכך הוא התגבר על הגבולות ששמו אותו בהם אשר עשו אותו למוגבל, הוא הבין משהו, נפתח לפניו משהו חדש. אז האדם שמח.

בדרך כלל, השמחה היא כפי שנאמר בפסוק בקהלת ("יא ט") "שמח בחור בילדותך", בחור צעיר לא קולט ולא חש כל כך את הגבולות שבתוכם הוא נמצא. נדמה לו שהוא יכול הכל, הכל פתוח בפניו, הוא רואה המוני המוני אפשרויות, ונדמה לו שכל העולם כולו פתוח והוא יכול להושיט יד ולנגוע בכל דבר, להיות בכל מקום, לעשות הכל, להפוך את העולם. "שמח בחור בילדותך", הילדות, השחרות, הנעורים, הדברים האלו הם בעצם שמחה. על זה אומר שלמה המלך, אכן, "שמח בחור בילדותך", אבל, "ודע, כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט", זכור, אם אתה רוצה לצאת מהגבולות, לצאת מהצרות, מהמגבלות, צא רק למה שהוא באמת רצונו יתברך, צא באמת מהגבולות הצרים למציאות יותר רחבה באמת. ההרגשה הבסיסית היא כמו שכתוב בפסוק "ויטיבך לבך במראה עיניך", הלוך לבך ומראה עיניך, אבל, "ודע, כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט", היינו, אם אתה תחרוג, אם תלך ותצא למקום לא טוב, למקום אסור, למקום שאינו מציאות אמת, תשלם בעד זה ביוקר, ואז, כבר חוזרת הטענה, "לשמחה מה זו עושה", אז, העתיד שאתה הולך אליו, הוא לקראת צרות.

שמחת המועדים – כי הם ההליכה לקראת היעד

המועדים שהקב"ה נתן לנו בעולם הזה, הם זמני השמחה. הם הזמנים שמגלים לנו לאן אנו הולכים, היינו, איפה נקודת היעד, זה פירוש המלה מועד. כל המועדים נקראים רגלים, "פעמי רגלינו" אלו הפסיעות שאנו הולכים ברגלים. פירוש הדבר, המועד הוא הליכה לקראת, והמועד הוא שמחה, משום שהמועד הוא ההליכה לקראת היציאה מתוך הגבולות הצרים של הקיום שלנו כאן בעולם הזה, אלו הם המועדים. אף על השבת דרשו בספרי בפרשתנו (פסקא י"ט) "וביום שמחתכם, אלו השבתות", שבת היא מעין עולם הבא, השבת בעצם נקראת יום שמחה, וכך תקנו לנו רבותינו בזמירות "יום זה לישראל אורה ושמחה", "מנוחה ושמחה אור ליהודים".

בכל פעם שאנו תופסים, שאנו חווים את התחושה וההרגשה שאנו יוצאים מהגבולות הצרים, והולכים לקראת הרחיבי מקום אהלך (ישעיה נ"ד ב'), כאשר אנו חשים שהחיים שאנו חיים אינם צרים אלא חיים הרבה יותר מורחבים, ואנו הולכים לקראת מציאות הרבה יותר גבוהה, ובעומק הדברים אנו חשים שאנו הולכים לקראת מציאות אין סופית, זו הרגשת שמחה. כי הנה, הקב"ה ברא את האדם שיחיה לעד, והשמחה הזאת נמצאת בעצם בריאתו, כל אדם ואדם, הוא בכח, חיי עולם, היינו, מציאות לא מוגבלת.

השמחה הזאת, היא שדוחפת וממריצה אותנו ללכת אל, ללכת לקראת, ללכת אל מציאות רחבות וגדולות יותר. היינו, בעצם אנו הולכים לקראת אין סוף, לקראת בלי גבול. כל מי שחי זאת, כל מי שחש בזה, כל מי שתופס זאת באמת, שמח באמת. זאת השמחה הגדולה של המועדים.

האור שאחרי המועדים הוא חיבור לבלי גבול

מעשה, אחרי שהתורה ציוותה על המועדים, כיון שעיקרם של המועדים וקיומם המלא הוא בבית המקדש, "וישם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלש פעמי רגלינו", לשם אנו מגיעים ושם מתקיים עיקרו של המועד, הרי שבבית המקדש, במקום הזה, שם נמצאת אותה אורה שהיא השמחה הגדולה. זאת הבחינה הנוספת של האור, האור שמראה לנו עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל (שבת כ"ב ע"ב).

בפרשת הדלקת הנרות שנאמרה אחרי פרשת המועדים בפרשת אמר, נאמר "צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד. מחוץ לפרוכת העדת באהל מועד יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר לפני ה' תמיד, חוקת עולם לדורותיכם". וכתב רש"י שם "ורבותינו דרשו על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מתחיל ובה היה מסיים", היינו, חז"ל דרשו שהמילה "עדות" חלה על המנורה עצמה, על הנר המערבי, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל. "שנותן בה שמן כמידת חברותיה וממנה היה מתחיל ובה היה מסיים", כדאיאת התם בשבת.

הנר מערבי, זהו אותו אור שעובר את הגבולות של עצמו, וזה דבר יום ביומו. כל משך הזמן, כל משך השנים שהדליקו נרות, מאות רבות של שנים, בכל מקום שהיתה הדלקת מנורה, היינו, כל ימי המשכן, קרוב לארבעים שנה במדבר, י"ד שנים בגלגל, שלש מאות שישים ותשע שנים בשילה, וחמישים ושבע שנים בנוב ובבבועון, ולאחר מכן כל ימי בית ראשון וחלק גדול מימי בית שני עד סוף זמנו של שמועון הצדיק, בכל יום מחדש היה הנר המערבי דולק בנס, קרוב לאלף ומאתים שנים, יום יום, בשבת, בחג ובימי חול, בלי הפסק, נר תמיד, וכל יום היה נס, הנר הזה דלק מעבר לגבולות של עצמו, "עדות לכל באי עולם זה נר מערבי".

כאן, בפרשת הנרות שאחרי המועדים, התורה מספרת את החידוש הזה בנר, "זה נר מערבי שנותן בה שמן כמידת חברותיה", וכל יום ויום קורה כאן נס, זהו האור שמגלה את החיבור שלנו אל מעבר לגבולות של עצמנו, את החיבור שלנו לבלי גבול. זאת הפרשה השניה.

אלו הן שתי הפרשות, אלו הן שתי הבחינות של העולם, שהן הבחינות הגדולות של הבריאה. הבריאה עצמה, דהיינו, בחינת הפרסה, הקיום, המציאות, מה שנקרא המקום, כולל את כל מה שבו, שמים וכל צבאם, הארץ וכל אשר עליה, ימים וכל אשר בהם. זו כל המציאות כולה, בחינת ההתפשטות, ההיות, קיים במקום. והבחינה השניה זה הקיום בזמן, הקיום בהליכה לקראת מועד, לקראת יעד, לקראת בלי גבול. אלו הן שתי הבחינות של האור, האור בחינת גילוי מציאות והאור בחינת גילוי שמחה, היינו, גילוי בלי גבול, גילוי של אותו דבר שהוא השמחה שבעולם. כאן נמצאת השמחה האחת והיחידה בעולם. כאן נמצאת השמחה האמיתית, והיא השמחה. לכל דבר אחר קורא שלמה המלך הוללות ולא שמחה.

הבריאה מחולקת לעולם שנה ונפש

עתה נבאר את העיקר השלישי בעולם, שעליו נברא העולם. הבסיס השלישי שעליו עומד העולם, חוץ מבחינת המקום והקיום, ובחינת הזמן המהלך וההליכה לקראת. את הבחינה הזו, הבחינה השלישית, גילה לנו אברהם אבינו בספר שהוא השאיר לדורות. והספר שנשאר בידינו מאבינו הראשון, מאברהם אבינו, מראש צורים, כפי קבלת חז"ל ורבותינו הראשונים, הוא הספר שנקרא ספר יצירה.

בספר זה כתובים התכנים, שהם הרבה מעבר להשגות שלנו, איך גילה אברהם אבינו את בורא העולם בתוך העולם. כי הנה, אברהם אבינו הכיר את בוראו, אולם איך הוא הכירו, מה היו מחשבותיו, מה הוא תפס, מה הוא ראה, מה הוא הבחין, מה הוא הבין, מה הביא אותו לדבר שהוא היה נגד כל העולם כולו, הלא הוא היה בודד, כפי שדרשו חז"ל "אברהם העברי", שכל העולם כולו מעבר מזה והוא לבד מהעבר השני, ומדובר פה על נער קטן, יש דעה שבן שלש הכיר אברהם את בוראו, ילד, עם כח כזה, עם עצמה נפשית כבירה כל כך, ואפילו אם כדברי הרמב"ם שבן ארבעים ושמונה הכיר את בוראו, אבל אברהם אבינו היה זה שעליו כל העולם כולו נשען, הבריאה כולה נשענת עליו, כפי שדרשו חז"ל "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, באברהם", וכפי שדרשו חז"ל על הפסוק "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף" שאברהם הוא אותה החומה, היינו, כל הבריאה כולה נשענת ונבנתה על אברהם אבינו.

הלשון בספרו של אברהם אבינו, בספר יצירה, היא, שכל הבריאה כולה מחולקת לעולם, שנה, נפש. עולם, הכונה היא על מה שקראנו מקום, היינו העולם וכל אשר בו. זו הפרסה, כל המרחב כולו על כל מילואו, זה העולם. שנה, זה סדר הזמן. ואילו נפש, זו צורת האדם בעולם.

צורת אדם מצרפת את כל חלקי הבריאה לכבוד ה'

עתה עלינו להבין עניינה של צורת האדם, הנפש. כי הנה, היצור היחיד בעולם, היינו בעולם שלנו שבו אנו חיים, שתופס את העולם כעולם, שמחבר ומצרף את הדברים, מצרף עבר ועתיד, מצרף "פה" ו"שם", מצרף ושם את כל הדברים כולם יחד, מחבר אותם, ועושה מכל זה עולם, זאת צורת אדם. רק האדם עושה את זה. האדם הוא היחיד שמצרף ומחבר את כל הדברים יחד. רק אצל האדם הכל מצטרף ביחד.

האדם, בעיקר בריאתו, באמת נברא מכל חלקי העולם. כביכול, כאשר בורא העולם, בשעת בריאתו, אמר "נעשה אדם", הוא אמר לכל הכוחות בעולם שכולם יתנו משהו, והאדם נוצר על ידי כל הבריאה כולה. לכן האדם מחבר ומאחד את כל הבריאה כולה.

האדם האמיתי, זה יעקב אבינו, הוא איש האמת, והוא האדם שמחבר את כל חלקי העולם זה לזה, וכל חלקי העולם מצטרפים יחד. זאת האבן שנהייתה מהרבה אבנים, כאשר כל האבנים אמרו "עלי יניח צדיק את ראשו" ומכל האבנים נהייתה אבן אחת, והאבן הזאת היא אבן השתיה, זאת האבן שעליה העולם עומד, וזאת האבן שנהייתה לבית אלקים. העולם כולו עומד על הנקודה הזאת, שבסופו של דבר, כל פרטי הדברים בעולם, כולם יתחברו ויתאחדו יחד, וכולם יגידו דבר אחד, כל הבריאה כולה, כמו שנאמר בפסוק בישעיה (מ' ד) "כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו והיה העקב למישור והרכסים לבקעה. ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דיבר". לזה אנו מצפים, זה מה שעתיד להתגלות ועתיד לבוא במהרה בימינו. "ונגלה כבוד ה'", ואז, "וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דיבר". "ראו כל בשר יחדו", הכוונה היא, שלכל מקום ולכל חלק שהוא בבריאה שנישא את עינינו, לאן שנסתכל, אנחנו נראה "וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דיבר". כולם יראו, שמכל פינה, כביכול, בורא העולם פונה אלינו, מדבר אלינו. מכל קרן זוית בבריאה בורא העולם מדבר אל כל אחד ואחד.

"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", בראש השנה אנו מתפללים "מלוך על כל העולם כולו בכבודך והינשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון עונך על כל יושבי תבל ארצך וידע כל פעול כי אתה פעלתו וגו'", מי שמגלה את הדבר הזה בעולם, זו אך ורק צורת אדם, שכל בריאתו היא, כל עצמו, תפיסה של ערך, תפיסה של יוקר, תפיסה של מה חשוב ומה נכבד יותר, מה שווה יותר, איפה יש יותר ערך, מה קל יותר ומה כבד יותר, מה נקלה יותר ומה נכבד יותר, מה חשוב יותר ומה פחות. איפה הערך הגדול ואיפה הערך הפחות חשוב. זהו האדם שכביכול בורא העולם ברא אותו עם המשקולת העדינה שהיא נפש האדם הנקראת בלשון הכתוב כבוד. הנפש שנקראת כבוד, זאת הנפש שהיא שוקלת ומכרעת, האדם הוא הבוחר היחיד בעולם. הוא זה שמחזיק את המשקולת, מה יקר יותר, מה חשוב יותר, למה יש ערך רב יותר. איפה הערך הפחות ואיפה הערך האמיתי. זה הכבוד.

בחינת הנפש היא הנקראת כבוד

הנפש נקראת כבוד. כך היא לשון בעל המאור בהקדמה בתחילת הספר, "אמר זרחיהו הלוי בר יצחק ז"ל, במקומות רבים בכתוב נקראת הנפש החיה כבוד, כדכתיב לכן שמח לבי ויגל כבודי, וכתיב עורה כבודי, וכתיב למען יזמרך כבוד, כו". היינו, הכונה ב"עורה כבודי" היא כאילו היינו אומרים "עורי נפשי", וכן "למען יזמרך כבודי", למען תזמרך הנפש. נפשו של אדם היא כל כולה ערך, היא נבראה להיות שוקלת ומכרעת, לבחור בטוב, היינו, לבחור בדבר הנכון. כל אדם בר דעת בוחר בדבר שערכו רב יותר. בדרך כלל אדם טועה איפה נמצא הערך הרב ואיפה נמצא הדבר שלא שווה כלום, אבל עיקר העניין, המשקולת שנמצאת בליבו של אדם, בנפשו של אדם, היא המשקולת שמכרעת בין יוקרא לזולא, בין כבד לקל, בין כבוד לקלון, בין נקלה לנכבד, את זה שמים על המשקל, ועל המשקל הזה רואים מה מכריע את הכף. מהו הדבר הכבד, ומהו הדבר הקל. מה הוא ומי הוא הנכבד, ומה הוא או מי הוא הנקלה.

הבחינה הנקראת נפש, היא הבחינה העיקרית בעולם, אשר על פיה אנו קובעים ומצרפים את הדברים צירוף לפי ערכם. אנו מסלקים ומבטלים דברים חסרי ערך, ומייקרים דברים שיש להם ערך, וכך אנו מגיעים עד לתפילה "הינשא על כל הארץ ביקרך". "ביקרך", הכוונה היא שיתגלה בעולם שכאן נמצא הערך

הגדול ביותר, כאן נמצא הדבר היקר ביותר בכל הבריאה כולה. את הדבר הזה מבין אך ורק אדם שהוא בריאה של כבוד.

על ידי הנשיאים נתגלה הכבוד שבאור

זו הבחינה השלישית שנאמרה בפרשת השבוע "בהעלתך את הנרות", לאחר שהנשיאים הקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח. כי הנה, בית המקדש נקרא המקום של "ונקדש בכבודי", זה נקרא המקום שבו כביכול מתגלה כבודו יתברך. אותו גילוי של כבוד היה, כשכל נכבדי ישראל, כל הנשיאים כולם, הביאו את קרבנם לחנוכת המזבח, הם נתנו את כבודם, היינו, מסרו את כבודם לכבוד האמיתי. כך, באופן זה, נתגלה, כביכול, שהמקום "נקדש בכבודי", כך המקום הזה נהיה המקום שבו מתגלה הכבוד האמיתי. על ידי כל נשיאי ישראל. וכך, בית המקדש הוא המקום שכל הדברים שבעולם נמצאים בו, שם נמצאת המציאות האמיתית, ובבית המקדש, שם נמצאת השמחה האמיתית, "והביאתים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי", ועליו נאמר שמי שלא ראה את השמחה שם לא ראה שמחה מימיו. זה המקום שבו רואים שמחה, שם, ורק שם, נמצאת שמחה. ושם, זה מקום הכבוד. המקום של כבוד באמת נמצא שם.

שלך גדולה משלהם – המאור הוא חלק מהבניין

חז"ל אומרים (במדבר רבה ט"ו ו') שאהרן הכהן הצטער שהוא לא היה בחנוכת הנשיאים, עד שניחמו הקב"ה ואמר לו לגדולה מזו אתה מתוקן שאתה מדליק ומיטיב את הנרות. הנרות, בבחינה הזאת, של גילוי אותו כבוד שמים שצריך להתגלות בבית המקדש, הם יותר מהכל. בנרות האלה מתקיים "והארץ האירה מכבודו", זה האור שהוא כאמור חלק מעצם בנין הבית, כפי שהזכרנו את דברי הראשונים. שמן למאור היה בנדרת המשכן, זה עצם בנין הבית עצמו. הבית נבנה על ידי המאור. המאור הוא חלק מהבניין. זה לא חלק מהעבודה שנעשית אחר כך בבנין, אלא חלק מעצמו של הבית שנהיה על ידי המאור. אותו שמן למאור עשה את הבית לבית מלכות. הדבר הזה הוא גילוי פנימי יותר, יותר גבוה מהעבודה. "אתה מדליק ומיטיב את הנרות", על ידך מתקיים "והארץ האירה מכבודו".

ראוי לנו להתבונן היטב בכל מה שנתבאר כאן, ולראות את שלושת הבחינות האלה. המציאות האמיתית, השמחה האמיתית, והכבוד האמיתי, כל שלשת הדברים האלה, הם אלו שנתגלו בבית המקדש. אלו הם שלושת הפעמים שהמנורה כתובה בתורה. המנורה בחינת גילוי מציאות, המנורה בחינת הגילוי הגדול של מה שנקרא אורה ושמחה, לאן אנו הולכים, עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל. והמעלה השלישית זה הכבוד. זה מה שהובטח וניתן לאהרן הכהן. "לגדולה מזו אתה מתוקן שאתה מדליק ומיטיב את הנרות", זה יותר מעבודה במשכן, בלהדליק ולהיטיב את הנרות יש כאן מעשה בנין של המשכן בעצמו. יש כאן, בכל יום ויום, עשיית המשכן עצמו לבית מלכות. לבית שבו הוא נקדש בכבודו יתברך. היינו, כולם חונכים בעבודה שנעשית בבית המקדש, ואילו אהרן הכהן עושה משהו ששייך במסוים לעצם הקמת המשכן. כאן יש משהו שהוא בעצם הבית.

שנינו במסכת תמיד (פ"ג מ"ט) "ואבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומיטיב את הנרות", וכתב שם הרע"ב "ואבן היתה לפני המנורה. לפי שהמנורה גבוהה עשר טפחים, והיה צריך לעלות למקום גבוה כדי להיטיב את הנרות. ובה שלש מעלות, כנגד שלש העלאות שכתובות במנורה, בהעלתך את הנרות, והעלה את נרותיה, להעלות נר תמיד". שלושת המעלות שישנן במנורה, רומזות לשלושת המעלות שבארנו.

אחרי המועד, אחרי זמני שמחה, אנו צריכים תמיד לזכור לאן אנו הולכים. ותמיד לזכור, שאף על פי שאנו ב"לילה חזק החושך", כלשון הרמב"ם, החושך עבה וחזק מאד, אבל "ואומנותך בלילות". אותה מנורה, היא קיימת לעולם. אותה מנורה שאמר הקב"ה לאהרן "אבל הנרות לעולם". הנרות מאירות תמיד, הן קיימות לעולם. עלינו לזכור, איפה נמצאת המציאות האמיתית שנעלמת מאיתנו כיום כאשר אנחנו בלילה. איפה נמצאת השמחה האמיתית שגם היא נעלמת מאיתנו כאשר עתה אנו נמצאים בעצב, דחוקים ולחוצים, ונתונים בתוך אי אפשרות להתרחב, וקשה לנו מאד לשמוח שמחת אמת. ואיפה נמצא הכבוד האמיתי, שגם הוא נלקח מאיתנו לגמרי. את כל הדברים האלו מלמדת אותנו המנורה.

זו ההערה, וההארה, שבדברים אלו, הקב"ה יעזור לנו, ונזכה ל"א-ל ה' ויאר לנו" במהרה בימינו אמן.

שיעור חומש

על פרשת השבוע

משיעורי מרח הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א

ראש ישיבת עמרת שלמה

פרשת בהעלותך תש"פ

ישראל הקריבו את הפסח בראשון, מעתה יש לומר דלכן שפיר נחשב הקרבת פסח שני, שהיא נעשית 'בתוך בני ישראל', דאינה נעשית רק אם גם ישראל עשו את הפסח בראשון.

ויש להוסיף בזה עוד, דמדין זה דאין היהידים עושים את השני, אלא בזמן שעשו רוב הקהל את הראשון, הוינן דהקרבת הפסח שני מצטרף להקרבת הפסח הראשון, ומהאי טעמא בעינן שיהא הפסח נעשה בראשון, דאז אפשר שהקרבת הפסח שני, יצטרף להקרבת הפסח ראשון, ולפי זה הרי בודאי חשיב שהפסח שני נעשה 'בתוך בני ישראל', ושפיר נענו הטמאים גם בשאלתם שיהא נעשה 'בתוך בני ישראל'.

ויהי בנסוע הארון וגו'. (י, ל"ח).

הנה פרשה זו יש לה סימניות של נו"ן הפוכה לפנייה ולאחרייה, וברש"י הביא דברי הגמ' בשבת דף קט"ז ע"ב, הטעם שנכתבו הסימניות, לומר שאין זה מקומו, ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות. והרמב"ן הוסיף בזה, שההפסק הוא כדי שלא יהיו שלש פורעניות סמוכות זו לזו, ונמצאו מוחזקים בפורענות.

והנה בגמ' בשבת שם, הוא מחלוקת תנאים בטעם הדבר, דמה שהביאו רש"י והרמב"ן הוא דעת רשב"ג, אבל דעת רבי שם הוא דלא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו.

ונראה דלפי דברי הרמב"ן שטעם ההפסק הוא כדי שלא יחזקו בפורענות, יש לומר פלוגתתם היא לשיטתייהו בדין חוקה, דהנה בגמ' ביבמות דף ס"ד ע"ב תניא, מלה הראשון ומת, שני ומת, שלישי לא תמול, דברי רבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר שלישי תמול, רביעי לא תמול, הרי דנחלקו בדין חוקה, דדעת רבי דחוקה הוא בשתיים, ודעת רשב"ג דחוקה הוא בשלוש, וא"כ נמצא דלדעת רבי לא יהני ההפסק דפרשה זו, להפסיק בין הפורעניות שלא יחזקו בפורענות, דהרי גם בשתיים נעשים מוחזקים לפורענות, ורק רשב"ג לשיטתו דבשתיים לא הוה חוקה, מועיל הפסק פרשה זו להיות הפסק שלא יחזקו בפורענות לשלושה פעמים.

ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וינסו משנאיך מפניך. (י, ל"ח).

ופירש רש"י, וינסו משנאיך, אלו הרודפין שונאי ישראל, שכל השונא את ישראל, שונא את מי שאמר והיה העולם, שנאמר ומשנאיך נשאו ראש, ומי הם, על עמך יערימו סוד. וצריך ביאור מה השייכות של תפילה זו כנגד שונאי ישראל, בעת נסוע הארון.

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו'. למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל. (ט, ר).

הנה בשאלת הטמאים למה נגרע, מלבד השאלה על עצם הקרבת קרבן פסח, נכלל גם עוד שתי שאלות שביקשו, שהקרבתם תהיה 'במועדו', ו'בתוך בני ישראל', וכמו שכתוב למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל'. והנה על עצם הקרבת הקרבן פסח, נענו בזה שנתחדש להם זמן של פסח שני, אבל על מה ששאלו למה נגרע שיהא זה 'במועדו' ושיהא 'בתוך בני ישראל', על זה לכאורה לא נענו, דהרי מקריבין בזמן אחר, ובנפרד מכל בני ישראל.

והנה על מה ששאלו שיהיה זה במועדו, נראה דיש לומר בזה, דהנה נתייחד יום י"ד אייר, שהוא יהיה זמן ההקרבה של פסח שני. והנה אמת דכן הוא הגזירת הכתוב, ד"ד אייר הוא זמן דפסח שני, ואין צריך ליתן טעמים בזה, אמנם נראה דיש לומר בזה, על פי דברי הגמ' בסנהדרין דף י"ב ע"ב, גבי חוקיה מלך יהודה, שעובר ניסן בניסן, דמסקינן בגמ' שהיה כיום שלושים של אדר, ואמר שמואל, דאין מעברין הואיל וראוי לקבעו ניסן, ומבואר דמשום שראוי החודש להיות ניסן, הוא חשוב בניסן, שלא לעבר את השנה.

אשר לפי זה יש לומר, דוהו הטעם דדוקא יום י"ד באייר נקבע לזמן הקרבת קרבן פסח שני, דהואיל וראוי לקובעו ניסן, שהרי אם יעברו בית דין את השנה, יהא נעשה חודש להודש ניסן, נמצא דאייר ראוי לקובעו ניסן, ועל כן יש לומר דמישך שייך לניסן, וחשיב יום י"ד שלו, כיום י"ד בניסן, ולכן קבעה תורה יום זה למועד להקרבת קרבן פסח שני.

ולפי זה נראה, דמהאי טעמא יש לומר דגם חשיב 'במועדו', דכיון דמה שנקבע יום זה שיהיו מקריבין בו הוא משום דחודש זה מישך שייך לניסן, א"כ ע"ז נחשב שהוא מקריב ב"ד ניסן, וא"כ חשיב שמקריב 'במועדו', ונמצא דנענו הטמאים במשאלתם להקריב קרבן ה' 'במועדו', דעיקר הזמן של קרבן פסח הוא כ"ד ניסן, וי"ד אייר יש לו בחינה שהוא חשוב י"ד ניסן.

והנה על מה ששאלו שיהיה זה 'בתוך בני ישראל', נראה לומר עפ"י מה דאיתא בגמ' בפסחים דף פ' ע"א, ונפסק ברמב"ם פ"ז מהל' קרבן פסח ה"ד, מימרא דרב, דאם רוב ישראל לא הקריבו את הפסח בראשון, וכגון שהיו רוב הקהל זבים, וזומואת זיבה לא הותרה בציבור, אין היהידים מביאים בפסח שני, וז"ל הרמב"ם שם שאין היהידים עושים את השני, אלא בזמן שעשו רוב הקהל את הראשון. אשר לפי זה נמצא, שכל דין הקרבת פסח שני, הוא רק אם רוב

ונראה לבאר, עפ"י דברי הגמ' ב"ר"ה דף ג' ע"א, על הפסוק בפרשת חוקת, 'וישמע הכנעני מלך ערד, מה שמועה שמע, שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד, וכסבור ניתנה רשות להלחם בישראל, ומבואר שבעת סילוק הענן, סבורים שונאי ישראל שאפשר להלחם בישראל.

ולפי זה יש לומר, דהנה בעת נסוע הארון, היה עמוד הענן מתקפל, וכמו שכתב רש"י לעיל בפ"ט פסוק ו"ה, שכיון שהיו ישראל נוסעין, היה עמוד הענן מתקפל, ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה, והוא ענין נשגב, ועיין בזה בדברי הגר"א, מעתה יש לומר דכשם שבעת שנסתלקו ענני הכבוד במיתת אהרן, סבר הכנעני מלך ערד שנתנה רשות להלחם בישראל, כן יסברו שונאי ישראל בעת נסוע הארון, שגם אז הענן מתקפל, לכן התפלל משה בעת נסוע הארון, שיפוצו אויבך וינסו משנאיך.

והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה. (י"ב, ג).
וצריך ביאור למה נכתב ענין זה שהוא עניו עניו מאוד מכל האדם כאן, וברמב"ן כתב שהוא להגיד כי ה' קנא לו בעבור ענותנותו כי הוא לא יענה על ריב לעולם, ור"א מפרש ואמר כי הוא לא היה מבקש גדולה על שום אדם ולא יתגאה במעלתו כלל אף כי על אחי והם חוטאים שמדברים עליו הינם.

וברמב"ם סוף הלכות טומאת צרעת כתב ז"ל והוא לא היה מקפיד על כל אלו הדברים שנאמר והאיש משה עניו מאוד. ומשמע מדברי הרמב"ם דזהו הטעם שנכתב דבר זה כאן, לומר שמושה לא היה מקפיד על זה.

ונראה לומר בזה בעוד אופן, דהנה רבנו חיים מוואלוז'ין כתב ברוח חיים (ריש פרק א' דאבות), דהטעם דאצל משה הייתה שכינה מדברת מתוך גרונו, מפני שנודרך אצלו הגוף כל כך, עד שלא היה חוצץ ומפסיק כלל הארת הנשמה כשהיה בעולם העליון לכשהיה בגוף, וזה היה מפני רוב שפלותו וענותו, שהשב עצמו כאלו הגוף אינו, ואמר ונחנו מה, ולכן אמר השכינה מדברת מתוך גרונו של משה, מחמת שלא היה הגוף מסך מבדיל, הייתה שכינה מדברת מתוך גרונו ממש. והוסיף שם ברוח חיים עוד, דמה שאהרן ומרים דברו במושה, הוא מפני שהשבו שאצלם גם כן נודרך החומר כמו במושה, ולכן אמרו הרק אך במושה דבר, כלומר לא בו בלבדו השכינה מדברת מתוך גרונו בו ממש, הלא גם בנו דבר, השבו שגם נבואתם במדריגה כזו, והשיב להם הקדוש ב"ה אם יהיה נביאכם ה' וכו', לכן אמר להם כאן, שאל ידמו שהנבואה שלהם במעלה

גבוה כל כך כמו של משה וכו', וכל זה זכה מחמת רוב ענוה שהיה בו שהיה הגוף נחשב אצל כדבר מה.

הנה מבואר מדבריו דהטעם דדברו אהרן ומרים במושה, הוא מפני שהשבו שנבואתם היא במדרגה ובמעלה גבוהה כל כך כמו של משה, אבל האמת שאינו כן, והטעם דרק אצל משה הייתה הנבואה במדרגה ובמעלה גבוהה של שכינה מדברת מתוך גרונו בו ממש, משום רוב ענוה שהיה בו.

אשר לפי זה מבואר היטב למה הזכיר הכתוב כאן את ענין ענותנותו של משה, דהתשובה שהשיב הקב"ה לאהרן ומרים היא שנבואתם אינה באותה מעלה גבוהה כמו של משה, והטעם שרק משה זכה לנבואה במדרגה ובמעלה זו של שכינה מדברת מתוך גרונו, שלא זכו נביאים אחרים, הוא מפני רוב ענותנותו, לכן הזכיר הכתוב את ענין ענותנותו של משה, שבוה מקדים את הטעם למה משה רבנו זכה לנבואה במדרגה זו, ולכן הוא חלוק מאהרן ומרים.

והנה מרים מצורעת כשלג. (י"ב, י).

איתא בגמ' בזבחים דף ק"א ע"ב, מרים מי הסגירה, א"ת משה הסגירה, משה זר הוא, ואין זר רואה את הנגעים, וא"ת אהרן הסגירה, אהרן קרוב הוא, ואין קרוב רואה את הנגעים, אלא כבוד גדול חלק לה הקב"ה למרים אותה שעה, אני כהן, ואני מסגירה, אני הולטה, ואני פוטרה, והתוס' שם (דף ק"ב ע"א ד"ה אני) הביאו דברי הספרי, שאמר אהרן נמצאת מפסיד לאחותנו, שאיני יכול להסגירה, ולא לטמאה ולא לטהרה, והקשו ע"ז, תימה במה מפסידה, הא כיון דאין רואה את הנגעים, כל שכן שהיתה טהורה.

ואפשר לומר כביאור הענין, שהנה בצרעת מלבד שהיא סימן טומאה, הלא היא גם נגע ומכה בבשר, וכדכתיב להדיא בפרשה כאן, זיאתל חצי בשרו. והנה בפשטות אופני הטהרה כל עניינם הוא רק לטהר מטומאת צרעת, ולא שייכי לרפואת הנגע, שהרי דבר זה תלוי אם שב ורפא לו, שכשישוב בתשובה על החטאים שהם סיבת המכה, ממילא ישלח השם דברו וירפאהו וימלטו השחתת בשרו, אכן נראה ד"ל שבאמת ע"י הנהגת דיני הצרעת במצורע, מהני זאת גם שעל ידי זה יתרפא הנגע.

מעתה יש לומר, דעל כן רצה אהרן שיהא אפשר לראות את הנגע להסגירה, ושיהא נוהג בה כל דיני מצורע, דעל ידי זה תהא נרפאת מהנגע והמכה, וזהו שאמר נמצאת מפסיד לאחותנו, שאם אין מי שיראנה ועל ידי זה יהא נוהג בה כל דין וסדר צרעת, לא תהא נרפאת ממכתה.

השיעור נדפס לזכות והצלחת איש חי רב פעלים בסתר עמוד של צדקה וחסד

הרה"ח רבי אליהו בן נעמי רחל שיחי' ומשפ'

למזל טוב לכבוד שמחת נישואי בתם עב"ג שיחי'

גיבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך ואושר בארץ

הננו להודיע כי מידי יום נמסרים שיעורים שיחות ושיעורי חומש בקו שיעורי הרב במס' 033069951

ניתן לקבל את השיעור במייל: 5703353@gmail.com

מצוה עו

להקריב היולדת קרבן אחר שתטהר שנאמר ובמלאות ימי טהרה וכו'

דיני היולדת - ימי טומאה וימי טוהר אחר הלידה

בתחילת פרשת תזריע נאמרו הלכות יולדת ומצות הקרבת קרבן יולדת. הימים שאחר הלידה נחלקים לשנים - תחילה היולדת טמאה שבעת ימים אם ילדה זכר או י"ד יום כשילדה נקבה, ולאחר מכן מתחילים ימי טהרה - ל"ג יום לזכר וס"ו יום לנקבה, שלאחריהם מביאה קרבן עולה ויורד ונטהרת לגמרי.

טבולת יום ארוך

שתי הלכות נאמרו בימי טוהר - [א] לענין טהרה - שכל דם שהיא רואה באותן הימים טהור ואינה נטמאת כנדה, [ב] לענין טומאה - דבכל ימי טוהר אסורה בתרומה וקדשים. איסור היולדת בתרומה וקדשים אינו מחמת טומאה אלא מפני שהיא כטבול יום. דכשם שטבול יום אחר שטבל ונטהר מטומאתו, עדיין הוא מחוסר כיפורים ואסור בתרומה וקדשים עד שיקריב קרבנו, כך דינה של היולדת שטבלה אחר ימי טומאתה הראשונים, שהיא כטבולת יום ארוך עד תום ימי טהרתה בליל מ"א ללידת זכר או בליל פ"א ללידת נקבה, ואסורה בתרומה וקדשים עד שתביא קרבנה.

זמן הקרבת קרבן יולדת

בפשטות, חיוב הבאת קרבן ביום מלאות ימי טהרה, אינו מפני שהוא יום הקרבת הקרבן, אלא משום שעד יום זה היא טמאה ואינה יכולה להביא קרבנה, ומכאן ואילך נטהרה ויכולה להביא את קרבנה. אכן, נראה שרש"י העמיד את חיוב הקרבת הקרבן במלואות ימי טהרה כיום ההקרה. דהמשנה בתמורה (י"ד) מחלקת בין קרבנות יחיד לקרבנות ציבור - קרבנות ציבור אין חייבין באחריותן דאם לא הקריבו קרבן ציבור בזמנו אין משלימים ומקריבים אחר במקומו בזמן אחר, אלא עבר זמנו בטל קרבנו, וקרבנות יחיד חייבין באחריותן, דמי שנתחייב בקרבן יחיד ולא הקריבו בזמנו מביא את קרבנו אחר זמנו. ומפרש רש"י מהו קרבן יחיד שקבוע לו זמן, כגון קרבן יולדת בסוף ימי טהרתה או קרבן מצורע אחר שמיני שלו שמביאים קרבנם אחר זמנם. וצ"ב מדוע החשיב רש"י את קרבן יולדת כקרבן שקבוע לו זמן, הא מה דהיולדת אינה מביאה קרבנה עד יום מלואות, אינו אלא משום שהיא טמאה ולא מצד שהוא זמנו. [ולדוגמא בעלמא - לו יצויר שטמא מת היה מחויב להביא קרבן אחר שמלאו ז' ימי טהרתו, וכי נימא שזמן הבאת קרבנו ביום השמיני, הלא ודאי מה דאינו מביא קרבן עד אז הוא מפני טומאתו, ולא משום שזמנו קבוע ליום השמיני]

חילוק בין יולדת לטבול יום - לענין הומר הטומאה

אך באמת נראה מכמה מקומות שדין קרבן יולדת שונה משאר טבול יום. דין טבול יום אחר שטבל שאסור בתרומה וקדשים עד שיעריב שמשו, וחומר טומאתו שהוא שני לטומאה הפוסל במגעו את התרומה. נחלקו אבא שאול ורבנן בגמ' (מעילה ח. סוטה כט: נדה עא:), לדעת אבא שאול טבול יום חשוב שני לטומאה לענין תרומה, אבל לגבי קודש חמור יותר ונחשב כראשון לטומאה ומטמא את הקודש במגעו ועושה אותו כשני לטומאה. תוס' במעילה פירשו שהוא מחלוקת הסוגיות אם דינו של אבא שאול

הוא מדאורייתא או חומרא מדרבנן, אך עכ"פ קיי"ל להלכה דלא כאבא שאול וטבול יום חשוב שני לטומאה גם לגבי קודש וכן פסק הרמב"ם (פ"י מהל' אבות הטומאה ה"ג). אמנם, לגבי יולדת שהיא טבולת יום ארוך פסק הרמב"ם (פ"ה מהל' משכב ומושב ה"ד) שהיא מטמאה את הקודש במגעו כראשון לטומאה, אע"פ שלענין תרומה ומעשר מטמאה כשני לטומאה. והוסיף הרמב"ם שלכך בסוף ימי טהרתה צריכה טבילה נוספת לקודש. נמצא שלמד הרמב"ם שחלוקה יולדת משאר טבול יום וטומאתה חמורה משאר טמאים שטבלו לטהרתם, וחילוק זה טעון הסבר.

המפלת בליל שמונים ואחד ללידתה

מי שהפילה בתוך ימי טהרתה, דינה להביא קרבן אחד על שתי הלידות, דעדיין לא יצאה לשעה הראויה להביא קרבן, ואם הפילה לאחר מלואות ימי טהרתה ועדיין לא הביאה קרבנה, מביאה שתיים. נחלקו בית שמאי ובית הלל (כריתות ז: פסחים ג.) במפלת בליל שמונים ואחד ללידת נקבה, ב"ש פוטרין מן הקרבן דס"ל דליל פ"א נחשב בתוך ימי טהרתה, וב"ה מחייבין דס"ל דליל פ"א הוא אחר מלואות ימי טהרה. וסברת ב"ש דבליל פ"א לא יצאה עדיין לשעה הראויה להביא קרבן. אמרו להם ב"ה דוודאי ליל פ"א הוא אחר מלואות ימי טהרתה, והא דאינה מביאה קרבנה עד אחר הלילה, מפני שאין הלילה כשר להביא קרבן ולא מצד שלא הגיע זמנה. והוכיחו דאטו אם תפיל ביום פ"א שחל בשבת דאינה יכולה להביא קרבנה מפני שאסור להביא בו קרבנות יחיד, האם נאמר דלא יצאה לשעה ראויה להביא קרבן, הא ודאי הגיע זמנה דמלאו ימי טהרתה, ואינה מביאה קרבן בשל איסור חילול שבת. וה"נ בליל פ"א מלאו ימי טהרתה אלא שאין הלילה כשר להביא קרבן. אמרו להם ב"ש דיש לחלק בין יום השבת שראוי להקריב בו קרבנות ציבור, אלא שאסור להקריב קרבנות יחיד שלא נדחית השבת מפניהם, ובין הלילה דאינו זמן ראוי מצד עצמו להקרבת קרבנות כלל ולא יצאה השעה שראויה לקרבן וקיי"ל כב"ש.

וסברת ב"ש אינה מובנת, דאף דליל פ"א היא שעה שאינה ראויה בעצם לקרבן, מ"מ נסתיימו ימי טהרתה ומה השייכות בין הבאת הקרבן לטהרה. דוגמא לדבר - קטן תוך ח' ימים ללידתו כל שלא הגיע זמן מילתו חשוב ערל שלא בזמנו, ונפק"מ דמותר לסוכו בשמן של תרומה, ומיום השמיני הוא ערל לכל דבר. ומפורש ברמב"ם (פ"א מהל' תרומות ה"ז) דבליל שמיני נחשב ערל בזמנו, והגם שא"א למול בלילה אינו ענין למילה דזמנה הגיע אלא שאסור בלילה וליל שמיני הוא כליל תשיעי, ולמד הרמב"ם דין זה מהירושלמי (שבת פ"ט).

כמו כן נראה מדברי השאגת אריה (סי"ג) שדין מילה בליל שמיני, וכתב דאי נימא כשיטת רבי אלעזר בר"ש (יבמות עב.) דמילה שלא בזמנה כשרה אף בלילה, א"כ הטעם דאין למול בליל שמיני מפני שלא הגיע הזמן, אך אחר דקיי"ל שאין למול בלילה אף שלא בזמנה א"כ ליל שמיני אינו חשוב כערל שלא בזמנו.

ובעיקר הדין של מי שהפילה תוך ימי טהרתה שאינה מביאה אלא קרבן אחד, בפשטות היה נראה הטעם דעדיין לא התחייבה קרבן עד יום מלואות, וכשמגיע זמן החיוב יש שני סיבות לקרבן ואפ"ה מביאה קרבן

אחד. אך בראשונים מבואר בפ"ק דכריתות הטעם מפני דהכל לידה אריכתא, דכל שלא יצאה השעה הראויה לקרבן לא נתחייבה בקרבן וכשמגיע זמנה יש סיבה אחת לקרבן. ויש לבאר כיצד נתחברו שתי הלידות ללידה אחת.

צירוף כמה לידות לענין קרבן ולענין ימי טוהר

הגדרת הדברים יש ללמוד מסוגיא ארוכה בגמ' (כריתות ט-י) ונביא את תמצית הדברים. נחלקו תנאים באישה שילדה ותן שמונים יום ללידתה הפילה נקבה, ובתוך שמונים ללידה שניה חזרה והפילה, אך הלידה השלישית אינה בתוך שמונים לראשונה, אם מצטרפים לקרבן אחד. לת"ק מביאה קרבן רק על הלידה האחרונה, ולרבי יהודה מביאה על הראשונה ועל השלישית, ואילו על הלידה השנייה אינה מביאה קרבן כיון דילדה בתוך ימי טוהר של לידה ראשונה.

בהמשך דנה הגמ' כיצד מונה ימי טוהר של ב' לידות, ויש כמה דרכים בגמ'. אפשרות אחת - שאינה מונה ימי טוהר לראשון, ומונה רק לשני, ועוד אמרו במ' דאפשר שמונה ימי טוהר ב' פעמים, והיינו דלאחר ימי טומאה של שני מונה את ימי הטוהר שנותרו מלידת הראשון ולאחמ"כ מונה ימי טוהר של שני. כגון ילדה ושוב הפילה נקבה ביום מ' לימי טוהר, דטמאה י"ד יום ואח"כ מונה כ"ו ימי טוהר להשלמת ס"ו ימי טוהר של ראשון, ואח"כ מונה ימי טוהר לשני.

ואפשרות זו היא מופת גדול, בדגמ' בנדה (לה): נחלקו רב ולוי לגבי דם טוהר - רב אמר מעין אחד הוא באשה וכל דמיה ממקור אחד אלא דהתורה טמאתו והתורה טהרתו. ולוי אמר שני מעינות הם, נסתם הטמא נפתח הטהור, נסתם הטהור נפתח הטמא. ונפק"מ בשופעת, דמוכח שהדם ממשיך ויוצא ממקור אחד. ולדעת לוי ששני מעינות הם, א"כ יש באשה מציאות מסוימת שאחרי ימי טומאה זורם בה דם אחר, ומה שייך לומר שאם היו עוד ימים אחרים של טומאת לידה באמצע, שיהיו ימי טוהר הראשונים חוזרים וניעורים, ובאמת כתב בחזו"א דאי אפשר להעמיד את הגמ' כלוי. אכן, גם לדעת רב צ"ב, האיך יתכן שיש כלל כזה שלכל יולדת ישנם ימי טוהר שניתנים להשלמה, והיכן מצטרבים ימים אלו של ימי טוהר.

החילוק בין טבול יום דעלמא ליולדת שהיא טבולת יום ארוך

אך כשמעייניים בלשון הרמב"ם (פ"א מהל' מחוסרי כפרה ה"ח) נראה שהגדרת הדברים היא כמש"כ לעיל, דהאשה שלא יצאה לשעה הראויה לקרבן היא מפני שהכל לידה אריכתא וכפי שיתבאר.

ההבדל היסודי בין טבול יום ליולדת שהיא טבולת יום ארוך, דדינו של טבול יום שעדיין צריך להמתין עד שיעריב שמשו, אינו משום שלא הסתיימה טומאתו לגמרי, אלא דציוותה תורה שבאותו היום שהיה טמא בו, נשאר בהנהגת הטומאה עד הלילה. כך משמע בדברי תוס' הרא"ש (סוטה ט:): דפירש שטומאת טבול יום היא כטומאה חדשה, והביא שיטת רבינו משולם דכל כלי חרס שנטהר בשבירתו מ"מ אסור עד הלילה כטבול יום. אמת דר"ת פליג על שיטתו בתוקף, אך עכ"פ נמצינו למדים דכל דבר שהיה טמא, פסול באותו היום לתרומה וקדשים עד הלילה, וכלשון המשנה (טבול יום פ"ג מ"ו) "אין טבול יום טמא". ממילא זהו הטעם והמקור לכל חילוקי הדינים שיש בין טומאת טבול יום לשאר שני לטומאה, דאינו טמא על האמת, כלשון הרמב"ם בפירוש המשניות (הקדמה לטהרות).

מאידך בדין יולדת שטובלת אחר ימי טומאתה ומאז היא 'טבולת יום

ארוך' עד תום ימי טוהר, לא שייך לומר שאסורה ביום שהיתה בו טמאה, שהרי ימים רבים עוברים מיום שהיתה טמאה בו ועדיין היא כטבול יום. אלא נאמר בה שנחשבת כ'יולדת' לענין כמה דינים - ימי טוהר ושהיא טמאה לגבי פסול תרומה וקדשים עד תום מלואת ימי טוהר ובזה תליא שם 'יולדת'. דאחר שלמדנו דכשילדה שנית תוך מלואת ימי טוהר, מצטרפות שתי הלידות ללידה אחת, נאמר בזה שלא יצאה ממצבה כיוולדת ושתי הלידות חשובות כלידה אריכתא, ולכן פשוט דאין לה להביא אלא קרבן אחד על שתיהן. ולפי"ז נחלקו ת"ק ורבי יהודה אם הלידה הראשונה מצטרפת לשניה או השנה מצטרפת לראשון, אבל לכו"ע הכל לידה אריכתא.

ונתברר בזה מה דמחלק הרמב"ם בין יולדת וטבול יום לענין פסול קודש, דשאני דין יולדת שטומאתה מחמת הלידה דעדיין נחשבת 'יולדת' ודינה כראשון לטומאה לענין פסול קודש, משא"כ טבול יום דשאר טומאות שאינו טמא כלל ועיקר אלא פסולו מחמת היום שהיה בו טמא.

ביאור שיטת בית שמאי

ואם כך הוא גדר טומאת יולדת, ניתן לפרש את דעת ב"ש שאמרו שהמפלת ליל פ"א לא יצאה לשעה הראויה לקרבן אל נכון. דיש לומר דאין המניעה להביא קרבן בליל פ"א מחמת הלילה שאינו ראוי להקרבה מצד עצמו, אלא מטעם אחר, דאמרו ב"ש דאי אמרי' שאינה יוצאת ממצב הלידה עד יום פ"א וביום פ"א מביאה את קרבנה, א"כ לא תליא בספירת הימים של שמונים יום אלא בהגעת יום פ"א ואף בלילה לא יצאה מטומאתה ואף לענין תרומה.

[ואפשר לומר בנוסח שונה, דטמאה עד שיגיע זמן הקרבת הקרבן ואחר שהלילה פסול להקרבה, לא הגיע זמן טהרתה, אך יותר מחוור כהנוסח הא'.]

אכן, להלכה קיי"ל כבית שמאי ולא מטעמייהו כדפי' בתוס' בכמה מקומות דילפי' (בגמ' בכריתות ת. ת.) מ'או לבת' (ויקרא יב ו) לרבות אור שמונים ואחד דעדיין היא מחוסרת זמן אך אינה 'יולדת' ולכן יצאה מטומאתה לגבי תרומה ולא לגבי קודש.

זמן הקרבת קרבן יולדת

כך גם יש לפרש את דברי רש"י דכתב דהיולדת חייבת באחריות הקרבן אחר יום פ"א, ד"ל שהזמן שנקבע בתורה להקרבת קרבן יולדת הוא בסיום הלידה, וכיון שהלידה מתמשכת עד יום פ"א אז חל חיוב ההקרבה וזהו זמנה, וכל שלא הקריבה חייבת באחריות. דאין המניעה להקריב את קרבנה מצד טומאה שמסתיימת בשמונים יום, אלא בסיום זמן הלידה. מעתה אפשר להבין אף את האפשרות שהביאה הגמ' שימי טוהר יחולו אחר ההפסקה של ימי טומאה, דהתורה אמרה שכל מ' יום לזכר ופ' יום לנקבה מתמשכת הלידה וכל עוד לא נשלמו הימים הללו, לא יצאה מלידתה ודמיה טהורים אף שהיו ימים בינתיים שנטמאה. אכן, לדעת לוי דשתי מעיינות הן א"א לומר הכי כדכתב החזו"א דלדעתו הוא ענין מציאותי שחל בגופה ולא דין מסוים שחל עליה מחמת הלידה.

נמצא - יולדת עד יום מ"א ללידת זכר, או עד יום פ"א יום ללידת נקבה יש לה שם 'יולדת' לענין ימי טוהר ולענין שהיא מטמאה את הקודש במגעה, ואם ילדה שוב הכל חשוב לידה אריכתא ומביאה קרבן אחד. לדעת ב"ש לא יצאה מכלל יולדת עד יום פ"א, ולהלכה קיי"ל כן רק לענין תרומה כדילפי' מקרא. זמן הקרבת הקרבן הוא בתום ימי הלידה, שאז חל החיוב להבאת קרבן יולדת.

נחל אליהו

כלל ישראל במדבר היו בהשגחה פרטית כאמה לבנה האהוב על פי ה'

על כל פנים נחזור לעניינינו, יהודי נוסע מבני ברק לירושלים, אשתו שואלת אותו איפה אתה נמצא? הוא אומר אני עכשיו בצומת מסובים, ואיפה אתה עכשיו? ליד לוד, ועכשיו? בקסטל.

אבל תינוק שנולד לפני יומיים, ונוסע לבית החלמה בידיים של האמא, תשאלו את התינוק איפה אתה נמצא? מה התינוק אומר? תינוק אין לו לא מסובים, ולא לוד, לא קסטל, ולא ירושלים, אני בידיים של אמא! אני בכלל לא נוסע, האוטונומיה שלי זה הידיים של אמא, פה מתחיל העולם ופה נגמר העולם, לא מענין אותי מה קורה בחוץ אני סומך עליה, 'אם לא שויתי ודוממתי נפשי' אומר דוד המלך (תהלים קלא, ד): כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי - גמול עלי אמו הוא בכלל לא נוסע, אין אצלו את כל העול הזה של חוסר ישוב הדעת. נוסע מפה לשם, גמול עלי נפשי - תינוק בידיים של האמא זה האוטונומיה, זה העולם שלו!!

אומר ר' חיים שמולאביץ: זה עומק דברי חז"ל הקדושים, כיון דעל פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כסותר על מנת לבנות במקומו דמי, זה מקומו! הם בידיים של הקב"ה, סמוכים עליו, בטוחים עליו, אין להם לא עול של פרנסה, לא עול של דירה, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו - הוא מחליט בשבילנו, אנחנו בידיים שלו, כשאתה מרגיש בידיים של הקב"ה אתה לא נוסע בכלל, זה נקרא מקומו!!

ההרגשה של כלל ישראל נפשי כגמול עלי אמו על פי ה' קובעת הלכה למעשה

מה תפס אותי ביסוד הזה?

פה זה לא רק על פי מוסר, ההרגשה הזאת היא כל כך אמיתית עד שזה קובע הלכה, יהודי סתר בנין בשבת בשוגג על מנת לבנות במקום אחר, הוא בא עם חטאת שמינה, אומר לו הכהן: זה חולין בעזרה! לא עברת על איסור תורה, צריך סותר על מנת לבנות במקומו! הוא אומר לכהן: אבל במשכן זה היה שלא במקומו? אומר לו הכהן: מה פתאום, במשכן זה היה במקומו, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו! זאת אומרת, התפיסה הזאת, ההרגשה הזאת, שאם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי - שזה כמקומו דמי, זה תפיסה כ"כ חזקה, זה לא סתם איזה הרגש מוסרי, אלא תפיסת חיים שקובעת בהלכה, שסותר ע"מ

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה (ט, כג).

במלאכת שבת ישנם כמה מלאכות שהם במהותם קלקול, ואין חייבים עליהם בכל אופן אלא דוקא כשעושה אותם על דעת לתקן, כגון קורע שאינו חייב אלא א"כ קורע על מנת לתפור, וכן סותר אינו חייב אלא בסותר על מנת לבנות, ואומרת הגמ' במסכת שבת פרק במה מדליקין (לא, ב) שבסותר בנין יש עוד תנאי שסותר חייב רק אם זה על מנת לבנות במקומו, אבל אם אדם סותר בנין בגאולה על מנת לבנות בנין בגוש שמונים הוא לא חייב, צריך שזה יהיה על מנת לבנות במקומו, אין בזה איסור דאורייתא.

שואלת הגמ' קושיה חזקה: כל המלאכות מאיפה לומדים? ממלאכת המשכן! והרי במשכן זה היה סותר [את המשכן] על מנת לבנות במקום אחר - שלא במקומו? אומרת הגמרא חידוש גדול: תשמעו טוב, כיון שבמדבר על פי ה' יחנו כסותר על מנת לבנות במקומו דמי!

מה כתוב כאן? מה ביאור דברי הגמ'?

הגאון ר' חיים שמולאביץ זצ"ל המשיל את זה במשל: יהודי נוסע מבני ברק לירושלים, היום יש פלאפון כל הזמן מעדכנים את האשה איפה נמצאים, [במאמר המוסגר זה לא בריא, לא בריא! למה? פעם, בן אדם היה קם בבוקר, יוצא לעבודתו, לעסק התורה, 'יצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב', בערב אחרי יום עבודה, יום עמל, הוא מגיע הביתה, אשתו מתגעגעת אליו, היא נותנת לו קערה לרחוץ את הפנים, את הרגלים, יושבים ביחד אוכלים ארוחת ערב, מדברים איך עבר היום, זה צורה בריאה של חיים.

תארו לכם אחד שנמצא כל היום בבית, זה לא בריא, נכון לא בריא, כמאמר החכם (משלי כה, יז): הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך, זה לא טוב להיות מידי הרבה זמן עם אדם קרוב.

אבל היום גם כשאדם יוצא מהבית, הוא כל הזמן בפלאפון עם האשה, מעדכן כל דבר מה קרה, ואיזה חכמה התינוק אמר, ומה קניתי, ומה עשיתי, הוא בעצם כל היום נמצא בבית, הוא חושב שהוא עושה טובה לאשה, אבל לא, זה לא בריא, צריך לקחת כל דבר טוב בפרופורציות שיהיה זמין מידי פעם אם צריך].

לבנות שלא במקומו לא היה במשכן, פלאי פלאות!!

ולפי זה אפשר לבאר בעזר ד' ביאור נפלא בפסוק בספר יהושע (ג, ג-ד) - כלל ישראל הלכו במדבר ארבעים שנה ע"פ ענני כבוד, ובמיתת אהרן נסתלקו ענני כבוד וחזרו בזכות משה, ואחרי מיתת משה ששוב נסתלקו ענני הכבוד ולא הולכים אחריהם, יהושע נותן לבני ישראל הדרכה: מעכשיו אין ענני כבוד, אלא אתם הולכים על פי הארון, "כראותכם את ארון ברית ה' אלוקיכם והכהנים הלוויים נושאים אותו, ואתם תסעו ממקומכם והלכתם אחרי" ויהושע מסיים ומוסיף: למה אני נותן לכם הדרכה כזאת? למה אתם צריכים עכשיו הדרכה חדשה? "כי לא עברתם בדרך מתמול שלשום".

ופשוטו של מקרא לכאורה אינו מבואר דיו, שמשמע שהם לא הלכו בדרך מתמול שלשום, וכי מה הם עשו ארבעים שנה? "ויניעם במדבר ארבעים שנה" זה לא נקרא הלכו בדרך?

ומבארים מפרשי הפשוט: שזה מקרא קצר, הרבה פעמים יש מקרא קצר, וכוונת הכתוב כי לא הלכתם בכזה סגנון של דרך - כזה סגנון של דרך שאין ענני כבוד, הסגנון החדש הזה כזה לא הלכתם מתמול שלשום.

אבל שבעים פנים לתורה, ויתכן לומר בעזרת ה' על פי דברי הגמ' שהזכרנו, ולפי זה לא צריך להדחק שזה מקרא קצר, אלא אפשר לפרש את הפסוק כפשוטו: יהושע אומר להם "כי לא עברתם בדרך מתמול שלשום" נכון, היו ארבעים ושתיים מסעות "ויניעם במדבר" אבל לא התחלתם ללכת, למה? על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו - כמקומו דמי, כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי! כשהיו ענני כבוד לא התחלתם ללכת בדרך, הייתם בידיים של האמא, לא התחלתם ללכת! רק עכשיו שאין ענני כבוד אתם מתחילים ללכת, ולזה צריכים הדרכה איך ללכת.

דבקות בקב"ה על ידי דבקות בתורה גורם למנוחת הנפש

צריך לדעת, אנחנו היום חיים בדור של פיזור הנפש, יש הרבה דברים שבהם יש ירידת הזורות, ויש דברים שבהם אפשר דרא, אבל כולם מודים שהדור שלנו סובל מפיזור הנפש, כשוכנסים לאנשים זקנים - אנשים של פעם יש להם זמן, יש להם סבלנות, והצעירים אתה רק מתחיל לדבר איתם וכל הזמן יש הפרעות, פה הפלאפון, ופה הביפר, ושאר כל מרעין בישין, נסעתי פעם עם טנדר שירות מירושלים לבני ברק והנהג כל הנסיעה היה עסוק, תוך כדי נסיעה סידורים בפלאפון ובביפר, אמרתי שאפילו ר' חיים עוזר לא עשה כל כך הרבה דברים בבת אחת!! היום יש פיזור הנפש, אנשים אין להם מנוחת הנפש, בן אדם מדבר אתך והראש שלו בדברים אחרים לגמרי. צריך

לדעת, אדם שחי בידיים של הקב"ה - כל משברי החיים לא יערערו אותו, אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי, ולזה זוכים ע"י שדבוקים בתורה! ע"י שדבוקים בתורה!!!

ר' חיים שמולאביץ שהוא מריה דהאי שמעתתא הבין וחי את זה, מי שיודע את היסטוריה של ישיבת מיר, הם היו מסובבים בניסי ניסים, הם נסעו לסיין, ליפן, לשנחאי, כל שנות המלחמה הם היו שם מנותקים מהעולם, ובאותה שעה כל המשפחה - הורים, אחים, אחיות, כולם נשרפו באושוויץ עקדה"ש, ואח"כ עוד גלות אחר גלות, אחרי חמש שנים שהיו במזרח הרחוק הם נסעו באוניה לארצות הברית, חלקם הגיעו לארץ, ר' חיים שמולאביץ היה באניה ושם באניה הזאת הוא חיבר קונטרס, שהוא קרא לו 'פאת הספינה', בכל משך הנסיעה הוא היה שקוע בלימוד לא ענין אותו כלום! כולם מדברים כמה קילומטר נסענו, וכמה נשאר, ומתי נגיע, ופתאום מישהו שואל את ר' חיים שמולאביץ: איפה אנחנו עומדים? איפה עומדים בנסיעה? אמר לו ר' חיים: בשמעתתא ג'! עכשיו עומדים בשמעתתא ג'!! העולם שלו מתחיל עם שמעתתא ונגמר עם שמעתתא! העולם שלו זה פאת הספינה! כולם נסעו, והוא לא נסע, כולם נסעו מיפן לאמריקה, אבל הוא לא נסע, הוא בתוך השמעתתא, הוא נסע משמעתתא א' לשמעתתא ג', זה נקרא כיון דע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו כמקומו דמי!!

ידוע שר' אהרן לייב שטיינמן זכר צדיק לברכה כשהוא היה עמוק בשנות התשעים, תשעים ושתים, תשעים וחמש, תשעים ושש, מסר נפשו כפשוטו לזיכוי הרבים, הוא נסע לצרפת, לאמריקה, לדרום אמריקה, למקסיקו, להוסיף חיזוק בתורה והחדיר יראצ שמים לאנשים - בדרך כלל אנשים בגיל הזה, שנמצאים בין שמים לארץ, עשרות אלפי רגל גובה, בכל זאת יש להם עול ומתח, הם מחוץ לבית, הם משנים סדרים, אמר לי מישהו שהיה איתו בנסיעה: שהסדר יום שלו במטוס, התפילות, האוכל, היו כמו שהוא נמצא בחדר שלו בבית, כל כולו שקוע בגמרא, וכשהם חזרו פעם אחת ביום שישי כל אלו שנסעו איתו, קרסו - הלכו לישון, והוא ישב ולמד וקיבל אנשים בביתו כאילו לא היה שום דבר, איך יתכן דבר כזה?

כי כולם נסעו, והוא לא נסע - ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו, האוטנומיה שלו זה הסיפור, התפילה, ד' אמות של הלכה, כמקומו דמי!!

הגאון הקדוש הקולוזנבורגער רב'ה זצוק"ל, מה שהוא עבר כל השנים הקשות של המלחמה?! הוא איבד אשה ואחד עשרה ילדים! וכשהוא הגיע לפה הוא הקים הכל מחדש - משפחה, קהילה, אני זוכר את הדרשות שלו לא ראו עליו שום מרירות, שום צער, הוא היה מלא רוגע, שמחת חיים, אנשים שהיו איתו במחנות וסיפרו שהיה אצלם גיהני גיהנום, אומרים שכשהגיעו אליו הרגישו

כך היה אצל גדולי ישראל - ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו, כמקומו דמי!!

ובשביל להגיע לזה ולחיות כך, צריך ללמוד מוסר - אדם שלומד מוסר יש לו את הרוע, אדם שלומד חובת הלבבות שער הבטחון - הוא חי, שום דבר לא מערער אותו גם כשהוא נמצא במצבים הכי קשים, יש לו רוגע ומנוחת הנפש. כל אחד עם עבודה, עם לימוד מוסר, עם חיזוק באמונה, יכול להגיע לדרגה הזאת!!

וזה איכות חיים, כיום בן אדם כל דבר קטן מערער את השלוה שלו, וככה עם העבודה הזו הוא מגיע להכרה שאתה בידיים של הקב"ה, תהיה רגוע!!!

שבתוך הגיהנום הזה הוא מוקף במחיצה של אוטונומיה נפרדת - מתפלל, לומד, עושה טיש, כמו שהוא היה בעיירה שלו בקולוזנבורג!!

ככה זה כשנמצאים עם הקב"ה - ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו, כמקומו דמי, כשאדם חי ככה את הקב"ה הוא לא חי את כל העולם שמסביבו הוא בעולם נפרד - באוטונומיה של עצמו.

מי שזכה להכיר, לפני יותר משנה נפטר ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל, בשנה האחרונה שלו הוא התייסר מאד, ניטל ממנו כח הדיבור, נקרעו לו מיתרי הקול, הוא היה חלש מאד על כסא גלגלים בלי לדבר בבית החולים תל השומר, והוא קרא לזה 'גן עדן שיבא', הוא קיבל אנשים וכתב ונתן עצות, במנוחת הנפש ורוגע כאילו אין לו עכשיו שום דבר.

חיזוק גדול לקיים כבודו יתברך בכל המצבים הקשים הן ברוחניות והן בגשמיות

ולפי העלות הענן מעל האוהל ואחרי כן יסעו בני ישראל ובמקום אשר ישכן שם הענן שם יחנו בני ישראל, על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו כל ימי אשר ישכון הענן על המשכן יחנו, ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים ושמרו בני ישראל את משמרת ד' ולא יסעו, ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, ויש אשר יהיה הענן מערב עד בוקר ונעלה הענן בבוקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו, או יומים או חודש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכון עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלותו יסעו, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה

(ט, יז-כג).

ולכן במקום שכוח הטומאה היה חזק על פי ה' הם היו צריכים להיות שם הרבה זמן - שנה, שנתיים, ובמקום שכוח הטומאה היה חלש על פי ה' היה מספיק חודש, ובמקום שכוח הטומאה עוד יותר חלש הספיק יום, יומיים, וזה עצמו היה נסיון עצום בשבילם, למה?

כשמגיעים למקום שכוח הטומאה חלש, ממילא מתפללים טוב, לומדים טוב, עושים חסד, רוצים להישאר עוד 'זאת מנוחת עדי עד פה אשר כי אינך יתיה' - טוב להם שם והם מעוניינים להתמקם שם יותר זמן, אומר להם הקב"ה אחרי יום ולילה: תסעו - סיימתם את תפקידכם במקום הזה. וכשמגיעים למקום שכוח הטומאה חזק, יש מניעות, קשה - קשה להתפלל, לעשות חסד, ללמוד תורה, הכל הולך קשה, הם רוצים לברוח משם, אומר להם הקב"ה: פה תהיו שנה, שנתיים.

אם היו חושבים על עצמם, על התועלת הרוחנית שלהם, על הדרגה הרוחנית שלהם, הם היו צריכים להתקומם, ובשביל זה - לעמוד בנסיון הזה הם היו צריכים עבדות, לא לחשוב על עצמם, לחשוב רק על

התורה בפרשה הזאת כופלת וכופלת וכופלת כמה פעמים את הענין הזה שעל פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו, מה טעם הכפילות?

ר' איצל וואלוז'נר הבן של ר' חיים וואלוז'נר אמר בזה ביאור נפלא, והביא דבריו בעל הלשם [בעל הלשם היה גדול המקובלים בדורו, ולא רק בדורו אלא בדורות האחרונים, הלשם הוא ספר נורא, מבהיל, עד שהחפץ חיים אמר עליו: שצריך לבוא לראות אותו פה בעולם הזה, כי בעולם הבא הלואי שנזכה להחזיק את הידית של הדלת של המחיצה שלו] באריכות, דברי אלוקים חיים:

המדבר זה המעוז של כוחות הטומאה, של הס"מ, של הקליפות, והאריך בזה הרמב"ן בפרשת אחרי מות (ויקרא טז, ח) לבאר בזה את יסוד השעיר לעזאזל, ששעיר זה עשיו והמדבר הוא חלקו של עשו, ששם הוא המעוז של כוחות הטומאה.

ולדור המדבר - דור דעה, היה להם תפקיד לטהר את המעוזים של כוחות הטומאה, כדי לקדש את העולם,

הקב"ה - לתקן עולם במלכות ש-ד-י!

מה זה ימי אהבה? ימי אהבה - בחור קם בבוקר, יש לו מצב רוח טוב, הוא מתפלל טוב, ברכות התורה, ברכות השחר, פסוקי דזמרה, הוא לומד טוב, הכל הולך לו טוב, הוא מאיר פנים לכל אחד, מה נשמע? איך אתה מרגיש? זה נקרא ימי אהבה!

מה זה ימי שנאה? ימי שנאה - יהודי קם בבוקר עם מצב רוח קודר, הוא אפתי, הוא קם ומרגיש שאין לו בשביל מה לקום, אין לו חשק לקום, הוא מושך את החיים, מושך את היום, בקושי יכול לחייך - זה ימי שנאה!

מוכר או לא מוכר?!

בדרך כלל יוסיף דעת יוסיף מכאוב - הטיפשים יש להם פחות ימי שנאה, כמה שאדם יותר בעל דרגה, יותר על רמה רוחנית, בעל נפש, בעל רגש, יש לו יותר ימי שנאה.

וכשאדם נמצא בימי שנאה, הוא חושב: אני רוצה לעבוד את הקב"ה בשמחה, אני רוצה, למה הקב"ה עושה לי את זה?! צריך לדעת יסוד גדול, כמו במדבר איפה שכוח הטומאה היה חזק זה משול לימי שנאה, ושם העבודה היתה 'ושמרו את משמרת ה' ולא יסעו' ודאי איזור הנוחות שלך הוא במקום שכוחות הטומאה חלשים - בימי אהבה, אבל את משמרת ה' שמרו ולא יסעו - עיקר העבודה היא לא לעשות מה שנוח, אלא במקומות הקשים שיש כוחות טומאה שם יש לך תפקיד גדול, כשאתה מתגבר שם אתה מכניע את כוח הרע, ומרומם קדושה בעולם! וכך הקב"ה ברא לכל אחד ואחד! כל אחד ואחד! ימי אהבה וימי שנאה שלו, ויש לזה תפקיד עצום! ושם העבודה היא - ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו - מהמקום הזה להתגבר ולהתרומם ולרומם את כוחות הרע שבעולם, ולכל אחד יש את הלכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה - לא זרועה ברוחניות, שלו!

ומביא הלשם (כנראה מר' איצ'ל וואלוז'ינר) שזה פירוש הפסוק בקהלת (ז, יד) "ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעומת זה עשה האלוקים" ביום טובה - כשיש לך ימי אהבה, היה בטוב - תנצל אותם, וביום רעה - כשיש לך ימי שנאה, כשיש קשיים, ראה - תראה את העתיד, גם את זה לעומת זה עשה האלוקים - אם אתה תתחזק בימי הרעה, בימי השנאה, תרויח שבסוף כשיגיעו ימי הטובה יהיה לך סייעתא דשמיא לפי מה שהתחזקת והיית נאמן להקב"ה בימי הרעה.

זה היה הנסיון הגדול של כל המסעות, וזה מה שהתורה מדגישה כל הזמן, על פי ה' יחנו - גם במקום שמצד מעלתם הרוחנית הם רצו לברוח, ועל פי ה' יסעו - גם במקום שלצורך דרגתם הרוחנית הם רצו להישאר!! - להדגיש את מעלתן של ישראל, שהם לא חשבו על הנוחיות והמעלה הרוחנית שלהם, אלא חשבו הכל על כבוד שמים, מה שטוב לכבודו יתברך!

וזה התורה אומרת: ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו - כשהענן מאריך ימים רבים על המשכן, זה מקום שכוח הטומאה חזק, ומשם הם רוצים לברוח, אבל 'ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו' הם נוסעים רק על פי ה' ומשעבדים עצמם לכבודו יתברך.

ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן - שם כוח הטומאה חלש יותר, הם רוצים להישאר שם עוד, אבל על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, גם החנייה שלהם היא על פי ה' וברצונו יסעו להגדיל כבודו במקום הצריך. וכן על אותו הדרך במקום אשר יהיה הענן מערב עד בוקר או יומיים או חודש או ימים, בכל מקום חנייתם ומסעם היו רק על פי ה' אפילו נגד רצונם הפרטי. ועל כך התורה מדגישה בסוף: על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו - שבחן של ישראל, את משמרת ה' שמרו - הם חושבים מה טוב לכבודו יתברך, מה טוב לכבוד שמים, וזה שבחן של ישראל!!!

וזה חלק מהענין של "כה אמר ד' זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" שמלבד פשוטו של מקרא - לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, שאין אוכל, יש גם את הענין הזה שבמדבר שיש שם הרבה כוחות טומאה - ארץ לא זרועה ברוחניות, הלכת אחרי לפי מה שטוב לכבוד שמים, מה שטוב להקב"ה - לטהר את מעוזי הטומאה מטומאתם.

ומוסיף הלשם: שזה נוגע לכל אחד מאתנו, התורה באה ללמד מכאן לדורות, מה זה נוגע אלינו? אנחנו לא נמצאים עכשיו במדבר, נמצאים פה בירושלים ברוך ה', בישיבה, עוסקים בתורה?

לכל אחד יש ימי אהבה וימי שנאה, כך קורא לזה בספר הישר המיוחס לר"ת.

לע"נ הרבנית
בת שבע בת הרב
יהושע דב הלוי
נלב"ע ד' אייר תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות והוצאת הגליון ניתן לפנות לפל': 052.7683029
להצטרפות בלבד לקבלת הגליון בדוא"ל:
2132817@gmail.com
להערות ותגובות בדוא"ל:
n0527683029@gmail.com

לזכות ולע"נ
ר' יוסף ב"ר יהושע זליג
נלב"ע ו' שבט תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

מתוקים מדבש

נטפי לקח מפרשיות השבוע
מאת הגאון רבי **יעקב ישראל הכהן בייפוס** שליט"א
בעל מחבר "ילקוט לקח טוב"

עשה תורתך קבע

שאל אחד המגידים: במה ייבחן אדם אם חג השבועות הטביע בו את רישומו? והשיב על שאלה זו, על יסוד מציאות דומה. אדם נכנס לאולם שמחה שבו היו הכל שמחים בשמחת חתן וכלה, ושאל מי כאן החתן? הצביעו לו על אדם עליז ושמח, אך הוא לא הצליח להבחין מי מבין כל העליזים ושמחים שהיו כה רבים, הוא החתן. לא נחה דעתו עד שאמרו לו צפה עוד מעט קט, כשתגמר שמחת החתונה, הציבור יתפזר וכל איש ילך לביתו. זה שיקח את הכלה איתו הוא החתן. כך גם בענייננו התעסקנו בתורה ביום נתינתה והגיננו בה ושמחנו עמה כמשוש חתן על כלה. המבחן הוא, איפוא, ב"קחו עמכם דברים", מיום גדול זה אל שאר ימות השנה.

פרשת "בהעלותך" מציבה בפנינו ציון דרך חשוב ביותר, אשר בעזרתו נפלט דרכנו ונצא מיום מתן תורה עם ה"כלה". התורה מאריכה ומפרטת מאד את סדרי נסיעת וחניית בני ישראל במדבר. הרמב"ן והספורנו ביארו שאריכות זו באה ללמד שבני ישראל ביטלו את כל רצונותיהם, ונסעו וחנו אך ורק על פי ה'. הגרש"ז ברוידא זצ"ל מביא בספרו "שם דרך" את דברי הרמב"ן המעלים על נס את גודל מידת התבטלותם מול רצון ה'. כאשר ארכה חנייתם ימים רבים אפילו במקום שעז היה חפצם לנסוע משם, נאמר "ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו". וכן אם היתה חנייתם רק לילה אחד ולמחרת נסעו, עשו זאת ברצון למרות הטורח הגדול שהיה להם בזה. (עיין בדברי הרמב"ן באריכות). דברים דומים אנו מוצאים גם ב"ספורנו".

מסקנת הגרש"ז מהדברים האלה שבני ישראל הלכו אחרי ה' יתברך במדבר, ללא כל פניות ורצונות עצמיים, רק קיום רצון ה' היה לנגד עיניהם. בזה הם הכינו את עצמם, להיות זריזים בקיום מצוות ה', גם מתוך קושי וטורח רב.

לכשנעמיק בשורש הדברים, נראה שבפרשת המסעות טמונה תורה שלימה ועמוקה, המלמדת את האדם את ענין הקבע של התורה והמצוות, לעומת הרגעי והחולף בצרכי העולם הכלה! כי משמעות קיום מצוות "ויסעו ויחנו" מפני שכך ציוה ה', מורה שעיקר הקביעות בחיים ונצחיותם, הוא קיום רצון ה' יתברך. לעומת זאת הפעולות שאדם עושה מדעתו, אינן אלא דבר ארעי ובר חלוף. לכן בעשיית רצון ה' אין כל הבדל אם חונים במקום אחד עשרים שנה, או שחנייתם היא לילה אחד בלבד. כי דבר ה' נצחי ואינו מוגבל בזמן ובמקום, בבחינת "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" (תהלים קיט).

אילו היתה נסיעתם לצורך התכלית הגשמית של הכנה לשהייה במקום נאות ונוח, או-אז היה הבדל בין נסיעה לצורך חנייה ממושכת ומועילה, לבין נסיעה ארוכה לשהייה למשך זמן קצר בלבד. אולם כאשר כל תכלית הנסיעה היא אך ורק כדי לעשות דבר ה' ורצונו, גם רגע קל של קיום רצונו יתברך הינו נצח נצחים. כפי שמצינו שישנם מלאכים שכל בריאתם ויצירתם היא כדי לומר שירה פעם אחת, ומיד הם כלים ואינם, וזוהי כל מציאותם.

יש כאן, אם כן, עדות התורה שהגיעו ישראל למעלת שלימות מופלאה זו, שבה רק דבר ה' היה כל מאויים וחפצם. הם השכילו ללמוד תורה זו שמצוות ה' הן המציאות הקבועה היחידה! וכדברי הגמ' במסכת שבת (לא:): שסתירת משכנם במקום אחד ובנייתו מחדש במקום אחר שבו יחנו נחשבה להם כ"סותר על מנת לבנות במקומו", כיון דכתיב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו". הרי שלא רק שאין גבולות של זמן במצוות השי"ת, אלא גם גבולות מקום אינם קיימים בציווי ה'.

גם ירידת המן ואכילתו לימדה אותם ואותנו, תורה עמוקה זו, שכל צרכי האדם הגשמיים הינם דבר ארעי ומתכלה, ורק דבר ה' קיים לעד. ב"ילקוט שמעוני" (פ' שלח רמז רכח) מובא שמזון אלפיים שנה היה יורד בכל יום! כאן שוב לימד הקב"ה כי דבר ה' נצחי ללא גבולות וזמנים, ומכיל בכל יום כמות עצומה של מזון. יחד עם זאת, הכמות האדירה הזו נמסה בחום השמש, תוך שעות ספורות, והנשאר למחרת נבאש ונעשה רימה ותולעה. רואים שחלק זה של צרכי האדם הינו כל כך ארעי ומתכלה! ובו בזמן לימדום שחררה אחת יכולה להספיק למשך שלושים יום (כאשר יצאו ממצרים). אין זאת אלא משום שדבר ה' הינו מציאות קיימת ונצחית, שאינה מוגבלת בזמן.

תורה מופלאה זו חזרו ושינונו בני ישראל דבר יום ביומו במזונותיהם וכן בכל מסע וחניה. באופן זה למדו ולימדונו לדורות עולם להכיר בקבע שבתורה ומצוות, לעומת הרגעי והחולף בצרכי העולם הכלה!

מתוכן הדברים למדים אנו משמעות נוספת במאמר חז"ל (אבות פ"א): "עשה תורתך קבע". מעבר למשמעות הפשוטה שמדובר כאן ב"כמות" קביעות זמן הלימוד, ישנה כאן משמעות נוספת לקביעות במובן האיכות. דהיינו, שכשם שראינו עד כמה רצון ה' צריך לתפוס מקום בראש מאוויינו, כך גם לימוד התורה הקדושה שהיא הקבע ועיקר מטרתנו ותכליתנו, צריך למלא את כל יישותנו. אותו נעמיד בראש עיסוקנו ומחשבותינו, וגם רגע אחד של תורה, יהיה קבוע ויקר בעינינו כמו חיים שלימים, ויתירה מזה!

ונמצא לפי זה שגם השאלה שנשאל האדם בעומדו לפני ב"ד של מעלה "קבעת עתים לתורה?" (שבת לא:), משמעותה ליחס שהאדם מקדיש לאיכות העתים שהאדם לומד בהם! האם היו בבחינת "קבע" לא רק במשמעות הכמותית והעקבית, אלא בבחינת ההכרה שכל תכלית החיים טמונה ברגע אחד של חיים. עיין בספר הנ"ל שהאריך עוד בענין.

על כל פנים עבורנו מהווים דברים אלה תוכן לצלילי לימוד חג השבועות, ומטרה להפיכתם לשירת החיים שעליה נצטוינו: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת". הכתיבה היא חריטת הדברים על לוח ליבנו, שיהיו עשיית רצון ה' ולימוד התורה בבחינת "קבע" בכמות ובאיכות. כך יצא "חתן" מ"חופתו" דהיינו מיום מתן תורה, אל חיי תורה נעלים ומרוממים.

עניני לשון הרע

ותדבר מרים ואהרן במלשה (במדבר יב א)

אם העובר כמה לאוין בלא מעשה חמור מלאו שיש בו מעשה [פעם א']

והנה לפי דברי המנחת חינוך נפיק לן דבר הצ"ע, שאם יגידו לאדם שיש לו אפשרות להציל עצמו בא' מב' אופנים, או ע"י לשוה"ר כמה פעמים [או על כמה אנשים], או ע"י חילול שבת פעם א', לכאן נימא דעדיף לחלל שבת, והוא מילתא דתמיהא.

[ובחזו"א בשבת (סי' ל"ט) כתב שאם אחד השהה תבשיל על האש ונאסר התבשיל מחמת מוקצה [שהרי אסור הוא באכילה], אעפ"כ יכול להורידו מהאש כדי לא לעבור על איסור, ולא ביאר טעמו, ואולי הוא מה"ט שבשהיה עובר בכל רגע וחמור ממוקצה וצ"ע.

ויש לעיין אם כשיש בשבת שני אפשרויות להכין אוכל לחולה או להשהות תבשיל ולעבור על איסור שהיה, או באופן שאין איסור שהיה, ולעבור על איסור חזרה, ולכאורה חזרה יותר חמור, אמנם אם נאמר שהאיסור של חזרה זהו משום מיחזי כמבשל, יש לדון שרק ברגע הראשון עובר באיסור חזרה שאז מיחזי כמבשל, משא"כ בשהיה עובר כל רגע, וא"כ להמב' במנח"ה עדיף לעבור איסור אחד עם מעשה מאשר הרבה איסורים אף בלא מעשה.

ואמנם צ"ע אם המיחזי כמבשל זהו רק כשמחזיר, או אולי כל הזמן, ולכאן דעת החזו"א בזה מב' דאיסור חזרה אינו איסור רק על מעשה החזרה, שהרי לדידיה אף אם גוי החזיר יש איסור, ומב' דהאיסור הוא שיוחזר וכמו באיסור שהיה, ולפי"ז ל"ש כל הנ"ל.]

העולה מדברי רבינו יונה בהך פלוגתא

והנה רבינו יונה העמיד דבריו איסור דלשוה"ר, ולכאן יש להעיר אמאי לא כתב כן אף על איסור דלא תשנא דשייך בו ג"כ כל זה, שאם שונא בני אדם רבים או לזמן ממושך, עובר על כל אחד ועל כל רגע.

ולכאורה יש לומר בזה שטעמו משום דלא תשנא אין בו מעשה, ולשון הרע ס"ל דאף שדיבור נחשב כאין בו מעשה, מ"מ עביד ביה מעשה כל דהו והוס"ל דהא דחמיר משאר עבירות היינו דווקא כשגם באיסור הקל יש בו מעשה כל דהו, ולכאורה הוא דלא כמו שכתב המנחת חינוך, וצ"ע.

ואמנם להמנחת חינוך לכאן אף בשנאת חנם יהי' הדין האמור לעיל דיהא עדיף להלכה ולמעשה, חילול שבת פעם אחת משנאת חנם ממושכת או מרובה, וצ"ע.

והנה בגמ' (יומא ט): איתא דבית המקדש השני חרב בעוון שנאת חנם, והח"ח בהקדמה לספרו תמה שבשביל זה העוון אין להם להיענש כ"כ [ולכן כ' דר"ל בעוון לשון הרע שהוא מתולדות השנאה, עיי"ש] אך להאמור ניהא, דשנאת חנם יש בה חומר שאין בשום איסור אחר, ע"י

חומר דלשוה"ר משאר איסורים

הנה רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' אות ר') כתב דלאו דלשון הרע יש בו חומר אף מג' עבירות, משום שעוברים אותו הרבה פעמים, וחזו"נ דאף שדיבור דלשוה"ר לא מיקרי מעשה, מ"מ חמור לאו שאין בו מעשה שעוברים אותו פעמים רבות, אף ממעשה של יהרג ואל יעבור, אלא שיש מקום לעיין בדבריו אם כוונתו לחומר ממש או שרק ר"ל שיש בזה צד חומר.

והנה ידועים דברי הר"ן ביומא פ' יוה"כ שחולה שיש בו סכנה שצריך בשר לאכול, שוחטים לו אפ"ל בשבת, ואין מאכילים לו גבילה, אף שאיסור שבת חמור שהוא בסקילה, משום שבאכילת הגבילה עובר בכל כזית וכזית.

ומדברי הר"ן מבואר, שכמה איסורים, אף שכל אחד בפני עצמו קל, חמורים הם מאיסור אחד חמור, ואם כן לכאורה אף בענינינו, באיסור לשון הרע, יש לומר שחמור הוא משאר איסורים בעצם מה שעוברים אותו פעמים רבות.

אך לכאורה עדיין יש לחלק בזה, שכל זה לא מיירי אלא כששני הלאוים הם לאוים שיש בהם מעשה, אך באין בהם מעשה ודאי לכאורה דקילי, אף שהם איסורים רבים.

פלוגתת האחרונים בלאוין שאין בהם מעשה

ובמנחת חינוך (סוף מצוה ט') כתב דנראה שעל עשה ותשביתו צריך לתת כל ממונו, בק"ו מלאוין, שהרי חמור הוא מלאו שיש בו מעשה, ועל פי מש"כ הר"ן דעדיף לעבור חילול שבת אחד מלאכול גבילה שבזה עובר כמה איסורים של גבילה וכן בתשביתו עובר בכל רגע, וא"כ כיון שצריך לתת כל ממונו בשביל כל לאו, כ"ש בשביל לא לעבור בעשה דתשביתו שעובר כל רגע, ובהדיא מבואר בדבריו שאף בביטול עשה שייך דינא דהר"ן, וכ"ש בלאו שאין בו מעשה.

ואמנם עי' בחשק שלמה (שבת ד') שדן במי שהכניס פת לתנור בשבת חוה"מ פסח אם עדיף שיוציא ויעבור בבל יראה או שישאיר את הפת בתנור ויעבור באיסור דמלאכת 'אופה' וכתב שם שאף דשבת חמיר משום דהוה מעשה, מ"מ הכא הרי כבר עשה המעשה, והניח בצ"ע, ומבואר דס"ל שמעשה חמור טפי, ודלא כהמב"ח.

שמצטרפים איסורים רבים מכל רגע שמעמיד שגאה בליבו, והראוני שכבר כ' כן מוהר"ר הירש מיכל שפירא זצ"ל (בעל ציץ הקודש) בקונטרס אמרות טהורות (פרק ז'). [והח"ח דלא ניה"ל בהכי י"ל דהוסי"ל כמו שנתבאר לעיל בדברי השערי תשובה דלא שייכא זו הסברא בשנאת חינם].

לכאורה בלא כל האמור חילול שבת עדיף דאסור להציל עצמו בממון חבירו

והנה העירו בזה שלכאורה אף בלא כל הנך סברות יהא אסור להעדיף דיבור לשון הרע מחילול שבת, ומשום דהיאך יותר לו להציל עצמו מן האיסור החילול שבת ע"י שיוק לחבירו.

והלא בחלקו רש"י ותוס' (ב"ק דף ס:) אי קי"ל דאסור להציל עצמו בממון חבירו או מותר להציל עצמו [אלא דצריך אח"כ לשלם הנזק], והשו"ע (חו"מ שו"ט, ד) פסק כהתוס'.

אמנם כל זה לענין להציל עצמו ממיתה ע"י ממון חבירו, אבל היכא דיכול להינצל ע"י שיחלל שבת מהיכא תיתי דיתירו לו להציל עצמו ע"י ממון חבירו,

ואפילו אם נימא שיש חיוב על חבירו להעמיד לו ממונו

להצילו מאיסור [אף באופן זה דהותר לו משום פיקו"נ], עדין יש מקום לדון בנידון דנן שהוא כצערא דגופא, שאפשר דבזה אינו מחוייב לוותר משלו [ובפרט למש"כ הבנין ציון ועוד, דאף ממונו לא הותר אלא בשדעתו לשלם אח"כ, וכלשון השו"ע שם]

אך למעשה הוא מילתא דלא מסתברא, לומר שכשאונסים אחד או לחלל שבת או לומר לשוה"ר על חבירו שיהא מותר לחלל שבת ולא לומר הלשוה"ר, וצ"ע בכ"ז.

[א.ה. ומצאנו בזה דברים מאחרוני זמנינו, דהגרש"ז אויערבך האריך בדברים (קובץ מוריה שנה ג' סיון-תמוז ושם עמ' ט"ז) להוכיח דאין שום היתר ולחילופין חיוב מצד חבירו להוציא ממון להציל חבירו מלעבור איסור באונס עיי"ש. והגר"פ אפשטיין חלק עליו (סי' מנחת ירושלים) וכ' דודאי מחוייב להוציא ממון וכמו"כ יכול להעיר חבירו משנתו כדי שימנע מחילולי שבת ומהגר"ש אלישיב הביאו (בס' תורת היולדת) דתלוי הוא, דאם חבירו נמצא לפנינו מחוייב חבירו ליתן ממונו להצילו מאיסור אך אין היתר להזיק ממון חבירו [שאינו לפנינו] ע"מ להינצל מאיסור שבת, ועיי' בחוט שני שבת ח"ד שדעתו נוטה להכריע כהגר"פ אפשטיין.]

מתורת אאמו"ר זצללה"ה - לרגל היא"צ ט' סיון

(להדף היומי - שבת צב)

א"ר אלעזר המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים חייב, שכן משא בני קהת, ויליף לה מארון וכו' וגמירי דכל טונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל וכו'.

וברמב"ן עה"ת (שמות כה יב) עמד בדברי רש"י שם, וז"ל - ושתי טבעות על צלעו האחת, הן הן ארבע טבעות שבתחלת המקרא, ופירוש הכתוב ושתיים מן הטבעות האלו על צלעו האחת. כך פירש רש"י, ויפה פירש. אבל לא ידעתי למה אמר שבזויות העליונות סמוך לכפרת היו הטבעות, שהכובד היה יתר מאד, ועוד כי דרך הכבוד הוא שיהיה הארון נשא וגבוה למעלה על כתפות הכהנים.

ובטור עה"ת הביא ראיה לשיטת רש"י מגמ' דידן, שמשמע שהיו הטבעות בתחילת שליש העליון, ולהכי גמירי הכי, שאם היה רוב המשאוי למעלה מכתפיהם היה מתנדנד לכאן ולכאן, אבל כשרוב המשאוי היה למטה מן הכתפיים אז הוא נישא יפה, וכן הק' בפנים יפות.

ובחי' חת"ס כאן תירץ [קו' הרמב"ן] דהסוגי' דהכא קאי רק על ארון ששברי לוחות היו מונחין בתוכו, ואילו בארון שעשה בצלאל לא שייך כלל גמירי דכל טובא, כיון שהיה ארון נושא את נושאו, וא"כ לא היה משא כלל, ודברי הרמב"ן אתי שפיר.

וצ"ע על דבריו דהחת"ס מדברי הרמב"ן עצמו בפ' עקב (דברים י ה) שמסיק שם שבשעה שעשה בצלאל את הארון של המשכן גנזו את הארון שבו היו שברי לוחות ושמו גם את שברי הלוחות בזה הארון, ולפי"ז לא יתכן תירוצו של החת"ס, דהא הכא איירי במשא בני קהת שאז כבר נגנז הארון שהיו בו שברי הלוחות וא"כ ודאי איירינן הכא בארון שעשה בצלאל, ואף בזה היו הטבעות בשליש העליון.

[מתוך ספרו תורת הרמב"ן - ע"ס הש"ס עם הערות וביאורים].

זכר עולם

לנשמת הגאון הגדול

רבי נפתלי ב"ר חיים ברוך נבנצאל זצללה"ה מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים

גלב"ע ט' סיון תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

-יו"ל מכתבי תלמידים-

להערות, תרומות וכן לקבלת הז'ליון - 0548598294 או מכתובת 859309@GMAIL.COM

קול דממה דקה

מאמר מענייני השעה בענין מורא מקדש

מהגאון רבי דוד פלק שליט"א

בעמח"ס ענינו של יום

ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה' והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים וגו', ואחר הרוח רעש וגו':

ואחר הרעש אש וגו', ואחר האש קול דממה דקה: (הפסרת פנחס, מל"א י"ט)

להיות צבית המקדש צמורא וכוזל ראש מאימת השם יתצרך השוכן צתוכו שנאמר (צבר כ"ו צ'), ואת ומקדשי תיראו, ואמרו צתורת כהנים את מקדשיכם לרבות צתי כנסיות וצתי מדרשות שצכל מקום, לעלייהו כתיב (יחזקאל י"ד ט"ז) ואהי להם למקדש מעט, ואין נוהגין צהם קלות ראש כגון שחוק והתול ושיחה בטלה וכו', ושני חכמים מקובלים גדולים צדורנו פסקו הצצור צבית הכנסת לגמרי רק צצברי תורה ויראת השם, והם החכם השלם כמוהר"ר משה קורצוירו זלה"ה, והחכם השלם כמוה"ר יצחק אשכנזי זל"ל וכו', וזה מפני אימת השוכן צו יתצרך, להא כתיב צמקום גילוי שכינה "קול דממה דקה", וכתב סמ"ק דיך לאדם לדון ק"ו מהגויים העומדים צבית תפלותם פעומדים כאלמים¹, וכ"כ הכל צו לכך יש לאדם ללמוד ק"ו לעומדים לפני מלך מלכי המלכים הקצ"ה, (חרדים פרק ט' י"ט).

א. השתיקה בבית הכנסת

בשו"ע או"ח קנ"א א', וז"ל בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגים בהם קלות ראש כגון שחוק והתול ושיחה בטלה וכו', ואין מחשבין בהם חשבונות, אלא א"כ הם של מצוה כגון קופה של צדקה ופדיון שבויים, ובמ"ב ס"ק א', כי הם נקראים מקדש מעט, כמו דכתיב ואהי להם למקדש מעט, ובמקדש כתיב ואת מקדשי תיראו, שיהא מוראו של השוכן בה עליו, וכתב הסמ"ק שבעוון קלות ראש בביהכ"נ, נהפכין לבית עובדי גלולים ח"ו, ובס"ק ב' כתב שיחה בטלה היינו אפילו שיחת חולין שהיא לצורך פרנסה דבחוץ שרי, בבית הכנסת אסור, ובפרט שיחה בטלה לגמרי דבודאי שראוי למנוע תמיד מזה (פמ"ג), ובזה"ק פרשת ויקהל הפליג מאד בגודל עוון הזה וכו', על כן הירא וחרד לדבר ה' ישים תמיד עיניו ולבו לזה שלא לדבר שום דברים בטלים בבית הכנסת ובבית המדרש, והמקום הזה יהיה מיוחד אצלו רק לתורה ולתפלה עכ"ל, ובסעיף י"א כתב השו"ע דלא מהני בזה תנאי, וכ"כ בפתיחת ספרו חפץ חיים עשין ז' עי"ש.

בפשטות שיחת חולין לתועלת, כגון לצורך פרנסה דבחוץ שרי, מה שבבית הכנסת אסור משום שבתוך בית הכנסת חשיב הכל כמו שאר דבורים אסורים כשחוק וקלות ראש, דהוי זלוזל כמלך לדבר דברי חול בפניו, וכדכתיב אצל חנניה מישאל ועזריה (דניאל א' ד'), אשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך, ואמרו בסנהדרין צ"ג ע"ב, מלמד שהיו אונסין את

¹ . עי' עוד פלא יועץ (ערך בית הכנסת), וז"ל מכלל מורא בית הכנסת שלא יתן שם בקולו קול עז אפילו לקרוא לשום אדם או למחות ביד אחרים העושים שלא כהוגן, אלא כשצריך לדבר ילך אצלם וידבר להם בלחש בנועם שיח ובכבוד ראש כעומד בהיכל מלך, ועין רואה איך עומדים בפני שרי הארץ ושופטיה בכבוד גדול ואין קול ואין עונה "קול דממה דקה".

עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השינה, ומעמידין על עצמן בשעה שנצרכין לנקביהן, "מפני אימת מלכות", וברש"י מן השיחה שלא היו מספרין בדברים בטלים "כדי שלא יתגנו בפני המלך", וכ"כ בספר ילקוט הפלאות (ערך ביהכ"נ וביהמ"ד), כשמדברים דברים בטלים דומה למדבר לפני המלך והופך פניו ממנו, ובחיי"א כלל ט"ז כתב, ובגמ' (מסכת מגילה כ"ט), ואהי להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, ולכן אסור לדבר בהם דברים בטלים ואין מחשבים בהם חשבונות, ומכל שכן שאסור שם שחוק וקלות ראש, ועליהם נאמר (ישעיה א' י"ב), מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי, דמראה עצמו שאין לו חלק באלוקי ישראל עכ"ל, ובספר יערות דבש (ח"א דרוש ד') כתב שדבורים אלו מעכבים את התפלה מלעלות, וכדכתיב (איכה ג' מ"ד) סכות בענן לך מעבור תפלה, ומה הוא הענן, הוא אידים והבל שיש בו חטא היוצא מפי איש ואשה כל יום וביחוד שיחה בטלה בבית הכנסת, ומכ"ש בעת התפלה, הכל הוא עולה בעב וענן ומונע התפלה לעלות.

ובספר דרך משה (הנדפס יחד עם ספר הגן), יום תשיעי כתב, על כן אהובי אחי ורעי אם תרצו להציל עצמכם מן הדבר בר מינון, וגם בניכם הקטנים שלא ימותו ח"ו במיתות משונות וכו', מנעו בניכם מן ההגיון (כדאיאתא בברכות כ"ח), ר"ל שלא תדברו ח"ו בביהכ"נ שום דבר בטל וכו', והנה באתי לעורר לבבכם הטהורים וכו' לגזור על השמש וכו' שיצוה להכריז "שתיקה יפה בשעת התפלה", ואז יהיה להם "שיבה" טובה, שהוא ר"ת שתיקה יפה בשעת התפלה עכ"ל, נמצא להאמור עד כה, הפסוק ואת מקדשי תיראו האמור לענין בתי כנסיות ובתי מדרשות, עיקרו אסור עשה, שלא לדבר בהם דבורים אסורים.

אולם לחרדים המובא בראשית דברינו הרי שיש בזה גם קיום מ"ע, שבמקום גילוי שכניה נאמר קול דממה דקה², וא"כ מניעת הדבור בביהכ"נ אינה רק על דרך השלילה, אלא דהיושב בביהכ"נ ושותק מפחד ה' והדר גאוונו מקיים בזה כבוד ה', וכדמתרגמינן קול דממה דקה, קול שמשבחין בחשאי³, ויתבאר בזה יותר מה שהובא ברמ"א (או"ח קנ"ה א'), דאף מי שאינו יודע ללמוד, ילך לביהמ"ד ושכר הליכה בידו, ובמ"ב אפילו אם אינו מבין מה שלומדים, מ"מ העכבה בביהמ"ד מצוה היא, וכמש"כ הרמב"ם (תפלה י"א ט'), שהישיבה שם מעסקי המצוה היא, שנאמר (תהלים פ"ד ה') אשרי יושבי ביתך, ולפי"ז שיחה בטילה בביהכ"נ היא ביטול מצוה הנ"ל, וכמו שכתב בהקדמת ווי העמודים לבן השל"ה (עמוד העבודה פ"י) על דברי הרמב"ם הנ"ל, וז"ל משמע מתוך דבריו שהישיבה בביהכ"נ מצוה היא, ומאחר שהיא מצוה, מכאן אתה למד מה שכתב הרמב"ם והטור או"ח סי' קנ"א, בתי כנסיות אין נוהגין בהם קלות ראש כגון שחוק והיתול ושיחה בטלה וכו', ונראה שהישיבה בביהכ"נ למצוה יחשב, והמדבר שיחה בטלה וכאלה, עבירה מכבה מצוה עכ"ל.

ובהקדמה לתקוני זהר ג' ע"ב כתב דזה גם ענין תפלת העמידה הנאמרת בלחש (כדילפינן מחנה בברכות ל"א ע"א), שהיא כענין קול דממה דקה, וז"ל (לפי תרגום מ"מ), ברוח גדולה וברעש ובאש הכתובים שם קודם קול דממה דקה, הם כנגד שלשה חלקי התפלה שהם קרבנות ופסוקי דזמרה ויוצר וכו', שנשמעים בהם השיר⁵ ע"י כנפי החיות, לפי שלא בא בהם

² . שכך היתה התגלות ה' לאלהיו, (מל"א י"ט י"א-י"ב), ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה', והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה', לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה': ואחר הרעש אש לא באש ה', ואחר האש קול דממה דקה: ועי' ברכות נ"ח ע"א, שגם מלכותא דארעא ענין מלכותא דרקיעא לענין זה עי"ש

³ . עי' ספר חסידים סי' י"ח, שהוא כענין מאמר הכתוב (תהלים ס"ה ב') לך דומיה תהלה, וז"ל אנחנו העומדים לפני ממה הקב"ה חי וקיים רם ונשא יתברך שמו ויתעלה זכרו "אליו כל דומיות ותהלות", על אחת כמה וכמה שיש לנו לעמוד לפניו באימה ביראה בפחד ורעד וברתת עכ"ל, ועי' חבוקק ב' כ', וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ, ובמצודת דוד, ה' עם שהוא בהיכל קדשו בשמים ממעל, עכ"ז כל יושבי ארץ שותקים מפני אימתו כי ידו בכל משלה ואין מי ידבר למולו.

וצריך לזה הכנה, כמש"כ המ"ב בפתיחה לסימן מ"ו, קודם בואו לביהכ"נ בעוד שהוא עדיין בחצר ביהכ"נ יאמר בבית אלוקים והלך ברגש (תהלים נ"ה ט"ו), וירגיש וירתע עצמו בהכנסו לביהכ"נ מרוב פחדו, וימתין וישהה מעט ויאמר ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל ביראתך, ואח"כ יכנס (שע"ת בשם פע"ח) עכ"ל, וכ"כ בספר אור הישר (עמוד העבודה פ"ט), טרם יכנס לביהכ"נ יסיר מעליו הרהורים רעים הטורדים אותו בכל כוונת התפלה, ואל יכנסו במהירות בלי ישוב הדעת כדרך שנכנס לביתו או לבית חבירו, אלא יעמוד מעט אצל הפתח ויכניס מורא השי"ת בלבו אשר קדושתו שורה בביהכ"נ.

⁴ . ומאחר והשתיקה בביהכ"נ הוי קיום מצוה, יתבאר יותר נוסח המי שברך שתיקן התוס' יו"ט (לומר מידי שבת בשבתו) בעקבות מאורעות ת"ח ות"ט (כנדפס בסוף ספרו מגילת איבה), מי שברך אבותינו וכו', הוא יברך השומר פיו ולשונו וכו', בשיחת חולין וספורי שמעות "יוחולו עליו כל הברכות" הכתובות בתורת משה רבינו ע"ה וכו', אמנם עיקר דבורו שם בענין הדבור בעת התפלה עי"ש.

⁵ . אבל עי' אור הישר (עמוד העבודה פ"ט) שהאר"י הק' לא היה מרים כלל קולו בתפלתו, מגודל הכנעה ופחד השי"ת, זולת בשבת שהיה מרים קולו מעט לכבוד שבת.

המלך ליחוד, היחוד הוא בקול דממה דקה שהוא כנגד תפלת העמידה עכ"ל, (ומי שזכה להיות פעם אחת בכתל המערבי בעת תפלת ותיקין, כבר הדהדה לאזנו מעין הבת קול של הדממה דקה הנ"ל).

ב. השתיקה בעת מתן תורה

ויתבאר בזה הא דאיתא במד"ר (סוף יתרו), כשנתן הקב"ה את התורה, צפור לא צוח, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו שרפים לא אמרו קדוש, הים לא נודעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש, ויצא הקול אנכי ה' אלוקיך עכ"ל, דכן הוא כבוד מלכותו יתברך בקול דממה דקה, ואמנם במפרשי המדרש נטו לפרש יותר שהיה ענין ביטול המציאות, שכשם שקרע להם עליונים ותחתונים והראה להם שהוא יחידי (דב"ר ב' ל"ג), כך הדמים לפניהם את כל היקום בעת אמירתו אנכי ה' אלוקיך.

אולם מהתנא דבי אליהו זוטא פ"ח (וכפירוש המפרשים שם), מוכח כדברינו, דעיי"ש כשאמר הקב"ה לאליהו מה לך פה אליהו, היה לך לומר לפני הקב"ה, רבש"ע בניך הם בני, בחוניך הם בני אברהם יצחק ויעקב שעשו רצונך בעולם, ולא די שלא אמר כן, אלא אמר קנא קנאתי לה' אלוקי צבאות, מיד התחיל הקב"ה לדבר עם אליהו דברי תנחומין, ואמר לו כשנגליתי ליתן תורה לישראל לא נגלו עמי אלא מלאה"ש שהן רוצין בטובתן של ישראל שנאמר (מל"א י"ט), ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה' והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברוח ה', ואחר הרוח רעש לא ברעש ה', ואחר הרעש אש לא באש ה', ואחר האש קול דממה דקה, ועיי"ש בפירוש זקוקין דנורא אות כ"ה, כל מה שנוכר בזה הפסוק מענין רוח חזק ורעש ואש וקול דממה דקה שהיה בהר הזה אצל אליהו, היה ג"כ הכל בזה ההר בשעת מתן תורה, ש"מ שנוכר הקב"ה לאליהו זכות של מתן תורה לישראל, כדי שאליהו יבקש רחמים וזכות וסנגוריא על ישראל וכו', כשראה הקב"ה שאין תועלת באליהו ובנבואתו, ושאינו רוצה לבקש רחמים וזכות וסנגוריא על ישראל וכו', א"ל הקב"ה לאליהו שימשח נביא אחר על ישראל שיבקש רחמים וזכות וסנגוריא על ישראל, שהוא אלישע עכ"ל, עכ"פ מוכח שהדממה דקה שהיה אצל אליהו, הוא בא להזכיר את הדממה דקה שהיה בהר סיני.

וסיעתא לזה מהספורנו (יתרו י"ט ט"ז) עה"פ ויהי קולות וברקים, שכתב שהוא כענין (מל"א י"ט), והנה רוח גדולה וחזק, ואחר הרוח רעש, ואחר הרעש אש, וכן העיד באמרו (תהלים ס"ח ט') ארץ רעשה אף שמים נטפו עכ"ל, ועיי" בשפתי חיים (יתרו עמוד רל"ד) על דברי הספורנו הנ"ל, כשה' צוה את אליהו ללכת להר החורב, הנביא מתאר את צורת התגלות ה' אל אליהו כעין שהיה בקבלת התורה, והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזקה מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' וגו' ואחר האש קול דממה דקה וכו', וכן היה בעת מתן תורה תחלה היה קולות וברקים וקול שופר עד שהביא את העם לחרדה גדולה, אבל בזמן מתן תורה עצמו היה שקט ודממה כמ"ש (תהלים ע"ו ט') ארץ יראה ושקטה, הבריאה כולה דממה לחלוטין ורק נשמע קול ה' כקול דממה דקה עכ"ל.

ובברכות כ"ב ע"א, תניא והודעתם לבניך ולבני בניך וכתוב בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, מה להלן באימה ביראה ברתת וזיע, אף כאן באימה ויראה ורתת וזיע, וכתב החרדים בהקדמה, לכך נתן לנו יתברך התורה בסיני באש וברעש, שהיינו אז באימה ביראה ברתת וזיע, לזכור לנו שנעסוק בתורה ובמצוותיה עד עולם באימה ביראה ברתת וזיע עכ"ל, ובשפתי חיים שם כתב שיש לזכור גם את הקולות וברקים שבהם ניתנה התורה, והנה זכרון הקולות וברקים מתקיים אולי ברתחא דאורייתא, וכמו שהובא בזה"ק (שמות ה' ע"ב) עה"פ תשורי מראש אמנה וגו', ממעונות אריות מהררי נמרים, אלו מקומות התורה שבהם הת"ח לומדים כאריות ונמרים, ושם השראת השכינה, ועל דרך זה ענין הדממה דקה מתקיים אולי בתפלה בלחש, או בעת שיושב בביהכ"נ וביהמ"ד וחוסס פיו משיחה בטלה, שבזה מזכיר הוא את הקול דממה דקה, שהעולם היה שותק ומחריש בעומדנו לפני ה' תחת ההר, (שב"ק במדבר כ"ט איר תש"פ, בצל המגיפה העולמית ה' שומרנו ומצילנו).

⁶ . ראה שבת פ"ח ע"א, אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה, אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה, ולמה יראה כדריש לקיש, דאמר ר"ל מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים, ואם לא אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו.

יומא טבא לרבנן

הופיע הספר

ימי טוהר

על הלכות נדה

מתוך הסכמות הרבנים הגאונים

רבי אשר זיס שליט"א

במדומני שספר זה הוא המצויינים שבהם, מחבר הספר השביל לברך את ההלכות משודרן עד לפסקי ראשונים הלכה למעשה

רבי דוד כהן שליט"א

הספר מיוחד במינו מבאר ומבדר כל נושא ונושא לכל הוחבו והיקפו בעומק העיון ובסברא ישרה, ובדאי יהיה לתועלת ולברכה לכל העוסקים בעניינים אלו

מסודר לפי סדר השו"ע

מסוגיות הגמרא

ולאסוקי שמעתתא

אליבא דהלכתא

ובסופו קיצור הלכות מפורט

"לדעת"

מבחן שבועי – בדף היומי

א"ת ר' חזקוני יוסף יום 216 י"ז

שבת בהעלותך ~ שבת פו-צב ~ מבחן מס' 22

פרטי הצטרפות:

1. מטרת המבחן לעידוד חזרה שבועית על הגמרא או על סיכום, והשאלות מותאמות לכך.
2. יש להתקשר לטלפון 073-7289669 ולהירשם במערכת, ולאחר מכן להזין את התשובות.
3. ניתן לענות תשובות בטלפון עד יום שלישי ב- 05:00 בבוקר. וכן ברישום במייל a0527692282@gmail.com.
4. המבחן מיועד ללומדי הדף היומי בלבד. המבחן הינו על גמ' רש"י, ויש לענות בגמרות סגורות.
5. מענה נכון על 8 מתוך 10 השאלות מצרף להגרלה. לחוזרים על הגמ' או הסיכום מספיק 7 שאלות.
6. ההגרלה ע"י רבני האירגון, בחורים שזוכים יקבלו סך 300 ₪. – ניתן לשמוע שמות הזוכים בשלוחה 5.
7. לפרטים ולתרומות בטל' 050-4172898 בין 21.15-22.30 בערב.
8. מדי חודש, **הגרלה נוספת לכלל** הנבחרים (3 זכיות ע"ס 150 ₪ כ"א) לעושים 3 מתוך 4 מבחנים.
9. ניתן להשיג את המבחן ואת סיכומי התמצית בנק' הפצה (שלוחה 4), בפקס 15389285851 או במייל לעיל.
10. **חדש!! מדור "לדעת חכמה" - 4 שאלות נוספות להעמקת החזרה.** הזוכה בהגרלה השבועית, באם ענה נכון על 3 מתוך 4 שאלות אלו, יקבל בנוסף לזכייה בנוסח של 200 ₪.

1. מתי לפני מתן תורה נאמר הפסוק "היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה"?

- א. י"א ברביעי, וי"א בחמישי.
- ב. י"א ברביעי בהשכמה, וי"א ברביעי, וי"א בחמישי.
- ג. י"א בשלישי, י"א ברביעי בהשכמה, וי"א בחמישי.

2. מתי טבלו הנשים בפועל לפני מתן תורה (לפי מרימר)?

- א. בערב שבת.
- ב. בליל שבת.
- ג. בשבת בבוקר.

3. לולא שמשה היה מוסיף עוד יום למצות פרישה, מתי היה מתן תורה (לרבי יוסי)?

- א. בה' סיון.
- ב. בו' סיון.
- ג. בא' סיון.

4. מה כוונת הפסוק "ארץ יראה ושקטה"?

- א. שיראו ישראל מפני שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית, וכשקיבלו שקטה הארץ.
- ב. שבחטא העגל יראה הארץ, וכששמעה שהקב"ה מכפר להם שקטה הארץ.
- ג. שהארץ יראה שמה לא יקבלו ישראל את התורה ותחזור לתתה ובוהו, וכשקיבלו שקטה הארץ.

5. מה פירש רש"י (פ"ח:) על דברי רבא שהתורה היא סם חיים למיימינים בה?

- א. שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליהם.
- ב. שעסוקים בה בכל כוחם וטרודים לדעת סודה.
- ג. שהחפץ בחיים ישמור פיו מלשון הרע ועל ידי זה תתקיים התורה בידו.

"האיש שנותן ליבו תמיד לחזור על למודו, לבד שבזה מצליח ומשתמר תורתו, - ניכר בזה חביבותו לתורה" (תורת הבית פ"ו).

מדור "לדעת חכמה"

א"ת יוסף יוסף י"ז י"ז י"ז י"ז י"ז

1. באיזה יום בשבוע שחטו את הפסח במצרים, ובשנה שאחריה, (שיטות המוזכרות בגמרא)?
  - א. במצרים שחטו ביום רביעי וי"א ביום חמישי, ובשנה שאחריה בשבת.
  - ב. בשנה הראשונה לכו"ע ביום רביעי, ובשנה שאחריה בשבת.
  - ג. א בשנה הראשונה ביום רביעי וי"א ביום חמישי, ובשנה שאחריה ביום ראשון.
2. אלו דברים חייבים בהם על הוצאת כל שהוא לכו"ע (גמרא ורש"י)?
  - א. כפלת, בשמים לריח רע, חגב חי טהור.
  - ב. עטרן, בשמים לריח טוב, משמשי עבודה זרה.
  - ג. מאבני המזבח ומעפר המזבח, חגב חי טמא.
3. הגונב ומוציא בשבת, באיזה אופן שייך קים ליה בדרבה מיניה לכו"ע (גמרא ורש"י)?
  - א. הגונב כיס שאין בו רצועות, ובו חתיכות כסף ארוכות, וגרר אותו לצדי רשות הרבים.
  - ב. הגונב כיס שבתוכו מעות, והוציאו דרך שוליו.
  - ג. הגונב כיס שבתוכו מעות, והגביהו בתוך רשות היחיד למעלה מעשרה טפחים.
4. אלו דברים היה גובהם י' אמות לכל השיטות המוזכרות בגמ' וברש"י שבת צ"ב?
  - א. משה רבינו, הלוים, ומזבח הנחושת.
  - ב. משה רבינו, הקלעים, ומזבח הנחושת.
  - ג. משה רבינו ומזבח הנחושת.

ההגרלה השבוע על

משחקי פליימוביל

בשווי 500 ₪

ב"בית המשחקים"

"רפא נא לה"

א. בשעה שנצטרעה מרים עמד משה להעביר עליה בתפילה בת חמש תיבות "אל נא רפא נא לה". וצריך עיון מדוע לא האריך משה בתפילה ולמה לא הזכיר את שמה.

ורש"י כתב שלא האריך משה בתפלה שלא יהיו ישראל אומרים אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפלה, וצ"ע להבין הדברים מה היה העוולה אילו היה מרבה בתפלה לעורר רחמים עליה. וכתב לפרש בערוגת הבושם ע"פ דברי הרמב"ן בשם ר"ח בביאור חטא מי מריבה, שהחטא היה שאמרו (שם כה) "וכי מן הסלע הזה נוציא לכם מים", דמשמע כאילו אין בכחו של משה רבינו למשוך על הטבע ולהוציא מים מן הסלע בדיבור, ובאמת כל הטבע משועבד אל התורה ולומדה, וכן יש לצדיק כח בדיבורו כדכתיב "ותגזר אומר ויקם לך", צדיק אומר וגזר והקב"ה מקיים (תענית כגא), וא"כ היה יכול משה להפיק לה רפואה בדרך הנ"ל בלי הארכת תפלה רק בדיבורו לבד לאמר ולדבר לה' שירפא לה מיד, וזהו שחשש משה רבינו ע"ה שלא יתרעמו ישראל עליו על שהוא מאריך בתפלה ואינו פועל על דרך הנ"ל, עכ"ל.

ב. אך עדין בעי פירוש לפירושו, מדוע באמת לא פעל משה רפואה בעדה בדרך של ותגזר אומר ויקם לך, שהרי כבר זה היה אחרי חטא מי מריבה, וא"כ מדוע לא למד ממה שנתבע על מי מריבה על הענין הזה גופא, וצ"ע.

ונראה לחדש בזה, שהרי מרים נתבעה כאן על שדברה לשה"ר עם אהרון על משה, ולשון הרע מקלקל את כוח הדיבור, וממילא לא יכל משה לפעול עם אותו כוח של "ותגזר אומר ויקם לך", דעד כמה שמרים פגמה את כוח הדיבור, ממילא כבר אי אפשר לרפאות אותה בדבר שמחמתו נתקלקלה, בדיבור, דאין קטיגור נעשה סניגור.

ולפ"ז יש לומר דלעולם גם בתפילה צריך להשתמש עם כוח הפה, וגם תפילה לא היתה מועילה בעד מרים אחר שקלקלה את כוח הדיבור, אלא שהמציא משה תפילה בדרך רמיזה בעלמא "אל נא רפא נא לה" שאפי' לה הזכיר את שמה, שתפילה כזאת פועלת בעיקר ע"י כוונת הלב, וע"י מה שהעביר עליה מעומקא דליבא נענה.

ובדגל מחנה אפרים תמה במה שצעק משה אל ה' "אל נא רפא נא לה" (יביג). דלכאורה הא צריך להזכיר שם החולה ושם אמו, ותירץ שמ"מ רמז לזה בדבריו אלו, כי "רפא נא" בגימטריא "מרים יוכבד" – שהוא שמה ושם אמה. והיינו מה שביארנו שהמציא משה רבינו כאן תפלה

בדרך רמיזה בעלמא, כדי שעיקר הכוח הפועל כאן יהיה תפילת וצעקת הלב, ולא מצד כוח הדיבור והפה שביחס למרים לא היה שייך להושיע אותה באופן הזה, לא בדרך צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ולא בדרך של תפילת פה.

ג. והנה אנו נמצאים במצב שמצריך רפואה מעל דרך הטבע, כי עינינו הרואות ואזנינו השומעות מה שמעולל הנגיף הזה בכל העולם כולו, וכדי שכלל ישראל יציל לגמרי מהנגיף הזה, צריכים רפואה וישועה בנס על טבעי.

אמנם לפי מה שלימדונו רבותינו, שמהמסיכה שאנו מחוייבים לעטות על הפה, משמע שמעוררים אותנו על זלזול בחטא לשה"ר, (ועל דרך דבריהם ניתן לעורר בדרך צחות, שאם אנחנו יותר מידי מתעסקים בלנתח את השני אז אומרים לנו משמים, אם זה רצונכם, אז אולי תלבשו על פניכם בדרך קבע מסיכת "מנתחים" תרתי משמע...) א"כ גם כאן אולי, אי אפשר לנו לדאוג לכך בדרך של תפילת פה, אלא צריכים כאן לתפילה הבוקעת מעומקא דליבא, שהיא בוקעת רקיעים ופועלת ועוזרת, גם כאשר יש אולי בשמים חלילה טענות, על זלזול בחטא לשה"ר.

וכפי שאצל מרים בת יוכבד, השתמש משה רבינו בכוח של רמיזה של גימטריא כמו שהבאנו מקודם, כך גם לגבינו נוכל לצעוק להי"ת אנא אל נא "רפא נא לה" לכנסת ישראל מן הנגיף הזה, ותהא תפילתנו בדרך של גימטריא ורמיזה, שהרי כידוע וכמפורסם, "קורונה" עולה בגימטריא בדיוק "רפא נא לה"! וכן יה"ר, שישלח הקב"ה את דברו, וירפא את כל החולים מעמו בית ישראל בארץ ובעולם בין ידועים ובין שאינם ידועים, ותעצר המגיפה...

ד. ולצערנו נאלצים אנו להפסיד במעט את הכוח של "והיו עיניך רואות את מוריד", שהרב שלנו נאלץ לעטות מסיכה על פניו, ומתקלקל כל מראה ותואר האדם בצלם אלקים שבו, שבמקום שחכמת אדם תאיר פניו ויתגלה יופיו הפנימי, ובמקום שיראו תדיר את החיוך שמרחף על שפתיו, נאלצים אנו להשתמש במסיכה הדומה לרסן של כלבים רח"ל. וכמש"כ כל המדבר לשה"ר ראוי להשליכו לכלבים, שהושלכנו ממדרגת אדם להיות ככלב בעל רסן.

ויש להמתיק בזה את דברי רש"י בסנהדרין (צחא) במה שאומרת הגמ' שם שלפני ביאת המשיח "פני הדור כפני הכלב" וכתב רש"י דבר תמוה שהכוונה שיראו כפני כלב ממש, ולא מובן כוונתו, וכי אנשים יהיה להם פנים של כלב, אבל לפי מצבינו נוכל לומר, שכבר יצאנו ידי חובת ה'סימן הזה, שהנה כבר פני הדור כפני הכלב ממש רח"ל, ויצילנו הי"ת מנגיף זה, ונתעלה לגדלות האדם האמיתית.

טרודים לדעת סודה

א. כעת מסיימים אנחנו את ה"שבע ברכות" שלנו עם התורה שנחשבת לנו ככלה, כדכתיב "תורה צוה לנו משה מורשה" ודרשו חז"ל אל תקרי מורשה אלא "מאורסה". והפייטן משורר "תואר כלה מאד נתעלה בקבלת יום זה". וכן אי' בחז"ל שהקב"ה יצא לכלל ישראל בקבלת התורה כחתן שיוצא לקראת כלה. ואע"פ שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית, איתא בקדמונים שזה היה נצרך רק לקטנים ולנמוכים שבכלל ישראל, אבל הצדיקים ראו בזה 'חופה'.

והנה בתוך הסוגיות של מתן תורה שנלמדות כעת בדף היומי (שבת פחב) יש מימרא ידועה: אמר רב חננאל בר פפא, מאי דכתיב "שמעו כי נגידים אדבר", למה נמשלו דברי תורה כנגיד (לשון שררה ומלכות) לומר לך, מזה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות, (שמלך חונן ונותן ובכוחו לתת מחיה לכל, ומאידיך יכול להרוג כהבל פיו) אף דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות, היינו דאמר רבא, למיימינים בה סמא דחיי, למשמאילים בה סמא דמותא. ע"כ. וצריך לברר אימתי זוכים בה לסם חיים, ואימתי נהפכת לסם המוות.

ולהנ"ל הוא מבואר בפשטות מצד משל זה שהתורה לנו כמו כלה, ובמערבא היו שואלים את החתן מצא או מוצא, כלומר, האם שייך בו קרא ד"מצא אשה מצא טוב", או חלילה קרא ד"מוצא אני את האשה מר ממות". והכא נמי בתורה יש מי שיוצא מחג השבועות ויכול להגיד שמצא טוב, וכלשון חז"ל (ע"ז יט, ב) דאין טוב אלא תורה כדכתיב "כי לקח טוב נתתי לכם", (וטו"ב עה"כ גי' ח"י), ויש מי שחלילה התורה לגביו בגדר מוצא וגו' רח"ל.

ב. והנה רש"י שם פי': "למיימינים" עסוקים בכל כחם, וטרודים לדעת סודה, כאדם המשתמש ביד ימינו שהיא עיקר. עכ"ל. וזה ג"כ מתפרש על דרך הנ"ל, כפי שאמר הגאון בעל הברכת שמואל זי"ע, שכיון שהתורה היא כמו אשה, א"כ גם לה יש דיעה וצריכה להסכים לחיבור שלנו עימה, וכמו שאין האשה מגלה את סודותיה אלא למי שרואה שנאמן ומסור אליה, כך התורה אינה מסכימה שיתגלו סודותיה אלא למי שהיא רואה שהוא נאמן ומסור אליה, וזה מה שכתב רש"י דהמיימינים הם הת"ח שעסוקים בה בכל כוחם ומתמסרים אליה, ועושים ממנה עיקר כיד ימין שהיא עיקר, הם אלו שזוכים לדעת סודה.

ורואים בחז"ל שהגדר של סם החיים שבתורה, שמגיע לדרגה שעצם מציאות החיים שלו נמזגת ונמסכת עם התורה, ואי"ז דרגה גבוהה ונשגבה שנמסרת רק לגדולי תורה ויראה מופלגים, אלא זוהי הפשטות של חיי יהודי באשר הוא שם, כפי שנאמר במכות לגבי מי שרצח נפש בשגגה, שהוא אדם שמוגדר כ"חייב" כלפי שמיא, שהרי גלגלו חובה על ידו שהרג את הנפש, וכשהוא גולה לעיר

מקלט, מגליץ רבו עימו דעביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא כדאי' במכות (יב), ובנמו"י שם ציין הפסוק "כי היא חייך".

א"כ חזוין שזהו צורת החיים של כל יהודי באשר הוא, ולא רק חיי עוה"ב שלו, אלא עצם חיי העוה"ז הבסיסיים והפשוטים שלו מוכרחים להישזר עם התורה, ולא סתם קריאה של דפי גמ', אלא עם הרב המיוחד שלו שמלמד אותו להעמיק בתורה ולפלפל בה בחכמה ובעיון רב, כמו שפסק הרמב"ם (הל' רוצח ושמירת הנפש פ"ז ה"א) "תלמיד שגלה לערי מקלט מגליץ רבו עמו, שנאמר (דברים יט, ה) "וחי", עשה לו כדי שיחיה, וחי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה השובין, עכ"ל. כלומר, עד כמה שיש לו רב שמלמד אותו תורה לפי הרמה שלו, זה נהפך לעצם חיותו, עד כדי כך שבלא הרב המסויים שלו, הוא כמת.

וידועים דברי הט"ז (אבהע"ז ב,ה) שכותב: דטבע הנשים שיבטלו בעליהן מתורה בשביל שהם סוברים שמכח זה יתעסקו בסחורות, ויהיה להם טובות עולם הזה, משא"כ אם יעסקו בתורה לא יהיה להם רק עולם הבא לחוד, ובאמת אינו כן אלא היא חייך בעוה"ז ואורך ימך בעולם שכולו ארוך וכו' עכ"ל. הרי שזו צריכה להיות הגישה הכי בסיסית שלנו לחיי תורה, שמצד הגדר של "חיים" בעולם הזה, הוא דווקא באופן של חיים תורה, ובל"ז הוא מיתה.

ג. יש בדברים יסודיים אלו, להבין את ה"קפיצה למים" של הישיבות הגדולות אשר לא יכלו לפתוח את שעריהן על פי מתווה ה"קפסולות", ובכל זאת החליטו עתה שאין מנוס מלפתוח בכל אופן שהוא, שהרי גם אם בפתחה כזו מונח סכנות בריאותיות לא פשוטות, אבל האפשרות והאופציה השניה של בחורים חמד שיושבים בביתם בלי מסגרת ישיבתית מסודרת, גם היא בגדר "מיתה" רח"ל.

ד. מאידך כמה נוחם ועידוד יוכלו לשאוב מדברים אלו, אברכים בני עליה, שמתקשים בפרנסתם עקב המשבר הבריאותי, שהרי בחביקה שלהם בראשונים והאחרונים לקיים פלפולא של תורה בכל עת ובכל שעה, הם זוכים להבטחת "כי היא חייך" בעולם הזה, שלא יחסר להם כל צרכם וסיפוקם כל הימים, וגם אם בכל החברות הגדולות ישנם משברים גדולים שמביאים אותם להוציא עובדים לחל"ת וכדו', אבל בחברה היוקרתית של הבורא עולם, אין יציאה לחל"ת, ואין משברים כלכליים, כי יודעים אנו באמונה פשוטה שאין קושי מלפניו יתב' לפרנס את בני התורה בשעת השפל והמשבר, יותר מאשר שעת גאות.

ובודאי עתה, אחר שזכינו לקבל תורה ביומא דעצרתא, ולקחנו כביכול את הבת של הקב"ה – התורה, לכלה, אם נתאמן ביתר שאת בעסק התורה הקדושה, הוא יפתח לנו את אוצרו הטוב, ויהיה לנו כמו שזוער עשיר שבתבל שלקח חתן בן-עליה, והושיבו על שולחנו לפרנסו תמיד.

בקשת ה"חיים", היכן...?

א. בפרשתן "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" ובמדרש כאן מתבאר שמהנרות הללו מושפע החיים לישראל, וז"ל: לפיכך אמר לו הקב"ה למשה אם נוהרתם להיות מדליקין לפני אני משמר את נפשותיכם מכל דבר רע שנמשלו נפשות כנר שנאמר נר ה' נשמת אדם ונאמר בהעלותך את הנרות, ע"כ. ויל"ע האם יש לנו היום שייכות לזה, בעת החורבן?

ראשית יש לברר, מדוע לא מצינו בתפילת שמונה עשרה ברכה בה מבקשים על החיים, וכי מה יותר חשוב מעצם בקשת החיים, ואיך יתכן שהדבר החשוב ביותר שיש לאדם, לא נמצא עליו בקשה ותחנונים בתפילת שמו"ע, ולכאור' היה צריך להיות שתיכף בתחילת שמו"ע הבקשה הראשונה תהיה "רבש"ע, בבקשה הב לך חיי...!

ונראה הביאור בזה, דהקב"ה אומר בפרשת נצבים ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים, ופרש"י: זה תלוי בזה אם תעשה טוב הרי לך חיים ואם תעשה רע הרי לך המות, והכתוב מפרש והולך היאך, "אשר אנכי מצוך היום לאהבה" הרי הטוב, ובו תלוי "וחיית ורביית" הרי החיים, "ואם יפנה לבבך" הרי הרע, "אבד תאבדון" הרי המות, עכ"ל.

וזהו שאמרו חז"ל (ברכות יח) צדיקים במיתתם קרויים חיים רשעים בחייהם קרויים מתים, כי עצם מה שיש לרשע פעימות לב ודופק אינו מחשיב אותו בין החיים, עד כדי כך שכותב הבן איש חי שרוחו של הרשע יורדת לגיהנם בחייו ומשם הוא יונק את חיותו רח"ל, וממילא לא שייך לבקש את עצם החיים בלי לבקש את תוכנם, כי עצם מה שיש בו דופק וחיות עוד לא מחשיב אותו לחי'.

ונמצא דאכן כל השמו"ע כולו עוסק בבקשת החיים, די"ג הבקשות האמצעיות של שמו"ע כוללים את פרטי המתכונת הראויה לאיש חי, וכל הזוכה לקבל משמים את י"ג הבקשות העצומות האלו, הוא בעל החיים, ולכן נתפרטו כל כללות הבקשות והצרכים ששייכים בעולם הן ברוחניות והן בגשמיות לי"ג בקשות אמצעיות, כי הם מכוונים כנגד י"ג שערי שמים, וכנגד י"ג שבטים, כלל האומה הישראלית, וכנגד י"ג חדשים, כלל ימות השנה, וכנגד י"ג מידות שהתורה נדרשת, כלל חלקי התורה, ונגד י"ג מידות רחמים שהם כלל הנהגת ה' בעולם, די"ג הוא גי' אח"ד - הוא יחידו של עולם שהוא משפיע לעולם את כל העניינים הרוחניים והגשמיים במנין אח"ד כנ"ל.

ב. אמנם בברכה האחרונה של שמו"ע אחר שגומרים לפרט את כל הבקשות, ומסיימים את ההודאה הראויה למתפלל, אז מזכירים בקשה כמעט מפורשת על החיים,

"ברכינו אבינו באור פניך ומנמקים מדוע אנו רוצים את אור פני ה', כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום" הרי שאור פני ה' משפיע חיים לכל היצורים, ואדרבה בבקשה זו מבוארים דברינו הנ"ל, דאין מבקשים סתם חיים, אלא דביקות בהקב"ה וגילוי אור פני ה' שמביא חיים אמיתיים, חיים של צדיקים הקרויים אף במיתתם חיים, שנדבקו לנצח במקור החיים, כדכתיב - "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". (ולפי נוסח ספרד כבר בתחילת הברכה מזכירים "שים שלום טובה וברכה חיים חן וחסד" אבל גם זה נשען על המשך תוכן הברכה כמבואר ממילא).

ובשערי תשובה (א, עיקר ט"ו) כתב: ותאוות הצדיקים מן ההצלחות להפק רצון מה' ושיחפץ בהם, ורצונו - החיים הקיימים והאמיתיים... ואמרו רז"ל (שוח"ט פ) אין לנו אלא הארת פניך והוא ענין הרצון, עכ"ל.

ג. ונמצא דגם היום יש לנו שייכות להארת המנורה, דאף שהמנורה היתה אחת מחמשת הדברים שנגזרו בעת החורבן, אבל עדיין חיים נמשכים לישראל מן המנורה, ולשון המדרש רבה: אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות אמר דוד באור פני מלך חיים (משלי טו, עיי"ש). ובזוה"ק בתחילת הפרשה כותב: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, ר' יהודה פתח והוא כחתן וכו' זכאה חולקיהון דישאל דקוב"ה אתרעי בהון (בחר בנו), ויהב להון אורייתא דקשוט (ונתן לנו תורת אמת) אילנא דחיי דביה ירית בר נש חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי (שהוא סוד עין החיים שעל ידו יורש האדם חיים בעולם הזה ובעולם הבא) דכל מאן דאשתדל באורייתא ואחיד בה (כי כל מי שעוסק בתורה ונדבק בה) אחיד בחיין (אחוז בחיים העליונים), וכל מאן דשביק מלי דאורייתא ואתפרש מאורייתא כאילו מתפרש מחיין בגין דהיא חיין (שהתורה בכללותה היא חיים) וכל מילוי חיין (אפילו תיבותיה בקריאה בעלמא נותנת חיים) הדא הוא דכתיב כי חיים הם למוצאיהם וכו' עכ"ל. הרי שמן המנורה נשפע לנו החיים הגשמיים והרוחניים.

ומעתה נראה לרמוז בנוסח ברכת שים שלום "ברכינו אבינו באור פניך", מהארת המנורה אשר נזכרה במדרש שממנה נשפע החיים לעולם, ואור פני ה' רומז לבחינת פני המנורה, דהמנורה עצמה נותנת אור למטה, אבל פני המנורה הוא אור של מעלה, וכיון שלמולה האירו כל שבעת הנרות, לכן מפרט שבעה ענייני חיים שמושפעים ממנה, וזהו כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו (א) תורת חיים (ב) ואהבת חסד (ג) וצדקה (ד) וברכה (ה) ורחמים (ו) וחיים (ז) ושלום שהם ז' קני המנורה העליונה. והנה הנר המערבי הוא הנר השישי (לרבי במנחות צח) לכן בקשת החיים היא בשישי, וככל שנתדבק בתורת חיים נזכה לזה.

שאיין לך צורך להרהר בשום דבר

שהוא בגדר 'אוכל מן' שמשליך את עצמו על הקב"ה בכל עסקי פרנסתו, רק הוא יכול להגיע לשלווה הזו.

וחיזינן בפרשתו, שחלק מההגדרה של מן, שמסתפק במה שמקבל משמים ושמוח בזה, ולא מחפש תענוגות, וזה היה החטא של האספסוף שהתאוו תאווה מי יאכלנו בשר, שלא הסתפקו באותה מנת 'מן' אשר ניתנה להם משמים, וממילא ירדו עי"ז ממדריגת 'אוכלי המן' כנ"ל.

ואכן מידה טובה מרובה פי חמש מאות, שכאשר יש ת"ח ששקוע בתורה ומשתדל להרהר תמיד רק בדברי תורה, אזי ניזונים ממנו כמה עולמות ושפע בזכותו שפע רב לעולם. וכמאמרם: כל העולם כולו ניזון בשביל הנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובים מער"ש לער"ש, משום שחנינא היה מסתפק במה שניתן לו משמים, ולא חיפש לגוון את מאכליו מעבר למה שסיפק לו הקב"ה, ודרגה זו הורידה שפע ברכה לעולם, עד שממנו היו כולם ניזונים.

ג. כל דור מגלה לנו הקב"ה דרכים שונות ומגוונות כיצד לכלכל את בני אהוביו, ואף בדורות האחרונים יש כל מיני דרכים, דרך מילגות הכולל, ופרנסת האשה, ותשלומים ממקורות שונים, כי אין הבדל בין פיצויים מגרמניה לבין הוצאת אזרחות ארה"ב, שהכל הוא אותו צינור של הי"ת.

ויש מעשה שסיפר הגר"ש שבדרון זצ"ל שהיה יהודי בת"א שהיה סוחר בכפתורי מתכת מלופפים בחוטי בד וממכירתם התפרנס בדוחק, וכשגדלו ילדיו הרגיש צורך לעבור לב"ב להנחיל להם חינוך חרדי שורשי, ומצא שם דירה שעלותה 4000 ל"י, הקבלו סיכם עימו שיתן לו דמי קדימה של 2000 ל"י וכשישיג את שאר הסכום יקבל את המפתח, הסכום הזה היה כל חסכונו וילדיו ידעו איך ישיג את השאר, ובכן יום אחד פונה אליו המפעל שמייצר את הכפתורים הנ"ל, ומספר לו שרוצה למכור את המכונות מכיון שיש איזה קיבוץ שמייצר כאלו כפתורים ומתחרה איתו קשות, ומוכן למוכרם במחיר הפסד של 500 ל"י, מיודעינו החליט לקפוץ על ההצעה ורכש את המכונות, וכך בבוקר אחד יכלו לצפות דיירי הבנין שלו בת"א איך שמגיע מנוף ומוריד מכונות תעשייתיות לתוך בית מגורים מכונה אחת בסלון, שניה בחדר שינה, והנה קם המפעל...

השמועה עשתה כנפיים, שהנה נכנס יצרן חדש לשוק הכפתורים עם פס יצור חדש, עד שהקיבוץ המתחרה התחיל להלחץ ממנו, ועשו ישיבה דחופה ובאו למסקנה שצריך לשבת עם היצרן החדש ולנסות להציע לו לאחד את שני המפעלים, קראו לו לפגישה, וניסו לשכנעו שאין מקום לשני מפעלים, וכדאי לו למכור להם את המכונות בסכום גבוה שישתלם לו לרדת מהתחרות, ואכן אחר התמקחות מכר להם את המכונות ב-6000 ל"י, וכך ראה בחוש איך שהי"ת מסייע לו להנחיל לילדיו חינוך מעולה.

א. המגיד שהתגלה לבית יוסף אמר לו שהוא בדרגתו נחשב מאוכלי המן, וז"ל (בפר' תולדות): "...שאיין לך צורך להרהר בשום דבר, שהרי זה ה' אלקיך עמך ארבעים שנה לא חסרת דבר, ולא תחסר כל ימך כי פרנסתך מזומנת לך, ואין לך צורך להרהר בדבר, שהקב"ה הוא יצליח אותך, שאין לו מעצור להושיע ברב או במעט, שהרי ראית בזה השעה שבשני אלפים זוזים שלח לך הקב"ה רווח כל כך גדול כמו בחמשת אלפים, לכן בטל הרהורים של דברי העולם מליבך, ותמיד תהרהר בתורה ולא תפסיק אפילו רגע אחד, שאילו היית יודע כמה עולמות מפסידים על ידך ברגע שאתה מפסיק מלהרהר בדברי תורה, היית בוחר מוות מחיים בזמן שאתה מפסיק..."

והרב המגיה שם כותב, שמצא בספרים שהביאו את דברי הרה"ג ר' אברהם כלפון זצ"ל שחי לפני שלש מאות שנה, שסיפר מעשה שהיה עם מרן הב"י זצ"ל וזה תוכנו: למרן היה שותף בעסק מסויים, והנה השותף ראה שמרן שקוע בלימודיו ואינו שם לב על העסק שלהם, והחליט לבטל את השותפות. יום אחד היה רבינו עסק בסוגיא עמוקה ונשאר בישיבה זמן רב ורק אח"כ הלך לחנות, בראות השותף את רבינו שהגיע מאוחר, התרגז עליו ואמר לו שברצונו לבטל את השותפות וכל אחד יעבוד לבד, לא היתה לרבינו ברירה והסכים. לאחר שעזב את החנות הלך לביתו, והנה באמצע הדרך בא אדם שאינו מכירו והציע לו לקנות מכתש ישן שחור במחיר מוזל, רבינו הסכים ושילם לו סך מועט, בבואו לביתו נתן את המכתש לאשה שתנקוהו, אולי יהיה אפשר להשתמש בו או למוכרו, והנה לאחר שניקוהו היטב התברר שהוא מכתש זהב טהור ושווה סך עצום, ע"כ. ויתכן שלזה כיוון המגיד, שהקב"ה שלח לו בקל ריוח סך חמשת אלפים.

ב. ויש להתבונן במה שהזהירו המגיד לא להרהר בענין פרנסתו, ונימק לו שע"י שמהרהר בזה, גורם להפסיק את הרהורו בדברי תורה, וכמה עולמות נפסדים עי"ז. ונראה עומק דבריו, דהתלמיד חכם מוכרח להיות בגדר 'אוכל מן' כי רק כך יהיה רגוע ושלו בלימודו, שיודע שצרכיו יגיעו לו משמים שלא לפי דרך ההשתדלות הרגילה של בני"א, ורק עי"ז יזכה להגיע לדרגה שתדיר מהרהר בדברי תורה, שהרי בדרך כלל אדם רגיל להרהר במה שתופס אותו הכי חזק, ויכול כ"א לבחון זאת אצלו, מה מתעורר במחשבתו בשעה שיושב עם עצמו לבד כגון בנסיעה באוטובוס וכדו', ויראה שמיד קופץ במחשבתו מה שהכי מעסיק אותו בעומק לבבו. וכדי להגיע לדרגה שהתורה כל הזמן במחשבתו והרהורו, צריכים שקיעות מיוחדת בלימוד, ודביקות עצומה בסוגיות התורה. ולכן רק מי

דבר העורך

ושפּטתם צדק

דיני ממונות: כתוב בתורה (דברים פרק א פסוק טז) שְׁמַע בֵּין אַחֲיֶיךָ וּשְׁפִטָתָם צְדָק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ. דורשת הגמ' (סנהדרין דף ז): אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו, ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו.

בשו"ת באר יחזקאל (עמוד קז), בהקדמה להוראות בדיני חושן משפט שנוגע לזמן הקורונה, מזהיר: חלילה מלהוציא מפסקי השו"ת, הוראה למעשה בדיני ממונות, ו'בכל שאלה' בעניני ממון יש שני צדדים, ונדרש הכרעה של דיין מומחה בחושן משפט, והמציאות היא שכל בעל דין, מעלה טענות אחרות, שלא אמרו בעלי דין אחרים, והפסק משתנה בהתאם.

ולמרות זאת נכתב השו"ת, כדי שידעו הלומדים מראי מקומות לדברי הפוסקים, ויסוד הצדדים, והכרעות פוסקי הדור שליט"א, וידעו מה לשאול, ויהיה 'שואל כענין' לדיין מומחה הלכה למעשה, עכ"ד.

הבהרה חשובה: בענין פסקי הדיינים שהובאו בגיליונות 'עומק הפשט' בדיני חושן משפט. במקרה של ויכוח ממוני בין הצדדים אין להסתמך להלכה למעשה להוציא או להחזיק ממון, ולא שייך 'הוראה' באופן חד צדדי, כי 'הכרעת הדין' שייכת רק בבית דין בשמיעת שני הצדדים בשווה, וכפי שיורו כך יעשו!

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'אולם אירועים ששבת בקורונה'

'וְיִהִי אַחֲרֵי הַמַּגָּפָה'

אירוע שלא התקיים: נגיף הקורונה שיבש מערכות תבל והשבית סדרי עולם, כעת כאשר חוזרים בהדרגה לשגרה והעולם שב לנהוג כמנהגו, בתפילה לבוא כל עולמים, שחלילה לא יהיה 'גל שני' שעלול להחזיר את המצב חירום שהיה, עולות שאלות הלכתיות ודייונים רבים, בדיני ממונות שנוצרו במצב החירום של תקופת הקורונה.

אחת השאלות השכיחות בבתי הדין, כאשר הזמינו אולם לצורך עריכת אירוע כמו חתונה, בר מצוה, דינר התרמה, וכדומה, ובנוסף הזמינו גם שירות של בעלי מקצוע נוספים כגון צלם, תזמורת וכדומה, או כל דבר אחר הדרוש לשלמות השמחה, וברוב המקרים שולם על החשבון סכום כסף כ'מקדמה' (דיפאזיט), ובעקבות משבר הקורונה, בוטל האירוע באולם כליל, והוחלף (במקרה הטוב) באירוע מצומצם בבית מגורים בהשתתפות מניין מבני המשפחה בלבד.

1. שכירות קרקע ושכירות פועלים

כעת עולות שני שאלות עיקריות, האחת ביחס למקדמה ששולמה, האם בעל האולם והקייטרינג צריכים להשיב למזמין האירוע את המקדמה שכבר שילם מראש, שכן המקדמה נחלת רק כאשר המזמין מבטל, והפסיד את בעל האולם, אבל בתקופת הקורונה הביטול הוא גם מצד האולם, שהרי אין אפשרות לקיים אירועים כלל ולא המזמין גרם את ההפסד. או

לעילוי נשמת
האשה הצדקנית מרת מלכה יענטע
ע"ה בת הר"ר בנימין זאב זצ"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

היוצא מדבריהם, לגבי אדם שהזמין אולם אירועים, וכאשר נודע לו שמחמת אימת הקורונה לא יוכל לקיים את האירוע, הודיע לאולם שהוא מבטל את ההזמנה, תלוי במחלוקת הני"ל, שלדעת המרדכי וכפי שצייד הרמ"א להבא דינו כלשעבר, וגם להבא אינו יכול לחזור בו וכל ההפסד על מזמין האירוע, ולדעת הסמ"ע חצי מההפסד על מזמין האירוע וחצי על בעל האולם. ואילו לדעת מהר"ם פאדווה וכדבריו נקט החתם סופר וכדעת הסמ"ע, וגם הש"ך לא נחלק עליו, רשאי לחזור בו, וכיון שהודיע לאולם לפני התאריך על ביטול ההזמנה, נפטר מתשלומים.

3. הוראות גדולי הדיינים שליט"א

יחזיר הכל בניכוי הוצאות: לדעת בית הדין **מבית דוד** בנשיאות הג"ר **יצחק זילברשטיין שליט"א**, בהוראה שפורסם בגיליון 11 מאת הדיין הג"ר **שמואל רוזנברג שליט"א**, על בעל האולם להשיב את כל הכסף של המקדמה, בניכוי הוצאות שהיו לו מחמת ההזמנה. והראיה להוראה להחזיר את המקדמה, ממה שכתב הרמ"א (חו"מ סימן שיב סעיף יז), שאם נשרפו כל בתי העיר דינו כמכת מדינה, ומנכה מדמי השכירות את הימים שלא דר, ואפילו אם הקדים לו שכרו יחזיר לו. ונחשב שהמכה היא בבתים, שהרי בעל האולם התחייב להעמיד אולם לאירוע, ומחמת אימת קנסות הרשויות בעל האולם הודיע לבעל השמחה, שהאולם סגור, נמצא שמזלו של משכיר גרם, במיוחד כאשר בעל האולם אינו יכול להשכירו לאחר.

וציין למאמר הג"ר **שמעון רוסק שליט"א** (קובץ הישר והטוב כרך יט דף ערב) לגבי מום הנולד בשכירות אחר הקנין, שתלוי במחלוקת הפוסקים, והמוציא מחבירו עליו הראיה, ואם השוכר מוחזק אין להוציא מידו. עוד ציין למה שכתב **במנחת אשר** (סימן קכ) שגם אם הקדים השכר, נראה עיקר שצריך המשכיר להחזיר התשלום לשוכר. וכן נקט **בעמק המשפט** (ח"ה סימן נ) שגם כאשר הקדים את השכר, צריך המשכיר להחזיר את המקדמה לשוכר. אולם אם היו לבעל האולם הוצאות מחמת ההזמנה, צריך המזמין להשתתף בהם כחלקו.

וכן דעת בד"ץ **הישר והטוב** (במכתב מתאריך אייר תש"פ), לגבי אירוע באולם, שבוטל עקב איסור על התכנסות אנשים, אין המזמינים חייבים לשלם לבעל האולם, ואף אם שילמו לבעל האולם מקדמה, יש להחזירה בניכוי הוצאות, אם היו לבעל האולם הוצאות. ואפילו אולמות שמחתימים בטופס ההזמנה, שהמקדמה לא תוחזר גם אם הביטול היה מחמת אונס, צריך להחזיר את המקדמה, כיון שההתחייבות לא כוללת אופן של אונס כזה.

טעם ההוראה, ביאר באריכות הג"ר **אברהם דרברמדיקר שליט"א** מדייני הישר והטוב, בקונטרס הקורונה (פרק א סעיף ה), שלמעשה יש לנהוג כפסק הרמ"א **והש"ך** לגבי 'מכת מדינה', שאם עדיין לא שילם אינו צריך לשלם, ואף אם כבר שילם, לדעת רוב הפוסקים צריך להחזיר, ולכן ההוראה היא שבעל האולם יחזיר את הכסף. אך בעל האולם יכול לטעון 'קים לי' כמו הדעה הפוסטרת אותו מלשם, וצ"ע אם אפשר להוציא מבעל הבית, ולכל הפחות צריך להחזיר כדמי פועל בטל, [ואולי יש להמליץ כהוראה לרבים שיחזיר מחצית ממה שקיבל].

ומה שחותמים ב'טופס ההזמנה' שמתחייבים לאולם את סכום המקדמה, גם במקרה של אונס, אינו כולל אונס של קורונה. כי הכוונה בהתחייבות לאונס בביטול האירוע מצד המזמין, ובקורונה הביטול הוא גם מצד המשכיר משום 'מכת מדינה'. ועוד שהמטרה בתנאי הוא למנוע הפסד מבעל האולם, שלא ימנעו ממנו את האפשרות להשכירו לשמחה אחרת באותו תאריך. אבל בקורונה, בעל האולם לא הפסיד כלום, שבכל מקרה לא היה יכול להשכירו לאירוע אחר. עכ"ל.

מצינו בהלכות תנאים שאונס שלא חשבו עליו אינו בכלל התנאי, כמבואר **בשו"ע** (חו"מ סימן רכה) לגבי אונס שלא שכח

שהמקדמה כן נשארת אצל בעל האולם, כמפורש בחוזה שנחתם בין הצדדים - "בכל מקרה המקדמה לא תוחזר למזמין, עקב ביטול מכל סיבה שהיא", והמוציא מחבירו עליו הראיה?

והשניה, ביחס ליתרת התשלום, האם אפשר לחייב את מזמין האירוע לשלם את יתרת עלות האירוע אפילו שלא התקיים בפועל? גם צריך לדעת, האם המזמין מתחייב לשלם את 'קנס ביטול חוזה' המפורש בטופס ההזמנה שנחתם בשעת הזמנת האולם?

כדי להבין את יסודות הסוגיא מדברי הפוסקים, והוראות גדולי הדיינים שליט"א, ולמען הסדר הטוב, הגיליון הנוכחי (מספר 267) יתמקד בדין 'שכירות האולם' שדינו כ'שכירות קרקע'. והגיליון שאחריו (מספר 268) יתמקד בדין ה'קייטרינג' 'תזמורת' 'מלצרים' 'צלם' 'מפיק אירועים', ושאר 'אנשי מקצוע', שדינם כ'שכירות פועלים', ובא זה ולימד על זה.

2. אונס של 'מכת מדינה'

בעל הבית מפסיד: (יסוד הדברים הוזכר גם בגיליון 265) כבר הורו **פוסקי זמננו שליט"א** שהקורונה דינה כמכת מדינה. הדין של 'מכת מדינה', מבואר **במשנה** (בבא מציעא דף קה:), ונפסק **בשו"ע** (חו"מ סימן שכב סעיף א), המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה, אם 'מכת מדינה' היא שאירע כן לרוב שדות העיר, מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו מן חכורו.

עוד למדנו **במשנה** (בבא מציעא דף קג:), ונפסק **בשו"ע** (חו"מ סימן שכא סעיפים א-ב), המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן, יבש המעיין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חכורו, שהרי אינו מכת מדינה. אם היה עומד בתוך השדה ואמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו, או שדה בית האילן זה, יבש המעיין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו, שכן כוונתו להתנות שהשכירות מחייבתו רק כמו שהוא עתה. ו**בשו"ע** (סימן שלג וסימן שלה), התבארו גדרי הפטור והחיוב ב'מכת מדינה'. בספר **פתחי חושן** (שכירות פרק ו הערה כט) סיכם באופן נפלא כל פרטי הדין לפי השיטות השונות.

מכאן ואילך: לגבי האם יכול לחזור בו ב'מכת מדינה' מכאן ואילך, דעת **המרדכי** (בבא מציעא רמז שמג), וכך מצדד **הרמ"א** (חו"מ סימן שכא סעיף א), אינו יכול לחזור בו בין על לשעבר ובין על להבא, וכל ההפסד מוטל על בעל הבית כדין 'מנכה מן חכורו', וכפי שהורה מהר"ם לגבי מלמד תינוקות, כאשר גזר המושל שלא ילמדו, שדינו כ'מכת מדינה' וכל ההפסד על בעל הבית. ונחלק עליו **מהר"ם פאדווה** (סימן לט), שמכאן ולהבא הוא רשאי לחזור בו מהסכם השכירות, ואם לא חזר 'איהו דאפסיד אנפשיה' ומחל.

הסמ"ע (סימן שכא ס"ק ו) חולק על הרמ"א, וסובר שב'מכת מדינה' המשכיר והשוכר שוין בהפסד, ואין לומר שמזלו של אף אחד מהם גרם, והמוציא מחבירו עליו הראיה, או שיהיה ההפסד על שניהם, ופירש בכוונת המרדכי שישלם למלמד רק חצי מהשכר.

החתם סופר (שו"ת חו"מ סימן קסא), נוקט להלכה כדעת **המהר"ם פאדווה** שמכאן ולהבא יכול לחזור בו, וכדעת **הסמ"ע**, וגם **הש"ך** לא נחלק עליו, ומכל מקום לגבי מלמד דעתו שאינו יכול לחזור בו מכאן ולהבא, כי דינו כשדה שמתחילת השנה דינו כלשעבר, שתחילת השנה קשה וסוף השנה קל, ועוד שאם פועל יחזור בו יכול להביא אחר במקומו, אבל במלמד החלפה מזיקה לנער.

שמרו האולם לכך, לכן יש לשלם, אך מכיון שהיה אונס של כל העולם, יחלוקו, ועל בעל האולם להשיב חצי מסכום המקדמה, כיון שיש דעות החלוקות בכך, יש לעשות פשרה ויחלקו בהפסד.

50% מהמקדמה / 15% מהאירוע: לדעת **בד"ץ בני ברק בחתימת הג"ר שריאל רוזנברג שליט"א והג"ר יעקב פרבשטיין שליט"א** (פסק דין מתאריך א' סיון תש"פ), כיון שרבו הדעות והשיטות בעניין הפסד הנגרם עקב מכת מדינה, וההוראה בזה שיש לפשר, שלא יפול כל ההפסד על אחד מהצדדים, החלטת בית הדין:

א. בעל אולם שקיבל מקדמה, איננו יכול להשאיר בידו יותר ממחצית דמי הקדימה, או 15% מעלות כלל האירוע, לפי הנמוך מביניהם.

ב. המדובר הוא רק בדמי קדימה המשולמים מכח מחויבות בשעת ההזמנה, ולא כאשר הקדימו תשלומים מסיבות אחרות, שלא היו מחויבים עדיין לשלמם.

ג. גם כאשר האולם מתמחר בנפרד את האולם ואת המנות, יש לחשב את האמור לעיל סעיף א' מתוך הסכום הכולל.

לא יחזיר עד 10% מהאירוע: לדעת **הג"ר בנימין גרבוז שליט"א** (במכתב מתאריך י"ז אייר) אם המקדמה הוא בסכום סימלי = עד 10% של ההתחייבות, לא יחזיר שכלפי תשלום זה עשו שני הצדדים קנין סיטומתא שאף אחד אינו יכול לחזור בו, וזה גופא מה שקנו כאן את עצם ההתקשרות שבין הצדדים, ואם המקדמה הוא יותר מ-10% יש לשמוע את שני הצדדים.

לא יחזיר עד שליש מהאירוע: לדעת **בית הוראה נתיבות חיים' בראשות הג"ר יוסף פליישמן שליט"א** דמי קדימה שניתן לאולם ובוטל בעקבות הקורונה, עד שליש מכלל התשלום של האולם, לא ניתן לדרוש החזר. ואם שילמו מראש יותר משליש, ניתן לדרוש את היתרה על השליש.

המוציא מחבירו עליו הראיה: ולדעת **הג"ר אפרים שפיגלר שליט"א** (פניני הלכה פרשת ויקהל פקודי החודש תש"פ), כיון שנחלקו גדולי הפוסקים (הרמ"א והסמ"ע הנ"ל) אם צריך השוכר לשלם מחצה או שפטור לגמרי, שורת הדין שבלא הקדים לשלם פטור, ואם הקדים לשלם יכול המשכיר להחזיק עד מחצה. ודוקא כאשר השוכר עשה קנין אינו יכול לחזור בו כדין מעכשיו ולאחר ל', אבל אם השוכר לא עשה קנין, יכול לחזור בו. ועיין שם מה שכתב לפי זה בדין הצ'קים שנתנו על החשבון.

כלל שאין האדם חושב עליו אינו בכלל התנאי. ומסיבה זו, מזמין האירוע גם פטור מתשלום 'קנס ביטול חוזה', כי לא התכוון להתחייב על אונס לא צפוי של קורונה.

אמנם העירו (א.ב.) שאם חלילה יהיה 'גל שני' בהתפרצות הקורונה, כעת החוזה כן יחייב על אונס של קורונה, כיון שנהפך לדבר צפוי, ולמרות שכולם מקווים שלא יהיה התפרצות נוספת, סוף סוף אסיק אדעתיה והתחייב.

בביתר 100% זיכוי: לדעת **בד"ץ ביתר עילית** (במכתב שפורסם סיון תש"פ) לגבי אולמי שמחות בעיר ביתר עילית בלבד, אחרי בירור העובדות ושמיעת הטענות, על פי הדין והיורש מן הראוי והנכון לנהוג כדלהלן.

אולם הגפן: יחזירו למזמינים תוך חודשיים את כל הכספים שקיבלו, הסכום שעולה על 2500 ₪ יחזירו במזומן, ואת הסכום של 2,500 ₪ יחזירו בזיכוי לשמחות אחרות באולם.

אולם גולדן סקאיי: מאחר שמנהלי האולם משלמים שכירות עבור האולם, יחזירו למזמינים תוך חודשיים את כל הכספים שקיבלו - בסכומים שהם יותר מ-1,500 ₪ לאירוע, ואילו לגבי היתרה בסך 1500 ₪ לאירוע, תתקבל הכרעה סופית לאחר קבלת נתונים נוספים.

אולמות רגילים המיועדים לאירועים קטנים (בר מצוה, שבע ברכות, וכדומה): בעלי האולם יחזירו למזמינים תוך שלושים יום את כל הכספים ששולמו. כיון שמדובר בסכומים קטנים, והוצאות האולם נמוכות, וקיים קושי להשתמש בזכות שיתקבל מהם.

ברור ופשוט, שבעלי האולמות אינם יכולים לחייב פתרון חילופי שאינו דומה להזמנה המקורית, ואינם יכולים לגבות כספים חדשים, או לפדות צ'קים שניתנו על החשבון.

פשרה 50%: לדעת **גאב"ד קארלסבורג שליט"א** (שו"ת באר יחזקאל עמוד קט) אין ספק שמזמין האירוע אינו צריך להמשיך את התשלומים על אירוע שלא התקיים (והוסיף: ובאנו לאפוקי מאלו שרצו שיחלקו ביניהם), כיון שהתשלום הוא רק כאשר יש אירוע בפועל, וכאן לא היה כלום באולם ולא הכינו את המאכלים. אולם לגבי קבלת החזר הכספי של המקדמה, מעות אלו הוא בעיקר מפני 'הזכות' שהיום המסוים שמור לשמחה פלונית ולא יתן לאחר, וסוף סוף

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **אירוע שבוטל:** נגזף הקורונה השבית סדרי עולם ובוטלו אלפי אירועים, והשאלה בבתי הדין מתחלקת לשנים. 'שכירות האולם' שדינו כ'שכירות קרקע'. ואילו 'שכירות הקייטרינג' ושאר אנשי המקצוע דינו כ'שכירות פועלים'. במקרה ששוכרים את האולם והקייטרינג ביחד, שני השאלות עולות בקנה אחד.
- ב. **תשלום:** לכל השיטות אין צריך להמשיך ולשלם לבעל האולם את התשלומים הבאים עבור אירוע שבוטל מאימת הקורונה שדינו כ'מכת מדינה'. והוא הדין אם מכל סיבה שהיא הקדים את התשלומים יותר מסכום המקדמה שהתחייב בהזמנה, על בעל האולם להחזירם במלואם.
- ג. **מקדמה:** לגבי המקדמה האם בעל האולם צריך להשיב למזמין האירוע את סכום המקדמה ששילם מראש, מצינו בהוראות גדולי הדיינים שליט"א את השיטות הבאות: א. יחזיר את כל המקדמה בניכוי הוצאות שהיו לאולם. ב. עיקר התשלום הוא מחמת עצם התקשרות הצדדים, וכיון שיש מחלוקת ב'מכת מדינה' יעשו פשרה ויחזיר 50% מסכום המקדמה. ג. יעשו פשרה ויחזיר 50% מהמקדמה, או 15% מהאירוע, לפי הסכום הנמוך מביניהם. ד. עד 10% מסכום התשלום לכלל האירוע שהוא בגדר 'סכום סימלי' לא יחזיר, ואם שילם יותר מ-10% יש לשמוע את שני הצדדים. ה. עד שליש מהאירוע לא יחזיר, יותר משליש מהאירוע יחזיר. ו. אם לא שילם פטור, אם שילם יחזיק בחצי.
- ד. **ביטול שידוך:** מעשה שהיה, שנתפרדה החבילה וביטלו את האולם לפני הקורונה, ושילמו את כל הסכום כפי שהתחייבו בחוזה, יש אומרים שבעל האולם צריך להחזיר את התשלומים. ויש חולקים שאין צריך להחזיר כיון שכבר נתחייבו בתשלום, ואין יכולים להפטר מכח 'מכת מדינה' שהתחדש לאחר מכן.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על: 100 ש"ח מזומן
שאלה: הזמין קייטרינג, ומאימת הקורונה
בוטל האירוע, האם מקבל חזרה את המקדמה,
והאם צריך לשלם את התשלום המלא?

הזמנת קייטרינג 'תזמורת' מלצרים 'צלם' מפיק אירועים, ושאר אנשי מקצוע, דינים כשכירות פועלים, ותלוי בדין 'מכת מדינה' בפועל. מקורות: הוראות לציבור שפורסמו על ידי בתי הדין.

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה! ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. ניתן גם לענות בעילום שם, בלי להיכנס להגרלה.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 266 על סך 100 ש"ח
האברך המופלג הרב חנוך קוט שליט"א
מודיעין עילית

מדור זה הוקדש השבוע לעילוי נשמת מרת שרה בת ר' יצחק ע"ה נלב"ע א' תמוז תשע"ג ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

מעשה שהיה: הזמינו אולם לתאריך שנקבע לחתונה, ונתפרדה החבילה ל"ע, וביטלו את ההזמנה ושילמו לאולם את 'כל התשלום' כפי המפורש בחוזה, שהמבטל אחרי שבוע מההזמנה משלם את 'כל התשלום' אם לא הגיע שוכר אחר.

בעקבות נגיף הקורונה התברר שבתאריך האירוע, אין אפשרות לקיים אירוע חילופי באולם, כעת המחותנים דורשים מהאולם שיחזיר את כל הכסף, הצדק עם מי?

הוראה: לדעת הג"ר אפרים שפיגלר שליט"א (פניני הלכה פרשת ויק"פ תש"פ), שבעל האולם צריך להחזיר את התשלום, שרק בשכירות פועלים אחרי שנתחייבו על ההפסד יש אומרים שאינו חוזר ונפטר, אבל באולם שהוא שכירות קרקע המשכיר צריך להעמיד אולם, וכיון שהוא 'מכת מדינה' ההפסד על המשכיר.

ולדעת הג"ר יום טוב זנגר שליט"א (שיעור שב"ק ויק"פ תש"פ) בכל אירוע שבוטל מאימת הקורונה, בעל האולם חייב להחזיר את המקדמה, אבל במקרה האמור המחותנים הפסידו מה ששילמו, שהרי בטלו את ההזמנה לפני המכת מדינה.

וכמבואר בשו"ת הרמ"א (סימן נ'), וערך ש"י (חו"מ סימן שלג ס"א ד"ה ובתשובת), שחיוב התשלומין חל ברגע הביטול, והאונס שהתחדש אינו פוטר את בעל הבית. וגם השער המשפט (סימן שלג ס"ק א) שחולק, היינו רק בשכירות פועלים, דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, אבל בשכירות קרקע מודה שבעל הבית מפסיד.

עדכוני הלכה

אתה יכול לעשות לי טובה?

על החשבון: הזמין קייטרינג לרגל שמחת הבר מצוה, ושילם מקדמה בסך 3,000 ש"ח, כעבור שבועיים אמר הקייטרינג למזמין "אני לחוץ בכסף, תעשה לי טובה ותשלם עוד 5,000 ש"ח על החשבון", המזמין הסכים ובעל הקייטרינג רשם בפתק, 'התקבל 5,000 ש"ח על החשבון'. בפועל, האירוע בוטל מאימת נגיף הקורונה.

דין המקדמה תלוי בשיטות השונות כמבואר בתוך הגיליון. אבל שונה ממנו דין ה-5,000 ש"ח, שלפי הוראת בד"ץ בני ברק, שאר הכספים ששולמו על החשבון אינו בכלל הדין, ואותו סכום הקייטרינג חייב להשיב בשלימותו.

נושא הגיליון הבא:

כמה צריך לשלם לקייטרינג כאשר האירוע בוטל?

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"ג, לרפו"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאות הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס

ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט

שיעורים וימי עיון

בית הוראה טלפוני

בירורי הלכה אקטואליים

קו מידע הלכתי

חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

פניני הלכה

חידושי הלכה

מראשי ורבני חבורות בישיבת מיר

גליון מספר 112

פרשת בהעלותך

תש"פ

הרב אברהם זנגר

לחלל שבת במקום פקו"נ באופן שמכשיל את הניצול באיסור

(ביסודו של הקובץ הערות דאין היתר וחי בהם אם ישאר בידו מעשה עבירה הצריך כפרה)

מכניס עצמו לפקו"נ לד' כמה ראשונים, אך כתב הקוה"ע דהאיסור מתלי תלי וקאי אם לבסוף יחלל שבת או לא, וא"כ כשמגיע למצב הפקו"נ בשבת הרי אם יחלל שבת נהי דלא יעבור על עצם החילול שבת דזה נדחה ע"י הפקו"נ אבל מ"מ יעבור למפרע על איסור מכניס עצמו לפקו"נ, ואיסור זה לא נדחה, ולהאמור יהא מחויב למסור נפשו ולא לחלל שבת כדי שלא יהא בידו עבירה של מכניס עצמו לפקו"נ. וכתב הקוה"ע דמצינו כן להדיא במג"א סי' רמ"ח סקי"ד בשם הכנה"ג דאם יודע בודאי שיחלל שבת אסור להפליג אף בתחילת השבוע ז'עפ"ז סומכין עכשיו שמסתכנין בעצמן שלא לחלל שבת, והכוונה דאם עברו והפליגו מסתכנים ולא מחללים שבת. וכבר תמהו רבים איך מותר להחמיר על עצמו ולהסתכן כדי שלא לחלל שבת, אך להאמור ניחא.

אולם רבים תמהו טובא על ביאור זה בדברי המג"א מכמה טעמים (אג"מ ח"א סי' קכ"ז, מנחת שלמה סי' ז' אות ד', זכר דבר סי' ג', ומשנת פקו"נ סי' ג'), וכתבו לפרש כוונת המג"א דאיירי בחשש רחוק של סכנה דאף שמותר לחלל שבת עבורו מ"מ המחמיר בזה אינו מתחייב בנפשו (ויש הרבה ראיות לזה דיש אופנים שפקו"נ מתיר איסורים אע"פ שאינו מחויב לעשות כן, וכמו ההיתר לחלל שבת לצורך יתובי דעתא של יולדת אף שאי"ז חיוב לעשות כן ואכמ"ל), ולכן עדיף להם להכנס לחשש רחוק של סכנה מלחלל שבת ועי"ז יהא להם למפרע איסור ודאי של מכניס עצמו לפקו"נ, ודקדקו כן מל' התו"ש והמשנ"ב שהוסיפו על דברי המג"א וכתבו 'שמסתכנין בעצמן קצת'.

והנה באג"מ אבה"ע ח"א סי' נ"ז הביא ל' היעב"ץ בסיודורו (בסדר שכיבה) לענין מי שבא באונס לידי חימום וז"ל; 'ואם א"א לו להחזיק הזרע אם לא יכנוס עצמו בסכנת נפש נ"ל שאינו מחויב ולא רשאי להמית עצמו בשביל כך כמו ששמעתי שאירע לאדם כשר מקרה בלתי טהור ונתגבר והחזיק באמתו בכח המושך הזרע לאחר ועשה גבורה גדולה ומת בסיבה זו ר"ל וכו', אכן העושה במזיד בודאי צריך למסור עצמו על כך, ועליו אמר רבי טרפון (נדה יג:): מוטב תבקע כרסו וגו', עכ"ל היעב"ץ.

וכתב ע"ז האג"מ וז"ל; 'אין לפרש כפשוטו שצריך למסור נפשו, דמאי שנא משבת וכל האיסורין שאף אם במזיד הביא עצמו שיהיה בסכנה בלא חילול שבת ועבירת שאר איסורין מחללין עליו שבת ועובר האיסורין, ואין חילוק לדינא אם באונס בא לזה או במזיד, שעכ"פ כיון שעתה הוא מסוכן יש לו דין היתר דפקו"נ אף שודאי יענש ע"ז בדיני

מעשה שהיה בליל שב"ק חזר אברך מבית המדרש לביתו באישון ליל וכשעלה בחדר המדרגות עלה באפו ריח חריף של גז. לאחר בדיקה מהירה התברר לו שמקור הריח הוא מדירה שגר בה יהודי מבוגר שאינו שותו"מ, וכנראה יש שם דליפת גז. לאחר שדפק בדלת בכח רב ולא נענה הסיק שבעל הבית ישן שינה עמוקה, ומפני חשש פקו"נ צלצל בפעמון אך גילה שהפעמון אינו תקין. ועלה בדעתו עצה להתקשר לשכן לפלאפון ומסתבר שהפלאפון נמצא סמוך אליו ויתעורר מהצלצול. אלא שנתעוררה לו שאלה, דהשכן הלא אינו יודע שיש כאן חשש פקו"נ ונמצא שאם יענה לפלאפון הרי הוא מכשילו בכוונה לחלל שבת, ושמא אין היתר לעשות כן אפי' במקום פקו"נ, וכדלהלן;

יסוד נפלא בהל' פקוח נפש חידש הגרא"ו זצ"ל בקובץ הערות סי' כ"ג סק"ג וז"ל; 'י"ל דהא דפקו"נ דוחה איסורין אין הכונה דבשביל פקו"נ הותר לעבור עבירה, אלא דבמקום פקו"נ נדחה האיסור ואין כאן עבירה, אבל אי משכחת שבמקום פיקו"נ יצטרך לעבור באופן שגם ע"י פיקו"נ לא יהא נדחה אסור לעבור. וכ"כ בסי' מ"ט סק"ה; 'דדוקא היכא שע"י הדחיה לא יהא נעשה איסור שרי לעבור משום פיקו"נ, אבל במקום שישראל האיסור גם לאחר הדחיה אסור לעבור אפילו אם ינצל עי"ז ממיתה, דלא התירה תורה לעשות דבר איסור מפני פיקו"נ, אלא דבמקום פיקו"נ ליכא איסור כלל, אבל אם יהא נמצא שעשה איסור גם לאחר הדחיה באמת אסור לעבור' עכ"ל.

ביאור דבריו דמחויב אדם למסור נפשו כדי שלא יעבור אפי' עבירה קלה, והא דנתחדש בתורה היתר 'וחי בהם' ולא שימות בהם, הוא רק מפני שאחר היתר זה אין כאן עבירה, ומצד עצם הפגם במעשה האיסור לימדה תורה דנשמה של ישראל יקרה בעיני הקב"ה יותר ממעשה האיסור כל' רש"י סנהדרין עד., אבל לא מצינו דנשמה של ישראל יקרה יותר מעבירה' של ישראל.

והנה באופן הרגיל לא משכח"ל שיהא פקו"נ ואעפ"כ ישאר עליו האיסור, דמאחר ומותר לעבור על כל האיסורים במקום פקו"נ הרי דנדחה האיסור, אך מ"מ העלה הקוה"ע שם כמה נפ"מ שנשאר בהם האיסור וע"פ הנ"ל יהא דינו למות כדי שלא יעבור האיסור, וכדלהלן;

הכניס עצמו לפקו"נ אם מותר לו לחלל שבת

[א] במכניס עצמו לפקו"נ, כגון מי שהפליג בשיירא בע"ש וידע שיצטרך לחלל שבת מפני פקו"נ, עבר בזה על איסור

שמים על שהביא עצמו לזה, וכן הוא גם בהוצאת זרע דכיון שהוא ככל עבירות שיעבור ואל יהרג הוא גם לענין הביא עצמו במזיד להוצאת זרע שאינו רשאי להמית עצמו אף שיענש בדיני שמים, ור"ט שאמר תבקע כרסו פשוט שאינו במקום סכנה אלא שסיבול מזה יסורין עד שיתרפא וכו' (וכוונת הריעב"ץ הוא שצריך למסור עצמו בהשתדלות גדולה על כך, ואף שהוא דוחק מוכרחין לפרש כך ולכן לא כתב להמית עצמו כדכתב תחלה ולא לשון למסור נפשו אלא כתב למסור עצמו שהוא רק להשתדלות גדולה על זה) עכ"ל. ואזיל האג"מ בזה לשיטתו שחולק ע"ד הקוה"ע בביאור דברי הכנה"ג גבי מפליג בשיירא.

אולם מצאתי בדברי היעב"ץ בסידורו בסדר הנהגת הבוקר שכתב בזה"ל; 'אם בשוגג או באונס שינה בא לידי קישוי וא"א להחזיק הזרע אם לא יסתכן אינו חייב ואינו רשאי מדינא לסכן נפשו כמו שאירע באחד שנתגבר והחזיק באמתו בכח המושך הזרע לאחור ומת, אבל במזיד צריך לסכן נפשו'. הרי להדיא נקט דכיון שהכניס עצמו לכך צריך למסור עצמו לסכנה ולא כמו שדחק האג"מ בכוונתו, ולפ"ר הוא כד' הקוה"ע בביאור ד' כנה"ג.

נטל אם על הבנים אם נדחה מצות שילוח במקום פקו"נ

[ב] בלאו הניתק לעשה, דהנה בגדר לאו הניתק לעשה כגון שילוח הקן נקטו הרבה אחרונים דאם נטל האם על הבנים ואח"כ קיים העשה ושלח את האם תיקן את הלאו ואין לו עבירה ולכך נפטר ממלקות (עי' שאג"א סי' פ"א), ולהאמור כתב הקוה"ע דאם נטל האם על הבנים י"ל דהעשה של שילוח האם אינו נדחה מפני פקו"נ, דאף שמצד עצם העשה הרי הוא נדחה במקום פקו"נ, מ"מ מלבד עצם המ"ע הרי הוא מחויב לשלח מצד הלאו כדי לתקנו, וחייב זה אינו נדחה מפני פקו"נ, כי אם לא ישלח הרי ישאר עליו עבירה שעבר על הלאו.

אם למחלל שבת יש היתר במקום פקו"נ

[ג] באונס ורצון כאחד, כגון מי שמחלל שבת במקום פקו"נ אולם היה עושה כן גם לולי הפקו"נ נחלקו האחרונים אם יש בידו עבירה, יש שנקטו דאין לו שום עבירה כיון שמצוה לחלל שבת לצורך פקו"נ ומחשבתו לא מעלה ולא מורידה, ויש שנקטו דמ"מ יש לו עבירה על מחשבתו הרעה, דלא גרע מנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה דצריך כפרה כמבואר בקידושין פא; ויש שנקטו דדינו כמחלל שבת גמור במזיד וחייב מיתה, והדברים עתיקים.

[הדברים מיוחסים לבית הלוי עה"ת פ' שמות וז"ל; 'ומזה יצא דמי שהוא פרוץ באחת ממצות ה', אע"ג דלפעמים נתרשח לו אונס שלא יכול לקיימה מ"מ לא מקרי אונס, וכמו בשמירת שבת וכדומה דלפעמים אונס הוא לעשות מלאכה או עבור חולה ר"ל וכדומה מ"מ לא מקרי אונס רק לאותם שהיו שומרים אותו אם לא היה האונס, אבל המחלל שבת כשאינו אונס, גם במלאכה שהוא אונס מקרי מחלל, וכן הוא בכל האיסורים'. וכ"כ בחלקת יואב דיני אונס סי' ב', וכן בקובץ הערות סי' מ"ט סק"ג וסק"ט ושם כתב להדיא דדינו כמזיד וחייב מיתה, [אולם בסק"ה הזכיר רק האיסור מצד נתכוין לאכול בשר חזיר], וכן בספר שש"כ פל"ב הערה ק"ל הביא ב' הצדדים האחרונים בשם הגרשז"א זצ"ל וכתב עפ"י דבמקום פקו"נ בשבת אם יש לפניו ברירה ללכת לרופא שומר שבת או לרופא שאינו שומר שבת עליו ללכת לרופא שומר שבת כי אם ילך לרופא שאינו שומר שבת הרי הוא מכשילו באיסור. ודנו בזה בסוגיא דמנחות סד. ויומא פד; ובדברי הר"ן שם ואכ"מ].

וכתב הקוה"ע דלפי ב' הצדדים האחרונים יהא אסור לחלל שבת בכה"ג במקום פקו"נ הואיל ולפי דבריו כל היכא שישאר בידו עבירה אסור לעבור אף כדי להינצל ממיתה.

והנה בד"כ לא משכח"ל נידון בזה, כי אדם שעובר את העבירה בזדון גם לולי הפקו"נ הרי לא אכפת לו אם יש לו היתר של פקו"נ או לא, [ועי' בקוה"ע שצייר היכ"ת וביאר בזה ד' השאלות המובא בתוס' יומא פב: באופן מחודש מאד ואכמ"ל].

אולם נראה לצייר היכ"ת פשוטה באופן שהחולה זקוק לסיוע כדי שיוכל לחלל שבת להצלתו, כגון הבא להציל חולה שאינו שותו"מ ומורה לחולה לעשות פעולות של חילול שבת, להאמור אסור לו לעשות כן משום איסור לפני עיור אע"פ שהוא במקום פקו"נ. [ואף שאיסור לפני עיור מצד עצמו נדחה מפני פקו"נ, מ"מ פשוט דכיון שהחולה בעצמו אסור לו לעשות כן אפי' כדי להציל את נפשו, ה"נ לאחר אין היתר להצילו באופן זה].

ונראה להעלות עוד כמה נפ"מ מכח יסוד זה באופן שהנידון הוא לענין איסור לפני עיור, כדלהלן;

מתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה

[ד] במתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, כגון שהחולה אינו יודע שעוסק בהצלה ומתכוין לעשות איסור בעלמא, כגון במעשה שפתחנו בו שיהודי שאינו שותו"מ נמצא בסכנה ואין אפשרות להצילו אלא ע"י שיתקשרו אליו בטלפון בשבת והוא אינו יודע מהסכנה ויענה לטלפון במזיד, או רופא תורן בבית חולים שקיבל בשבת בדיקות רפואיות של חולה שאינו שותו"מ ומתברר שמצבו חמור והוא צריך לבא מיד לטיפול שיש בו משום פקו"נ, ואין אפשרות לאתרו אלא ע"י הטלפון והחולה יענה לטלפון במזיד בלי לדעת שיש בכך חשש פקו"נ וכיו"ב, דבאופן זה לכו"ע עובר עכ"פ על איסור נתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה (כלומר אף לפי הדעה הראשונה הנ"ל דבאונס ורצון כאחד שרי). ולפ"ד הקוה"ע נראה דמדינא אסור להתקשר אליו אף אם ימות, לפי שהמתקשר עובר באיסור לפני עיור שמכשילו באיסור נתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה (כמבואר בתוס' קידושין לב. דיש איסור לפני עיור להכשיל יהודי באיסור נתכוין לאכול בשר חזיר, והובא לדינא בחפץ חיים כלל ד' סי"א, וע"ע מנחת שלמה ח"א סי' ל"ה), ואיסור זה הוא עבירה אף במקום פקו"נ ועל כן אינו נדחה מפני פקו"נ.

וביותר נראה דלפ"י המתקשר עובר ג"כ בחילול שבת (ולא רק באיסור לפני עיור), דהואיל והחולה אין לו היתר להציל את נפשו באופן זה, ה"נ אחר אין לו היתר לחלל שבת כדי להצילו באופן זה, וז"ב.

אם יש היתר לחלל שבת בפקו"נ כשיעבור על איסור הקל הקל תחלה

[ה] בדין הקל הקל תחילה, כגון אם יכול החולה לעשות המלאכה בשבת בשינוי ועושה כדרכו בחול עובר על דין הקל הקל תחילה כמבואר ביומא פג. (ונחלקו האחרונים אם הוא איסור דאו' או איסור דרבנן), או אם יכול החולה לעשות בדרך היתר ועושה בדרך איסור (דבפשוטו עובר על חילול שבת דאו' וחייב סקילה כמ"כ בביה"ל סי' רע"ח ס"א). ולפ"י אם הוא זקוק לסיוע והמסייע יודע שהחולה יעשה את המלאכה בדרך איסור נראה דאסור לסייע לו לפ"ד הקוה"ע אף אם בלא סיועו ימות החולה, הואיל והחולה עובר על איסור שאינו נדחה מפני הפקו"נ.

להשאיל רכב בשבת לצורך פקו"נ כשידוע שיחללו בו שבת שלא לצורך פקו"נ

[ו] עוד נראה היכ"ת פשוטה, בחולה הזקוק לסיוע כדי להצילו ממיתה, אולם המסייע יודע שאם יתן לו הסיוע הנדרש ישתמש בו החולה לאיסורים נוספים שאינם צורך הפקו"נ כלל, כגון חולה שאינו שותו"מ המבקש משכנו רכב כדי לנסוע לביה"ח ובעל הרכב יודע בוודאות שהחולה ידליק גם את המזגן וכדו' ויחלל שבת שלא לצורך החולי, לפ"ד הקוה"ע היא אסור לתת לו את הרכב מדין לפני עיוור, ואף אם ימות החולה אין בכך היתר לעבור על איסור לפני עיוור על עבירה שאינה נדחית מפני הפקו"נ.

[אמנם פשוט דזהו רק כשהחולה בעצמו עובר את האיסור הנוסף, אבל אם א"ז החולה בעצמו אלא הרופא זקוק לרכב לצורך פקו"נ של החולה, אף אם ברור שהרופא ישתמש ברכב לעשיית איסורים נוספים אין בכך משום לפני עיוור לתת לו את הרכב, דאיסור לפני עיוור נדחה מפני פקו"נ של החולה כיון שרק בדרך זו ניתן להביא את הרופא אל החולה (וכ"כ בשש"כ פ"ב הערה קל"א בשם הגרש"א), משא"כ בניד"ד שהחולה עושה את העבירה, הרי שהנידון הוא על חייו כנגד העבירה שלו, ואין הצלת חייו חשובה ממעשה עבירה אחד לפ"ד הקוה"ע].

בדברי השערי יושר המופלאים דלאו דלא תסור אינו נדחה מפני פקו"נ

והנה דבר פלא כתב בשערי יושר (בסוף תוכן הענינים לשער ד') וז"ל; 'ואל יפלא ענין זה איך אפשר להורות הלכות בענין פקו"נ, אבל גדולה מזו מצינו, דגם גזירת חכמים איכא בפקו"נ, דגם בפנויה יהרג ולא יעבור, דמזה מוכח דקבלו חז"ל דהלאו לא תסור מכל אשר יורוך אינו נדחה בשום פנים, וע"ז לא נאמר וחי בהם, דאי אפשר בלי הוראת חכמים ולכן אנחנו מצווים לשמוע לקול חכמים אף בפקו"נ' עכ"ל.

מבואר מדבריו דקבלו חז"ל דלאו דלא תסור אינו נדחה מפני פקו"נ, והוא דבר מחודש, ואם קבלה היא נקבל, אבל לא מצאנו לזה מקור מפורש מלבד ראיית הגרש"ש מהקושיא הנ"ל, אולם לפ"ד הקובץ הערות לק"מ, דכל ההיתר דפקו"נ הוא כשעושה בלי איסור ולכך אם חכמים אמרו בפנויה דיהרג ואל יעבור הרי שאם יעבור ולא יהרג עבר על איסור דרבנן ואף איסורא דרבנן לא הותר לו לעבור במקום פקו"נ. [הערת הגר"ח יוזק שליט"א (בעל השמועת חיים) בספר שלמי יוסף יומא ח"ב עמ' תרצ"ג].

להכניס חולה שיש בו סכנה לבית חולים כשידוע שיאכל שם איסורים

וכעין יסוד הקוה"ע חידש באג"מ יו"ד ח"ב סי' נ"ט דאסור להכניס חולה לבית חולים אף במקום פקו"נ אם ידוע שיאכל שם איסורים לתאוותו, דאף הוא בעצמו אם יודע שאם יכנס לשם יקשה עליו לעמוד נגד תאוותיו לאכול איסורים אסור לו להכנס לשם אף אם ימות ע"ז, משום דלהתאוות לעשות איסורין לא נדחה מפני פקו"נ ע"ש בכ"ד. [וחזר על יסודו ביו"ד ח"ב סי' קכ"ז].

בגדר החיוב לתקן עבירה שעבר אתמול

והנה הגרש"א זצ"ל במנחת שלמה סי' ז' אות ד' הכביר בקושיות וראיות על דברי הקובץ הערות, אך קושיותיו וראיותיו אינם על עיקר היסוד כי אם על ב' הנפ"מ הראשונות שנתבארו לעיל במכניס עצמו לפקו"נ ולא

הניתק לעשה, דבאופנים אלו העבירה כבר נעשתה אתמול והנידון שלפנינו הוא רק מצד החיוב שיש לו עתה לתקן האיסור שעבר אתמול, והקושיא העיקרית היא דחיוב זה לתקן איסור שעבר אתמול הוא ג"כ מצוה הנדחית מפני פקו"נ, וכשם שפקו"נ דוחה חילול שבת דאו' כ"ש שדוחה את החיוב לתקן מה שעבר אתמול על האיסור דרבנן במה שיצא בשיירא לפני השבת, ואף שהתוצאה היא שיש עליו איסור מכת יציאתו בע"ש ואיסור זה לא נדחה ע"י הפקו"נ מ"מ דמי ללאו דלפ"ע שנדחה מפני פקו"נ אע"פ שיש תוצאה של איסור אצל חבירו שלא נדחה ע"י הפקו"נ, עכת"ל.

אכן בד' הקוה"ע נראה פשוט דס"ל דהחיוב לתקן איסור שעבר עליו מקודם אינו חיוב חדש בפנ"ע דנימא שידחה במקום פקו"נ, אלא הלאו שעבר עליו אתמול הוא המחייבו לתקנו היום, וחיוב זה הוא מסברא דכשם שהלאו מחייב שלא לעבור עליו ה"נ מחייבו לתקן אותו. ואמנם הגרש"א נקט לא כן וזה לשונו; 'דהא גופא שצריך לתקן מעשיו ולחזור בתשובה על מה שיצא בשיירא אינו אלא מצוה בקום ועשה', הרי דנקט דחיוב זה הוא מדין תשובה, ואולי הוא נכלל במ"ע של תשובה, וזוהי אכן מצוה בפנ"ע הנדחית בפני פקו"נ, אולם בד' הקוה"ע נראה כאמור דא"ז רק משום תשובה אלא הלאו גופא מחייבו בכך, וכיון שעומד בפניו עבירה של לאו כנגד פקוח נפשו הרי הוא מחויב למסור נפשו כדי לדאוג שלא תהיה לו עבירה. [ומ"מ אם עומד בפניו רק מ"ע דתשובה לא נימא דסו"ס הרי הוא מתקן בכך את העבירה ויהא מחויב בכך מצד הלאו, לפי שתשובה אינה ביטול מעשה העבירה למפרע אלא תיקון הפגם שע"י העבירה, ואין הלאו גופא מחייבו אלא כשבידו לבטל למפרע עצם מעשה האיסור, ועדיין צ"ת]. ובענין זה הארכנו טובא במק"א, ועי' בזכר דבר שם שהרחיב בזה, ואכמ"ל.

למה אדם שידוע שיצרו תוקפו ועובר עבירות אינו חייב להמית עצמו

עוד הקשה הגרש"א שם וז"ל; 'אם צ"ע לדבריו אדם שמכיר את עצמו ויודע את טבעו הרע שיצרו תוקפו ומתגבר ומתחדש עליו בכל יום ועובר בזדון פעמים רבות אדרבנן או אפ"ל על דאו', וכי נאמר שמתור להמית את עצמו בשוא"ת (א.ה. כגון שלא יאכל עד שימות) כדי להציל בכך את עצמו ממש מעבירה שלא במקום אונס כמו שהוא סובר דמוטב למות כדי לתקן בכך למפרע עבירה דרבנן, והרי ידוע שרק בגלל פחד מג' עבירות יש סוברים שמתור לעשות כן כמבואר ביו"ד בב"י בבדה"ב סי' קנ"ז [ועיין בדרכ"ת סקל"ט במי שחושש שיעבור ח"ו על דת שנחלקו בזה האחרונים אבל לא על עבירה אחת דאו' או דרבנן] וכו' ואע"ג דביצא בשיירא העבירה היא מפני אותה המלאכה שבא לעשות עכשיו בשבת משא"כ בממית עצמו כדי להמנע מעבירה, מ"מ נראה דלפי סברתו לא מסתבר לחלק בכך עכ"ל.

אכן ד' הקוה"ע היא לחלק כדבריו, דרק כשהעבירה עומדת כנגד פקוח נפשו דינו הוא למסור את הנפש כדי שלא יהא בידו עבירה, אבל היכא שאין סתירה ביניהם מוטל עליו להתגבר על יצרו ולהימנע בכל יכלתו מעבירות וזוהי חובת האדם בעולמו ואין לו רשות לאבד נפשו ולבעוט בחובתו בעולמו אע"פ שנח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא.

[ואמנם נראה דיש יוצא מן הכלל, דכידוע הורה החזו"א לבנות משפחתו בשעת גזירת גיוס בנות לשירות לאומי להמית עצמן אם יקחום בכת, ובקובץ אגרות חזו"א ח"א אגרת ק"ב ביאר הדברים, ומשמעות דבריו שצייד לחדש דמצב זה של כפיה המביא בהכרח לקרירות נוראה ביר"ש גם היא ביהרג ואל יעבור. אך נראה פשוט דכוונתו דוקא למצב קבוע ולא למקרה ארעי, וגם דוקא משום

שהדבר מוכרח, ולא באופן הנ"ל שיש לאדם בחירה אלא שיועד בנפשו שאינו מתגבר על יצרו, וגם יתכן שזהו רק בשעת גזירה כללית, (והאם נימא דאדם בשעת השואה שעומדים להמית אותו ויכול לברוח לאר"ב אלא שיועד שיתקרב שם ביר"ש ויבא לעבור על איסורים דינו שיהרג ואל יעבור), וכל אלו דברים המסורים להכרעת חכמי התורה שבכל דור, ועד"ז מה שנתפרסם בשם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שהורה דהעיסוק באינטרנט פרוץ הוא ביהרג ואל יעבור יסודו משום שמביא לקרירות ביר"ש ושאר עבירות חמורות, וכמדומה שהוא ע"פ חידושו של החזו"א הנ"ל].

עכ"פ בכל דברי הגרשז"א לא כתב לחלוק על עצם יסודו של הקובץ הערות דהא דשרי לעבור איסור במקום פקו"נ הוא רק משום שנדחה האיסור, ולפ"ז כל שאר הנפ"מ שכתבנו במקומם עומדות.

ההיתר לאשה להכשיל את בעלה במחשבת

איסור אשת איש במקום פקו"נ

אולם ידידי הרה"ג ר' יהודה אלבוים שליט"א הביא ראיה נפלאה נגד עיקר יסודו של הקוה"ע מדברי הט"ז יו"ד סי' קנ"ז סק"י, דהנה כתב הרמב"א שם דמי שלבו העלה טינא וחושק באשת איש, אם תוכל אשתו לבא אליו ושיסבור שבא על הערוה שרי. וכתב הט"ז דמ"מ פשוט שהוא צריך לעשות תשובה על זה לפי שנתכוין לאיסור כדאשכחן ברבי חייא בר אשי בקידושין פא. שבא על אשתו והיה סבור שאינה אשתו וכל ימיו עשה תשובה, עכ"ד. [וע"ש בקידושין דמדמי לה לנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה דצריכה כפרה]. הרי מוכח מד' הט"ז דלא כיסוד הקוה"ע, דלפ"ד הקוה"ע הלא האשה עוברת בלפני עיור במה שמכשילתו באיסור נתכוין לאכול בשר חזיר וכו', ואיסור זה הלא לא הותר משום פקו"נ כמש"כ הט"ז דצריך תשובה, ואיך מותר לאשה להכשילו בכך.

ושוב מצאתי בשו"ת בית יצחק יו"ד ח"א סי' ח' דהוקשה לו זאת דאם כדברי הט"ז דהאיש עובר איסור אזי יהא לאשה איסור לפני עיור ואינו נדחה מפני פקו"נ, ומשום כך כתב לחלוק ע"ד הט"ז דאינו עובר על איסור נתכוין לאכול בשר חזיר, והוא עפ"ד האוה"ח הק' פ' ויגש פ"נ פסוק כ' דנתכוין לעשות עבירה ועלה בידו מצוה א"צ כפרה, וזהו שאמר יוסף אלוקים חשבה לטובה ע"ש בארוכה, וה"נ בזה עלה בידו קיום מצות 'וחי בהם'. אך מ"מ מד' הט"ז מוכח לפו"ר דלא כיסודו של הקוה"ע.

אם יש איסור נתכוין לאכול בשר חזיר

בג' עבירות חמורות במקום פקו"נ

ושמא י"ל דאין כוונת הט"ז לאיסור גמור של נתכוין לאכול בשר חזיר, דהא מצינו ברמב"ם פ"ה מיסוה"ת דמי שעבר על ג' עבירות חמורות במקום פקו"נ דינו כאנוס ואינו לוקה, וא"כ ה"נ לענין איסור נתכוין לאכול בשר חזיר חשיב כאנוס הואיל ועושה זאת כדי שלא ימות (ואף אם היה בא עליה גם בלא פקו"נ מ"מ סגי בזה שעושה גם מחמת הפקו"נ), אלא דמ"מ גם באנוס ממש יש נידון אם צריך כפרה הואיל ובא דבר עבירה לידו, וכ"ש בזה שהיתה הבחירה בידו והיה צריך להימנע ולמות דודאי צריך כפרה כמש"כ הט"ז, אך מ"מ י"ל דלא הוי כחומר האיסור דעלמא של נתכוין לאכול בשר חזיר דעושה זאת במזיד גמור משא"כ כאן שעושה זאת באונס מיתה. וא"כ י"ל דאין איסור לפני עיור על כה"ג שעובר באונס. ולפ"ז עולה דבאופן שאינו יודע שיש לו פקו"נ והוא עושה במזיד גמור יהא אסור, כמו בניד"ד לענין חילול שבת.

אולם נראה דאין הנידון דומה לראיה, דהא מבואר ברמב"ם שם ה"ו דחולה המתרפא בג' עבירות חמורות אינו נידון כאנוס, וביארו האחרונים החילוק בכמה אנפי [עיי' אר"ש שם וחידושי הגרש"ש כתובות סי' נ' סק"ד, ובאופ"א בקובץ שיעורים כתובות אות ח' ושיעורי הגרש"ר סנהדרין עד. אות ר"ה], וכאן הוי חולה המתרפא שאינו נידון כאנוס. [וגם בעיקר הנידון נראה יותר דאף דמקרי אנוס לענין פטור ממלקות מ"מ ודאי חשיב כמזיד לענין הא דנתכוין לאכול בשר חזיר דהא מצווה הוא למסור את הנפש והבחירה בידו ורק לענין מלקות חידש הרמב"ם דפטור הואיל והיה לו קשה להימנע וזוהי משמעות ל' אונס שנקט בזה הרמב"ם אף שאי"ז כשאר אונס שאין העבירה מיוחסת אליו], וצ"ע.

אם יש חיוב למסור נפש על איסור

נתכוין לאכול בשר חזיר

ושמעתי ליישב באופ"א, דאפשר דאין חיוב למסור נפש על איסור נתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה גם בלא היתר 'וחי בהם', [יעו' בתוס' סנהדרין עד: ד"ה בן נח דמסברא א"צ למסור נפש על המצוות (ובפשוטו הביאור דהוי זה כמו יותר מחומש במ"ע), וילפותא 'וחי בהם' בעינן רק כדי שלא נילף מרציחה לאסור]. ולפ"ז בניד"ד יהא תלוי בפלוגתת האחרונים שהבאנו לעיל אם הפרוץ לחלל שבת אין לו כלל היתר במקום פקו"נ ואם חילל לצורך פקו"נ חייב מיתה או א"ז אלא בגדר נתכוין לאכול בשר חזיר וכו'.

אם חיוב הצלת נפש חמור מכל העבירות

אמנם בספר זכר דבר סי' ג' העיר מסברא על עיקר יסוד הקוה"ע וז"ל; 'צ"ע דלכא' פשוט דחיוב פקו"נ חמיר מכל העבירות ומוטל עליו טפי שלא לעבור על חיוב זה מאשר עבירה אחרת, ואם בא אחד לפני חכם ושאלו מה יעשה באופן שיהא לפניו פקו"נ ויש בכה"ג עבירה שבידו של השואל שלא לעבור עליה ולקיים עם זאת הפקו"נ אלא דאנ"ס שלא ישמע לן, האם נימא דעל החכם להורות לו שימנע מפקו"נ כדי שלא יעבור העבירה, ולכא' מחובתו של החכם להורות לו שיעשה מעשה הפקו"נ כדין הבא לשאול אם יזדמן לפניו מאורע הכרוך בב' עבירות, ובידו של השואל להימנע משניהם, אך אנ"ס שלא יעשה כן, ורק מאחד מהם יתרצה להימנע, לכא' מחובת החכם להורות לו שימנע מהחמור שבהם (באופן שאין בזה חילול ה' וכיו"ב), ועי' חזו"א דמאי ט"ז י"ד, וה"נ דכוותה מחובת החכם להורות שימנע מעבירת פקו"נ שלא לבטלה שהיא חמורה מאיסורים אחרים. וה"ה כשהנידון לפני העובר עצמו דעדיף שימנע מעבירה דפקו"נ מעבירה אחרת זולתה, ועי' עכ"ל.

חידושו של הקובץ הערות לא שייך לגבי היתר חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה

עוד יש להעיר דלכא' כל דברי הקוה"ע הם רק מצד היתר 'וחי בהם' אבל מצד ההיתר של 'חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה' המבואר בס"ד דהגמ' יומא פה: לא שייך זאת, ודנו האחרונים אם למסקנת הגמ' שם יש ג"כ היתר זה של 'חלל עליו שבת אחת' וכו' במקום הצלה ודאית או לא, [עי' בהגר"ז ומשנ"ב ושאר פוסקים סוס"י ש"ו וביה"ל סי' שכ"ט ס"ד, שו"ת חת"ס אור"ח סי' פ"ה ויו"ד סי' רמ"ה ושל"ח, נצ"ב בהעמק שאלה קס"ז סק"ז, בית מאיר סי' ש"ל, ועוד. ובראשונים הביאו הך סברא כדי להתיר חילול שבת לצורך הצלת עובר כמבואר בר"ן יומא ג: ובראשונים נדה מד: וכן בשטמ"ק נדרים לא: לענין בן נח].

הלכה | מוסר | מידות שיעורי דעה

לעילוי נשמת מו"ז אלחנן ישראל בן יעקב גבריאל זצ"ל

הל' קימה והידור בפני חכם אפילו אינו רבו

כיבוד תלמידי חכמים

יו"ד סימן רמד

סעיף א

השיבות כיבוד תלמידי חכמים

בגמרא (שבת קלז:) מבואר שכבר בזמן הברית מברכים את ההורים 'כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה וכו'. מאחלים להורים שיהיה להם נחת מהילדים, שיהיו תלמידי חכמים, שהבנות ישאו תלמידי חכמים. אבל כאשר ח"ו ישנם בעיות ברוחניות, נשתרש מנהג קלוקל שתכף ומיד ניגשים לוועדי הצדקה למיניהם לברר כל מיני סגולות, כדי להציל את המצב..

אבל חז"ל הקדושים לימדונו 'סגולה' מיוחדת לבנים וחתנים תלמידי חכמים. כתוב בגמרא (שבת כג:) אמר רבא דרחים אוהב רבנן הוה להו בנין רבנן, דמוקיר מכבד רבנן הוה ליה חתנותא רבנן. דהיינו מדה כנגד מדה אם אדם אוהב ת"ח - יזכה לבן ת"ח. אם הוא מכבד ת"ח יזכה לקבל חתנים ת"ח.

היאך מכבדים תלמידי חכמים

בגמרא (קידושין לב:) ת"ר 'מפני שיבה תקום'.. אין זקן אלא חכם שנא' 'אספה לי שבעים זקנים'. ר' יוסי הגלילי אומר אין זקן אלא מי שקנה חכמה שנא' 'ה' קנני ראשית דרכו'. מבואר שכיבוד היינו קימה.

פרטי דינים המבוארים בגמרא:

א. יכול יעמוד מפניו ממקום רחוק? ת"ל 'תקום'.. 'והדרת' לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור - צריך שיהא ניכר שעושה כן לכבודו.

ב. יכול יהדרנו בממון? ת"ל 'תקום'.. והדרת' מה קימה שאין בה חסרון כ"ס אף הידור שאין בו חסרון כ"ס.

ג. יכול יעמוד מפניו מבית הכסא או בית המרחץ? ת"ל 'תקום'.. והדרת' לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור.

איזהו חייבים בכבודו

סעיף א

כיבוד ת"ח אפילו קטן אפילו אינו רבו

שו"ע - מצות עשה לקום מפני כל חכם, אפילו אינו זקן אלא יניק וחכים, ואפילו אינו רבו. רמ"א - רק שהוא גדול ממנו וראוי ללמוד ממנו.

כיבוד זקנים ואפילו עם הארץ

בגמרא (קידושין לג:) איסי בן יהודה אומר 'מפני שיבה תקום' ואפילו כל שיבה במושמע וכו' והטעם משום כמה הרפתקי עדו עלייהו. רש"י - כמה הרפתקי: מקראות וצרות, וראו ניסים הרבה ומופתים.

דהיינו: גם זקנים הנראים כפשוטי עם, אין לזלזל בהם, שהרי הם עברו הרבה בחיים, מסירות נפש וקשיים עצומים וכדו', ולכן מחוייב לכבדם. (ויעו"י במנחת חינוך מש"כ בזה.)

שו"ע - וכן מצוה לקום מפני שיבה דהיינו בן שבעים שנה. רמ"א - אפילו הוא עם הארץ ובלבד שלא יהיה רשע.

כתב הברכי יוסף (שם): מפני שיבה דהיינו בן שבעים שנה וכו'. ורבינו האר"י זצ"ל (שער המצות ריש פר' קדושים) כתב דכל שהוא בן ששים שנה מצוה לקום מפניו, וביאר טעם הדבר על דרך האמת.

זקן רשע אין חייב בכבודו

הגמרא (קידושין לב:) ת"ר "מפני שיבה תקום", יכול אפילו מפני זקן אשמאי ת"ל זקן, ואין זקן אלא מי שקנה חכמה.

זקן אשמאי: רש"י – רשע ועם הארץ.

תוס' – וקשה הלא מצוה אפילו להכותו ולבזותו? אלא אשמאי פי' בור ועם הארץ.

(תוס' פסקו שרשע מצוה להכותו ולבזותו, ומעשה שהיה בישיבה תיכונית, שבחור עישן בשבת בפרהסיא, והם שאלו את מרן הרב שך מה לעשות, ולאחר שביירר את הענין עד תומו, והסיק שאין לו סיכוי לחזור, והוא חוטא ומחטיא ועלול להרוס תלמידים אחרים, פסק להם שיבזוהו לפני כל הכיתה, ואז יזרקו אותו מהמוסד כדי שלפחות לא יגרור אחריו עוד בחורים!).

ערוך השולחן את ב כתב וז"ל: ולענ"ד גם כוונת רש"י כן הוא, דאי סלקא דעתך רשע ממש, הא אפילו תלמיד חכם רשע אסור לכבדו כמש"כ, אלא כוונתו דיש עם הארץ בתורה, אבל מקיים המצוות ומניח תפילין בכל יום ומתפלל ושומע לדברי חכמים ובוה נאמר "מפני שיבה תקום".

ויש עם הארץ שמפני פשיטותו אינו מניח תפילין בכל יום, ומזלזל במצוות, והגם שאינו עושה כן מפני רשעתו אלא מפני פשיטותו, וזהו כוונת רש"י רשע ועם הארץ, כלומר, שמפני שהוא עם הארץ עושה מעשה רשע, וזהו ממש בור כמש"כ התוס' ובוה מיעטה התורה שלא לכבדו, אבל גם אין לבזותו כיון שאינו עושה כן מפני רשעתו, ולפי זה במדינתנו כמעט לא נמצא כזה עכ"ל.

מבואר: שזקן עם הארץ של זמנינו אם אינו רשע, אמנם אין צריך לכבדו, אבל צריך להתנהג אליו בצורה מנומסת ויפה, אבל אדם רשע אסור לכבדו, ואף מצוה לבזותו, וזה כמובן לאחר שניסח לקרבו כדברי הרמב"ם (הל' ממרים פ"ג ה"ג) שינסח לקרבו בעבותות אהבה, אבל אם אינו מעוניין אין מה לעשות.

וכבר כתב החזו"א (הל' שחיטה סי' א אות 1) ותינוק שנשבה בין העכו"ם דינו כישאאל, ושחיטתו מותרת, שהוא בחזקת שאם יודיעוהו וישתדלו עמו כשיעור ההשתדלות שהוא ראוי לשוב לא ייד לבלתי שב, אמנם אחר שהשתדלו עמו והוא מזיד וממאן לשוב דינו כמומר, ושיעור ההשתדלות תלוי כפי התבוננות הדיינים עכ"ל.

ובהגהות אשרי (סוף אלו מצוות) עם הארץ שאינו במקרא או במשנה, אבל איתיה בדרך ארץ, ובמצוות, ולא חשיד אגולנותא ואשבועתא, מקבלין עדות ממנו כדין ישראל כשר וכו'.

למעשה: כתוב במדבקה במושב הקדמי של האוטובוס 'והדרת פני זקן', וזה טעות! כי אין מצוה לתת לו את המקום, אלא המצוה הוא בהידור קצת, ואמנם העומד מקיים מצות חסד, אבל אינו מקיים "והדרת פני זקן".

ואמנם יזהר שפעמים עולה לאוטובוס חילוני מבוגר ואינו מבין בכיבוד ע"י הידור! ורואה ילד חרדי יושב במושב הקדמי, מצב כזה יכול לגרום חילול ה', ואדרבה אם יקום יכול לגרום לקידוש ה'.

(מעשה שהיה שנסע פעם באוטובוס וברקע השמיעו שירים של גויים, והסתפק מה לעשות, הרי מצד אחד לשבת סתם כך זה חילול ה' ולשמוע ניבול פה הרי זה אסור, וגם יש חיוב מחאה, ומאידך אם היה מעיר לנהג יתכן שהיה צועק על 'כפייה דתית' והיה נגרם חילול ה' ואי נעימות בלי תועלת! ולמעשה הגביה את ידיו ותחב אצבעותיו באזניו ובאופן בולט כדי שהנהג ישים לב, ובאמת תוך שתי דקות הנהג מעצמו החליף לערוץ חרדי!).

וצריך לדעת שאחינו החילונים מסתכלים עלינו כמייצגים את דרך התורה, וזה קידוש ה', ואם מישוהוא יגיד 'ראיתם כמה נאים דרכיו' זה קידוש ה' יכול להשפיע לטווח ארוך.

כיבוד בעל יראת שמים

בגמרא (שבת לא:) אמר רב יהודה לא ברא הקב"ה את עולמו, אלא כדי שייראו מלפניו שונא' והאלוקים עשה שייראו מלפניו, ר' סימון זר"א הווי יתבי חליף ואזיל ר' יעקב בר אבא, א"ל חד לחבריה ניקו מקמיה דגבר דחיל חטאין הוא.

מבואר שצריך לקום בפני מי שיש בו יראת שמים, אבל אין הלכה כזאת בשו"ע, ואולי מפני שהאלוקים יראה ללבב' וא"א לדעת מי ירא שמים באמת ומי לא, לכן לא שייך להורות בוה.

כיבוד ת"ח כאשר מחזיק ס"ת

כתב הברכי יוסף אדם שיושב וס"ת על ברכיו, ועבר שם רבו ואין מקום להניח הס"ת במקום שיושב כי צר לו המקום, אינו מחוייב לקום עם הס"ת, ואם ביקש לעמוד אומרים לו שב ואל תעשה עדיף, וכן נהגו.

וכן אם יושב עם הס"ת על ברכיו, והגביהו ס"ת אחר לא נהגו לקום [וזה כ"ש דמבואר בגמ' מכות דחכם עדיף מס"ת].

להערות, הארות ותרומות בטל' 0527688072
או במייל: shiuryrgm@gmail.com

יתרו, יריחו, מקום המקדש, בבל ותורה שבעל פה

"ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה... אל נא תעזב אתנו כי על כן ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים. והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך" (במדבר י' כ"ט - ל"ב).

וברש"י: "מה טובה הטיבו לוי? - אמרו, כשהיו ישראל מחלקין את הארץ היה דושנה של יריחו ת"ק אמה על ת"ק אמה והניחוהו מלחלוק. אמרו, מי שיבנה בהמ"ק בחלקו הוא יטלנו, ובין כך ובין כך נתנוהו לבני יתרו, ליונדב בן רכב. שנאמר: ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'" (שופטים א).

יריחו קשורה לירושלים. כל מי שיבנה בית מקדש בחלקו יטול את יריחו. כשנבנה בית המקדש בנחלת בנימין קבלו בני בנימין את יריחו. בינתים, במשך יותר מארבע מאות שנים קבלוה בני קני חותן משה.

כשעכן בן כרמי למטה יהודה מעל בחרם יריחו. ניגפו בני ישראל במלחמת העי ונפלו מהם כ-36 איש ואמור חז"ל כי היה זה יאיר בן מנשה, ששקול כנגד רובה של סנהדרין. (36 הוא מ-70 חברי הסנהדרין)

בעקבות המפלה הזאת, קורע יהושע את בגדיו, ומתבטא בצורה חריפה. ככתוב: "ויקרע יהושע שמלתיו ויפל על פניו ארצה לפני ארון ה' עד הערב הוא וזקני ישראל ויעלו עפר על ראשם. ויאמר יהושע אהה ה' אלוקים למה העברת העביר את העם הזה את הירדן לתת אתנו ביד האמרי להאבידנו ולו הואלנו ונשב בעבר הירדן" (יהושע ז) עד כדי כך? וכי בגלל שאדם אחד נפל בקרב - יקר וחשוב ככל שיהיה - מקפלים את הדגלים ומתחרטים על כל המהלך?

המפתח להבנת סוגיה זו נמצא בדברי הרמב"ן בפרושו לפרשת שופטים. שם נאמר כי כהן משיח נואם בפני הלוחמים טרם צאתם לקרב ואומר להם: "כי ה' אלוקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם" (דברים כ' ד) וכתב על זה הרמב"ן: "ואמר להושיע אתכם, שהם ינצלו במלחמה ולא יפקד מהם איש, כי יתכן שינצחו את אויביהם וימותו גם מהם רבים כדרך המלחמות ועל כן צעק יהושע בנפול מהם בעי כשלשים וששה איש (יהושע ז ט), כי במלחמת מצוה שלו לא היה ראוי שיפול משערת ראשם ארצה, כי לה' המלחמה".

נפילתו של ראש הסנהדרין היתה עדות לכך שאין ה' אתם להושיעם. ועל כך קרע יהושע את בגדיו. הסיבה לסילוק השכינה היתה מעילתו של עכן בחרם יריחו. עכן לקח מן החרם כמה פריטים בודדים ובין השאר לקח "אדרת שנער".

מה עשתה אדרת מבבל (שנער = בבל) בחרם יריחו. אומר רש"י: "והיה למלך בבל פלטרין ביריחו".

מלך בבל בנה פלטרין ביריחו.

בבל היתה מאז ומעולם המתנגדת למקום המקדש וניסתה להיאבק במה שבית המקדש מסמל בית המקדש הבנוי על הר המוריה מבטא את הקשר בין העולמות, כמו שאמר יעקב אבינו: "אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים". ומשחרב נאמר: "טבעו בארץ שעריה". ישעיהו במשל הכרם (פרק ה) ממשיך את בית המקדש למגדל. מגדל זה העומד על ההר מקשר בין עליונים לתחתונים. לעומתו בנו בבבל, שנים רבות לפני שנבנה בית המקדש בירושלים, מגדל אחר, מגדל שנבנה בבקעה שמטרתו היתה לנתק את הקשר בין העליונים לתחתונים - מגדל בבל. בעקבות בנייתו והתקוות שתלו בו הפסידו את הקשר ללשון הקודש. לדיבור הפנימי.

לימים נבנה בית המקדש בירושלים ושערי שמים נפתחו. ברבות הימים נולד בבבל נבוכדנצר, הוא העתיד להחרב את בית המקדש. נבוכדנצר היה היחיד שמסוגל לחולל זאת בהיותו "זה כלעומת זה" של שלמה המלך. שניהם נמשלו לאריה, שניהם מלכו ארבעים שנה ואמרו רבותינו כי נבוכדנצר היה צאצא של שלמה וז"ל הרמ"ע פאנו: "ולא זכה נבוכדנצר להקרא אריה אלא דמבית דוד קאתי מזרעו של שלמה ממלכת שבא אחרי שגיירה אלא שלבה לא נכון עמה ולסוף גלתה נבלתה וחזרה לסורה לכן רחקו בניה מישיע" (עשרה מאמרות, מאמר אם כל חי חלק ב סימן כג), ולכן יכול היה לשלוח ידו בבית שבנה שלמה.

יש קשר פנימי בין ירושלים ליריחו, המשנה במסכת תמיד אומרת כי קולות מבית המקדש נשמעו עד יריחו וריחות מבית המקדש הורגשו עד יריחו. (תמיד פרק ג' משנה ח') קול וריח הם המבדילים בין יעקב לעשיו שנאמר "הקול קול יעקב" ונאמר "ריח בני כריח השדה". ההבדל בין יעקב לעשיו נמצא בפנימיות. קול וריח מבאים אפוא פנימיות, וכך נקראת יריחו בשמה זה על שם הריח המגיע ממקום המקדש שמבטא כאמור את הקשר הפנימי בינה לירושלים.

לא פלא שמלך בבל לטש עיניו ליריחו בידעו כי שם טמון המפתח לירושלים אליה היו נשואות עיניו לבל יצליחו בני ישראל לבוא לשם ולבנות בית מקדש. ומכאן מבינים אנו את משמעותו הטראומתית של מעשהו של עכן שהכניס לתוך כלל ישראל ניצוצות מבבל על ידי אותה אדרת שנער וגרם לסילוק השכינה.

כאמור בבל שואפת לנתק את הקשר בין הקב"ה לעולם. עם ישראל הם אלה ששומרים על הקשר הזה שהרי הם הם שאיתם יצר הקב"ה את אותו קשר באמצעות הברית. ברית זו נעשית על ידי תורה שבעל פה כמו שנאמר: "אמר רבי יוחנן לא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר: כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית" (גיטין דף ס' ע"ב). לכן לחמה בבל מאז ומעולם נגד כח הדבור המקשר. כח זה בא לידי ביטוי בלשון הקודש המוגדרת כ"שפה אחת ודברים אחדים" כלומר - שפה המקשרת את הדברים ועושה אותם אחד. את אותה שפה ואת אותו כח הפסידו בני בבל בחטא דור הפלגה.

מקום המקדש הוא שער השמים. שם יושבים הסנהדרין המופקדים על חידושי התורה שבעל פה על תקנות וגזרות החכמים - הברית המקשרת עליונים ותחתונים. יריחו קשורה כאמור למקום המקדש ואת יריחו מקבלים בני קיני חותן משה. חותן משה, יתרו, היה זה שייסד את הסנהדרין הראשון את המוסד העליון של התורה שבעל פה. לא פלא שבניו מקבלים את יריחו. ונאמר בספר שופטים "ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד" (שופטים א' ט"ז). ואומר רש"י: "מעיר התמרים - היא יריחו, שניתן להם דושנה של יריחו לאוכלה עד שיבנה בית המקדש, ומי שיבנה בית הבחירה בחלקו יטלנה, כדי שיהא לכל ישראל חלק בבית הבחירה, ונתנוה לבני יתרו ארבע מאות ארבעים שנה, והתלמידים שבהם הניחוה והלכו אצל עתניאל בן קנז הוא יעבץ במדבר יהודה".

עתניאל בן קנז - יעבץ, היה הראשון שחידש חידושי תורה שבעל פה שהוא זה שהחזיר בפלפולו הלכות שהשתכחו בימי אבלו של משה (תמורה ט"ז) בני יתרו שחידש את המוסד המחודש חידושי תורה, את הסנהדרין, הולכים מיריחו הקשורה למקום המקדש ללמוד תורה אצל ראשון מחדשי חידושי תורה שבעל פה.

יריחו, מקום המקדש, שער השמים, לשכת הגזית, החיבור בין העולמות הנעשה על ידי תורה שבעל פה שעל פי דבריה נכרתה הברית בין הקב"ה לעם ישראל. ויתרו מייסד הסנהדרין, כולם קשורים זה לזה.

המעגל נסגר עת בבל נבחרה להיות המקום בו נוצר התלמוד הבבלי והתבססה התורה שבעל פה - . וזאת בעקבות החרבת בית המקדש על ידי נבוכדנצר מלך בבל.

{ אז נדברו }

פרשת בהעלותך תש"פ | עלון מספר: 467 | לסדר: "כי ה' דבר טוב על ישראל"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

הכרת הטוב שאנחנו עוד נזקוף ברבות השנים לתקופת הקורונה...

קורא יקר: אני מוכרח לספר לך... השנה בחג השבועות הגעתי להישג מרשים במיוחד שאני חושב שמגיע לי קומפלימנט כאן מע"ג במה ו... השנה בליל שבועות... כשהגיע עלות השחר!! העזתי לראשונה בחיי ללכת לישון בשביל לקום להתפלל בישוב הדעת בשעה שבע בבוקר...

כבר שלושים שנה שאני חולם לעשות את זה!! כבר שלושים שנה שאני ער מידי שנה בליל שבועות... וכשמגיע עלות השחר אני יודע בודאות שהדבר הכי נכון בשבילי כעת זה ללכת הבייתה לישון בשביל להתפלל ולא להתפלל בשביל לישון... שלושים שנה שאני רוצה לעשות את זה!! ברור לי שזה הדבר הכי נכון שצריך לעשות!! ותכל'ס אני לא מעיז!! לא מצליח לעשות את הדבר הנכון הזה!! והשנה!!!! השנה עשיתי היסטוריה!! השנה קבלתי אומץ לראשונה בחיי ובעלות השחר קמתי והלכתי לישון... הרגשתי גיבור!! ממש גיבור במלחמתה של תורה!! ואני חושב שמגיע לי מחיאות כפיים סוערות... לקום ולעשות כזה שינוי לאחר שלושים שנות ריבוע וקיבוע!

אבל לא!! אני מוכרח להיות כנה... ולהודות שהקומפלימנט פה לא מגיע לי... יש מישהו שאני זוקף לו את ההישג המדהים הזה... לא תאמין למי... **לקורונה!!!!** כן... הכל בזכות הקורונה...

ולמה?? כי אם כבר שלושים שנה כזה מרובע שאני מבין שצריך לעשות משהו ואני לא מעיז לעשות אותו... אז אין שום סיבה בעולם שפתאום עכשיו אני כן אצליח להפיל את החומה הזו...

נו... אז באמת מה קרה השנה?? השנה היה לנו קורונה!! וכבר חודשיים שהריבוע שלי עובר שיוף... כבר חודשיים שאני כבר לא מתפלל עם הסידור הכחול... ולא עם הכסא הבורדו... ולא על הבלטה הזו... כבר חודשיים שהתרגלתי לצאת מהבועה ומהמקובעות שלי... ולאחר חודשיים של "עיגולא דנפיק מגו ריבועא" פתאום חזרתי לראשונה לבית הכנסת בחג השבועות...

עוד לא הספקתי מספיק להינעל בחזרה בתוך הריבוע... ו... והגיע ליל שבועות... ושוב מגיעה לי בסוף הלילה אותה מחשבה נורמלית ומתבקשת: אולי ללכת לישון בשביל להתפלל...??

הפעם!!! הפעם לשם שינוי אין לי כ"כ את הריבוע ואת המקובעות שלא נותנת לי... אז השנה המחטף הזה קרה!!! וזהו!! זה הולך להיות המזכרת שלי מהקורונה... בעוד עשרים שנה כשאני אתפלל כמו בן אדם בחג שבועות... אני אדע לספר שזה קרה לי בזכות הקורונה!! כי לולי הקורונה ששחררה אותי לחודשיים מהקיבוע... הרי עד מאה ועשרים הייתי תקוע בנקודה הזו...

אתה מבין לבד שהדברים האלו נכונים לא רק ביחס לתפילת שחרית בשבועות!! זה נכון לגבי אלף ואחד דברים אחרים... ישנם הרבה הרבה דברים שאנחנו מבינים שצריך לעשות או לחילופין צריך להפסיק לעשות... והמחסום היחיד שמונע מאיתנו את זה... זה הקבעון!! זה מה שעשיתי עד היום... זה מה שעשיתי בעשר שנים האחרונות... אני מפחד לזעזע את הקיים... ואת החומת ברלין הזו הקורונה הצליחה לבקוע!! וצריך לקפוץ על זה... כל אחד והסיטואציה שלו... אני בטוח שיש ירושלמים שמזדהים עם הסיפור שלי ביחס למסורת של ההליכה לכותל בחג השבועות שיש כאלו שלא מעיזים להפסיק את זה... והשנה הם גילו שאפשר להסתדר גם בלי זה... אז הלאה... קח את זה למקומות קצת יותר משמעותיים בחיים...

אי אפשר לדעת מה ילד יום... ישנו חשש שאנחנו קצת חוזרים אחורה... וה' יעזור שלא!!! אבל מה שבטוח... שאם אנחנו כן חוזרים קצת אחורה... זה אומר שכנראה לא סיימנו לגמרי ללמוד את הסוגיה!!! לא גמרנו להוציא מהקורונה את כל מה שנדרש מאיתנו להוציא ממנה... כאן כבר כל אחד והחשבון נפש האישי שלו... איזה חיזוק היה נדרש ממני בעקבות הקורונה ועדיין נשאר בדיבורים ולא במעשים... איזה צעד אחד קדימה אני חושב שהקב"ה רצה לעורר אותי והגיע הזמן להתקדם קדימה כדי לא לחזור שוב אחורה... אבל הנה!! כעת הבאתי לך עוד נקודה למחשבה... הקורונה הזו מה שבטוח... זיעזע לנו את הריבוע!! את הקבעון! הוציאה אותנו מהבועה בעל כרחנו!! זו עת רצון מיוחדת!! זה לא דבר שמגיע כל יום... אצלי זה הסטוריה של שלושים שנה!!! אז נא לכבד את המעמד... רגע לפני שמתרגלים בחזרה לבית הכנסת... רגע לפני שמתרגלים למקום הקבוע ולמסלול הקבוע של החיים... רגע רגע... לפני שאתה חוזר וננעל שם... בא תעשה בדיק הבית כללי... תסתכל ימינה ושמאלה ותנסה לנפות... תנסה למיין לאיזה קיבוען מומלץ לחזור... ואיזה קבעון כדאי לקבל החלטה שאני מכבד אותו שישאר עם הקורונה...

כן!!! יש קיבוענות שהם חייבים מאוד!!! אם מהבר מצוה לא קרה לי אפילו פעם אחת שהפסדתי תפילין זה רק בגלל שאני קצת מקובע והתרגלתי לדפוס התנהגות מקובע של יהודי שמניח תפילין... אני בהחלט חייב הכרת הטוב לגב שלי שיוודע מעצמו מתי לכרוע בשמו"ע כפי ההתבטאות המפורסמת של הירושלמי (כן... זה לא סתירה שמהמקום הזה צריך להתקדם הלאה ולא להיות מלומדה... אבל בבסיס ההתנהגות טוב שיש שבלינה מקובעת של מלומדה... אולי בהזדמנות נאריך בתבונה המעניינת הזו...) אבל!!! יש כל מיני קבעונות שליליות... שאני יודע שזה לא טוב... רק אני רועד מפחד לזעזע את הגוש בטון הזה ששמו אני... אז כאן!!! ביחס לחלק הזה!! צריך לנצל את ההזדמנות הזו של הקורונה... זו הזדמנות שלא מגיעה כל יום... הזדמנות של חישוב מסלול מחדש של השגרה...

יתן ה' שנחזור במהרה לשגרה מבורכת... שגרה של עבודת ה' בשמחה בטוב לבב ומרוב כל...

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

וטהר לבנו לעבדך באמת!!! באמת!!! באמת!!!

ישנם כמה משפטים מזעזעים ונוקבים מאין כמותם שכותב רבינו ר' חיים וויטאל בהקדמה לשער ההקדמות... האמת היא שהתלבטתי רבות האם להעתיק את זה... כי הדברים האלו כ"כ חריפים ונוקבים חדרי בטן ש... שאני באופן אישי מתקשה להתמודד עם זה...

סוף סוף כתב את זה ר' חיים וויטאל... והוא כתב את זה בתור הקדמה לחכמת האמת... וכמו שאני ואתה עדיין לא לומדים חכמת האמת כי אנחנו מבינים שאנחנו לא אוזנים שם... אז גם התוכחה הכ"כ נוקבת שכתובה בהקדמה לחכמת האמת... כנראה שהיא כמה עשרות דרגות מעליו... אבל דווקא לאחר ההבהרה הזו!!!... כעת אולי כן אפשר לצטט את הדברים ובא נחליט מראש... לקחת את זה לתשומת לבנו רק בתור חיזוק... לדעת שיש לאן לשאוף... אבל לא בשביל לקחת ללב!!! ס"ס זה נורמלי שיש לנו עדיין מה להתקדם בעבודת ה'... ובכו: מור ר' חיים וויטאל פותח בדבריו בזה"ל: "בהיותי בן שלושים לכת, תשש כוחי, ישבתי משתומם, ומחשבותי תמהים, כי עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, ולא עלתה ארוכה למכתנו לחורבן בית מקדשנו הנחרב זה היום אלף ות"ק שנים... ואתנה את פני לחקור ולדעת מה זה, ועל מה נתארך קיצנו וגלותנו ומדוע לא בא בן ישי... ומצאתי און לי ואנינה בקרבי ולבי דוי... ממאמר אחד הובא בתיקוני הוזהר (תיקון ל' ע):... ובפרט בזמנינו זה בעוונותינו הרבים, אשר התורה נעשית קרדום לחפור בה אצל קצת בעלי תורה, אשר עסקם בתורה על מנת לקבל פרס, והספקות יתירות, וגם להיותם ראשי ישיבות ודייני סנהדראות, להיות שמם וריחם נודף בכל הארץ, ודומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה, הבונים מגדל וראשו בשמים, ועיקר סיבת מעשיהם היא מה שכתוב אחר כך, ונעשה לנו שם... שחמשה מינים יש בערב רב, ומן הגי מינים מהם הוא הנקרא כת גיבורים, שעליהם נאמר 'המה הגיבורים אשר מעולם אנשי השם', ואינון מסטרא של אותם אלו הנאמר עליהם ונעשה לנו שם, בבנין בתי כנסיות ובתי מדרשות ושמים בו ספר תורה, ועטרה על ראשם, ולא לשמה אלא לעשות להם שם, והנה על הכת הזו אמרו בגמרא: "כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שנהפכה לו שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם..." אני מעדיף לעצור כאן... כי... כי אני חושב שזה מספיק... אז דבר ראשון: הציטוט הזה מסוכן... כי עוד יותר ממה שהוא נוקב ויורד חדרי בטן!!! הוא גם יכול לשמש כ"דג שמן" בשביל כל הממורמרים למיניהם... כל אלו שיש להם טענות כרימון נגד הממסד... ונגד כל מי שתופס עמדה... ולהטיח בפניו את הציטוט הזה ולומר לו נוח לך שלא יצאת לאויר העולם... כן... זה הכי קל!!! אז בבקשה... דבר ראשון: נא לא לעשות בזה שימוש למידות רעות שלנו... נא לא לקחת את התוכחה הטהורה הזו כנשק מול היצר השלילי של שבירת המוסכמות שלנו. בסדרה?? עד כאן ברור??

לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה ניתן לקנות את הספר "וימאן" העוסק בנושא התמודדות בשמירת העיניים והמסתערף.

ניתן להשיג במוקדי ההפצה של הגיליון לברור הנקודה הקרובה אליך: 0548446691 0527683095

כמו כן: עקב הביקוש, ניתן לקנות כמות מצומצמת של החוברת "אלה מסעי" המתמקד בלבטים ובהתמודדות של צעירים בשיעור ג' לקראת עלייתם לשיבה גדולה, (במגזר היליטי דייקא... יש לציין: שלמגזר החסידי או לכל מי שלא נמצא הוא או בנו בשכבת גיל הזו החוברת הזו לא רלוונטית בכלל...) ניתן להשיג בכתובת בני ברק בלבד: רחוב חזון איש 34 (מש' דרייפוס) - 0527117271 כמו כן ברחוב קיבוץ גלויות 9.

סורונה!!! תפסיקי ודי... אני לא מסכים.

יש הרבה אנשים שיש להם בתקופה הזו דין תורה עם המשיח! למה אתה לא מגיע?? אנחנו כבר החלטנו שאתה כבר מגיע... ס"ס זה כבר הסתדר לנו בראש... ס"ס כבר לא היה לנו שום אירועים... וכל הלוח זמנים היה פנוי לקבלת פנים של המשיח... ופתאום הוא "הבריז"!!! מה זה צריך להיות???

אז הנה!!! כאן ענינו לעצמנו את התשובה!!! המשיח אמור לעמוד על גג בית המקדש ולומר: עונים הגיע זמן גאולתכם!! אבל ברגע שיש לו עסק עם גאוותנים... אז צר לו מאוד... הוא עדיין לא קיבל הוראה לעמוד ולהכריז: גאוותנים הגיע זמן גאולתכם!!! להחליט בשביל המשיח מתי הוא צריך להגיע... ועוד להתעצבן אח"כ למה הוא לא הגיע בשעה הנקובה... אנחנו במילים אחרות אומרים שאנחנו מתעקשים להמשיך לקחת את העניינים לידיים!!!!

כן... אמנם הקורונה כבר הוכיחה לנו שאנחנו לא מנהלים את העולם... אבל גם כשהיא הוכיחה לנו את זה!!! אנחנו התעקשנו להתמרד נגדה... ולכעוס עליה שהיא מעיזה לקחת מאיתנו את המושכות... וכשברוב חוצפתה היא המשיכה לעשות מה שהיא רוצה ולא לשאול אותנו... מרוב כעס ותסכול נאלצנו להגיע למסקנה שזה משיח!!! ואז מה?? משיח זה סוג של גירסה חדשה בתוכנה!!! שכל פעם שהמחשב לא ממושמע להוראות שאני נותן לו... אז נותנים לזה שם... קוראים לזה משיח!!! המשיח זה אומר שסופו של דבר זה אמור לשחק לטובתי... ובהמשך אני עוד אקבל פירוט חשבון מהמשיח ואז אנחנו נבא להסדר... לכן ברגע שאני שומע שזה משיח... אז אני רגוע... אני יודע שזה בשליטה... זה מקסימום שייך למגירה הזו ולתוכנה הזו שקוראים לה משיח... אז זהו!!! שהמשיח לא הגיע... והקורונה ממשיכה לתעתע בנו... וכעת אנו כבר ממש ממש כועסים...

סורונה... תפסיקי ומידי!!! אני פה מחליט ורס אני!!! אז זהו!!! שהקב"ה רוצה ענוה!!! אם אנחנו באמת רוצים משיח... ה' רוצה לראות אותנו ענוים!! ואז!!! כשנקבל את המצב... ונדע שלא אנחנו מנהלים את העולם אלא הקב"ה... אז יתן ה' יופיע אכן בן דוד וכריז: עונים הגיע זמן גאולתכם... מעניני לעניני באותו ענינו... כאן בטור הימני.

אחרי שהסרנו את האבן נגף הזו... כעת הגיע תורנו להיאחז בשברון מתנים על דבריו הנוקבים... אני יכול להעיד באופן אישי: אני כותב את העלון אז נדבר... למה?? לשם שמים?? כן... אבל עדיין יש כמה אחוזים מכובדים... שאני כותב את זה בשביל "לעשות לנו שם"!!! מה שנכון נכון... אביסלע כבוד... יש לי פה במה... יש לי שופר... אני מרגיש שאני מנחן את העולם... אי אפשר להתעלם מהמחשבות האלו!!! ומגיע מהרח"ו ומצליף בי ללא רחם... אתה מטיף לכולם שהמשיח לא מגיע בגלל האינטרנט?? לא!!! המשיח מתעכב בגללך... בגלל שאתה רוצה לעשות לעצמך שם... אתה דואג למעמד שלך... לכבוד שלך... ולא לכבוד שמים... אז אני אמנם מרגיע את עצמי!!! שמהרח"ו כתב את זה לפני 500 שנה לאנשים קדושי עליון ומותר לי להיות מאתיים מדרגות מתחתם... אבל יש!!! יש לאן להתקדם!!! לא רק לזה שנופל באינטרנט יש מה לחזור בתשובה... יש גם לזה שמטיף לו מוסר ועושה על זה קריירה... גם לו יש מה לחזור בתשובה... לא רק לזה שמדבר בבית הכנסת יש מה לחזור בתשובה... גם לגבאי שנוזף בו ואומר לו: בבית כנסת שלי אני לא מסכים שתדבר... לך לבית הכנסת השני... שם תדבר... לא רק הבחור שלא התקבל לשיבה... כי הוא לא מספיק... לא רק הוא צריך לעשות חשבון הנפש... אלא גם זה שלא מקבל אותו צריך לעשות בדק בית... למה אני לא מקבל אותו?? האם רק בגלל שתלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבימ"ד... או... או שזה מפריע למגדל שבנה לנו הרשם ואפו בשמים כדי שנעשה לנו שם? ---

מה שבטוח!! בתקופה שכל הבתי כנסיות והבתי מדרשות היו סגורים!! אף אחד לא עשה לעצמו שם!!! אף אחד לא הרגיש שהוא בונה בית לה' בשביל לעשות לעצמו שם... ומי יודע... מי יודע אם זו לא אחת מהנקודות שאנחנו צריכים לעשות חשבון נפש מעמיק... כן... כל אחד בסיטואציה שלו... אני מול העלון שלי צריך לעשות בדק הבית כמה אחוזים מהעלון הזה הוא בשביל לעשות לנו שם... ואתה ההורה שכ"כ קנאי לעשות ועד הורים שפיקחו שלא יקבלו כל ילד... אתה צריך לעשות את החשבון שלך כמה מחשבות זרות של "נעשה לנו שם" מעורב בשיקולים האלו... ו... וכל מגבית וכל קרן שאנחנו עושים בשביל לרומם בית אלוקינו ולפאר אותו... כמה זה טהור לכבוד שמים!! וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... מהבית מדרש שלנו זה ההבית מדרש הכי עוצתי של השכונה... כן... כמה כבוד שמים באמת מסתתר מאחורי הבחירות למיניהם שמורחים לנו על לחות המודעות ושופטים לנו את המוח שהכל "לקדש שם שמים"!! כמה זה באמת בשביל לקדש שם שמים... וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... אוי אוי... כמה שזה נוקב ויורד עד התהום... והמדעים ביותר!! שרבינו המהרח"ו כתב את זה לפני חמש מאות שנה!!!! זאת אומרת: זו תופעה שכבר קיימת חמש מאות שנה!!! אז מה נאמר אנחנו אז שוב: תרגע... כשרבינו המהרח"ו כתב את זה... הוא כנראה דיבר על דקויות... הוא כנראה ראה כמה קהילות ואנשים שהיה להם 10 אחוז או עשרים אחוז מחשבות של "נעשה לנו שם" ועל זה הוא יצא בחרב וחונית... ואילו אנחנו? אנחנו צריכים לתרגם את זה למושגים הרדודים שלנו ולתבוע מעצמנו שלכה"פ עשר או עשרים אחוז יהיה לשם שמים... וכולי האי ואולי... כן!!! צריך לדעת שעם כל הכבוד לפאר ולהדר ולעוצמות שיש בדורנו... שכל דבר רוחני הוא בעוצמה... ובגודל... לא תמיד זה דבר טוב!! כמו שבבחירות... ככל שאחוז הצבעה יותר גבוה... אז נכון שמסתמא זה מראה שיש גם יותר קולות לחרדים... אבל בסופו של יום זה לא משחק לטובתנו... כי אחוז הצבעה גבוה זה אומר שיש יותר קולות צורמים ברקע... ככה גם בתורה ובעבודת ה' שעל זה נאמר "הצנע לכת עם אלוקיך"!! כשיש משהו מידי גדול... עם שם מופזץ... יש פה אחוז הצבעה גבוה... אבל לא תמיד זה משחק לכיוון החיובי... כל אחד יקח את זה לאן שזה נוגע אליו... ושוב: לקחת את זה בערבון מוגבל!! ס"ס אנחנו דבור ירוד יותר... לא נותר לנו אלא לזעוק: וטהר לבנו לעבדך באמת!

איך מקבלים את פניו של הגל השני...??

שוב הקורונה חוזרת לכותרות... ואי אפשר לדעת מה ילד יום... לאן פנינו מועדות... האם אנחנו שוב חוזרים אחורה... וכל משפט שאני כותב כעת- ביום ראשון... אני לוקח בחשבון שעד יום שלישי רביעי זה עלול להיות כבר לא רלוונטי... בקיצור: מה שבטוח... חזרנו אל הבלתי נודע!!!!

מה יהיה בדיוק... אי אפשר לדעת... דבר אחד כן אפשר לדעת בודאות:

ה' כנראה רוצה אותנו בחוסר ודאות הזו!!! ה' מזמין שוב שנהיה איתנו... לגמרי איתנו!!! שלא נתכנן את החיים שלנו יום אחד קדימה!!!

ובינינו... זה קשה... מאוד קשה לחיות ככה... לחיות כל הזמן על המזוודות... לחיות כל הזמן בחוסר ודאות...?? לקום כל בוקר ולא לדעת מה הולך להיות היום... האם קדימה או אחורה... ימינה או שמאלה...

אז תתפלא לשמוע שאנחנו בחברה טובה!!!

זה היה בדיוק המצב של עם ישראל במשך ארבעים שנה במדבר!!!!

זה בדיוק הנושא של הפרשה שלנו... פרשת בעלולות...

ולפי העלות הענן מעל האוהל ואחרי כן יסעו בני ישראל... כל ימי אשר ישכן שם הענן על המשכן יחנו... כן!!! אין לעם ישראל שום קצה חוט כמה זמן אנחנו הולכים להיות פה ומתי ממשיכים הלאה... ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים... ולא יסעו... ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן... ויש אשר יהיה הענן מערב עד בוקר... או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו... בקיצור: חוסר וודאות מוחלט!!! יש חניה אחת שעם ישראל חנו בה תשע עשרה שנה רצוף! ויש חניה שעם ישראל התעכבו בה עשרים וארבע שעות... וקדימה... הלאה... תחשוב מה שזה: יהודי חי פה!!! במדבר!!! ואין לו קצה חוט מה הולך להיות בשעה הקרובה... האם אנחנו הולכים להישאר פה עוד שנתים... או בעוד חצי שעה פתאום נעלה הענן והלאה... **נני זה מוכר לך מאיזשהו מקום??**

כן... מבחינה מסוימת זה מה שאנחנו מרגישים עם הקורונה הזו...

כבר היינו פסימיים לפני חודשיים והיינו בטוחים שזה לא יגמר לעולם... וחזרנו להיות אופטימיים שנה זה כבר כמעט מאחורינו... והנה שוב זה חוזר... ועכשיו זה כבר הכי מדכא... אתה רואה שגם אחרי זה נגמר... זה פתאום יכול שוב לחזור... ואז מחלחלת לה המחשבה... איפה הסוף?? והאם בכלל יהיה לזה סוף?? האם זה יגמר ומתי??

אין!!! אין קצה חוט!!! אין מה לשמוע חדשות... כי אף אחד לא יכול לדעת מה יהיה... על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו!!! רק ה' יודע מתי תסתיים החניה הזו ששמה קורונה... מתי יעלה הענן מתקופה זו...

אז תכל'ס: מה ה' רוצה מאיתנו כעת?? שנחיה כל הזמן על גלגלים?? שנחיה כל הזמן על החבילות... שאף פעם לא מתיישב ולא נתרווח אלא תמיד נהיה בעמדת המתנה ל... למי יודע מה?? מה... ה' רוצה שלא נכנס אף פעם לשגרה?? שנחיה כל הזמן כמו הומלסים ככה בשומקום ולהיות ערוכים כל רגע לזעזועים ושינויים והגבלות??

לא!!! בפירוש לא!!! ה' לא רוצה שנחיה על החבילות!!!

גם אם ה' רוצה שנקבל באהבה מה שהוא עושה... גם אז!!! אין הכוונה שאנחנו צריכים להיות הומלסים... אז מה כן??

ה' רוצה שנלמד איך להתמקם בעראי!!! וזו אומנות לכל דבר!!!

לסוגיה הזו קוראים מסכת סוכה!!!

כן... מה ששמעת... **סוכה!!!** מה הקשר עכשיו חג הסוכות???

אז תתפלא לשמוע שעכשיו אנחנו נמצאים עמוק עמוק ב"חג" הסוכות... כן... יש כאלו שחושבים שמצות סוכה זה משהו ששייך רק לחג הסוכות... **אז זהו שלא!!!** מצוות סוכה שייכת בעיקר **לחומש במדבר!!!** ולמה??

כי אל תשכח שאנחנו אמנם יושבים בסוכה רק שבעה ימים בחג הסוכות... אבל הדור דעה בעצמם (שזכר להם אנחנו יושבים בסוכה "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל") הם ישבו בסוכות במשך ארבעים שנה תמימים במדבר... זאת אומרת: כשהתורה אומרת לנו "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל..." מה הכוונה??

אתם תשבו שבוע אחד בלבד בסוכה!!! בשביל שתקבלו מושגים איפה עם ישראל ישבו **לא שבוע אחד** אלא במשך **ארבעים שנה** במדבר!!!!

ובמקום הזה אנחנו נמצאים כעת!!!

לפני שמונה חודשים ישבנו בסוכה... ואם אתה זוכר... היו רוחות חזקות והרבה סוכות נשברו ועפו ברוח... ועמדנו חסרי אונים... לא ידענו מה לעשות... שוב ניסינו לשקם את הסוכה... שוב פרשנו את הסכך... ושוב הגיעה הרוח... ושוב ירד גשם ושוב הכל נרטב... ו... ו... ובשלב מסוים לא ידענו מה... מה יהיה הסוף!!! **זכור את החוסר אונים הזה???**

אבל בינינו... כעת במבט לאחור... (בפרט לאחר שלושה חודשי קורונה מחשלים) אנחנו מבינים שגם ברגעים הכי קשים תמיד ידענו שבמקרה הכי גרוע הרי **בעוד שלושה ימים בסה"כ** מסתיים חג הסוכות... ומה שיהיה ומה שלא יהיה אנחנו חוזרים הבייתה והכל בסיידר... עסקים כרגיל...

אז עם כל הכבוד לסוכה שישבנו בה שבעה ימים... סו"ס ידענו מראש שזה הכי הרבה שבעה ימים ולא יותר... אם ככה הסוכה הזו עדיין די רחוקה מלהזכיר

לנו את הסוכות שעם ישראל ישבו במדבר 40 שנה...

אבל עכשיו??? בתקופה הזו של הקורונה... כעת אנחנו חיים בסוכה המקורית!!! כן... כבר שלושה חודשים שאנחנו נמצאים במצב של סוכות... כל שבוע שבועיים אנחנו מתניידים... בר"ח ניסן נעלה הענן מבית הכנסת... ובינינו את הסוכה במרחב הפתוח... התפללנו תחת כיפת השמים... ואח"כ שוב נעלה הענן ונסגרנו בבתינו במנייני המרפסות... ואח"כ התחילו להגיע הקלות ושוב נעלה הענן וחזרנו להתפלל 19 אנשים במקום אחד... ושוב נעלה הענן וחזרנו סו"ס לבית הכנסת... וכעת שוב מתעורר חשש שהענן שוב נעלה וחוזרים שמונה מסעות אחורה...

הנה לך!!! כעת אנחנו נמצאים הסוכה בפירמה המקורית!!! זו הסוכה המקורית שעם ישראל היו חיים בה במשך ארבעים שנה במדבר... לבנות סוכה ולהתמקם במצב עראי מסוים... מתוך חוסר ודאות מוחלט מה העתיד טומן בחובו... עם ישראל מתמקמים... כל אחד בונה לעצמו סוכה... ואין לאף אחד קצה חוט האם זה ליממה אחת... או לשבועיים... או ל-19 שנים... והתורה מצווה אותנו **"למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל!!!** כן... לקב"ה מאוד חשוב שאנחנו נזכיר ונלמד את הדורות הבאים שעם ישראל ישבו פעם בסוכות... **וכל שנה מחדש לא הבנתי למה המידע הזה כ"כ חשוב???** מה זה משנה אם כן ידעו דורותינו שבסוכות הושבתי... או לא ידעו?? מה כ"כ עקרוני בסוכות האלו? אבל עכשיו ??? !? !? עכשיו בעידן הקורונה אני פתאום מבין את זה טוב מאוד... אני מבין מה צריך פה לדעת!!!

הקב"ה רוצה ללמד אותנו שהגישה הנכונה היחידה איך לחיות כאן בעולם הזה כמו יהודי זה להתמקם--- בעראי!!! לשבת- בסוכה!!!

הסוכה מצד אחד היא דירת עראי... אבל אדם עושה סוכתו קבע... אני מתקבע--- איפה?? בדירת עראי!!! זה המבנה!! בדיוק ככה!

כי להתמקם בעולם הזה... זה לא נכון... כי העולם הזה הוא עראי... ולא להתמקם בעולם הזה... זה גם לא נכון... כי חיי עולם נטע בתוכנו!! אנחנו מתעסקים עם נצח... כל מה שיהודי פועל כאן בעולם הזה... זה נטיעה של חיי עולם... יש פה מנייה שמתפתחת לפארנעם של נצח נצחים... ממילא הגישה היחידה והנכונה איך לחיות כמו יהודי בעולם הזה... זה בסוכות-- תשבנו!!!! השילוב של קבע בתוך העראי!!!!

כך עם ישראל חיו בסוכות שבמדבר... וככה אנחנו אמורים לחיות את החיים שלנו כעובדי ה'... ובפרט!!! בפרט כשיש לך קורונה על הראש... הקורונה רק מתרגלת אותנו איך אנחנו אמורים לחיות תמיד כיהודים... ---

רק לשבר את האחוז... אני רוצה להמחיש סיטואציה מסוימת איך עם ישראל חיו במדבר: תאר לעצמך שלאחר שלושה ימים של נסיעה... לפתע הענן נעצר וחונה בעלמון דבלתיימה... וכעת חונים פה!!! כעת כולנו פורקים את כל החבילות... ומתמקמים פה... דא עקא שבדיוק אני הייתי טיפה שלעפער ועד שהתחלתי להתמקם בחניה החדשה... הגעתי קצת

נגמר בקול דממה דקה... ואז מה התחושה???
תחושה של כשלון!!! חשבתי שאני אצליח... והנה...
ניסיתי... והתברר שזה לא הולך...
אבל זה לא נכון!!!! למה להסתכל על זה ככה???
אולי זה מסע!!!!

עם ישראל עברו מ"ב מסעות... למה הם עברו כ"כ
הרבה מסעות?? מה... בכל פעם הם ניסו
להתאקלם... ניסו להשתלב... עד שהם ראו שהם
לא משתלבים... ולכן כל פעם הם עברו דירה...
לנסות שוב במקום אחר??

חס ושלום!!!! אלא מאי?? לכל מסע היה תפקיד
משלו... בכל מסע היה להם משימות מסוימות מה
הם צריכים לפעול כאן. והם עשו עבודה
מושלמת... וברגע שהם השלימו אותה... אז הלאה...
למשימה הבאה...

ילד שעולה לכיתה ב'... זה לא בגלל שהוא לא
השתלב בכיתה א'... אלא הוא סיים את כיתה א'
בהצלחה... וכעת הגיע הזמן לעבור לכיתה ב'...

עשית משהו!!! הוא היה טוב לשעתו!!! זכית
להשלים אותו ולמצות אותו בצורה הכי טובה...
עכשיו הלאה... הקב"ה מראה לך שהגיע הזמן
להתקדם למסע הבא... אל תראה את זה כתקווה
שנכזבה!!! אלא כסיום כיתה א' בהצלחה וכעת
שלום כיתה ב'...

בא נתרגם את זה לקורונה!!! מי שרוצה יכול
לראות את הקורונה כעונש אחד גדול... שביתה
אחת מוחלטת!!! זה לא לגמרי טעות!!!

כן... בפירוש הקב"ה מחולל כאן מציאות של
"ונשגב ה' לבדו ביום ההוא"!! זה ברור שהקב"ה
מראה בכל העולם שהוא מנהל לבדו את העולם...
אבל הלאה... איפה אני פה בכל הסיפור הזה??
מה ה' רוצה ממני בסיפור הזה?? סו"ס לפני שבוע
קבלתי את התורה ושם קבלתי את התואר ממלכת
כהנים!! אני שר בממשלה של הקב"ה!! יש לי
תפקיד!! אם יש קורונה... אז לא רק הקב"ה עושה
קורונה... אלא גם לי יש איזה תיק בממשלת
הקורונה הזו... יש לי פה מה להתקדם!!!

אני צריך לעשות שיעורי בית לאן המסע הזה צריך
להוביל אותי... ולהתמקם!!! להתמקם במסע הזה...
לשום אותו בכל הרמ"ח והשס"ה... לא לשבת כל הזמן
על החבילות ולחכות שהוא יגמר... כי... כי יש לי פה
מה לעשות!!!! יש לי פה שיעורי בית!!! ועוד יותר מזה...
גם כעת כשאנחנו עדיין נמצאים במתכונת של ההקלות
שכולנו יודעים שהמצב נפיץ וא"א לדעת מה ילד יום...
נכון... אני לא יודע מתי חלילה יעלה הענן ושוב נחזור
אחורה... והלוואי ואתבדה... אבל אני כעת עדיין ממוקם
במצב של שגרה... אז אני פה!!! ה' רוצה אותי פה!!! ואני
לא יושב על החבילות... כן... זה קשה... אחת המצוות
הקשות ביותר זה "כל שבעת ימים אדם עושה סוכתו
קבע וביתו עראי"!!! להיקבע בעראי זו משימה מאוד
קשה!!! כן... לא לחינם הקב"ה מצווה אותנו לשבת
שבעה ימים בסוכות "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות
הושבת"!! זה המבנה!!! בשביל זה יש לנו עכשיו חומש
במדבר שלם ותקופת קורונה חסרת יציבות כדי לתרגל
אותנו לצורת חיים יהודית שכזו... צילא דמהימנותא. כן!
הצילא דמהימנותא הכי גדול שיש זה לחיות שכל מקום
שאני נמצא זו הזמנה! ה' מזמין פה משהו... עכשיו אתה
מבין למה צדיקים אמרו לברוח לסוכה בקורונה? אנו
כעת בעיצומו של חג הסוכות.....

מסע שלם!!!!

גם אם נהיה פה יומיים הרי בפרשת מסעי החניה הזו
תהיה רשומה כמסע מושלם!!! כלומר: גם החניה של
רתמה שעם ישראל התעכבו שם 19 שנה וגם אלוש
שעם ישראל התעכבו שם רק יום אחד... שניהם- שתי
המסעות האלו נכתבו בשורה אחת ובשווה!! שניהם
מסעות גמורים שכנסת ישראל פעלה שם מה שפעלה
על פי ה'...

וממילא!!!! זה בכלל לא משנה כמה זמן אנחנו
הולכים להיות פה... זה בכלל לא הנושא... הנושא הוא
שאנחנו צריכים להיות פה!! וזה המקום שלנו כעת!!
אנחנו צריכים כעת להתמקם בנתונים שיש לנו פה
ולדעת שהנתונים האלו זה רצון ה'!!! וכאן ה' רוצה
אותנו!! ולהיות!!!! להיות פה!!! להיות פה עם כל
הרמ"ח והשס"ה... להסתער על הנתונים המסוימים
שהקב"ה מזמין פה... ולדעת שה' רוצה את זה!!
בדיוק את המתכונת הזו ואת הסיטואציה הזו!!!

הבנת מה אמרת?? אני אחדד עוד טיפה את הדברים:
כשזה נוגע אלי... כשזה עניין נטו שלי!! כאן מאוד
משנה לי האם זה צימר שאני הולך להיות פה לילה
אחד... או שזה בית קבע שאני הולך לגור פה חמש
שנים??? אם אני הולך לגור בבית הזה חמש שנים אז
אני אקנה מזגן חדש... אבל אם זה צימר ללילה אחד...
אז כפרת עוונות... נסתדר עם מאוורר... כל זה נכון
כשזה נוגע אלי...

אבל ברגע שזה רצון ה'!!! פה זה לא עובד לפי מדדים
של זמן... רצון ה' זה תמיד נצח!!! יש נצח נצחים
שאצלי הוא מתבטא ביום אחד... ויש נצח נצחים
שאצלי הוא מתורגם חמש שנים... (זה כמו החנוכה היקרה
מכסף שקניתי לכבוד חנוכה... ולכאורה לא חבל?? הרי מדליקים
בחנוכה הזו ב שמונה ימים בשנה... לא חבל להשקיע כ"כ הרבה
כסף על אביזר שמשתמשים בו ב שמונה ימים בשנה?? אה... למה
אני לא צודק?? כי... כי אם מדליקים נרות חנוכה רק שמונה ימים
בשנה... זה אומר שמספיק שמונה ימים בשביל להאיר את כל
השנה... זה לא שמשתמשים בחנוכה רק שמונה ימים בשנה... אלא
שמונה ימים יקרים של חנוכה מספיקים להאיר שנה שלימה... לכן
ביושר מגיע לשמונה ימים האלו להשקיע בהם חנוכיות כסף...) גם
אם המסע של עלמון דבלתיימה יתחיל ויסתיים ביום
אחד... זה מסע נצחי שחרות בתורה!!! אני צריך להיות
פה עם כל הרמ"ח והשס"ה... אני צריך לקרא את
המפה ולהבין מה ה' רוצה ממני במסע הזה!!! להבין
מה עבודת ה' הנצחית שנדרש ממני להנציח דווקא
במקום הזה ובנתונים האלו... ובמקביל לדעת לא
לשבת על החבילות... אלא להתמקם... להתחיל פה
חיים חדשים... להיקבע פה... לבנות פה בית השראת
השכינה לה'...

רגע... ומה יקרה... אם כמה שעות לאחר שסיימתי
להתמקם פה... פתאום שוב נעלה הענן... ושוב צריך
להתקפל... לכן מה... לכן התברר שכל העבודה שלי
היתה לחינם???

לא!! חס ושלום!! ההיפך הגמור!! זה רק אומר שזכיתי
להשלים ולפעול את הפעולה שנדרשה ממני במקום
הזה תוך שעות ספורות...
ואת הנקודה הזו מאוד קשה לנו לעכל!!!
בן אדם פותח גמ"ח... או פותח איזה כולל ערב... או
קובע איזה חברותא וזה החזיק מעמד יפה במשך
חודשיים שלוש... חצי שנה... שנה או שנתיים... לא
משנה כמה... ופתאום לאט לאט זה דועך עד שזה

מאוחר וכל השכנים מימין ושמאל כבר עשו נעל
גדר ופרץ מכל הכיוונים... ולי נשאר רק איזה
הששים מ"ר בשביל שתי השישיות שלי בלע"ר...
ואילו השכן שלי מצד ימין... הפעם הוא היה
חברמן ובשניה שהענן נעצר... הוא השתלט על
130 מ"ר ועשה פה תוספת בניה (שלא היה בחניה
הקודמת...) והשכן מצד שמאל החליט לפתוח את
פתח האוהל שלו בדיוק מול איפה שאני בדרך
כלל רגיל לעשות את הפתח שלי... ו... ואז כצפוי
מתחילים הויכוחים והמריבות בנזקי שכנים...
מה שייך לי ומה שייך לך... ומה אתה חושב...
כעת אנחנו אמורים ללכת לנשיא השבט שלנו
כדי לרשום בטאבו ולהגדיר מה המ"ר שלי ומה
המ"ר שלך... ולהתחיל להתדיין האם זה הגיוני
שהשתלטת על 130 מ"ר בו בזמן ש-לי נשאר
רק ששים מ"ר... אתה מסכים איתי שזה שווה
תביעה במקרקעין אצל שרי עשרות ושרי מאות
ומצידי שזה גייע עד משה רבינו... אתה מסכים
איתי שצריך פה הכרעה של בי"ד איפה אתה
תשים את הפתח שלך ואיפה אני אפתח את
החלון שלי באופן שלא יהיו פתחיהם מכוונים זה
נגד זה... **אז כיום... כשמתעוררים כאלו
ויכוחים... יש הליך ברור!!!** מוציאים נסח טאבו
מצולם ומשורטט והולכים בצורה מסודרת
ופותחים תיק בבית דין ומתחילים דיונים... ואני
לא הולך לוותר!!! אבל כאן??? לך תדע... אולי
כל המאבק פה מיותר לחלוטין... אולי עוד
יומיים וחצי שוב נעלה הענן וממשיכים הלאה
לחור הגדגד... אז מה אני עושה עסק? מכמה
ימים ספורים שאנחנו הולכים להיות כאן?? אבל
מצד שני... באותה מידה אנחנו גם יכולים
להישאר פה עוד חמש שנים בשקט... אין לי
שום צפי ושום אומדן כמה זמן אנחנו הולכים
להישאר בחניה הזו...

רגע... ובעצם... בחנייה הקודמת זה באמת היה
בסה"כ יומיים... אז אולי לא כדאי לפתוח את
החבילות... חבל על המאמץ... יתכן שמחר
בבוקר שוב מתקפלים וממשיכים למסע הבא??
מה אתה אומר... האם להשקיע... לנשום נשימה
עמוקה ולבנות סוכה מטופחת... עם כל
הפתחים והניקוז... מתוך הבנה שאנחנו הולכים
להשתקע פה... או עזוב... בשביל מה להשקיע...
אולי יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו????

נו... מה אתה אומר?? מה הגישה הנכונה??

הנה!!!! תסתכל על המשכן!!! תלמד מהמשכן!
אתה יודע מה זה לפרק את המשכן ולבנות אותו
מחדש?? ובכל זאת הלויים לא מתעצלים... הם
לא עושים חשבונות כמה זמן נהיה פה... וזה לא
מטריד אותם אולי מחר יוצאים מפה... הם
יודעים שהקב"ה כעת רוצה לשכון כאן... ואיזה
למושב לו... אז כאן המקום!!! כאן צריך להיות!!
ולא משנה כמה זמן!!!

אותו דבר אנחנו... אנחנו צריך להתמקם כאן עם
כל הלב והנשמה... להשקיע... לבנות פה סוכה
מטופחת... ולהשתקע פה עם כל הרמ"ח
והשס"ה... אה... יכול להיות שבעוד יומיים
אנחנו שוב נצא מפה???

מה זה משנה... אם ה' רצה שנהיה פה אז זה

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת פרשת בהעלותך
ירושלים: 7:07 מוקדם: 6:57
בני ברק: 7:22 מוקדם: 7:12
מודיעין עילית: 7:17 מוקדם: 7:07

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

דברי חיזוק מתוך משא רבינו הגדול מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א

לחיזוק וניצול ימי ששי ושבת = שלישי מהחיים

מתורה, ומי שמתחזק בזמני רפיון נוטל שכר כנגד כולם, כמו שאמרו (ירושלמי סוף ברכות) אם ראית את הבריות שנתיאשו ידיהן מן התורה, מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם מאי טעמא הפרו תורתך עת לעשות לה', היינו שבזמן שיש רפיון מתורה, בבחינת הפרו תורתך, זהו עת לעשות לה', להתחזק יותר בלימוד התורה, ומי שמתחזק ועוסק בתורה למרות הרפיון, הרי הוא ממלא ומשלים את הכבוד שמים שחסר בעולם, ונוטל שכר כולם.

ושמעתי ממו"ר הגרא"א דסלר זצ"ל כי "נוטל שכר כולם" פירושו שמקבל את השכר שהיו כל הציבור יחד מקבלים אם היו עוסקים בתורה. והטעם שמקבל שכר גדול כל כך, מפני שהוא צריך להתאמץ יותר, להתגבר כנגד השפעת הרפיון שיש בעולם ולמלא את מה שכולם מחסירים, ולכן מגיע לו שכר כנגד כולם. וזה הביאור במה שאמרו (אבות ה, ב) "עשרה דורות מנח ועד אברהם וכו' שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם וקיבל שכר כולם", והיינו מפני שאברהם אבינו היה צריך להתגבר כנגד השפעת הטומאה של העשרה דורות, ולתקן ולהשלים את כל מה שהם קלקלו בעולם, לכן זכה ונטל שכר כולם. וכך גם בימי ששי ושבת, שחסר זכות התורה, וחסר כבוד שמים, מי שמתגבר ועוסק בתורה למרות הרפיון, הרי הוא ממלא ומשלים את הכבוד שמים שחסר, ונוטל שכר כולם, היינו השכר שהיו מקבלים כולם יחד, אם היו עוסקים בתורה:

ב. הנה בימי ששי ושבת יש חלק גדול מהציבור שהזמן מתבזבז אצלם, כי אין סדרי לימוד קבועים כמו בכל השבוע, ואמנם בערב שבת יש בישיבה סדר לימוד עד אחרי תפילת מנחה, אבל אחר כך עוד היום גדול, ויש עד כניסת השבת שעות רבות שאין בהם סדר קבוע, וכן בלילי שבת ומוצאי שבת, בפרט בחודשי החורף שהלילות ארוכים, יש מורים היתר להתרפות מלימוד תורה בזמנים אלו. ובדרך כלל הגורם לזה הוא מפני שרואים אחרים שמזלזלים ומתרפים, וזה משפיע על הציבור, אך יש להתבונן, שהרי אם היה חשש של נזק בבריאות הגוף, וכי היו מורים היתר על סמך מה שרואים אחרים המזלזלים בבריאותם, ודאי שלא היו סומכים על זה ולא היו מתחשבים באחרים במקום שיש סכנה לבריאות, קל וחומר במה שנוגע לחיי עולם, חיי נפש, ודאי שאין לסמוך על אחרים המזלזלים.

ובואו חשבונו, הו בימי ששי ושבת, יש עשרים וארבע שעות ביום, ומעשה שהיה בחיידר אחד שהיה מלמד שידע לתת לתלמידים גישמאק בלימוד, והיו לומדים בששי ושבת שמונה עשרה שעות, מתוך הנאה ומתיקות, תשע שעות בכל יום. אם נעשה חשבון, זה לא קשה! יש עשרים וארבע שעות ביום, ואם נפחית מזה לשינה אפילו תשע שעות, ועוד כמה שעות לסעודות ולתפילות, עדיין נשארו עוד הרבה שעות שאפשר ללמוד בלי שום קושי, רק צריכים שהלימוד יהיה מעניין, עם הנאה ומתיקות, והדרך לזה היא ללמוד בצורה המתאימה לכל אחד לפי טבעו.

יש ענין הצריך חיזוק, ורבים צריכים חיזוק בזה, ימי ששי ושבת קודש, שהם כמעט שלישי מהחיים, שני ימים בשבוע שמתבזבזים, ויש בהם רפיון בציבור. וצריכים לדעת שאין שום פטור מתורה בימים אלו, אמנם יש לעסוק גם בצרכי השבת ולקיים מצות עונג שבת כהלכה, אבל שלא יעבור זמן סתם כבטלה. ויש חלק מהציבור שמזלזלים בזה, בפרט בקיץ, שהימים ארוכים, יש הרבה זמן בערב שבת אחרי מנחה גדולה, ויש כאלה שמאריכים בהכנות לשבת, ומושכים אותם על פני כל היום. וגם בישיבות ניכר ההבדל, שסדר הלימוד ביום ששי אינו כמו בשאר ימות השבוע, שבכל השבוע יש שיעורים, ובסדר א' מכינים את השיעור, אבל ביום ששי אין שיעור, וזה נעשה כמו "יומא דפגרא" שיש בו רפיון מתורה. והאמת היא שאין לזה שום הצדקה, וכל אחד שיחשוב קצת ברצינות, יחפש עצות כיצד למנוע את הרפיון, וראוי לקבוע חברותא מיוחדת לימים אלו, ששי ושבת ומוצאי שבת, ללמוד ולנצל את הזמן כראוי. כמדומני שבכולל בגייטסהד אצל מו"ר הגרא"א דסלר זצ"ל היה סדר לימוד מיוחד, מיום ששי עד אחרי השבת, שהיו לומדים ענין אחר מכל השבוע, וכן ראוי לעשות, לקבוע חברותא ללמוד פרק אחר או מסכת אחרת, כל אחד במה שמושך את לבו, וזה יביא לניצול הזמן בשלמות.

ואין לדחות את הכנת צרכי השבת לרגע האחרון, אלא להיפך, יש להקדים ההכנות ולעשותם מיד אחרי מנחה גדולה, באופן שסדר הלימוד בבוקר יהיה כרגיל כמו בשאר ימות השבוע, ולאחר תפילת מנחה מיד מכינים את ההכנות לשבת, מתרחצים ולובשים בגדי שבת, וחוזרים ללמוד עד כניסת השבת. ושמעתי שגם מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל בימי בחרותו בישיבת מיר, היה יושב ולומד ברציפות בלי הפסק עד כניסת השבת, ובאופן כזה מנצלים את הזמן כראוי, ומוכנים לשבת בשעה מוקדמת. וכבר הזכרנו מה שכתב ביסוד ושורש העבודה לפי מה שידוע מחז"ל שהגהיננום שובת בשבת, מי שהיה רגיל בחייו לקבל שבת מוקדם, יוציאו את נשמתו מהגהיננום מאותה שעה שהיה רגיל בחייו לשבות, ובשם עולם להח"ח (פ"ד) כתב שכבר משעה שאדם מתחיל לעסוק בצרכי שבת, מוציאים את נשמתו מהגהיננום. אם כן מי שמתכוון ומוכן לשבת בשעה מוקדמת, מרוויח עוד מנוחה מהגהיננום, ומי יכול להיות בטוח שלא יהיה לו גהיננום, הרי אפילו לעבור רגע אחד דרך גהיננום זה איום ונורא,

ומכאן יש לנו ללמוד את גודל הרווח שמרוויחים אם מקדימים ומסיימים את ההכנות לשבת בשעה מוקדמת, שזוכים בזה להיות פחות זמן בגהיננום, וכפי מה שאדם מתנהג בחייו בעולם הזה ומתכוון לשבת בשעה מוקדמת, כך יזכה גם בעולם הבא מידה כנגד מידה, שיוציאו את נשמתו מהגהיננום כבר מאותה שעה, ואין לשער ולתאר את הרווח ליכות להיות אפילו רגע אחד פחות בגהיננום! ואם לאחר שמסיימים את ההכנות לשבת עוסקים בתורה, זוהי זכות גדולה עוד יותר, שהרי בזמנים אלו יש בעולם רפיון

איך אעשה השבת ל"מתנה טובה" מהקב"ה. חלק א

דברים נפלאים בענין ואופן קבלת השבת מהקונטרס וקדשתו מכל הזמנים

להסיר מלבם כל ספק, נתן את שבת קדשו שהוא אות ברית בינו ובינינו, ובמנוחתינו לא ישכנו ערלים, במה שירגיש כל איש ישראל בעצמו שפע אלהי, ואור פניו כי רציתו, ושמחה יתירה שנופל עליו בלי מתכוין מיד בהכנסת השבת, וליל של שבת כולה אור ועוז וחדוה במקומינו, בלתי ספק שאי"ז רק ניצוץ האור והשמחה המבהיק ממקום שהנבואה יוצאת משם, שאע"פ שאין לנו לא נביא ולא חוזה, ואנחנו על אדמה טמאה, עם כ"ז לא עזב חסדו ואמתו להשפיע עלינו אור אלקים מידי שבת בשבתו, ובפרט אנחנו עיפי הגלות המר הזה אנו מוצאים מרגוע לנפשינו ביום הקדוש הזה, ובוזה נתברר לנו ברור גמור שאין אחריו ספק כי תורתנו תורת אמת, עכ"ל.

א"כ ברור בדבריו שההופעה של השבת מראה למקבלה תיכף בכניסתה פנים של נעימות וקדושה, וצריך להרגיש שמחה יתירה הנופלת עליו, ואשר נותנת לנפשו מרגוע וריענון מקושי הגלות המרה עד שמתמלא באור פני ה' ובעוז וחדוה שבמקומו. [ואי"ז נוגע לפלוגתת האבן עזרא והרמב"ן בפסוק 'ויברך אלוקים' דהאב"ע כתב: ...וביום הזה תתחדש בגופות דמות כח בתולדות ובנשמות כח ההכרה והשכל, עכ"ל. והרמב"ן השיג עליו שדברו נכון למאמינים בו כי אי"ז מושג בהרגש לאנשים, עכ"ל. דכל פלוגתתם רק האם יש מציאות תוספת כוח בגוף או השגה יותר גבוהה מצד כוח הנשמה, אבל פשיטא דתרוייהו מודו לדברי ספר החיים הנ"ל דקדושה שמחה ומרגוע יכול בהחלט כאו"א להרגיש דזהו עצם מציאות השבת].

ודברים ברורים כתוב בספר "זכרו תורת משה" לבעל החיי אדם וז"ל: "יכול האדם להתבונן ולראות כי כאשר יכין האדם את דעתו ותהיה יראת ה' בלבו באמת, ויהיו מעשיו רצויים אז בוודאי לאחר שטבל בערב שבת בכוונה רצויה לקבל קדושת שבת, יבין בדעתו שנתוסף לו נשמה יתירה כי ירגיש בנפשו יראת הרוממות שבאה לו עד שתבער בו אהבת ויראת ה', וזה בדוק ומנוסה מכמה אנשים כמה פעמים, בלא שום ספק". עכ"ל. ומרן הגר"א לופיאן זצ"ל אמר בשיחה הביא את דבריו והוסיף ואמר שהוא בעצמו הרגיש כן כמה פעמים.

ומספרים שהגורף פוטוצקי - גר הצדק אברהם בן אברהם, עוד לפני שהתגייר והיה ליהודי נאמן, הרי שמדי שבת בשבת עם כניסתה היתה התלהבות פושטת בלבו, והוא חש בעירה של ממש מבלי להבין מה הדבר. כיון שכך, היה מסתובב אנה ואנה חסר מנוחה כשהוא שואג בשפת אמו הפולנית: "צו טה שא סובוטה". (מהי טיבה של השבת?) שאמנם, נשמתו הגדולה חשה בהיותו עדיין גוי הרגשה פנימית סמויה שלא יכול היה למצוא לה מילים, מכח סגוליותה של השבת שפעמה בו משורש ברייתו. ורבינו ירוחם המשגיח דמיר אמר, דאדרבה מה שאמרו שהשבת היא אחד משישים בעוה"ב הרי"ז מבחן ברור בידינו, שמי שאינו מרגיש את נועם השבת ואת ה'להתענג בתענוגים' ידיה, א"כ אות הוא לו שגם לעולם הבא לא יזכה כ"כ להתענג, דאילו היה בגדר 'בן עולם הבא' אזי כבר בעולם הזה היה צריך להרגיש לפחות בשבת את ההנאה והתענוג מיום השבת בפועל ממש.

גם בשנה זו בחג השבועות קיבלנו את התורה, אבל מה המתנה הכי חשובה שקיבלנו מהתורה אומר הקב"ה: 'מתנה טובה בבית גנזי ושבת שמה, ואומר למשה לך והודיעם עליה (ביצה טז.). בכל שבוע ושבוע זוכה האדם ל'מתנה' מהרבש"ע, מתנה זו 'שבת' שמה, המתנה נשלחת מהי"ת עד אלינו בכל סוף שבוע, אך נבדוק נא - למשל - את השבת האחרונה שביקרה בבתינו, האם קבלנו את כל חבילת המתנה בשלימות, שמא חלק ממנה לא הגיע אלינו? ואף החלק שכבר הגיע אלינו האם השתמשנו בו כראוי? ובכלל עלינו לברר האם המתנה הזו מובטחת לכל אחד, שמא יש כאלו שלא זוכים למתנה זו כלל? ובאמת אם נתבונן נראה דלאו דוקא אצל רחוקים, אלא גם אצל שומרי מצוות יתכן ח"ו שמתנת השבת לא מגיעה אליהם כלל, כלומר הם יקיימו קידוש וג' סעודות, וישמרו לבל יעברו על ל"ט אבות מלאכה, וכלל איסורי דרבנן כגון מוקצה ושאר שבותים, אבל לגוף 'מתנת השבת' לא הגיעו כלל, הכיצד?

ראשית צריך לברר לשון 'מתנה' מאי משמע? לכאורה לכנות דבר 'מתנה' יתכן רק אם זה דבר נעים בכל המכלול שלו, כי מי שחושב שמתנת השבת היא לעלמא דאתי, ואילו כאן בעוה"ז השבת מטילה עליו הגבלות ואיסורים המכבידים על נוחות חייו, ורק לעתיד לבא יקבל שכר, איז זה נקרא 'מתנה' בשום פנים ואופן? אפשר אולי לקרוא לזה 'זיכוד' לעולם העתיד, או 'נסיון' לרוממו, אבל א"א לכנות דבר כזה 'מתנה'. ומצינו גם מבחינה הלכתית שא"א לזכות לעבד שחרור אם הוא מפסיד את אכילת התרומה וכדו', כי באמת שם 'מתנה' ו'זכיה' נופל רק על דבר שיש בו זכות מכל צד שהוא ואין בו שום חובה או הפסד. ובפרט שבגמ' מבואר שהשבת 'מעין עולם הבא' והיא אחד משישים מעוה"ב, והלא בעולם הבא ההנאה תהיה מורגשת בפועל ממש, וא"כ גם במעין עוה"ב צריך להרגיש לפחות אחד משישים הנאה בפועל ממש! ומשמעות הדברים שכשם שעולם הבא הוא עולם של 'גמול' בשכר עבודת המעשים בעוה"ז, כך השבת היא יום 'גמול' בשכר עבודת ההכנה בששת ימי המעשה. וא"כ מוכרח הדבר להיות מתקבל כ'גמול'!!!

ב. האם אפשר 'להרגיש' את השבת?

ובאמת יהיה מי שיתפלא וכי מי התחייב לנו שהשבת צריכה לתת לאדם איזו נעימות או שינוי תחושת? ברם, בלשון תפילת מנחה, כתוב: 'מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת אמת ואמונה, מנוחת שלום ושלום והשקט ובטח, מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, יכירו בניך וידעו כי מאיתך היא מנוחתם, ועל מנוחתם יקדישו את שמך'. ומשמע מריבוי אופני המנוחה הנזכרים כאן שמדובר במנוחה כוללת בכל המובנים, בגוף בנפש, ברוח ובנשמה.

ומצינו ראינו לאחד קדוש מדבר, הלא הוא אחי המהר"ל בספר החיים, שראה את שינוי ההרגשה בכניסת השבת כדבר ברור המורגש אצל כל אחד ואחד, והוא מתאר זאת כדבר מושג וידוע לכל, עד שהוא חושב זאת לראיה שתורה מן השמים: וז"ל: (פרנסה וכלכלה פ"ו): ומאהבת ה' יתברך את עמו ישראל וכדי

לתרומות לעלון אפשר גם ב"נדרים פלוס" ו"קהילות" קופת "אוסף גליונות" קופת "עלון תוספת שבת" או בטלפון 037630543 שלוחה 2040.

לפרטים והנצחות או לשליחת דרשות וכד' ניתן לפנות למייל a0732951324gail.coa לשמויעת שיחות חיזוק בנושא שבת בטל: 073-2951324

הפרשה המחכימה

פירורים מנית 'הפרשה המחכימה' - אוצר מופלא של לקחים מעשיים
ואקטואליים מהפרשה פרשת בהעלותך התש"פ גליון 127

ולפני אהרן... ויאמרו... למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל" (להלן ט, ו-ז), ופירש רש"י (ומקורו בספרי ט, כב) "ראויה היתה פרשה זו להאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות על ידי זכאי". וכן היה אצל בנות צלפחד (כו-א, ד) "ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר וגו' למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו", ופירש רש"י (בפסוק ה) "ראויה היתה פרשה זו להיכתב על ידי משה, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן (ומקורו בסנהדרין ח. וסיימו 'ללמדך שמגלגלין חובה על ידי חייב וזכות על ידי זכאי)". מבואר שלמרות שהפסידו את עשיית המצוה מחמת טומאתן או שלא היה אביהם בחיים, הואיל ולא נסתפקו בצער על כך בלבד, אלא התקרבו ובאו לתבוע ממש "למה נגרע", לכן זכו שפרשה זו תתחדש דוקא על ידן, משום ש'מגלגלים זכות על ידי זכאי'.

תשובה: מי שרק מצטער על חסרונו ברוחניות, יכול להשאר בחסרונו לעולם, אבל מי שמגלה על כך אכפתיות ופועל במעשה כפי יכולתו, יכול לזכות להשלים את חסרונו בכפל כפלים.

קיום המצוות ללא בושה

שאלה: האם המקיים מצוות צריך לחוש ללעג הרשעים שסביבו?

ב. במדבר ה, ז: "וכה תעשה להם לטורחם, הזה עליהם מי זוטאת והעבירו תער על כל בשרם". קשה, למה ציוה הקדוש ברוך הוא לגלח את הלויים ולבזותם בשעה שבחר בהם מכל ישראל, והרי תגלחת היו עושים רק למצורע, ולמה ציוה ה' לבזות את משרתיו הלויים כמצורעים. ופירש רש"י בשם "רבי משה הדרשן, לפי שניתנו כפרה על הבכורות שעבדו עבודה זרה, והיא קרויה זבחי מתים, והמצורע קרוי מת, (לפיכך) הזקיקם תגלחת כמצורעים". והקשה הגר"מ שטרנבוך שליט"א, שהרי לא מצינו בשום מקום שהעובד עבודה זרה טעון גילוח שערות, ואף הבכורות עצמם לא נזקקו לגילוח, היתכן שהלויים שלא עבדו בעצמם עבודה זרה אלא רק באו תחת הבכורות, יהיו גרועים יותר מהבכורות עצמם ויזדקקו לגילוח השערות, ויש לעיין בזה.¹

אכפתיות ותביעה ברוחניות

שאלה: מה החבדל בין מי שמגלה אכפתיות על חסרונו ברוחניות לבין מי שרק מצטער על כך?

א. במדבר ה, ב: "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות". פרש"י "בהעלותך - למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות". בפשטות נראה שהוא כעין פיוס על מה שחלשה דעתו, ומוזה יש ללמוד שכאשר האדם מגלה אכפתיות על חסרון ברוחניות, אז יש לפצותו בדברים גדולים יותר. אבל מי שכאשר הוא מפסיד מצוה - רק שותק, ולא מראה צער ואכפתיות על כך, באמת ישאירוהו נחות דרגה. יתכן שיהיו שני בחורים שלא מצליחים כל כך בלימוד, אך במשך הזמן האחד יצליח מאוד בלימודו, יפרח וישגשג, ואילו השני ימשיך בדרגתו הנמוכה, והוא יתפלא: כיצד יתכן הדבר, הלא שנינו היינו באותה דרגה בדיוק, וכיצד עלה עלי חברי בכפל כפליים, ומדוע נגרע חלקי ממנו. אבל התשובה לכך היא: כי גם אתה היית יכול להיות בדרגתו, אך אתה לא בכית על כך, לא גילית אכפתיות על מצבך, לא התחננת על ביש מזלך ברוחניות, לזכות לאור התורה ועמלה, לכן נשארת בדרגתך הנמוכה. אבל הוא ניסה ועמל בתורה, ובד בבד גם התפלל לה' בדמעות שלישי שיחוננו בחכמה בינה ודעת, ולכן לבסוף הוא זכה לעלות בתורה אף יותר משאר בני גילו. וכן אמרו (נדה ט:): מה יעשה אדם ויחכם? ירבה בישיבה וימעט בסחורה (וכן שנינו באבות ב, ז 'מרבה ישיבה - מרבה חכמה'), אמרו: הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו... והקשו: מאי קא משמע לן, (ופירש רש"י הואיל ובתפילה ורחמים תלוי הדבר, אם כן למה אמרו גם 'רבה בישיבה'). אלא ללמדנו שזה בלא זה, לא מספיק. ומוכח שגם אם אדם ירבה בישיבה בהתמדה יום ולייל, לא יצליח בתורה בלא שיתפלל על כך (כלשון החזון איש בקובץ אגרות א, ב 'הלימוד והתפילה קשורים זה בזה, עמל הלימוד עוזר לאור התפילה, והתפילה עוזרת את הלימוד').

מעין זה ראינו בהמשך הפרשה, שאותם אנשים שנטמאו "ולא יכלו לעשות (את) הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפני משה

¹ וראויל משום שהבכורות לא נטהרו, מה שאין כן הלויים שנטהרו. ובוזהר (פרשת תרומה מה) פירש שהלויים הבאים מצד הדין ששרשם במידת הגבורה (וכן מבואר ברבינו בחיי במדבר

כל הזכויות שמורות. טל' 02-5864229 דוא"ל: BH5864229@GMAIL.COM המעוניין לקבל עלון כל שבוע במייל, ישלח למייל

לכן פירש לולי פירש רש"י, שהואיל והלויים לא קיבלו נחלה בארץ ישראל, ככתוב (דברים יח, א-ב) "לא יהיה לכהנים הלויים חלק ונחלה עם ישראל, ה' הוא נחלתו", ולא היה להם מקור פרנסה מעצמם, שהרי הקדישו את עצמם לעבודת ה' לבדה, אלא התפרנסו ממתנות כהונה שקיבלו מישראל, לחם מתרומות ומעשרות, ובשר מזרוע לחיים וקיבה, בגדים מראשית הגז, ופירות מן הביכורים והפאה וכו', ומטבע הדברים היה מעמדם מזולזל כמקבצי נדבות (שנוררס), או כאותם החיים על חשבון אחרים (פרויטס). **ולכן** ציוה ה' לגלחם קודם שנתקדשו להיות משרתיו, כדי שיהיו מוכנים מעתה להתבזות כמצורע ממש, כדי לזכות להיות משרתי ה', ולא יהיה אכפת להם שום ביזוי בעולם הזה, בידועם את גודל השכר המוכן להם בעולם הבא, כיון ש"ה' הוא נחלתם"². **ומכאן** לימוד גדול לבני התורה בזמננו שהם השבט לוי' שבכל דור (כמובא ברמב"ם שמיטה ויזבל יג, יג. וכמו שהרחבנו בכמה מקומות), שלא יתפעלו כלל מהמלעיגים עליהם בעבודת ה'³, אלא אדרבה, ידעו את גודל שכרם המוכן להם לעתיד לבוא, ויהיו מוכנים להתבזות כמצורעים, והעיקר שיזכו להידבק בה' ובתורתו, עכ"ד⁴. גם הבאנו (ויקרא ז, כט 'ביזוי לעשיית מצוה') שאין לאדם חשוב להימנע ממצוה משום כבודו, כי אדרבה זהו כבודו שמתבזה לכבוד ה' יתברך].

וזוהו הטעם שפתח הרמ"א את השולחן ערוך (או"ח א, א) ו"אל יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה'", כדי להורות לאדם: אם הנך רוצה לקיים את ארבעת חלקי השולחן ערוך, כלל ראשון עליך לדעת: עשה מה שצריך ואל תתייחס למה שצוחקים עליך... ודוד אמר (תהלים קיט, מז) "ואדברה בעדותיך כנגד מלכים ולא אבוש", שהתעסק בתורה ובמצוות אפילו כשלעגו לו⁵, ולכן לפעמים גם צריך ללכת כנגד הזרם, כמו הדג שניתן לבדוקו אם הוא חי, אם יש לו כח ללכת נגד הזרם.

1. כט ובפר' עץ חיים שער ר"ח תנוכה ופורים. 2. ועיין בשפת אמת ויקרא פרשת אמור תר"ו, אינם נטהרים עד שמעבירים מהם את העשרות (שהם באים מצד הדין).

2. **דוגמא** לדבר אם הצבא רוצה למנות מפקד עליון, לפעמים בתחילה מנסים ללכוד על ידי מחבלים מדומים, ומענים אותו לראות אם באמת עומד בחזקו ולא נכנע לגלות להם את סודות הצבא וכדומה. ואף ששם הוא סוג של 'בדיקה' אבל ישנו גם סוג של 'הכשרה' להראות להם כיצד להתנהג, (וכפי מה שנתונים לאדם בריא וזיקה כנגד מחלה מסוימת, שזו מקצת מהידידים של אותה מחלה, כדי להרגיל את הגוף להתגבר עליה). וכך כאן אצל הלויים, לפני שממנים אותם להיות 'משרתי השם', עושים להם מעין 'הכשרה' שידעו כיצד לעבוד את ה' כראוי בלא להתפעל מהסובבים אותם.

3. **ואם** בדורות קדמוניים היה הלעג בא על ידי חופשיים שאינם שומרים תורה ומצוות כלל, בדורות האחרונים מכח ירידת הדורות "כי הגה החושך יכסה ארץ" (ישעיה ס, ב), לפעמים גם בתוך שומרי התורה ומצוות שייכים כאלו משכילים ופשוטים המלעיגים על עובדי ה' באמת, המחמירים יותר מדאי לדעתם, ואינם רואים זאת באור נכון. ופשוט שגם להם אין להתייחס.

4. **וכמוכן** שאין לנו לבזות את עצמנו בדרכינו, שהרי אדרבה אנו "ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו) ובנינו הנבחרים של הקדוש ברוך הוא (וכמו שהרחבנו עור בשמות סם 'ישראל - ממלכת הקדוש ברוך הוא' ושם יב, נו 'עידון המעשים'), אלא שעלינו להתחסן ולדעת שאנו מוכנים לקיים את המצוות בכל מצב שיהיה, גם אם ילעיגו ויתלוצצו עלינו.

5. **יש** מפרשים שאפילו שהיה נרדף ובורח מן הגויים, עם כל זה החזיק בתורתו אפילו שהלעיגו עליו. והמסילת ישרים (פרק ה) פירש שאף בזמן שהיה בחברת המלכים שעסקם ודיבורם היה בדברי גדולות והנאות, בכל זאת לא התבייש לדבר בדברי מוסר ותורה במקום לספר בגדולות ותענוגות כמותם. (ובבראשית ז, יג 'עשיית המצוות בפרהסיא הוסטנו').

בעלון 'או נדברו' (מס' 417) הביא שהרכב הראשון יצא כבר בשנת התק"ל⁶, בזמן הגר"א ובעל התניא. כבר אז באופן עקרוני היה אפשר להתחיל לנסוע במכונית, אלא שלמי שהמציא זאת היו שתי בעיות, אחת שהוא שכח לעשות בלמים, והשני שלא היה לו מספיק בטחון עצמי. לאחר שהוא בנה רכב והכניס בתוכו מנוע, הוא הראה זאת לתושבי העיר, אלא שמרכבה שנוסעת בלי סוסים נראה להם מצחיק, אותו הממציא ישב בכרכרה שנסעה לבד, וכולם צחקו עליו, ופתאום הכרכרה נתקעה בעץ, למה? כי הוא שכח לעשות בלמים, אז הרכב במו ידיו הוא גנז את ההמצאה האדירה שלאחר כמה עשרות שנים היא הפכה את העולם, וכמעט אין מי שלא נוסע בה. **המתבונן** בזה יראה כיצד עומד אדם ובידו הפטנט העולמי מספר אחד בעולם, אם הוא היה קולט איזה דבר מיוחד הוא מחזיק, ועד כמה הוא יהיה נפוץ לאחר כמה עשרות או מאות שנים, הוא בכלל לא היה מתייחס לבני הכפר הפרימיטיביים, הוא היה נותן להם לצחוק, אומר להם: תמשיכו לזולזל, חכו חכו, יבוא יום שהמכונית תיסע על מאה שישים קמ"ש ותתחננו להשתמש בה. אבל לא! הם צחקו עליו והוא נעלב מהם, הוא נשבר וגנז את הרעיון האדיר שהיה ברשותו. **בפרט**, שהרי הממציא הזה באמת היה כשרוני מאוד, שהרי הוא בעצמו המציא את הרכב, אלא שהוא שכח לעשות דבר קטן הנקרא בלמים, שזו לא חכמה גדולה, בכל אופנים יש בלמים, ולכל סוס יש אמצעי בלימה פרימיטיביים. ובגלל שהיה חסר לו זאת, כבר הרכב נתקע והתקלקל...

כך יושב לו בחור בן עליה, ואינו יודע מי הוא, וכמה כוחות גנוזים בו. העקשנות והעמל שלו, המוח היהודי והכשרונות שיש לו - אין לאף אחד, אלא מה? מגיעים כמה ליצינים... ומזלזלים וצוחקים וכמעט משפיעים על הבחור ומצליחים לשוברו. אבל אין לתת להם זאת, למה נחזור על הטעות של ממציא הרכב. אדרבה, נאמר להם בחזרה: אתם יכולים להמשיך לצחוק עוד ועוד, אבל כעת אני בונה את הרכב שלי, את האישיות שלי, יבוא יום ואתם תחפשו אותי בקבלת קהל. **וכך** היה באמת, אלה שצחקו ולעגו לו באותו הזמן, במשך הזמן החלו להתבוסס בבוץ שהם בחרו לעצמם. הם נשאר איכרים פרימיטיביים, אבל אותו 'מתמיד' עלה ונתעלה, הם כבר רחוקים ממנו כרחוק מזרח ממערב, הם רק יוכלו לספר לנכגדים שלהם בגאווה שפעם הם ישבו אתך באותו ספסל... עד שהפלטג לדרכך והמשכת הלאה, ואילו הם נשאר באותו מקום...

נקודה שניה שטמונה כאן: אותו אחד שהמציא את הרכב הראשון, הכשלון שלו היה בדבר קטן של בלמים, ושם זה נתקע. גם אצלינו קורה כך, הרבה פעמים ההצלחות הגדולות שלנו נתקעות על שטויות ועל דברים של מה בכך. בחור מתחיל

6. מלבד כמה ששלמה המלך עשה זאת לעצמו ולא גילה לאחרים כיצד עושים זאת כמו שהביא ה"בן איש חי" בנייהו בגיטין סח. ד"ה במעריבא.

תשובה: לפעמים כאשר נגזר על שונאי ישראל (בלשון סג' - נהי) כליה או פורענות, מסתלק הצדיק מן העולם כדי לכפר על מעשי הרשעים.

מעלת בני התורה

שאלה: מהי המיוחדות העצומה של בני התורה?

ד. במדבר ה, יד: "והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו לויי הכוהנים". כיוצא בזה כתוב בהמשך (פסוקים טז, יט) "כי נתונים נתונים המה לי, מתוך בני ישראל... ואתנה את הלויים וגו' מתוך בני ישראל". והנה כתב הרמב"ם (שמיטה ויובל יג, יב-יג) שבני התורה נחשבים כשבט לוי המשרתים בבית ה', וכלשונו: "למה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו? מפני שהובדל לעבוד את ה' ולשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים... ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשה האלקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים... ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים". נמצא שלומדי התורה המובחרים נחשבים כשבט לוי, וממילא צריך לדעת שאינם 'כמו כולם', אלא עליהם להיות מובדלים לטובה מכולם. לא כל מעשה שעושים ברחוב, גם הם יכולים לעשותו, שבט לוי הוא מובחר ומקודש יותר, וממילא דורשים ממנו התנהגות ברמה אחרת משאר בני האדם.

שנינו (אבות ו, א) "רבי מאיר אומר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה... ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים". וכן שנינו (שם משנה ב וברע"ב) כל מי שעוסק בתורה תדיר - הרי זה מתעלה, שנאמר (להלן כא, יט) "וממדבר מתנה", שבמדבר סיני קיבלו מתנה את התורה. "וממתנה נחליאל", כיון שניתנה תורה במתנה - נחלו אל, כלומר הביאם בחלקו. "ומנחליאל במות", כיון שנחלו אל (ולמדו תורה) - עולה לגדולה (שבמות הוא לשון גדולה). ובגמרא (פסחים סח:) מסופר שרב יוסף שמח בחג השבועות באומר: 'אלולי אותו יום של חג השבועות שקיבלנו את התורה, כמה יוסף ישנם בשוק', ופירש רש"י "שלמדתי תורה ונתרוממתי". ומה שלא כתב "שלמדתי תורה וידעתי יותר" וכדומה, משום שהתורה אינה רק כמקצוע חלילה שיש בה תוספת ידיעה בלבד, אלא על ידי לימודה כראוי היא מרוממת את האדם להיות מהות אחרת. וכמו שהרחבנו לעיל (בראשית מת, יט 'הקדוה האמיתית') שהגדלות האמיתית השייכת בבני אדם, אינה בניצוח במלחמות או בשאר פעולות אלא בלימוד התורה בלבד. תשובה: לומדי התורה הנקראים 'שבט לוי' מרוממים בדרגה גבוהה יותר, וממילא הדרישה מהם גדולה יותר.

תלמיד קשה לצאת לעבוד

שאלה: האם בחור יכול לומר שאינו רואה ברכה בלימודו, ולכן רוצה לצאת לעבוד?

ה. במדבר ה, כד: "מבן זומש ועשרים שנה ומעלה יבוא לצבוא צבא בעבודת אהל מועד". פירש רש"י

ללמוד טוב ולעשות שטייגן, ואז מגיע איזה קושי קטן, בדיוק סוגיא קצת קשה, או בדיוק הוא נהיה מצונן, והכל ביחד גורם לחוסר שביעות רצון, ואז... מרימים ידים. אם היה יושב עם דף ועט ומנסה לחשוב: מה קרה? יום אחד לא הרגשתי טוב, ביום השני היתה סוגיא קשה במיוחד. נו... אז מה? משום כך צריך להתייאש? האם נעשה שוב את הטעות של אותו ממציא הרכב הראשון, אסור שהטעות הזו תחזור על עצמה. גם אם בטעות (או בכונה של נסיון קטן משמים) מישוהו זרק לו מילה לא במקום, או שבדיוק הוא לא הבין את השיעור, לחילופין החברותא שלו בדיוק לא הרגיש טוב והוא ניסה ללמוד לבד... זה לא אומר שהוא צריך לעבור לאספנות, עדיין הוא המצאה אדירה! עדיין הוא הבשורה של הקדוש ברוך הוא, ועיני כולם נשואות אליו, עליו לתפוס את עצמו לידיים, לא ייבוש מפני המעליגים עליו בעבודת ה', לא יתייאש משום נפילה נקודתית, וגם לא מעשר נפילות כאלו, כי "שבע יפול צדיק וקם". עדיין הוא בכלל הפתעה לכלל ישראל, שבקצת עקביות הוא יגיע לגדולות... תשובה: המקיים את המצוות, עליו לשמוח שזוכה לעבוד את ה', ואין לו לחוש כלל ללעג הסובבים אותו.

מיתת צדיקים לכפרת הפושעים

שאלה: האם שייך שהצדיקים ימותו בשביל כפרת החוטאים והפושעים?

ג. במדבר ה, ט: "והקרבת את הלויים לפני אהל מועד, והקהלת את כל עדת ישראל". פירש רש"י "לפי שהלויים נתונים קרבן כפרה תחתיהם, יבואו ויעמדו על קרבנותם ויסמכו את ידיהם עליהם". מבואר שמפני חטאת העם לפעמים הגדולים מתים לכפרתם, ולא משום עונש על מעשי עצמם אלא על מעשי עצמם, כמבואר בספרים שכיון שהם מנהיגי וצדיקי הדור, יש להם אחריות על הדור, ובפרט שהם בעצמם רוצים ומסכימים למות כדי שימחלו עוונות ישראל.

כיוצא בזה כתוב (ישעיה נז, א) "כי מפני הרעה נאסף הצדיק", ופירש רש"י "כי מפני הרעה העתידה לבא אל הדור, נאסף הצדיק", כי על ידי פטירתו מונע הוא צרות רבות שהיו אמורות לבא ח"ו (אולם בזהר למדו מפסוק זה בדרך אחרת). וכן ידוע שמיתת הצדיק מכפרת על עוונות הדור, ולפעמים לטובת הכלל מעדיף הקדוש ברוך הוא לקחת צדיק, מאשר לקחת אלפי איש. וכמסופר שבשעה שנפטר חתנו של ה'חפץ חיים' זצ"ל בדמי ימיו, באה אליו אשתו - בתו של ה'חפץ חיים' ושאלתה בפיה: כיון שיש כל כך הרבה רשעים, אם כן למה מידת הדין פגעה דוקא בצדיק רבי צבי לוינסון זצ"ל, אמר לה החפץ חיים: מה את רוצה, שחצי העולם היה הולך, או שרק הצדיק הזה? ופטרה לשלום. וכבר הזכיר זאת האור החיים' (להלן ל, יג) "בא הכתוב לגלות נסתרות לה', בהלקח איש צדיק ישר קודם זמנו, יחזו ימיו כמשפט המתחייב לאנשי דמים ומרמה, הוא כופר נפשם של ישראל... כי לצד חסרון ישראל שנתחייבו לזה, אני נוטל את ראשם בעדם לכופר נפשם שלא ימותו כל ישראל, כי טעם החסרון הוא לצד עוברהם על מצות ה'... שהדור הוא הגורם להילקח הצדיק". (וכמו שהרחבנו בשמות יט, א' כפרת מיתת הצדיקים).

(ומקורו בספרי פרשת בהעלותך פסיקא ד"ה ומבן חמישים, ובחולין כד. וסימנך שגם כאן הוא במדבר ה, כד) "מבן חמש ועשרים – ובמקום אחר אומר (לעיל ד-ג, כג, ל, לה) 'מבן שלשים שנה', הא כיצד? (אלא) מבן עשרים וחמשה בא ללמוד הלכות עבודה, ולומד חמש שנים, ובן שלשים עובד, מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים, ששוב אינו רואה"⁷, ופירש רש"י "שלא ראה סימן יפה – לומד ושוכח". והנה טבע הקדוש ברוך הוא בכל אדם את השכחה, ואם כן בודאי לא מדובר בכל אדם, אלא באדם שגם לאחר שחוזר וחוזר, תמיד שוכח ולא מתחבר ללימוד (וכן כתב באילת השחר), ואדם כזה כמעט אינו בנמצא, כי גם אם לא יזכור את כל הסוגיא, אבל לעולם הוא מקבל עוד מושגים בתורה, עוד ידיעות בהלכה, חיזוק במוסר וכדומה⁸.

וכך סיפר ר"מ בישיבת קרלין בירושלים, שלמד שם בחור בעל כשרון חלש מאוד שלא הצליח בלימודו, כי היה בעל כשרון חלש מאוד, ולכן נכנס למשבר רחמנא ליצלן, ורצה לצאת לעבוד, כמובן במסגרת חרדית ולקבוע עתים לתורה וכו'. נכנסתי עמו להסטיפלר (הגר"י קנייבסקי בעל הקהילות יעקב) זצ"ל, ושאלתי אם יכול לצאת לעבוד כיון שאינו רואה סימן יפה במשנתו. הרב מיד הסתובב לעבר הבחור ושאלו בלבביות מיוחדת: אמור נא, האם לפני שנכנסת לשיבה, יכולת ללמוד משנה בעצמך, לבד? והשיב הבחור: לא. ושאל הרב: וכעת? והשיב הבחור: כן. ושוב שאל: לפני שנכנסת לשיבה, האם ידעת ללמוד בעצמך, בלי עזרה, סעיף אחד בספר 'קיצור שולחן ערוך'? והשיב: לא. ושאל הרב: ועכשיו? והשיב הבחור: כן. ומיד פנה הסטיפלר אל הר"מ בריתחא: והאם זה נקרא שאינו רואה סימן יפה? ועל זה באים לשאול, ועוד מירושלים? ובירכו הרב שיצליח בישיבה. לבסוף עלה ונתעלה הבחור בעיקר בהלכה, וכיום הוא אברך שידוע בעל פה ג' חלקי משנה ברורה על בוריים עם ביאור הלכה ושער הציון... (פניני קה"י ח"א עמ' קלב).

ובזמננו שעצם המציאות בתוך הישיבה היא מגינה מפני הרחוב הפרוץ, ישנה סכנה עצומה לעזוב את הישיבה ולצאת לעבוד, ולכן אפילו אם לא ראה סימן יפה, עדיף שישב בבית המדרש ולא יצא לתרבות רעה⁹.

וכבר הארכנו (ויקרא יא, יג-טו 'זהירות בילדים הרכים', ובדברים ח"ב יד, יב-טו 'זהירות בילדים הרכים') שגם אב הדחוק לפרנסתו, ישתדל לא להוציא את בנו מבית המדרש, אפילו כדי לעבוד במקום שאין

7. כתב הרע"ב (אבות ה, כא) שלכן 'בן חמש למקרא, בן עשר למשנה ובן ט"ו לתלמוד', ועיין בשולחן ערוך הרב (ת"ת א, א, ג, א וקוב"א ס"ק א) ורוח חיים (פלאגי, ח"ב אה"ע א, ט).

8. **כיוצא** בזה כתב בקריינא דאגרתא (ח"א אגרת כא) 'תלמידים צעירים טועים הרבה בדמיונם, בחשבנם שאינם מצליחים ואינם עולים, כי ההצלחה לעליה האמיתית אינה ניכרת לעין התלמיד, כל דף גמרא שלומד ומבינו היא הצלחה, כל תוספות שהבינו היא הצלחה, ולאט לאט קובץ על יד ירבה, ובמשך הזמן נעשה לגדול בישראל, מבלי הבטה בכל יום אם הצליח או לא. וגם מה שיראה לפעמים שחבירו עולה יותר בכשרונו ובתפיסתו וכיו"ב, אינה ראייה כלל על העתיד, ראיתי רבים שחשבונם בצעירותם בלבתי מצליחים וכיו"ב, ובמשך הזמן עלו ונתעלו בידעיה יסודית ברוב הש"ס, ובהכרה והבנה מאירה בדרכי ההלכה וההוראה. העיקר ללמוד בהתמדה נכונה, ולהבין היטב הסוגיא לכל פרטיה, ולחזור כל סוגיא'. (ועיין שם באגרת ז).

9. **ואפילו** כלפי אברכים, אמר הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שבזמננו צריך משנה זהירות יותר מדורות קודמים לא להוציא אברך מהכולל, משום שאי אפשר לדעת להיכן יגיע...

בו חשש מסכנות רוחניות, ובפרט בנערותו שהוא זמן צמיחתו, וגם הסכנה שבחוץ גדולה יותר עבורו. והבאנו את הסיפור (בישישים חכמה, עמוד רפ. והגדת עמ' 338) שפעם בזמן שבין שתי מלחמות העולם היה המצב הכלכלי בפולין כפי רע, משפחות רבות הגיעו עד פת לחם. באחת הפעמים ביקר ה'חפץ חיים' זצ"ל בלודז', עיר התעשייה הנודעת, וכשבא עלו לאכסנייתו אב ובנו. הבן, בחור בר מצוה, לא בא לקבל ברכה להצלחה בתורה אלא לקבל היתר לעזוב את בית המדרש. אף שהיה בחור טוב, ירא שמים ומצליח בלימודו, לא יכל לראות את אביו כורע תחת משא העבודה, מבוקר ועד ערב, ולכן החליט לסייע בפרנסת הבית. אביו לא הסכים בשום פנים ואופן, וסבר שמקומו של בחור הוא בבית המדרש. אבל הבן בשלו, מנסה לשכנעו, מוכן אני לצאת לשוק החיים, שכן רואה אני אותך שאתה ירא ושלם ולא הושפעת, זיק הקדושה לא כבה, והטומאה לא חילחלה, אם כן, אחזיק גם אני מעמד. כששמע זאת הצדיק התרגש מאוד לשמוע שיש בחור שנושא בעול עם הבית, ואב שמוותר על העזרה. וכך הוא אמר לבחור: שמע נא, התורה אסרה לנו את העופות הטמאים. "את הנשר ואת הפרס ואת העזניה... ואת בת היענה" (ויקרא יא, יג-טו). למה לא נאמר: "את היענה", מדוע נאסרה רק הבת? התשובה ידועה (כמפורש בחוקנים): היען אוכל אבנים וזכוכיות (שבת קכח. וברד"ה נעמיית), קיבתו כברזל ובשרו כסוליה, ממילא אינו ניתן לאכילה ואין צורך לאוסרו. אולם בנו אפרוחו, בשרו עדיין רך, ואותו אסרה התורה באכילה.

ומצינו שירמיהו הנביא קונן (איכה ד, ג), איך היתה "בת עמי לאכור, כיענים במדבר". ותמוה, במה מתבטאת אכזריות היען לאפרוחיו? אלא הענין הוא שכאשר האפרוחים באים ומבקשים מזון, והאם נותנת להם מעדן, בעיני האמא אין טעים ממנו, שבר זכוכית מחודד ומשונון, ואינה מבינה שהושט שלה כצינור ברזל וקיבתה כדוד נחושת, והזכוכית נגרסת בה עד דק. אבל אפרוחה עדיין ורך, הזכוכית יכולה לנקוב את ושוטו ולחורר את קיבתו, והאפרוח יתייסר וימות בעינויים קשים ומרים, ונמצאת היא אשמה בהריגת אפרוחה. כך הדבר אצלכם – סיים החפץ חיים, אביך מבוגר ומחוסן נגד אירת השוק ולכן מתמודד בהצלחה מול השפעתו. אך אתה עודך צעיר ורך, אינך יכול להשוות עצמך אליו ולמודד עצמך לנגדו. עליך מוטל להמשיך בלימודך ולשהות באהלי תורה ובמחיצת בני התורה¹⁰, ועיין עוד שם. בפרט שרבים התמידו אף שלא הבינו כלום, ולבסוף ראו אור גדול, ולפעמים אף הצליחו יותר מאחרים שהיו חריפים ומוכשרים גדולים.

תשובה: בזמננו לא שייך לומר שאין התלמיד רואה ברכה בלימודו ויצא לעבוד, ראשית כי כמעט כל אדם מתקדם אפילו מעט בלימוד, ועוד שיש סכנה עצומה לצאת מכתלי בית המדרש.

לרמות אשתי החשובה לאה בת רחל, נא להתפלל ולהתחבק במה שאפשר

10. **בקריינא** דאגרתא (ח"ב ט) כתב שבזמננו עזיבת לימוד התורה בגיל צעיר, מסכן את כל האמונה והיהדות שלו, כי בזמננו השעות בישיבה אינה רק שיהיה תלמיד חכם, אלא גם כדי לשמור שישאר יהודי שומר תורה ומצוות. (וכעין דברי החזן איש שהישיבות הם התיבת נח' של חז"נו מפני המבול השוטף בחו"ב). וכתב עוד בדבר הסכנה ביציאה לפרנסה, מיד אחר החתונה (ח"א א), ובזמננו עזיבת לימוד התורה בגיל צעיר, מסכנת את כל האמונה ויהדותו (אגרת נח), וידע שגם כשיצא לעולם המלאכה, לא ימצא נחת (אגרת נח).

נא לסייע לעלון ב'נדרים פלוס' עבור 'שבט אחים' – רמות פולין' (שלוחה 3044) בקטגוריה 'עלון הפרשה המחכימה'

לענין הלכה

הערות מעשיות בהל' קדושת בית הכנסת

גליון 268

גליון זה מודפס לעורר לב המעיין בלבד ולא לסמוך עליו למעשה

ובזהר הקדוש (פי' בשלח דף נט ע"ב) איתא דאיצטריך למבני בי מקדשא לתתא ולצלאה ביה צלותא בכל יומא למפלח ליה לקב"ה דהא צלותא אקרי עבודה, וההוא בי כנישתא אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא ולא תקנא ליה בכל תקונין דהא בית כנישתא דלתתא קימא לקבל בי כנישתא דלעילא, [תרגום: שצריך לבנות בית המקדש למטה ולהתפלל בתוכו התפלה בכל יום לעבוד להקדוש ברוך הוא כי תפילה נקראת עבודה. ואותו בית כנסת צריך לבנותו ברוב פאר ויופי ולתקנו כי בית הכנסת שלמטה עומד מכוון כנגד בית הכנסת של מעלה]. ואמרו במדרש (ילקוט תהילים ס' תרנ"ט) כל שאינו נכנס לבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעולם הבא. והמתפלל בתוכו כאילו מתפלל בבית המקדש שנאמר 'ואהי להם מקדש מעט בגוים'.

ועונש המזלזל בקדושת בית הכנסת חמור מאד, ובספר **ראשית חכמה** (שער היראה פ"ה אוי י"ז) כתב בשם **הזהר הקדוש** שהוא מהדברים שמעכבים את ישראל בגלות שמדברים בבית הכנסת. עוד כתוב בזהר (פי' תרומה דף קל"א ע"ב) שמי שמדבר דברי חול בבית הכנסת אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל (שמראה שאין שם שכינה).

ובספר יערות דבש (דרוש ד') כתב על הפסוק "סכותה בענן לך מעבור תפילה" הענן הם האדים היוצאים מפי המדבר דברים בטלים וביחוד בבית הכנסת וכל שכן בעת התפילה הוא העולה בעב וענן ומונע לתפילה לעלות עכ"ל.

שאילת שלום להסיר חשש קפידה

כתב השערי תשובה (ריש סי' סו) דכל חשש שאילת שלום הוא במקום שאינו רשאי להפסיק בבטול בעלמא, הא בלא הכי שואל בשלום חבירו ואפילו בבית הכנסת. (ועי' **בבאר היטב** שם סע' א בשם **נמוקי הרא"ש**):

וכתב **המשנה ברורה** (סי' סו ס"ק ב) על כן לפי מנהגינו כהיום שאין אנו נוהגים לשאול בבית הכנסת בעת התפילה, **חלילה לשאול או להשיב אפילו דברי תורה**, לא בין הפרקים ולא בפסוקי דזמרה².

ושתנייה אף בלא דוחק או כהדברי חיים (עי' להלן) שמתנים שאין במקום קדושת בית הכנסת כלל.

וכל זה דוקא אם התנו בפירוש בשעת בנין בית הכנסת שיהא מותר להשתמש בו אבל בסתמא לא אמרינן על תנאי הן עשויות ואפילו בתי כנסיות שבח"ל. ויש שכתבו דבמקום שנהגו לעשות סעודות בבית מדרשם סתמא הוי כהתנו, שמתחלה על דעת המנהג נבנה.

ואם התנו הקהל שלא יהיה זה בית כנסת כלל, אלא בנין חול שמתפללים בו, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' מד) שאין מקיימים בזה מצות בנין בית הכנסת, ומקום זה אינו מקודש כלל. וכל הנדון אם מועיל תנאי להתיר תשמישים בבית כנסת, אין זה אלא בבית הנבנה לשם בית הכנסת ובקדושת בית הכנסת, אלא שעושים תנאי להתיר כמה דינים.

וכשהתנה בפירוש שיהא זה הבנין בית וועד לתלמידי חכמים, דהיינו שלא תהיה קדושת בית הכנסת עליו אלא יוכלו הלומדים להשתמש בו לכל מה שירצו, כתב בשו"ת דברי חיים (ח"מ ח"ב סי' לב) שמוותר להשתמש בבנין זה ולאכול בו אפילו בישובו. (והקפידו לקרוא המקום שטיבלך' ולא בית הכנסת, כאמור יש לזה חסרון שאין מקיימים בזה 'טעשו לי מקדש', וכן צריך להודיע לדבנים הבנין (עי' שו"ת משנת יוסף סי' כז).

שמענו שהגרשו"ו אולמן זצ"ל הורה לבית הכנסת 'יוצאי אשכנז' במודיעין עילית שלא לסמוך על הראשונים להקל ולא לעשות שום תנאי על הבית הכנסת. ואפשר הטעם, דע"י תנאי מפסידים חלק ממעלת קדושת בית הכנסת והשראת השכינה.

² והכל לפי הענין – במקומות שלצערנו מקובל שכאשר מגיעים לתפילה באמצע פסוקי דזמרה מצפים למילות ברכה והקדמת שלום ועוללים להקפיד בדבר אם יתעלמו מהם משמע מדברי השו"ע והמ"ב

בחיובות קדושת בית הכנסת

בימים אלו שזכינו לחזור לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ועדיין יש חשש מהתפרצות חוזרת של הווירוס ר"ל, וזכותנו להמשיך להתפלל בבית כנסיות ובתי מדרשות עומדת על כף המאזניים, נעסוק בנושא של קדושת בתי כנסיות ובתי מדרשות.

אסור 'לחזור' למצב שהיה

מדברי הגרמ"מ **לובין שליט"א** (חתניה דבי נשיאה דהגר"נ **קרליץ זצ"ל**) על חובת השעה בתקופה הזאת: "כאשר רואים שהמצב משתפר, והאנשים הפשוטים כל תקוותם היא 'מתי נחזור לשגרה הרגילה ונחיה הלאה כרגיל, רחמנא ליצלן מהאי דעתא! חלילה וחלילה לחזור לשגרה הרגילה! לא לזה אנחנו צריכים לצפות.

אלא חז"ל קובעים לנו שחביבים יסורים. ודאי שלבקש יסורים זה לא דרגה פשוטה, אבל אחרי שקבלו יסורים צריכים להשתמש בהם לצורך הענין שהם באו בשבילו - לנסות לתקן ולהתקרב להקב"ה שיהיה תועלת מהיסורים האלו. שכביכול הקב"ה מעורר אותנו להתקרב אליו, לנסות להביא את הגאולה".

והאריך בדבריו שהקב"ה סיבב את היסורים באופן שלא נמצא מצב כזה כמעט אף פעם, שכביכול לכלל ישראל לא ניתן רשות להיכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשות עכ"ל.

מדוע קדושת בית הכנסת לא מהני תנאי

יש ג' דעות בראשונים האם מהני תנאי לקדושת בית הכנסת לדברים שאינם של קלות ראש כגון אכילה מועטת, אבל לקלות ראש לכו"ע לא מועיל תנאי. וצ"ע מאי שנא משאר תשמישי קדושה כגון תיק של תפילין שמהני תנאי. והביא הגרמ"מ **לובין שליט"א** מדברי **הבה"ל** סי' קנא (סע' יא ד"ה "לא מהני תנאי") וז"ל "בבית הכנסת שאני, כיון דמצוה שישראל יהיה להם מקדש מעט בכל מקום שהם כדאיתא בסי' קנ דכופין זה את זה לבנות בית הכנסת, לכן גזרו חז"ל דביהכ"נ הקבוע לא יועיל תנאי בישובן שישתמשו בה תשמישי חול דא"כ אין שם בית הכנסת עליו כלל אלא כבית בעלמא". כביכול חז"ל הבינו "אי אפשר לתפוס את החבל בשני ראשים! המציאות שצריכה להיות כאן השראת השכינה מחייבת בהתאם שכשנכסים לכאן מתנהגים כמורא! אין מציאות שאדם יהיה קרוב לשכינה ומתנהג כמו שמתנהג בית, זה תרתי דסתרי (ראה בהע"א).

^א בגמ' אמרו בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין, והיינו על מנת שישתמשו בהם.

ויש לזה ג' שיטות בפוסקים (הו"ד בב"ל סי' קנא יא ד"ה אבל) שיטת התוס' והראש דבעוד בית הכנסת קיים אינו מועיל תנאי לאכילה ושתיה ורק לאחר שהחבר מועיל התנאי. וכן פסק השו"ע (קנא סע' יא), ודוקא בבבל אבל בארץ ישראל אינו מועיל שום תנאי.

שיטת רש"י ואור זרוע דאפילו בישוב מועיל התנאי ומותר לכל אדם לאכול ולשתות בבית הכנסת ובית המדרש. אבל קלות ראש ושיחה בטילה אסור אפילו בחורבן ואפילו על תנאי לא מהני.

שיטת הרמב"ן והרשב"א והר"ן שהתנאי אינו מועיל להשתמש בו שלא במקום הדחק [אפילו בחורבן] אבל במקום הדחק מועיל התנאי אפילו בישוב. [ובמקום הדחק קרא להאכל עניים לצורך שעה או להשכין שם]. ולהלכה כתבו כמה אחרונים להקל כשיטה זו לסמוך על התנאי ולאכול ולשתות בבית הכנסת במקום דוחק (עי' בה"ל שם).

ולפי זה אפשר דאף בבתי כנסיות שבארץ ישראל מותר במקום הדחק אם התנו בפירוש בשעה שנבנה. אבל שלא במקום הדחק אסור בכל מקום. ובכמה מקומות נוהגים להקל אף שלא בשעת הדחק, וכן נוהגים החסידים בכל בתי כנסיות שלהם להתיר אף בדבר רשות ממש כמו אכילה ושתיה ביום היארצייט. וצריך לומר או שנוהגים כרש"י ואור זרוע הנ"ל שמותר באכילה

שאלת שלום ושיחה קצרה בבית הכנסת

מותר לשאול בשלום חבירו בבית הכנסת ובית המדרש (א"ר ס' סו ס"ק ב, שערי תשובה ריש ס' סו) ונוהגים להקל אף בשיחה קצרה לצורך זה כגון אם היה חולה שנתרפה וכהאי גוונא. (א) דהוה בכלל צרכי מצוה: מפני מצות דרכי שלום ורעות (דיני קדושת בית הכנסת שם בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א וכ"ה בס' בית יהודה).

ומכל מקום יזהר שלא לדבר אלא כפי הצורך ולא ימשך מתוך זה לשיחה בטילה (דיני קדושת בית הכנסת שם).

(ב) מדת דרך ארץ: העיד הגרבי"צ קוק שליט"א "לא ראיתי את מרן (הגרי"ש אלישיב זצ"ל) נוהר מלברך ולאחל איחולים, ולהתעניין בשלום האורחים מדי פעם. ולהשיב עצות להשואלים בכל, ונראה פשוט כל שיש בדבר עניין דרך ארץ ובין אדם לחברו אינו בכלל איסור "שיחה בטילה".

וכן שמענו עדות שהיו נוהגין הגר"מ פיינשטיין זצ"ל והגרש"ז אויערבך זצ"ל להתעניין בשלום אנשים בבית הכנסת. ואפשר לומר על דרך הנ"ל דלא הוה בכלל שיחה בטילה אלא מדת דרך ארץ.

(ג) למנוע חשש קפיידא: יש להוסיף לבאר טעם להקל בזה, והנה ביאר המשנה ברורה (ס' סו ס"ק ב) שהטעם שחז"ל התירו שאילת שלום בקריאת שמע, כדי למנוע הקפדה בבין אדם לחבירו, ממילא גם כיום בשביל למנוע הקפדות יש מקום להקל בבית הכנסת.¹

עוד בענין 'דרך ארץ': נהג מרן הגר"ר אריה פינקל זצ"ל שבעת שמחות משפחתיות שרבים טורחים שעות רבות להגיע לשמח, ולפעמים מרוב המשתתפים יש שיוצאים עם פחי נפש כיון שהגיעו מרחוק בלי כמעט שם על לב, ולכן נהג למנות 'ממונים' מטעם המשפחה לדאוג לקבל פנים ולהכיר טוב לכל אחד מהמשתתפים (ויש מסורת במשפחה שגם בעת ניהום אבלים ל"ע למנות 'ממונה' על כך).

ראה בהערה מעשה נורא שאירע לאחרונה².

להשיב בדברי חולין בבית הכנסת

יש מתירים לכל אדם לדבר בבית הכנסת בעניני חולין אם הוא דבר הצטרך. ועל כל פנים אם חבירו שאל לו באיזה ענין כהאי גונא יש להקל להשיב לו בקצרה (קיצור דיני קדושת בית הכנסת להגרי"ד ספטימוס שליט"א עמ' ט בשם הגר"ח

דיש מקום להתיר לסמוך על עיקר דינא דגמרא כדי להציל מאיסורי שנהא וקפיידא. (יתכן שהדבר מצוי יותר במקומות שצריכים קירוב שבאים לבית הכנסת רק בזמנים נדירות).

¹ והדברים ק"ו עד כמה חשיבות הארת פנים מבין אדם לחבירו שאפילו באמצע קריאת שמע בבית הכנסת התירו בזמן חז"ל כדי למנוע קפיידות.

גם כיום יש מקפידים על כך מאד כשמגיעים לבית הכנסת שיהא אנשים שמתעניינים בשלומם (ואף עלולים לעזוב את המקום אם לאחר זמן קצר אין איש שם על לב). ולפעמים הוא דבר הכרחי, ומצוי שאי"ת להמנוח בחוץ לבית הכנסת כיון שרוב הציבור כבר הלכו - ובפרט רבני המקום שעסוקים בקבלת קהל. ובישיבת קלם סידרו ממונה על דבר זה. [רק אין להאריך יותר מדי בית הכנסת, ואם אפשר עדיף מחוץ לבית הכנסת].

² נצא קצת מגדרנו להביא מעשה ששמענו מיהודי מגולדרס גרין, לונדון, ר' משה גרזון שליט"א שבחסידי שמים התרפה ממחילת הקורונה בתחילת חודש ניסן, והתעורר בדרך נס לאחר 4 ימים בלי הכרה כששאר בני מחלקתו (כ-20 אנשים) היו מורדמים ומונשמים לכמה שבועות. ומספר שראה את עצמו עולה לבית דין של מעלה, ומספר שהיה תור ארוך מאד, עד שהגיע לעמוד לפני שלש דיינים (רבנים שעדיין חיים היום... וקציעו) ושתי מהדיינים פסלו את עצמם להיות דייני, כיון שלדעתם היו נוגעים בדבר, כיון שר' גרזון עזר להם (לפרסם ספריהם וכדו) בעיר הולדתו גיברלטר, ומספר שעיקר הדין שמים היה לחפש איזה זכות של חסד. ובתחילה העידו שהיה גדול בהכנסת אורחים, אך דחו טענה זו כיון שהכל היה בזכות אשתו שעשתה את הבישולים וכו', וסיפר שדוקא מעשי חסד קטנים שהוא שכח מהם לגמרי, היו בדרגה של 'ילשמה' שהציל את חייו.

לאחר הסיפור הרגיש חובה להגיד עד כמה צריכים לזהר בעניני חסד לעשותם לשם שמים, ונתן דוגמה להתעניין על שלום יהודי שנכנס לבית הכנסת (וכדומה) שהוא לפעמים דבר הכרחי (ניתן לקבל הקלטה ע"י בקשה).

קניבסקי שליט"א והסביר דזה חשיב כצורך מצוה להשיב לחבירו על שאילתו, ומי"מ לא יאריך בשיחה, עכ"ד. (וכנ"ל כדי שלא יהיה בזה קפיידא). ונראה שאם רואה שהולך לימשך אחרי השיחה עמו או שמדבר דברים בטלים יאמר לו "בא נדבר בחוץ" וכדומה, באופן שלא יפגע (הערת הגרי"ד ספטימוס שליט"א שם).

ובשו"ת שבט הלוי (ח"ט ס' ל) כתב אשרי למי שעומד בפרץ למחות ולגעור בהחוטאים בזה שמשיחים בבית הכנסת או בית המדרש, **כמונן בהשכל וזעת**, והחכם עיניו בראשו שלא יצא שכר בהפסד עבירה ממקום אחר עכ"ל.

יש נהרין שלא לדבר כלל בבית הכנסת רק תורה ותפילה ואפילו דברי מוסר אין מדברים פן ימשך ממנו דברי חול (מ"ב ס' קנא ס"ק י בשם האריז"ל) ומי"מ לימוד לעצמו וכן שיחת מוסר בבית המדרש ודאי מותר דאין בו חשש זה (דיני בית הכנסת שם הע' כב).

אמירת הקרבנות בבית הכנסת

מבואר **בזהר** שיש ענין דוקא לאמר קרבנות בבית הכנסת: **ע' באליהו זוטא על הלבוש** בסימן א ס"ק י"א וכ"כ בס' **נוהג כצאן יוסף** (מנהגי פ"פ) בדיני הנהגת כל יום אות לא (עמ' כה) וז"ל ויזהר לומר פ' התמיד וכל הקרבנות **דוקא בבהכ"נ** אם יש בהכ"נ בעירו אפילו אם לא יהיה לו מנין, ממאמר **דברי כרומפדאי (זהר ומדרש ובעלם פ' וירא) האי מאן דמדכר כנסיה בבתי כנסיות ובתי מדרשות** עניינא דקורבנא ותקרבנא ויכוין בהו, **ברית כרותה דאינון מלאכיא דמדכרין חובה דבני נשא לאבאשא לון, לא יכלין למיעבד ליה בישא אלא טבא, דבתי כנסיות נחשבין למקדש מעט** עכ"ל. ור"ל כיון דבתי כנסיות נחשבין מקדש מעט, לכן יאמר הקרבנות בבהכ"נ דומיא דמקדש וכדברי הא"ז הנ"ל. וע' בס' **תבואות שור** (בסוף הספר) בסדר קרבנות אות ט והביאו להלכה **השערי תשובה** בסימן מח שאין זה חובה אלא שטוב לעשות כן. וכ"כ **בארצות החיים** והביאו **בבה"ל** ס' א סעי' ה "וטוב לומר כל אלו הפרשיות קודם התפילה ובבית הכנסת (ארצה"ח בשם הזהר). **אמרו חז"ל:** כל העוסק בתורת הקרבנות מעלה עליו הכתוב כאילו הקריבם, ולכן יש לומר כל יום קודם התפילה הפרשיות של קרבנות (ס' א ס' ה) וילמד ויבין מה שהוא אומר, ואז יחשוב כאילו הקריבם (ע' **בה"ל** ס' א ד"ה ופרשת, ובמשנה ברורה ס' מח ס"ק א).

חיוב אמירת פ' התמיד ופ' הקטורת – אלו הקרבנות שנוהגין לומר בכל יום קודם התפילה, הן חיוב יותר משאר הקרבנות, **פרשת התמיד** – קבעו כל ישראל עליהם לאומרו כחיוב (ע' לשון הטור) **והגר"ז** ר' ס' מח ע' גמ' מגילה ל"א. וכן נהגו לומר פ' הקטרת ועשייתה [ועי' **זהר**] יש בו ענין גדול וסגולות גדולות לאומרו בכל יום בכוונה ע' ה' יום ביום תפילה עמ' רע"ו].

פסק "ושחט" – נוהגים לומר עם הקרבנות אחר פ' התמיד את הפס' ושחט אותו על ירך המזבח וגו' דבאמירת פסוק זה הקב"ה זוכר עקידת יצחק.

חמירא סכנתא!

יש מקילים לעצמם בשמיעת ההוראות. אך יש לציין דאפילו בחיבי כריתות ביום הכיפורים איתא **בשו"ע** שצריכים לשמוע אל הוראות הרופאים, (ע' **בשו"ת תשובות והנהגות** (ח"א ס' קנט). רק **לסמוך על הוראות הרופאים לקולא** מצינו בפוסקים (בה"ל יו"ב) שעדיף לא לסמוך עליהן לבד וצריך נמי להתיעץ עם חכם. ע' בדברי **הגר"נ קרליץ זצ"ל** (חוט שני שבת ח"ד עמ' רנב) **בה"ל יום הכיפורים** שגם בזה לכתחילה אין לסמוך עליו, וכן ע' **בשמירת שבת כהלכתה** (פ' לט הע' טו).
ועכ"פ אין בדינו להקל בעניני נפשות נגד הרופאים מדעת עצמינו וחמירא סכנתא.

לתרומות הערות והארות, 0533-163-916 נא להשאיר הודעה (מ. הרסקין מודיעין עילית)

ניתן לקבל הגליון במייל 089285647@gmail.com

¹ מעשה שהיה עם אחד שהתייעץ עם הגרא"ל שטיינמן זצ"ל מה לעשות כאשר בא חבר לדבר דברים בטלים בבהמ"ד והוא באמצע ללמוד לבד בלי הברותה? ענה לו הגרא"ל שיאמר לחבירו שעסוק עכשיו בענין שהיב לסיימו, שיגש לדבר אחר בעוד כמה דקות... (דאם זה לא דבר נחוץ בדרך כלל הוא כבר לא יחזור).

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

פרשת בהעלותך

וא"כ יש לדון שלכן הי' מותר לכל אחד מהם לבקש שיהרגוהו תחילה, כיון שבהקדמת המיתה שמבקש שיהרגוהו תחילה, הרי יש בזה מעשה הצלה לחבירו, וא"כ יש מקום לומר שהמעשה מוגדר כמעשה הצלה שמציל את נפש חבירו.

ולפי"ז אין להוכיח מזה לנידו"ד, בחולה בעל יסורים גדולים שרוצה להתפלל על קירוב מיתתו ר"ל, שיתכן שאין לו להתפלל ע"ז, כיון שאין בקירוב מיתתו מעשה הצלה כלל, אלא יש בזה רק איבוד נפש מישראל.

אך באמת יש לדון שאין לומר הכי, משום שלכאוי לא יתכן שהטעם שהותר לכל אחד מהם לבקש מהקיסר שיהרגוהו תחילה, הוא משום שעיי"ז הוא מעכב בזה את מיתת חבירו וכנ"ל, - כיון שבעלמא קיי"ל שחייד קודמין לחיי חבירך, ובפשטות י"ל, דגם חיי שעה שלך, קודמין לחיי שעה של חבירך, וא"כ שוב צ"ע, כיצד הותר לכל אחד מהם למסור את החיי שעה שלו למיתה, בעבור הצלת החיי שעה של השני.

- ג -

והנה אע"פ שבאמת נראה לומר בפשיטות, שגם חיי שעה שלך, קודמין לחיי שעה של חבירך וכנ"ל, אך באמת יש לפלפל טובא בזה ע"פ המעשה הידוע, שכאשר רה"י בראדין הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל הי' חולה מאוד, החליטו בני הישיבה לערוך מגבית של חיים עבור רה"י, וכל אחד מבני הישיבה תרם יום או שבוע מחייו בעבור הגרנ"ט.

וכאשר באו להתרים את הח"ח זצ"ל, בעבור מגבית החיים הנ"ל, - הח"ח הירחר תחילה בדבר, ואח"כ הסכים לתרום דקה אחת (!) מחייו, בעבור הצלת חיי הגרנ"ט, (עיי' בספר 'מאיר עיני ישראל' ח"א עמ' 243).

ומעתה צ"ע טובא בזה, כיצד הותר להם לתרום מחייהם בעבור הצלת חיי הגרנ"ט, והרי קיי"ל שחייד קודמין לחיי חבירך, - והי' מקום לבאר בזה, שכיון שהם לא מסרו את כל חייהם בעבור הצלת האחר, אלא הם מסרו רק 'חיי שעה' מהחיים שלהם, לכן הותר להם לעשות כך, (ועיי' ב'דרכי תשובה' (יו"ד סי' קנה, ו) שהביא מהגהות 'חכמת שלמה', שעד י"ב חודש נחשב כחיי שעה, עיי"ש ואכמ"ל בזה).

- ד -

אכן באמת צ"ע טובא בזה, כיון שבסבא פשוטה נראה לומר, שגם חיי שעה שלך, קודמין לחיי שעה של חבירך, וא"כ צ"ע טובא, כיצד הותר להם לתרום מחייהם בעבור הצלת חיי הגרנ"ט, והרי קיי"ל שחייד קודמין לחיי חבירך, - וכאשר כל אחד מהם תרם למשל יום מחייו שיעבור לחיי הגרנ"ט, הרי זה מסירת 'חיי שעה' של יום חיים, בעבור הצלת חבירו ב'חיי שעה' של יום חיים.

ואע"פ שיש מקום לדון ולומר, שכל המגבית שם הייתה בדרך 'סגולות', ולכן הדבר הי' מותר, - אך מ"מ אכתי צ"ע בזה, כיון דקיי"ל דצריך לשמור על הנפש גם מסכנות סגוליות,

ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך ולמה לא מצאתי חן בעיניך לשום את משה כל העם הזה עלי: ... מאין לי בשר לתת לכל העם הזה כי יבכו עלי לאמר תנה לנו בשר ונאכלה: לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני: ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי: (יא, יא-טו).

ופירש רש"י 'ואם ככה את עשה לי - תשש כוחו של משה כנקבה, כשהראהו הקב"ה הפורענות שהוא עתיד להביא עליהם על זאת, אמר לפניו, אם כן הרגני תחילה', עכ"ל.

והנה דנו הפוסקים, האם מותר לחולה שמתייסר ביסורים גדולים מאוד, עד שטוב מותו מחייו ר"ל, להתפלל ולבקש מהקב"ה שימיתו במהרה, בכדי שהוא יפסיק להתייסר, - או"ד שאין ראוי לו להתפלל ולבקש מהקב"ה שימיתו במהרה.

ומעתה יש לדון, האם יש להוכיח מתפילתו של משה רבינו ע"ה, שהתפלל ובקש מהקב"ה, 'ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי', - ולומר שמוכח מזה שמותר לבעל יסורים גדולים לבקש מהקב"ה, 'הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך', - או"ד שאין מכאן ראייה כלל.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה משה רבינו ביקש מהקב"ה שיהרגוהו תחילה, בכדי שלא יאלץ להתייסר ולראות את הפורענות שתבוא על בניו, ועיי' ביספריי (פיסקא לג) שהביא בזה משל, לאחד שנגזרה מיתה עליו ועל בניו, והוא ביקש מההורג שיהרגוהו תחילה, ושלא יראה במיתת בניו, עיי"ש.

ויש לעי' עוד בכעיי"ז, במה שמצינו במדרש 'אלה אזכרה', שרשב"ג ביקש מהקיסר שיהרגוהו לפני רבי ישמעאל כה"ג, - ומאידך רבי ישמעאל כה"ג ביקש מהקיסר שיהרגוהו תחילה, ושלא יראה במיתת רשב"ג.

וגם בזה יש לעי' טובא, כיצד הותר לכל אחד מהם לבקש מהקיסר למות תחילה, - ויש מקום לבאר בזה, שהותר לכל אחד מהם לבקש להקדים מיתתו, בכדי שלא יצטרך להתייסר ביסורים גדולים, כשיאלץ לחזות במיתת השני ר"ל, - וא"כ יש לדון, דיש מקום להוכיח מזה, שמותר לחולה בעל יסורים גדולים להתפלל להקב"ה שימיתוהו במהרה ר"ל.

- ב -

ואמנם יש מקום לדחות ולומר, שמהמעשה של רשב"ג ורבי ישמעאל כה"ג אין להוכיח לנידו"ד, כיון דהתם כאשר כל אחד מהם ביקש מהקיסר שיהרגוהו תחילה, הרי הוא ביקש לעכב בזה את מיתת חבירו, כיון שעיי"ז שיהרגוהו תחילה, הרי מיתת חבירו תתעכב בזמן מה.

שהרי נכתבו כמה וכמה הלכות בעניין סכנת 'זוגות', ובעניין סכנת 'עין הרע' וכדו', ואע"פ שהיו סכנות סגוליות.

[ואין להקשות כיצד אדם הראשון נתן לדוד המלך ע"ה שבעים שנה משנותיו, כד נימא שאדה"ר קיים את התורה (ואכמ"ל בזה), - כיון שידוע שקודם מתן תורה, גם אלו שקיימו את התורה עשו 'חשובות' במקומות מסויימים, והכריעו בכמה וכמה מקומות שבהם מוטב לנהוג שלא כפי כללי התורה, ודו"ק].

- ה -

יש מקום לפלפל בזה, ע"פ משי"כ לדון בשו"ת 'תשובות והנהגות' (חי"ה סי' שצט, עמ' תקצ), שיתכן שמותר לטריפה למסור עצמו למיתה, בכדי להציל את החיי עולם של חברו, כיון שהחיי עולם של חברו השלם, עדיפי מהחיי שעה של הטריפה עיי"ש, - [ועי' בשו"ת 'מנחת שלמה' (חי"ב סי' פו)].

ומעתה יש מקום לומר, שהתורמים שתרמו חיים להגרני"ט זצ"ל, כל אחד מהם תרם פחות מ"י"ב חודש משנות חייו, והיינו שכל אחד מהם תרם רק 'חיי שעה' מחייו (וכנ"ל שעד י"ב חודש נחשב כחיי שעה), - ומאידך במגבית כולה נאספו להגרני"ט תרומות של חיים, שהתקבצו ביחד ליותר מ"י"ב חודש, והיינו שבסופה של המגבית הגרני"ט קיבל מכולם ביחד יותר מ"י"ב חודש של חיים, וא"כ הגרני"ט קיבל לבסוף 'חיי עולם'.

ומעתה אי נימא כמו שדן לומר ב'תשובות והנהגות' הנ"ל, שמותר למסור חיי שעה בכדי להציל את חברו חיי עולם, אי"כ יש לבאר שפיר, שלכן הותר להם לתרום 'חיי שעה' להגרני"ט, כיון שהרי הגרני"ט הרויח לבסוף מכל המגבית הנ"ל 'חיי עולם' ודו"ק, - [ואמנם אכתי יש מקום לפלפל ולדון, שי"ל שחיי שעה של אדם בריא, חמורים יותר מחיי שעה של טריפה, וב'תשובות והנהגות' הנ"ל לא דיבר באדם בריא, אך אכמ"ל].

- ו -

אמנם אכתי צל"ע במה שהקשינו לעיל, במעשה של רשבי"ג ורבי ישמעאל כה"ג הנ"ל, דצי"ע כיצד הותר לכל אחד מהם למסור את החיי שעה שלו למיתה, בעבור הצלת החיי שעה של השני, והרי בפשטות נראה לומר, שגם 'חיי שעה' שלך קודמים לחיי שעה של חברך וכנ"ל.

ויתכן ליישב בזה ע"פ מה שכתב ב'ספר חסידים' (אות תרחצ) וז"ל, 'שנים שיושבים וביקשו אויבים להרוג אחד מהם, - אם אחד תלמיד חכם והשני הדיוט, מצוה להדיוט לומר הרגוני ולא חברי, - כו' ראובן בן איצטרבלי, שביקש שיהרגוהו ולא לר' עקיבא, כי רבים היו צריכים לר' עקיבא'.

וע"ע ב'מגדל עוז' להיעב"ץ (פינה א - אבן בוחן, אות פה) שמבואר בדבריו, שמי שיודע בבירור שחבירו ת"ח כשר וצדיק יותר ממנו, אזי הוא רשאי למסור את עצמו למיתה, בכדי להציל את חברו הגדול ממנו, (והובא ב'תשובות והנהגות' הנ"ל).

ומעתה יתכן לומר במעשה דרשבי"ג ורבי ישמעאל כה"ג הנ"ל, שכל אחד מהם סבר ברוב ענוותנותו, שהשני גדול הימנו, ולכן כל אחד סבר שמותר לו לבקש למות ראשון, בכדי להציל את החיי שעה של חברו שגדול ממנו לפי דעתו.

[ושוב ראיתי בספר 'משנת פיקוח נפש' (סי' עח), שהקשה ג"כ מה הביאור במעשה הנ"ל, והביא בשו"ת 'אגרות משה' (יו"ד חי"ב סו"י"ק קעד) כתב, שאסור לעי"ה למסור עצמו למיתה בכדי להציל ת"ח ממיתה, ועיי"ש במשי"כ לתרץ בביאור המעשה הנ"ל].

- ז -

אמנם אכתי יש לעי" במה שאיתא שמשו רבינו התפלל וביקש מהקב"ה, 'ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם

מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְיִי, - שיש לדון האם מוכח מזה שמותר לבעל יסורים גדולים לבקש מהקב"ה, 'הֲרַגְנִי נָא הֲרַג אִם מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ', - כיון דהתם לכאוי לא שייך לדון מצד הסברות שהזכרו לעיל.

אכן באמת גם בזה יש מקום לפלפל ולומר, שאין מהתם ראייה לנידו"ד, בחולה בעל יסורים שרוצה להתפלל לקירוב מיתתו ר"ל, - כיון שיעוי' ביומא (פו:), שמשו רבינו ביקש מהקב"ה, שיכתב בתורה החטא שמחמתו הוא לא זכה להיכנס לא"י, בכדי שלא יאמרו שהוא חטא המרגלים של דור המדבר, ולכן הוא לא זכה להיכנס לא"י, עיי"ש.

ומעתה י"ל, שכאשר משה רבינו ביקש מהקב"ה 'ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְיִי', כוונתו לא הייתה לבקש שהקב"ה יורגו רגע אחד לפני שאר העם, - כיון שאז היו אומרים שהוא חטא יחד עם שאר העם המתאווים, - אלא כוונתו הייתה שהקב"ה יורגו בתחילה, ואח"כ שתהי' הפסקה של כמה ימים (לפחות) בין מיתת משה למיתת המתאווים, בכדי שלא יאמרו שמיתתו קשורה למיתת המתאווים.

- ח -

והנה יעוי' בפירוש 'עמק הנצי"ב' על הספרי הנ"ל, שביאר את הדברים שם, שמשו רבינו טען שנשאר לו לחיות רק חיי שעה, כיון שהוא עתיד למות לבסוף מחמת שהעם יסקלו אותו, או מחמת שלא יהי' בכוחו לסבול אותם מחמת רוב הצער והתלאה, עיי"ש.

ומעתה שוב יש לפלפל ולומר, שמשום הכי הותר למשה רבינו לבקש מהקב"ה לקרב מיתתו ולהורגו תחילה, כיון שעיי' מיתתו תיגרם הצלה לחיי שעה של עם רב מישראל, שהרי מחמתו מיתתם תידחה בזמן מה, בכדי שלא יאמרו שמשו מת מחמת שהוא גם חטא בחטא של העם המתאווים וכנ"ל.

ולזה י"ל, דהי' שרי למשה למסור את החיי שעה שלו למיתה, בכדי להציל את החיי שעה של רבים מישראל, [וכעיי"ז ביאר ב'אגרות משה' (שם), את מה שהובא ברשי"י בתענית (יח: בד"ה בלודקיא), שלולינוס ופפוס מסרו נפשם למיתה, בכדי להציל את אנשי לוד, - וביאר בזה, שאע"פ שבעלמא אסור לאדם למסור עצמו למיתה בכדי להציל את חברו, אך מ"מ שם הותר להם למסור נפשם למיתה 'משום דהצלת ישראל שאני' עיי"ש].

ולפי"ז שוב אין להוכיח ממשו רבינו, לגבי נידו"ד בחולה בעל יסורים גדולים שרוצה להתפלל על קירוב מיתתו ר"ל, - ודו"ק ונפלא.

**ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה
ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות
בקו 'מים זכים': 02-633-5850**

**כמו כן בקו זה ניתן להאזין
לתגובות שהתקבלו במערכת**

**המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM**

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגלול למשבצת המציינת: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ו ש"ש וכדו' (50@), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)

הרב הדומה למלאך

רסיסי אורה ממסכת חיינו המופלאה של הגאון הגדול רבנו נסים טולידנו זצ"ל

ראש ישיבת שארית יוסף בבאר יעקב

לרגל מלאות שמונה שנים להסתלקותו - יב סיון תשעב

- דברים שראיתי בעיני או שמעתי מכלי ראשון -

בבואי לאחוז בקצה גלימתו ובשולי אדרתו של רבינו ראש הישיבה זצ"ל, תאחזני רעד, בעלתי גדול פרישותו ענוותנותו ושקיעותו בתורה. אך פטור בלא כלום א"א, דכבר החמיזו רז"ל (שבת קה): בחומר המתעצל בהספדו של חכם.

(והדברים מוקלטים).

דרך לימודו

בשיעורים שזכיתי להשתתף שמת לי, שבדרך כלל מהלך שיעורו היה מבוסס על ביאור הסוגיא גפ"ת, רשב"א, רעק"א, רבי אלחנן וסרמון, ופעמים רבי שמעון שקאפ, ורבו הגר"ש רוזובסקי, זצ"ל, שהיו חביבים עליו עד מאד.

ופעמים רבות היה טורח לבאר בשיעורו דברי ראשון א' כהרשב"א, שבפשוט דבריו מובנים בלא טורח, אך היה טורח במשך שעה ארוכה את עומק דבריו, ואחרי דבריו, כשהיינו רואים את לשון אותו ראשון, היינו רואים שלפי ביאורו לשונו מדוקדקת היטב, וא"א לבארו באופן אחר.

היה מדקדק רבות במילותיו, בהסברת הסוגיא והמפרשים, והיה מדבר במתינות גדולה. ופעם התבטא, שבמחזור הזה נוספה לו "מילה" בהגדרת הדברים!!!

תמיד כשהיו שואלים שאלות בשיעור, אם היא שאלה שלא חשב עליה קודם לא היה עונה מיד אלא היה חושב מעט ואז עונה, (ופעם אחת חשב באמצע שיעור כללי כמה דקות על שאלה ששאלוהו), ואמר לי ר' יובל אקוס שלפני שנים רבות אמר פעם בשיעור, שפעם מחריפותו היה עונה מיד על כל שאלה, אבל קיבל על עצמו לחשוב לפני כל תשובה, בכדי שלא תהיה רק חריפה, אלא גם "אמת"!!!

ענוותנותו

זכורני שיום אחד דיברתי עם אחד מחברי השיעור (ר' עופר עינא) שלא יאה ולא נאה שראש הישיבה יושב על כסא פלסטיק פשוט, ובגילו ובמצב בריאותו מסתבר שזה מפריע לנוחיותו. והוא אמר שיכול לארגן כסא מהודר ומרופד, ונועצנו ברבנית האם ראש הישיבה יאבה לשבת על כסא כזה. וייעצה להניח את הכסא במקומו בער"ש לכבוד שבת. ובאמת כך עשינו. אך לאחמ"כ נודע לי מפי חתנו הגר"י ויזמן שליט"א שלא היה ניחא לו כ"כ בזה, ואמר בשולחן השבת: חשבתי שאבוא לעולם האמת ואגיד שברחתי מהכבוד, ברחתי מבני ברק שם קיבלתי כבוד, ברחתי מהמזרח והייתי יושב בצד בית המדרש, וגם ישבתי על כסא פשוט כאחד האדם. ועכשיו מה אגיד!!!

תורתו

שקיעות בלימוד

מעשים שבכל יום שהייתי ניגש לדבר איתו בלימוד ולברר דבריו בשיעור, והייתי יכול לשבת בכיסא שמעבר לשולחנו רבע שעה ועשרים דקות בלי שירגיש. (ופעמים שמרוב שקיעותו בלימוד כשהיה חושב בלימוד זמן רב, היה נדמה ש"נרדם").

זכורני שפעם אחת יצא אחרי השיעור אחוז בשרעפים ושקוע בלימודו, וכשהרגיש שיורד גשם הרים את המטריה, אך לרוב שקיעותו הלך עם המטריה סגורה, עד סמוך לבנין הפנימיה, שם ניגש אליו א' האברכים (הרב משעלי) לדבר עמו בלימוד, והוריד את המטריה. (זכורני שא' הבחורים ר' עזרא גבאי רץ לפנימיה להביא מצלמה להנציח רגע זה, אך לא הספיק). [ומספרים שהיה פותח את המטריה בפתח הבית מפני דאגתה של הרבנית אף שכולו היה סחוט...].

דמותו בישיבה היתה דמות מופת בהתמדתו ובשקיעותו, והיה לומד ג' סדרים בהיכל בית המדרש, בבחינת "כזה ראה וקדש". והיה נשאר ללמוד בסדר ג' הרבה אחרי שנגמר הסדר, וביום שישי היה נשאר ללמוד עד כשעתיים לפני כניסת השבת. ופעם אמרה לי הרבנית תליט"א, שהרבנית של המשגיח בפנונבוז' (איני זוכר אם אשת הגר"א דסלר או אשת הגר"י לוינשטיין זצ"ל) דיברה איתה (בשנים הראשונות כשהיו גרים עדיין בבני ברק) בהתפעלות על התמדתו וקול ניגונו עד סמוך לכניסת שבת.

באהבתה ישגה תמיד

וזכורני שבתקופה שהתקשה מאד בהליכה, עד שהיה נצרך שיסיעוהו ברכב מביתו לישיבה (ע"י ר' עמנואל זרביב), עם כל זה אחר מסירת השיעור שלכאורה היה צריך לקחת ממנו כוחות רבים, עם כל זה היה חוזר ברגל. והיו רואים בחוש איך השיעור מחיה אותו, בבחינת מעמד הר סיני שמרפא את החולים.

בשיעורו היו כלולים ב' שיעורים, שיעור בגמ' בסוגיות הנלמדות, ושיעור באהבת התורה. וכמו שהיה רגיל לומר "הסברא הזו מתוקה מדבש" ופעם אחת כמה ימים לפני ראש השנה, אמר על איזו סברא שהדבש של ראש השנה מתבייש לידה.

וכמה פעמים בכה בשיעורו שלא זכה להבין את דברי הרמב"ם.

זכורני איך שכשהיה נמצא בשיחות לא היה נשאר במקומו, אלא היה עובר לספסל הראשון ויושב כתלמיד השותה בצמא את דברי רבו!!! (זכורני שדבר זה גרם לרושם עז בקרב בני הישיבה).

כשהיה הולך בשביל המוביל מביתו לבית המדרש, תמיד היו עיניו מושפלות לארץ. (ופעם שמעתי שנהג כך בגלל שהיו נמלים רבות בשביל ולא רצה לדרוך עליהם. ועי' תומר דבורה [ספ"ג] שהיא אחת ממידותיו של הקב"ה).

יום אחד הגיע לישיבה בחור צרפתי שהגיע מאזור שלא היו בו בני תורה כלל (הוא היה הבחור ישיבה היחיד בכל הפרבר בו גר), וממילא ידיעותיו התלמודיות ובעברית היו מועטות ביותר, (עד כדי כך, שפעם אחת ניגש בסוף שיעור לשאול מה "ביאור המילה" שהיא הנושא המרכזי, וכמדומה שהיה זה בסוגית "מיגו"), וראש הישיבה ויתר הרבנים התייחסו אליו בחיבה מיוחדת, אף שהיה ניגש לשאול שאלות שאינם מן המניין (גם באמצע הסדרים), כביאורי מילים, פשט

בבן איש חי או ביאור בתפלה ובתהילים, אך בעיקר היה ניגש לראש הישיבה, ופעם אחת שאלתי אותו בזה, ואמר לי שהוא אוהב לשאול את ראש הישיבה כי הוא מתייחס אליו הכי יפה. [ומפורסם בישיבה שהיה מקבל כל בחור צרפתי שהיה מגיע לשערי הישיבה גם בלא מבחן, וטעמו שאם לא מקבלים צרפתי זה פיקו"נ רוחני ודוחה את כל התורה...].

בשנה שהגעתי לישיבה בחנוכה בזמן הדלקת נרות אחר שראש הישיבה יצא להדליק נרות בזמן, (הסדר היה ממשיך כרגיל), יצאתי לחזות איך מקיים מצוה זו, והיה עוד בחור שג"כ בא לחזות בזה, ועמדנו מחוץ לביתו ע"י החלון, וכשראה אותנו ביקש מאיתנו להכנס לביתו, ואחר ההדלקה ושירת "מעוז צור" הרבנית כיבדה אותנו במיני מאפה חמים. וביום שלאחמ"כ השמועה עשתה לה כנפיים והגיעו עוד כמה בחורים. ואחר ההדלקה היו כמה מהבחורים שביקשו ממנו להצטלם עימם, ובענוונותו ישב בסלון, ובחור אחר בחור ישב לידו והצטלם עימו.

כבודו לרבנית תליט"א היה מיוחד במינו, והיה ממש שיעור ב"זכו שכינה ביניהם", וכל ערב שבת היה דואג לקנות לרבנית זר פרחים. ופעם אחת הוצרך לבקש שא' הבחורים יקנה לו פרחים עבור הרבנית, וראה את אחד הבחורים המתמידים בישיבה, וקרא לו וביקש ממנו שיקרא לבחור אחר שיקנה לו פרחים עבור הרבנית, וכשהבחור אמר שיקנה בעצמו אמר לו שלא רוצה להשתמש בתלמיד חכם!!!

כבוד רבותינו

ביטולו לרבותינו הראשונים ואף האחרונים היה מופלא, ובענוונותו תמיד היה תולה את חוסר ההבנה בו ולא ברבותינו ח"ו. וזכורני שפעם אחת אמר ש"צריך עיון למה רבינו שמואל (רוזובסקי) לא תירץ כך".

ותמיד היה מתבטא בשפלותו לעומת רבותינו, ומרגלא בפומיה לומר שאנחנו "כנמלה לידם". ופעם אחת התבטא ואמר שהוא כ"שזנב של נמלה" לידם, ומיד הוסיף, "וא"ת והלא לנמלה אין זנב?", ותירץ "כמו שלנמלה אין זנב כך "אני" כלום לידם".

דאגתו לתלמידים

סיפר לי אחי שיום אחד לא חש בטוב ונשאר לישון בפנימייה,

ופתאום נכנס ראש הישיבה לחדר, וראה שבכיסא על יד מיטתו מונחים כדורי אקמול, וכשראה שהחלון היה פתוח או סגור הפטיר לעצמו "איך ירגיש טוב כשהחלון כך". והעירו ושאל אותו האם רוצה לאכול או לשתות, ואחי השיב בלאו. ואחר כמה דקות הגיע לאחי בחור ואמר לו שהראש ישיבה שואל כמה סוכר לשים לו בתה. ואחר כמה דקות הגיעה הכוס תה...

ופעם אחרת ראהו שנכנס לחדר וכשראה שהיו על הריצפה שערות מבחור שהסתפר, הראש ישיבה אסף אותן עם הידיים וזרק לפת.

זהירות מעבירה

בחתונה של א' מבחורי הישיבה, ראש הישיבה הוצרך לעבור דרך מקום המיועד לנשים, ולכן ביקשו מכל הנשים לפנות את המקום, כדי שרה"י לא יטרח לרדת כמה קומות. וכשנכנס ראה שאשה אחת לא יצאה, ונפלטה לו אנחה "אוי", שעד היום מהדהדת באוזניי. ומיד סובב פניו לקיר עד שתצא.

הכרת הטוב

מידת הכרת הטוב שלו היתה מופלאה ועל כל דבר שעזרוהו היה מודה מקרב לב, וזכורני שבמסיבת חנוכה בדבריו הודה לטבח שטרח והכין את האוכל.

וכן שח לי בהתפעלות, בחור א' שהיה חבר חדר של א' מנכדיו שסבל מבעיה רפואית, וראש הישיבה היה מתקשר כל שבוע להודות לחבר חדר להודות לו שמסייע לנכדו.

תמיד היה מגיע לתפילת שחרית מהראשונים עוד קודם לתפלה (והיה ניכר עליו צערו וכאבו כשהיה רואה בחורים שמאחרים לתפלה, אפי' כשנכנסים בפסד"ז), ואף בתקופות שהיתה קשה עליו ההליכה, עד שהיו מניחים לו כמה כסאות בשביל הקצר המוביל מביתו לבית המדרש, בכדי שיוכל לנוח כל כמה מטרים. אף בתקופות אלו היה משכים קום ומגיע בזמן במסירות נפש.

כמו"כ תמיד היה מגיע לשיעור עוד לפני הזמן, והוא היה ממתין לבחורים, ולא להיפך. (ועי' רש"י שמות יט, יז "מגיד שהשכינה יצאה לקראתם, כחתן היוצא לקראת כלה").

לפלא היה בעיני בני הישיבה לראות בכניסת כל שבת, איך פניו זוהרות בצורה הניכרת מאשר ביום חול, ממש "פנים של שבת". (וכמו שמספרים על כמה גדולים כבעל סידורו של שבת ור' ירוחם ממיר).

סיפר לי אחד מקרובי משפחתי שלפני כארבעים שנה כשחזר לארץ אחרי כמה שנים בחו"ל, הוא ואשתו התלבטו איפה לגור, וחיפשו בכמה מקומות בארץ, וחשבו אולי לגור בבאר יעקב, ודפקו בדלת ביתו של ראש הישיבה להתייעץ עמו כרב המתגורר במקום, וכשפתח להם את הדלת מיד שאלם האם אכלו כבר ארוחת צהריים, וכשנענה בשלילה, הלך למטבח והכין להם ארוחת צהריים, ורק אח"כ התיישב עימם לייעץ להם.

חבל על דאבדין ולא משתכחין, ושלא זכינו להכיר את גודל הזכיה כראוי בשעה שהיינו במחיצתו.

נכתב ע"י תלמידו הרה"ג יהודה בן דוד שליט"א (הסתופף בצילו בשנים

תש"ע-תשע"א) 0583210400@gmail.com

אוצר הדרשות הקצרות למחנכים ולמרצים

♦ על התורה והמועדים ♦

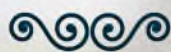
65 ע"ח
מבצע אוויר
לשכר הספר

**דרשן? מרצה? מחנך?
זו לא המלצה... זו חובה!**

ספר 'אוצר הדרשות הקצרות' מכיל מאגר של דרשות מתומצתות במספר משפטים מצומצמים הערוכים כבר בשפת הדרשנים... פשוט לקרוא ולדרוש! אם אתה מוסר שיעורים, דורש ברבים, פעיל לקירוב רחוקים, או אפילו רוצה להיות מוכן לדרוש באיזו שמחה... הספר הזה יעשה בשבילך את העבודה!

נסה ותיווכח - פתח את הספר, קרא מאמר אחד, ותראה שאתה יכול לדרשו מבלי כל צורך לעורכו!

מבוסס על גליונות 'אפריון שלמה'

מצרך נחוץ בכל בית בישראל,
לעריכת שולחן השבת
במטעמיה המובהרים של הפרשה!

מתאים לרבנים, לדרשנים
ולפעילים לקירוב רחוקים

מתוך גליון 'אפריון שלמה'

ועל גרי הצדק

הלכות גרות
הלכה למעשה

הלכות גרים

זו"ד סימנים דס"ה דס"ט

עם הודאות ממוהן פוסק הדור
רבנו ניסים קרליץ זצוקלה"ה

מאת הגאון

ר' מרדכי רפאל נאטאן שליט"א

לקראת שנת מלכתא

פנינים לפרשת בהעלותך | גליון מס' 226 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אמרתי למרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך?"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על החובה לרומם את נשמות ישראל

"דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת" (במדבר ח, ב')

הפסוק לכאורה כופל את עצמו - "דבר אל אהרן, ואמרת אליו". ועוד, ידוע ש"ידבר" הוא לשון קשה (מכות יא ע"א), "דברים הקשים כגידים" (רש"י שמות יט, ג), ואילו "ואמרת" הוא לשון רכה (מכילתא פרשת יתרו), לשון רוממות ואמרי נועם. ואם כן לא מובן, בתחילה הקב"ה פותח עם הציווי לדבר עם אהרון בלשון קשה - "דבר אל אהרן", ואילו אחר כך משמע שיש לפנות אליו בלשון רכה - "ואמרת אליו", מה הסברם של דברים? הביאור נראה כך: אף על פי שמצוה זו של הדלקת הנרות היתה בדרגת רוממות וצריכה להיאמר רק בלשון "ואמרת", מכל מקום על אהרון הכהן היה מוטל גם להדליק את נשמות ישראל, וזהו תפקיד קשה הדורש עמל וטורח רב. לכן קיבל אהרן גם ציווי בלשון "ידבר" לשון קשה, לפי שעבודה לא קלה להרים ולרומם את נשמות ישראל, לא קל להפסיק באמצע הלימוד וההתעלות האישית ולדרוש בפני אנשים ולקרבם.

"אתה תאכל בשר והם יאכלו חציף?!...!"

לפני קרוב לחמישים שנה, אחד משומעי לקחו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, הציע לי למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים, שבכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלוך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה. בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב

ועסק בתורה ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה תורה מה תהא עליה?
 יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".
 "רבינו, תורה מה תהא עליה?" ענית לו.
 "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל.
 "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!...".
 אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה

לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך ושהם יישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?" [הלימוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לָכוּ לַחֲמוּ בְלֶחְמִי וְשִׁתוּ בַיַּיִן מְסֻכָּתַי" (משלי ט, ה)].

ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, ארבעים איש היו מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל], ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש.

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עתים לתורה, ובניהם תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קודש ברך ה'.

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן שאנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות וסבלנות, וכפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל שבחינת איזהו עשיר השמח בחלקו, שייכת גם בתורה הקדושה!

לא תוכל להתעלם

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וְרְאוּ מִי בָרָא אֱלֹהִים" (ישעיה מ, כו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם ולהשקיע בדבר האמיתי שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעות עתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחויב בזה, "מִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם" (ישעיה נח, ז), "לא תוכל להתעלם" (דברים כב, ג).

לא כולם מתאימים לך, במדבר זה היה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבת לתורה (אבות א, יב), אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים והם מצליחים לקרב ולחזק את העם, ולכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

מעלת זיכוי הרבים בתורה

האדם צריך למסור את עצמו למען ה' ותורתו. אם יש ציבור צמא לתורה, ובאפשרותך לזכות אותו בדרשה, בשיעור, בדבר תורה -

אסור לך לעמוד מנגד ולפטור את עצמך בכל מיני תירוצים: "אני לא בנוי לזה, אין לי כוחות, אין לי זמן, יש לי את סדרי הלימוד שלי, יש לי צרכים משפחתיים..."

הכל תירוצים! אם אתה צריך לעשות - אתה יכול לעשות! ואם תעשה - הקב"ה יהיה בעזרך, תראה הרבה סיעתא דשמיא בכל התחומים.

יש לך את סדרי הלימוד שלך? אין לך מה לחשוש. כבר אמרו חז"ל (אבות ד, ה): "הלומד על מנת ללמד - מספיקין בידו ללמוד וללמד". מי שמקדיש מזמנו ומתורתו לאחרים - לא רק שתורתו לא תיפגע מכך, אדרבה, תורתו תתגדל, תתרומם ותתעלה.

אין לנו מושג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. ומי ששם שמים מתקלס על ידו, אין ערוך לשכרו מן השמים.

אומר המדרש (מדרש משלי י): "בא לפניו מי שיש בידו חמשה חומשי תורה, אומר לו הקב"ה: בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית?" - יכולת להקהיל קהילות וללמד ברבים את תורת ה', יכולת לזכות אותם בדבר תורה - למה לא עשית זאת?!

ממשיך המדרש: "שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל".

עזבת את הבית, הנחת בצד את כל העיסוקים שלך ונסעת למסור שיעור - דע לך שבזכותך הקב"ה מוחל ומכפר על עוונותיהם של ישראל! אין לך השגה באיזה מקום מרומם אתה נמצא!

יש תוהים: מה כל כך חשוב בשיעור, הרי כל אחד יכול ללמוד לעצמו! נכון, אבל אין תחליף ללימוד תורה ברבים. כשיש דרשה או שיעור, באים ציבור ושומעים את דבר ה'. "ברוב עם הדרת מלך" - הקב"ה מתהדר ומתקלס, הקב"ה אומר: בניי אהוביי מניחים את כל עיסוקיהם וטורחים ובאים לבית המדרש לשמוע את דבר ה'. איזה קידוש ה'!

לא תמיד זה קל. יש קשיים, יש התמודדויות. לפעמים הדבר כרוך בטרחת, בחוסר נוחות. נתאר לעצמנו: אדם יושב בחיק משפחתו בשבת, משוחח בדברי תורה עם ילדיו. איזו שעה של קורת רוח, מעין עולם הבא! ואז, בבת אחת, עליו לקטוע הכל ולצאת מהבית לשיעור הקבוע שלו. קשה לו לעזוב, הוא מרגיש שעדיין לא מיצה את ה'עונג שבת' שלו עם הילדים. אבל אין ברירה - הציבור מחכה. אין ספק, זו הקרבה גדולה, מסירות נפש. ומי שמוסר נפשו לזיכוי הרבים, הקב"ה ישלם לו כגמולו בשפע רב.

מזכה הרבים זוכה לסיעתא דשמיא

פעם הוריתי לאברך מהישיבה שילך לבית הכנסת פלוני בשבת וידרוש שם בפני הציבור.

האברך ניסה להתחמק, אמר לי: "כבוד הרב, אין שם ציבור. למי אדרוש?"

פגש אחד המשולחים את רבי משה אהרן שטרן, ואמר לו: "מדוע הלכת לחפש מניין אחר, אם היית נשאר איתנו, היית מקבל מאה פרנק"...ענה רבי משה אהרן: "אני מאמין באמונה שלמה שמחמת שהלכתי לחפש מנין של זמן קריאת שמע, לא יהיו לי הפסדים!". סיפר רבי משה אהרן: מיד פניתי לרבנו של עולם בבקשה, שיראה ליהודי הזה...

הגה"צ רבי ראובן אליצור קרלנשטיין זצוק"ל: דע מה שתשיב ליצר הרע

"את משמרת ד' שְׁמֵרוֹ" (במדבר ט', כ"ג)

הסטייפּלר זצ"ל אמר פעם לפלוני שרצה לעזוב את הכולל: "שמע, אם תשב בכולל אני לא מבטיח לך שתהיה עשיר, אבל זה כן אני מבטיח לך - כי כל מה שאתה יכול להשיג במקום אחר, לא תפסיד על ידי שאתה יושב בכולל. הפסד מהתורה לא יהיה לך!".

אלו הדברים שאמר הסטייפּלר לאותו אברך - אינני מבטיח לך שתהיה עשיר, אבל כל מה שאתה יכול להרוויח - לא תפסיד מהקב"ה. מוראדיג! תשובה זו יש לדעתה ולשננה. כי היא בבחינת - דע מה שתשיב ליצר הרע. בישיבת קמניץ שימש כמשגיח רבי משה אהרן שטרן זצ"ל. פעם הוא נסע לאמריקה לאסוף כסף לשיבה. ביום הראשון בבוקר גילה כי בבית המדרש המרכזי הגדול ליד האכסניה מתפללים שחרית וקריאת שמע לא בזמן של ה"מגן אברהם". הוא רצה להתפלל בזמן "מגן אברהם". הלך אפוא להתפלל במקום אחר.

בדיוק באותו יום הגיע לבית הכנסת המרכזי עשיר מצרפת. אחרי התפילה נתן לכל ה'משולחים' שהיו במקום, מאה פרנק. כל מי שרק ניגש אליו - קיבל.

באמצע היום, פגש אחד המשולחים את רבי משה אהרן שטרן, ואמר לו: "מדוע הלכת לחפש מנין אחר, אם היית נשאר איתנו, היית מקבל מאה פרנק..."

ענה רבי משה אהרן: "אני מאמין באמונה שלמה שמחמת שהלכתי לחפש מניין של זמן קריאת שמע, לא יהיו לי הפסדים".

אמר לו האיש: "רבי משה אהרן, עם כל הכבוד לביטחון שלך, אבל סוף כל סוף לי יש מאה פרנק, ולך אין". דיבורים מבהילים.

סיפר רבי משה אהרן: "מיד פניתי לרבנו של עולם בבקשה, שיראה ליהודי הזה שמצווה לא מפסידים".

הגיעה שעת מנחה ומעריב, ורבי משה אהרן הלך לבית כנסת ההוא, המרכזי. נגש אליו אותו משולח, והצביע לו: "תראה, הוא נמצא פה שנית, העשיר מצרפת".

כיון שיש עוד זמן למנחה, נגש אליו ואמר "באתי בשביל ישיבת קמניץ". הוציא מאה פרנק ונתן לו.

העשיר נשאר להמתין לשיעור שהיה בין מנחה למעריב. רבי משה אהרן, כאורח, כובד לומר את שיעור המשניות. מיד אחרי השיעור נגש העשיר לגבאי והתעניין: "האם אתה מכיר את מגיד השיעור?".

"לא, אינני מכיר אותו אישית, אבל הוא נראה בן אדם ישר". בסיום השיעור נגש אליו העשיר ואמר: "אני שומע שאתה בן אדם ישר, אם כן תיקח עוד שלש מאות פרנק".

ר' משה אהרן היה מאריך בתפלה. אחרי מעריב, המתין לו העשיר, ואמר לו: "תשמע, אמרו לי כי אתה בן אדם ישר. באתי מצרפת, היה לי כך וכך כסף שיעדתי לחלק כאן, ונשארו לי אלף פרנק שלא חילקתי עדיין, אם כן, תיקח אתה את האלף פרנק בשביל ישיבת קמניץ".

המשולח שהתריס בבוקר, ראה את המחזה והתפעל. ניגש אל רבי אהרן ואמר: "אם היית בא איתנו ובבוקר, הוא לא היה שואל עליך דבר. היית מקבל מאה פרנק ושלוש על ישראל. אך כיון שלא היית בבוקר, בערב כבר היית מולו כבן יחיד הוא שם עליך עין כיצד אתה מלמד משניות, התעניין ושאל, ומכך קבלת סך הכל אלף ארבע מאות פרנק. כל זה בזכות ההקפדה על זמן קריאת שמע של המגן אברהם".

זה מעשה אחד ממיליון, שמתורה ומקיום מצוות לא מפסידים. נאמן הוא בעל מלאכתך לשלם לך שכר פעולתך".

שמעתי רעיון עצום השווה מיליארדים! כאשר אדמו"ר מסוים מפזר קללות, ואילו משנהו מחלק ברכות, אין כל שאלה למי הולכים. בודאי פונים הכל לרבה המאחל ברכות!

והנה יש לנו שני פסוקים. בראשון נאמר: "ארור הגבר אשר יבטח באדם" (ירמיהו יז, ה) ובשני נאמר: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" (שם פסוק ז). אם כן ברור ומחזור, כי עלינו לפסוח על הדרך המובילה לקללות, ולנהוג על פי הפסוק שבו מובטחות הברכות.

(מתוך "יחי ראובן")

הכלה כבר היתה יושבת בנווה אפריון שהכינו במיוחד לכבוד חופתה, מקושטת ומפוארת בשמלת הכלה ובכ"ד קישוטי כלה כנהוג. אך בהגיע החתן לראותה, מצאה צולעת מעט ברגלה. הוא אמר שיש כאן 'מקח טעות', כי לא ידע זאת מתחילה. הוא אינו חפץ בה, ובלי לחשוב פעמיים עזבו החתן ובני משפחתו את המקום...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כוחה של מידת הענווה

"וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאֶהְרֹן בְּמִשְׁחָה" (במדבר י"ב, א')

בפסוקים הללו רבו הפרושים והדעות [עיין במפרשים], אולם מסיים הפסוק: "והאיש משה ענו מאד", לרוב ענוותנותו לא שת לבו ליופיה, כי אם למעשיה. דווקא משום כך דיבר עמו ה' ושרתה עליו השכינה, כאשר במידת הענווה שבו.

הגאון רבי אברהם שנקר זצ"ל, היה מחותנו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל. הרבנים הגאונים שליט"א לבית משפחת קופשיץ הם כולם נכדים של רבי אברהם זצ"ל, ושל מורנו הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל. זקני ירושלים היו אומרים טעם שזכה רבי אברהם לשושילתא דדהבא נפלאה והדורה שכזו, נכדים ונינים גדולי תורה ויושבי על מדין - מחמת שכל השידוך והזיווג הזה, נעשה מתוך מסירות נפש והקרבה עצמית לכבודה של מצוה, ושלא לבייש בת ישראל.

ומעשה שהיה כך היה: באחת החתונות שנערכה בימים ההם, לא נפגשו החתן והכלה עד עת החופה ממש, כפי אשר היה הדבר מצוי בימים ההם, שלא עלה ביד החתן לראות את הכלה עד הנישואין ממש, מחמת מרחקי המקומות, והיה החתן רואה את הכלה ממש לפני החופה, כדי לקים הדין שצריך לראות הכלה לפני הקידושין, כדאיתא בש"ס (קידושין דף מא ע"א): "אסור לאדם שיקדש את האישה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר (ויקרא יט, יט) ואהבת לרעך כמוך".

באותה חתונה לא הספיק החתן לראות את הכלה, רק ברגע האחרון שלפני החופה ממש, כשהכלה כבר היתה יושבת בנווה אפריון שהכינו במיוחד לכבוד חופתה, מקושטת ומפוארת בשמלת הכלה ובכ"ד קישוטי כלה כנהוג. אך בהגיע החתן לראותה, מצאה צולעת מעט ברגלה. הוא אמר שיש כאן 'מקח טעות', כי לא ידע זאת מתחילה. הוא אינו חפץ בה, ורוצה להפריד התבילה, ובלי לחשוב פעמים עזבו החתן ובני משפחתו את המקום.

בראות הכלה את הדבר פרצה בבכי קורע לבבות, והרגישה פגועה עד עמוק נפשה בשל העלבון הנורא והצורב שספגה, בהיותה יושבת כבר על כיסא המלכות. היא בכתה ובכתה מאין הפוגות, ונעשה שם רעש גדול מכל המעשה.

עמד שם בין הקהל שבאו להשתתף בחופתם, גם הבחור אברהם

שנקר, שבכייתה של הכלה וזעקות השבר שלה מאד נגעו ללבו הרחום. על אתר הוא הציע את עצמו להינשא לאותה ריבה, כדי שלא תצא להרפה ולביזה. ההורים נדברו ביניהם תכף ומיד על כל הפרטים, הם הכירו זה את זה מכבר, ונשא הזיווג חן בעיני כל הצדדים הנוגעים בדבר. אכן ישבו לסדר את שטר התנאים ביניהם. ערכו מיד החופה וקידושין כדת משה וישראל, וכך הציל אברהם את כבודה של הכלה ושל כל משפחתה.

ובכן מובן מאד - היו זקני ירושלים מציינים - שמחתונה שכזו יצאו נכדים שכאלה: גדולי תורה ויראה, ורבנים חשובים מגדולי הדור והדרו.

שאלו פעם את נכדתו של הגאון רבי אברהם שנקר זצ"ל, היא הרבנית קופשיץ עליה השלום (אשת חבר של הרב הגאון רבי הערש קופשיץ זצ"ל ואמה של משפחת קופשיץ המפוארת): "כיצד זכית לבנים גאונים וחשובים כאלו, מן השורה הראשונה של רבני הדור?" ענתה האם בתשובה פשוטה וסתמית: "זכיתי בהם, כי רציתי!" כך, תשובה ישרה וחלקה...

שאלוה חברותיה: "הלא גם אנחנו רצינו ילדים טובים תלמידי חכמים וחשובים, וכי מי אינו רוצה ילדים טובים?"

**שאלו פעם את נכדתו של הגאון
רבי אברהם שנקר זצ"ל, היא
הרבנית קופשיץ עליה השלום:
"כיצד זכית לבנים גאונים
וחשובים כאלו, מן השורה
הראשונה של רבני הדור?"
ענתה האם בתשובה פשוטה
וסתמית: "זכיתי בהם, כי רציתי!"
כך, תשובה ישרה וחלקה...**

"תגיד לו שאני שלחתי אותך!"

ואכן השליח עשה את שליחותו. לאחר מכן מיד התארס הבחור עם בת רגילה בריאה וטובה מבית רגיל, בשעה טובה ומוצלחת. הסביר החזון איש, שהתנהגותו של אותו בחור מקורה בגאוה - הוא החשיב עצמו כעילוי מטובי הבחורים שבישיבה, ולכן דחה כל הצעה שבאה לפתחו; אך כאשר התבגר וראה אלו הצעות מגיעות אליו - גרושה או צולעת - הצטמצמה ושפלה גאותו (די פארשטונקענע גאוה), וממילא כבר הסכים בדעתו גם להצעות רגילות, והוא פלא. (מתוך 'טיב המעשיות')

ענתה להן האם בפקחותה: "אתן רציתן 'גם' ילדים טובים, וגם עוד כמה דברים טובים בחיים, פרנסה, דירה, כסף וכו', אבל אני רציתי כל החיים שלי רק דבר אחד בלבד: ילדים טובים וישרים, תלמידי חכמים, ההולכים בדרכי השם! ועל כך בלבד שפכתי צקון לחשי כל ימי חיי, והתפללתי בדמעות שלישי, אך ורק על זה!"

היה טעמה ונימוקה עמה, כאשר זכתה פעם אחת להיכנס אל מרן החזון איש זצוק"ל - אף שהיה זה קשה מאד לנשים לבוא לפניו, כי לא היה מקבל נשים - ושטחה בקשתה מעמק לבבה, שרוצה שיהיו בניה תלמידי חכמים. החזון איש במקום לתת לה ברכה כבקשתה, השיב את בקשתה אליה בעצמה, ואמר לה במילים ספורות: "אם תרצי הם יהיו תלמידי חכמים". עד כאן לשון קודשו. כלומר, הכל תלוי ברצונך בלבד, ואם את תרצי הרי בניך יגדלו תלמידי חכמים! צריכה את רק לרצות!

מאז לא הפסיקה הרבנית קופשיץ, עליה השלום, לרצות ולרצות ולרצות! ואכן זכתה להקים ממלכה מפוארת של תלמידי חכמים ורבנים מגדולי הדור!

כבר נודע מאמר החכם: "אין דבר העומד בפני הרצון", ולא בפני 'הרצונות', הרצון האמיתי האחד והיחיד שבעומק הלב פנימה!

מעשה בבחור אחד, שכל שידוך שהוצע לו - דחה: "זה לא מתאים לרמה שלי", "זה לא מתאים למשפחה שלי", "זה לא מספיק לפי דרגת היראת שמים שלי"... וכהנה רבות.

פעם אחת שלח מרן החזון איש זצ"ל אדם שיציע לו שני שידוכים, שיבחר מביניהם מה עדיף לו - אשה גרושה או בחורה צולעת... השליח אמר שהוא מתבייש להציע זאת, יען כי הבחור יעלב ויפגע מאד בגין הברירה המוזרה המוצעת לו. אך החזון איש אמר לו:

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

בשהותי פעם בחדרו של מרן הגרי"י קנייבסקי זצ"ל, הייתי עד למחזה קורע-לב. אדם שהיה חולה מאוד נכנס לחדר, התייפח נוראות, ובקש מהסטייפלער שיתפלל עליו. בכיו של החולה קרע את לבם של הנוכחים, ובתוך כדי הדברים אמר לו הגאון: "כיון שתפילתו של החולה נשמעת, הייתי מצייע לך שתתפלל על עצמך!"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על עיניהם של גדולי ישראל

"וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם" (במדבר י', ל"א)

הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא, עזב את אירופה זמן קצר לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, כדי לאסוף כסף עבור ישיבת סלבודקא שבליטא. כשהחלו התותחים לרעום, היה ראש הישיבה באמריקה, ולא היה סיפק בידו לשוב לאשתו ולילדיו. במשך כל שנות המלחמה לא ידע הגר"מ שולמן מה עלה בגורל אשתו וילדיו. למרות הייסורים הנוראיים הכרוכים באי ידיעה שכזו, המשיך האיש הגדול הזה בסדר יומו הרגיל, הרביץ תורה באמריקה, והמשיך גם באיסוף הכסף.

והנה, כשהגיעה המלחמה לקיצה, ערך ראש הישיבה בירור, והשמועה שהגיעה לאזניו היתה טובה עד מאוד. אשתו וילדיו נותרו בחיים.

מה היה עושה כל אדם עם ידיעה שכזו?

עולה על המטוס הראשון בדרכו לאירופה, כדי להתראות עם בני משפחתו הקרובים ביותר, לא כן?

אבל ראש הישיבה לא עשה כך. "אני חייב קרבן תודה להשי"ת על שהשארני בחיים, ועל כל החסדים שעשה עם בני משפחתי, ומכיון שכך אני אתאפק במסירות נפש, לא אסע לראות את אשתי וילדיי, ואמשיך לאסוף כספים עבור הישיבה, כדי שאוכל אחר כך לבנות את סלבודקא מחדש!".

ראש הישיבה אמר שהוא חייב קרבן מיוחד לקב"ה, ומשום שרוב רובם של הרבנים שנותרו באירופה עלו על המוקד, ומי שנשאר - לא מצא את אשתו, ובוודאי לא את ילדיו. לכן, אמר, אני מקריב בהתאפקות זו את קרבני שלי לה', וממשיך מיד בבניית הישיבה.

היה זה בחודש חשוון, רק עשרה חודשיים לאחר מכן, בחודש אלול, נפגש הגר"מ שולמן עם בני משפחתו.

מסירות נפש שאין דוגמתה.

בכיו של החולה קרע את לבם של הנוכחים, ובתוך כדי הדברים אמר לו הגאון: "כיון שתפילתו של החולה נשמעת, הייתי מצייע לך שתתפלל על עצמך, ודע לך שאין תפילה החוזרת ריקם. אין דבר כזה. אין תפילה שאינה פועלת במשהו, למחצה לשליש ולרביע, וגם אם הדבר לא מורגש מיד: יש מקרים שהתפילה פועלת לאחר שבוע, חודש או חודשיים, שנה או שנתיים, ולפעמים אחרי חמש שנים ועשר שנים...".

וכאן עצר הסטייפלער את דבריו.

עקבתי אחרי האיש ההוא, וראיתי שאכן החל להתפלל הרבה יותר בכוונה, ויכול אני להעיד שבדיוק לאחר עשר שנים מאז ביקורו בבית ה'קהילות יעקב' זצ"ל, נרפא ממחלתו והפך להיות ככל האדם...

בואו ונשמע מה הן השגותיו של גוי בתפילה...

שמעתי על קבוצת בני ישיבה שבתקופת הקומוניזם ברוסיה התאספו לתפילה בהסתר, סמוך לנהר הוולגה. הם קיוו שאף אחד לא יגלה אותם בתפילתם, ולכן עמדו בתפילה בשעת בוקר מוקדמת מאוד, אבל רצה השי"ת וקצין רוסי בכיר שהתגורר בסביבה, השכים אף הוא בשעה זו, ותפס אותם 'על חם'.

האם אינך יודע שהמשטר שלנו אוסר עליכם להתפלל? כיצד זה שהנכם מעיזים להפר את ההוראות? - צעק הקצין, ושלף את אקדחו.

הבחור הבין שבדרך הטבע המצב אבוד. ומן הסתם בעוד דקה הוא יהיה כבר במרומים, והחליט להתל בקצין: "מה, לא שמעת?" - הוא פונה בתמיחה אל הקצין; "אנחנו מתפללים לאלוקים שמימיו של הנחר הזה, הוולגה, יהפכו לוודקה, כדי שיהיה לכם הרבה מה לשתות ולא תצטרכו לבזבז כסף על קניית וודקה בחנות" - - - שמע הקצין כך, ומראה פניו השתנה מן הקצה אל הקצה. "אם כך הם פני הדברים", אמר, "אני עצמי אשמור עליכם בתפילתכם, ואשלח לכאן פלוגה שלימה של חיילים שתשמור אף היא עליכם..." אלו הן השגותיו של גוי בתפילה, שהוולגה יהפך לוודקה...

הצליח הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל לעשות מה שלא זכו גדולי תורה אחרים, בהעמדתה על תילה של הישיבה המעטירה בליקווד, על רבבות בני התורה שלמדו בה מאז הקמתה, גם בתוך כור-הכסף וחיי העושר של אמריקה.

הרבה כתרים נקשרו לאישיותו של האי גברא רבא, מקים עולה של תורה, כדי להסביר את העילות להצלחתו הגדולה. אני רוצה לספר כאן סיפור אחד, המלמד, לדעתי, על אחת מן הסיבות הללו. כאשר שמוה של הישיבה יצא כבר בכל רחבי העולם היהודי, והמוני בני תורה התדפקו על דלתותיה, ואי אפשר היה להכיל את התלמידים המרובים בבניינים הקיימים, הוכרחה ההנהלה להקים בניין נוסף. עלות ההקמה נאמדה בסך של כמאה אלף דולרים. שהיה סך עתק בימים ההם של לפני יובל שנים, לשם כך התקיים 'דינר' מפואר אליו הגיעו גדולי הנדבנים היהודים בארצות הברית. בראש השולחן ישב, כמובן, ראש הישיבה, הגר"א קוטלר, וחברי ההנהלה, שהסבירו בנאומיהם את החשיבות המרובה שתהיה לבניין החדש בתקומתה של ישיבת ליקווד בפרט, ויהדות אמריקה בכלל.

לפתע קמו שני גבירים גדולים, והודיעו על מוכנותם לתרום סך של שבעים וחמישה אלף דולרים, וזאת בתנאי אחד, שגביר נוסף הנמצא באולם, ונקבו בשמו, יתרום גם הוא סך של חמשת אלפים דולר להקמת הבניין.

ויהי כשמוע הגביר ההוא את הדברים יוצאים מפיהם של שני עמיתיו, כעס וקצף מאוד, וחמתו בערה בו. "באיזו זכות אתם מרגישים עצמכם כבעלים על הכיס שלי?" - שאל ברתחה. "וכי זו היא הצורה שבה מנסים להוציא ממני כסף, ולהכריחני לתרום?"

המשתתפים יצאו להפסקה קצרה, והנהלת הישיבה התכנסה לדון בעניין. הכל היו תמימי דעים שלא בכל יום ניתן להשיג תרומה בסדר גודל של שבעים וחמישה אלף דולר, ולכן יש לעשות הכל, ולנקוט בכל האמצעים על מנת לממש את התנאי של שני הגבירים, בענין תרומתו של הגביר השלישי.

ההצעה שהתגבשה דיברה על כך שיש לבוא בדברים עם הגביר השלישי, ולומר לו שאין הוא צריך לתרום את חמשת אלפים הדולרים מכיסו הוא, אלא יאסוף את הכסף מחבריו ומעמיתיו, וכיון שהגמרא אומרת שגדול המעשה מן העושה, לכן יהיה זה נחשב כאילו הוא עצמו תרם את הכסף, ובכך יתקיים התנאי של שני הגבירים.

שמע רבי אהרון את הדברים, והביע את סירובו המוחלט לביצוע העסקה בדרך זו. הוא פנה אל חברי ההנהלה ואמר להם: "תורה בונים רק עם אמת. כל מה שחורג ולו בסטייה קלה מן האמת, לא מתאים לדרכה של תורה, וממילא דרך זו לא תצלח!" ראש הישיבה הוסיף שאם שני הגבירים דרשו שעמיתם יתרום חמשת אלפים דולר, אם כן הוא צריך להוציא את הכסף מכיסו ההוא. אי אפשר להערים עליהם, ולעשות זאת בדרך הנ"ל, שהלה ישכנע את חבריו לתרום.

לאחר ההוראה של ר' אהרון, לא יצאה התכנית לפועל, והגבירים לא תרמו את הסכומים האמורים. אבל, מי שחושב שהבניין לא הוקם, מוזמן לערוך סיור בקומפלקס הענק של ישיבת ליקווד, ולראות את כל הבניינים המפוארים עומדים שם על תילם... הבניינים הללו הוקמו עם האמת של רבי אהרון קוטלר!

עם אמת כזו בונים את ישיבת ליקווד, וזוכים להצלחות שכאלו!

על דלת ביתו של מרן החזון איש זצ"ל, התדפק יהודי, כולו שפוף, ופניו המיוסרות גילו שהוא זקוק לישועה רבתי.

הוא סיפר למרן זצ"ל שלפני כמה ימים לא הרגיש בטוב, עד שאולץ להתאשפז בבית חולים. לאחר סדרת בדיקות גילו הרופאים זיהום בגופו, ו'הודיעו' בצער שנתרו לו רק ארבעה ימים לחיות...

האיש פרץ בבכי נסער, והחזון איש הרגיעו וליטפו בחיבה. בתוך כדי

הבחורים שעמדו בתפילה בערגה מופלאה, נבהלו מאוד למראה הקצין החמוש מכף רגלו ועד קודקודו. איש הצבא שאל מי ממונה על הקבוצה, ואחד הבחורים המבוגרים מיהר להתייצב בפניו ולהציג עצמו כ'ממונה'.

"האם אינך יודע שהמשטר שלנו אוסר עליכם להתפלל? כיצד זה שהנכם מעיזים להפר את ההוראות?" - צעק הקצין, ושלף את אקדחו.

הבחור הבין שבדרך הטבע המצב אבוד. ומן הסתם בעוד דקה הוא יהיה כבר במרומים, והחליט להתל בקצין: "מה, לא שמעת?" - הוא פונה בתמיחה אל הקצין; "אנחנו מתפללים לאלוקים שמימיו של הנחר הזה, הוולגה, יהפכו לוודקה, כדי שיהיה לכם הרבה מה לשתות ולא תצטרכו לבזבז כסף על קניית וודקה בחנות" - - -

שמע הקצין כך, ומראה פניו השתנה מן הקצה אל הקצה. "אם כך הם פני הדברים", אמר, "אני עצמי אשמור עליכם בתפילתכם, ואשלח לכאן פלוגה שלימה של חיילים שתשמור אף היא עליכם..." אלו הן השגותיו של גוי בתפילה, שהוולגה יהפך לוודקה...

הצליח הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל לעשות מה שלא זכו גדולי תורה אחרים, בהעמדתה על תילה של הישיבה המעטירה בליקווד, על רבבות בני התורה שלמדו בה מאז הקמתה, גם בתוך כור-הכסף וחיי העושר של אמריקה.

הרבה כתרים נקשרו לאישיותו של האי גברא רבא, מקים עולה של תורה, כדי להסביר את העילות להצלחתו הגדולה. אני רוצה לספר כאן סיפור אחד, המלמד, לדעתי, על אחת מן הסיבות הללו.

כאשר שמוה של הישיבה יצא כבר בכל רחבי העולם היהודי, והמוני בני תורה התדפקו על דלתותיה, ואי אפשר היה להכיל את התלמידים המרובים בבניינים הקיימים, הוכרחה ההנהלה להקים בניין נוסף. עלות ההקמה נאמדה בסך של כמאה אלף דולרים. שהיה סך עתק בימים ההם של לפני יובל שנים, לשם כך התקיים 'דינר' מפואר אליו הגיעו גדולי הנדבנים היהודים בארצות הברית. בראש השולחן ישב, כמובן, ראש הישיבה, הגר"א קוטלר, וחברי ההנהלה, שהסבירו בנאומיהם את החשיבות המרובה שתהיה לבניין החדש בתקומתה של ישיבת ליקווד בפרט, ויהדות אמריקה בכלל.

לפתע קמו שני גבירים גדולים, והודיעו על מוכנותם לתרום סך של שבעים וחמישה אלף דולרים, וזאת בתנאי אחד, שגביר נוסף הנמצא באולם, ונקבו בשמו, יתרום גם הוא סך של חמשת אלפים דולר להקמת הבניין.

ויהי כשמוע הגביר ההוא את הדברים יוצאים מפיהם של שני עמיתיו, כעס וקצף מאוד, וחמתו בערה בו. "באיזו זכות אתם מרגישים עצמכם כבעלים על הכיס שלי?" - שאל ברתחה. "וכי זו היא הצורה שבה מנסים להוציא ממני כסף, ולהכריחני לתרום?"

המשתתפים יצאו להפסקה קצרה, והנהלת הישיבה התכנסה לדון בעניין. הכל היו תמימי דעים שלא בכל יום ניתן להשיג תרומה בסדר גודל של שבעים וחמישה אלף דולר, ולכן יש לעשות הכל, ולנקוט בכל האמצעים על מנת לממש את התנאי של שני הגבירים, בענין תרומתו של הגביר השלישי.

לא רציתי לגשת בעצמי לאותו בחור פן יתבייש, פניתי אליך ואמרתי לך שתמהר לאותו בחור, ותזכיר לו כי שבת היום, ואין צריך להניח תפילין. אתה אכן ניגשת אליו, אבל אמרת לו את הדברים כשחיוך על שפתותיך. הבחור הלז נפגע מאוד. בחיוך הזה דקרת אותו בכל רמ"ח איבריו!

הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א, על כבוד הזולת ואהבת ישראל

"וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם" (במדבר י', ל"א)

התעוררות מהזמנה לבר המצווה

בבתי נייטין התגורר הדיין הנודע רבי שלום אייזן זצ"ל, שעוד זכיתי להכירו היטב כשהתפלל בבית המדרש בבתי אונגרין, וגם אני התפללתי שם.

כאשר ערך רבי שלום בר מצווה לבנו בכורו בשבת קודש, הלך אל רבי איסר זלמן מלצר בלוויית בנו, חתן המצוות, לקבל את ברכתו. שאל רבי איסר זלמן היכן ומתי תערך שמחת בר המצווה, ורבי שלום השיבו שזמן בר מצווה הוא בשבת קודש בבתי נייטין, והיות והמרחק רב ממגורי רבי איסר זלמן ב'מחנה יהודה' לבתי נייטין, תכף ומיד בקש ממנו שלא יטריח את עצמו לבוא.

אולם למעשה, ביום בר המצווה הגיע רבי איסר זלמן להשתתף בשמחה.

על אף שרבי שלום התגורר בקומה השלישית, והמדרגות היו גבוהות וקשות לעליה, הטריח רבי איסר זלמן את עצמו לעלות ולברך את חתן המצוות.

לתמיחה רבי שלום הסביר רבי איסר זלמן, שהיות והייתה לו התעוררות לתשובה בזכות חתן המצוות, החליט לבוא ולהשתתף בשמחה.

"איזו התעוררות תשובה היתה לו מחתן המצוות?", תמה רבי שלום. השיב רבי איסר זלמן: "כשבאת להזמיני לשמחה, נזכרתי שכבר חלפו ארבע-עשרה שנים מיום נישואיך, וקלטתי כמה מהר חלפו השנים, וחשבתי לעצמי מה עשיתי בשנים אלו, מה הועלתי וכמה תורה למדתי, ועל ידי כך התעוררתי לתשובה, לנצל מהיום והלאה יותר ויותר את זמני. לכן החלטתי לבוא לשמחה".

אלו היו השגותיו של רבי איסר זלמן, בעיניים כאלו הוא הסתכל על הזמנה שגרתית לבר מצווה...

כך הוא מכיר טובה למי שהיטיב עמו וגרם לו תועלת! הוא לא חסך מאמץ וטרחה. וצעד דרך ארוכה, שבסיומה היה עליו לטפס מדרגות רבות, כדי להכיר טובה למיטיבו...

צער בעלי חיים - קל וחומר צער יהודי

רבי איסר זלמן נהג לומר מדי יום שעור קבוע בישיבתו - "עץ חיים".

היה לו מסלול הליכה קבוע, הקצר ביותר האפשרי, מביתו ועד לישיבה.

באחד הימים הודיע למשמשו, שמהיום והלאה יאריך את דרכו לילך במסלול אחר, ארוך יותר.

לתמיחה המשמש הסביר לו: "מחמת זקנותי וחולשתי נאלץ אני להשתמש במקל הליכה, ובלכתי הנני נוקש בחזקה על הקרקע. והנה שמת לי לב שבמסלול הליכתי נמצא באחד הבתים הסמוכים לול תרנגולים, והתרנגולים נחרדות מנקישות המקל, החלטתי לשנות את מסלול הליכתי, הגם שיש בזה ביטול תורה, כדי שלא יחרדו התרנגולים, ולא יצטערו מנקישותי..."

למעשה צריך "רבי" שיסביר את המעשה. הלא רבי איסר זלמן ידע מהי תורה, ומה חמור ביטולה. וגם ידע שאין זה נקרא "צער בעלי חיים" בפועל. ובפרט שהליכתו היתה ברשות הרבים, שהיא נתונה לכל אדם להלך בה כרצונו. ומכל מקום החליט שאם בעקיפין יצטערו בעלי חיים - הוא יאריך את מסלולו, ובלבד שלא לצערם!

ובאמת אפשר להוסיף בזה כמה וכמה דוגמאות מעניין זה, שיש להקפיד שלא לצער בעלי חיים. כגון סיבת האסור "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו", היא כדי שלא יצטער בעל החיים. וכן רבינו הקדוש נתיישר שנים רבות מחמת צער בעלי חיים שגרם, כמבואר בגמרא (ב"מ פה ע"א)

ומכאן נלמד קל וחומר: אם על חשש דחשש של צער בעלי חיים היה נזהר עד כל כך, קל וחומר שיש להיזהר בכל מיני זהירות ושמירה,

על צערם של בני אדם.

וכל אחד יעשה חשבון נפשו מה עליו לתקן במידה זו. שלא יגרום שום צער ועוגמת נפש ליהודי.

להשי"ת "יש זמן"

ראיתי דבר נורא מאוד על הסבא מסלבודקה זצ"ל:

פעם בא לפניו אחד ממקורביו, והתאונן שהיום התבייש עד מאוד בבית המדרש. הוא שאל את הסבא: "אמנם מה שארע לי הוא בוודאי לכפרת עוונות, אבל יש לחשוב מה הגורם אשר גרם שיארע לי דבר כזה? רצוני לשוב בתשובה על כך! שהרי בוודאי עוונותי גרמו לי שיארעו לי בושות כאלו".

אמר לו הסבא מסלבודקה תכף ומיד:

"הזכר נא כמה שארע לפני עשר שנים. למד כאן בישיבה בחור תלמיד חכם מיוחד, שהיה שקוע כל כולו בלימוד. פעם ארע שהגיע בשבת בבוקר לתפילת שחרית. מרוב שהיה שקוע בלימוד, הפשיל את שרוולו כדי להניח תפילין, למרות שלא היו התפילין לפניו. מאחר שהיה רגיל שבעמדו לתפילה הוא משפיל את שרוולו- מרוב שקיעותו בלימוד עשה כן בשבת קודש.

היות ולא רציתי לגשת בעצמי לאותו בחור פן יתבייש, פניתי אליך ואמרתי לך שתמהר לאותו בחור ותזכיר לו כי שבת היום, ואין צריך להניח תפילין.

אתה אכן ניגשת אליו, אבל אמרת לו את הדברים כשחיוך על שפתותיך. הבחור הלז נפגע מאוד. בחיוך הזה דקרת אותו בכל רמ"ח איבריו!

דע לך שלהשי"ת "יש זמן", אבל העוון דאז לא נמחל לך! חלפו עשר שנים מאותו מעשה, והיום קיבלת את עונשך הראוי, על כך שחייכת אז וגרמת לחלישות הדעת לאותו בחור!".

רבתי, ענין זה של גרימת חלישות הדעת לזולת - "אש אוכל" הוא! נדגיש, איך הבדל בין פגיעה באדם גדול לבין פגיעה בילד קטן! אדרבה, הפוגע בילד קטן חמור יותר, שהרי "לאו בן מחילה הוא". ואף בבחור בישיבה קטנה, בבחור בישיבה גדולה, באברך בגיל העמידה או בשנות הזקנה, איך הבדל! איסור חמור לגרום חלילה וחס צער או חלישות הדעת לאדם מישראל- ה' ישמרנו ויצילנו.

הכל נאבד - בגלל הלבנת פנים אחת!

במשנה באבות (ב,י) שנינו: "הי כבוד חברך חביב עליך כשלך", ותכף אחר כך אמרו: "שוב יום אחד לפני מיתתך"- מהר הקשר בין המשניות הללו?

אפשר לומר, שלעיתים קורה לאדם, שמזדמן לו לראות טעות גדולה ביותר של חברו, וקשה ביותר להתאפק שלא ללגלג על הטעות. אבל, זכור נא שאין אדם יודע עיתו וזמנו, ואין הוא יודע מתי יפטר מן העולם, לכן עליו לשוב בתשובה בכל יום. באותו רגע, שבו מזדמן לך ללגלג על חברך, חשוב על כך שיתכן, שזהו הרגע האחרון שנגזר עליך לחיות בהאי עלמא, ואם כן, איך תוכל שלא להיזהר בכבוד חברך!?! ...

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. מי היה רבי יחזקאל? אנחנו יכולים לדבר ולא לגמור... יהודי שכיחן כרב בכמה וכמה ערים בחוץ לארץ, וכשהגיע לכאן היה ראש ישיבת סלבודקה. הוא סבל ייסורים נוראים ברוסיה אצל הקומוניסטים, ייסורי תופת שאי אפשר לתאר, וחייב עשרים וחמישה חלקים של "חזון יחזקאל" על התוספתא. הוא נפטר בתשל"ו, וציווה שבהלווייה שלו יניחו על מיטתו את עשרים וחמישה הכרכים של ספרו.

פעם אחת התפלל בבית מדרש, ובעל התפילה שם לא ידע כל כך לקרוא. שגיאה אחת הציבור עוד יכול לסבול, אבל כשעוד פעם ועוד פעם היתה לו שגיאה ועוד שגיאה, החלו הכל לצחוק, כולם, מלבד רבי יחזקאל. הוא נשאר עומד בשיקול הדעת, ובכבוד ראש. בדרך הטבע לא היה שייך לא לחייך, והוא עומד בשיא הרצינות.

אחרי התפילה שאלו אחד התלמידים: "מורנו ראש הישיבה, הצלחת להבין הכל, אבל בטעות פלונית, שלא היה שייך להתאפק בה ולא לצחוק, וכולם באמת פרצו בצחוק- איך הצליח הרב להישאר רציני?"

הקשיבו, רבותי, לתשובה של גדול בישראל ושר התורה:

כך אמר לו רבי יחזקאל: "באותה שניה שהוא אמר את הטעות הזו, שלא היה אפשרי לשמוע אותה בלי חיוך, צץ בראשי מאמר חז"ל: 'המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'. חשבתי לעצמי: חצק'ל, חצק'ל, חיברת עשרים וחמישה כרכים חזון יחזקאל על התוספתא, חצק'ל, חצק'ל, הרבצת תורה, עשית כל כך הרבה. היית רב בלונדון, היית חביב, עשית כל כך הרבה עבודת ה' יתברך- כל זה כעת הולך לפח ר"ל. לכל זה אין זכר - אין חיי העולם הבא!

"באותו רגע ציירתי את מאמר חז"ל הזה לנגד עיני, וזה הביא אותי לכך, שבכל מה שהבעל תפילה הזה עשה, נשארתי רציני. חשבתי מה הולך לקרות כאן"

כמובן, לא כל אחד הוא רבי יחזקאל אברמסקי, אבל כדאי לנו ללמוד את הנקודה הזאת. לחשוב כשאחד, חס וחלילה, גורם לשני בוש, מה זה עלול לגרום למבייש.

זהירות בכבוד המרא דאתרא

פעם ביקשו תושבי אחת מעיירות הפיתוח מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שיבוא לומר שיעור במקום מגוריהם. הגאון הגיע למסור שיעור בפני אברכי הכולל שבמקום. ביניהם היו כמה וכמה לומדים חריפים, ותלמידי חכמים עצומים. השיעור נמשך כשעה ומחצה, וקולי קולות הלכו בו במלחמתה של תורה, חידושים נפלאים חידש בפניהם נדבך על גבי נדבך, להנאתם היתרה.

בסיימו את השיעור אמר הגאון לשומעיו: "רבתי! השיעור שאמרתי לפניכם הנו טוב עד מאוד. אכן רצוני לומר לכם דבר חידוש, אשר חשיבותו גדולה אלף מונים מן השיעור שאמרתי".

כמובן, השומעים עשו אזניהם כאפרכסת. ברצונם לשמוע את אשר יד בידו לחדש להם.

אמר להם רבי יחזקאל: "אתם בוגרי ישיבות, ודרך הלימוד שלכם מקורה מעולם הישיבות. אבל המרא דאתרא שבעירכם אינו מבין

אבי מורי שליט"א סיפר, כי פעם הזמינו את הרב מפוניבז' למסור שיחה בפני ילדי תלמוד תורה צעירים. לאחר השיחה שרו הילדים כמה ניגונים מעוררים, והרב התרגש עד דמעות. אחר כך הסביר את פשר התרגשותו:

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתי" (במדבר ח' ג')

מפרש רש"י: "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". מפרשי התורה עמלים לפתור תעלומה זו. הלוא דבר פשוט הוא אשר מרוב פשיטותו אין צורך כלל לאומרו; וכי יעלה על הדעת שאהרן קדוש ד' ישנה כחוט השערה ממה שציווהו ה' יתברך? או שמא חס ושלום יתשל ממילוי תפקידו? הן הקדוש ברוך הוא ציווהו במפורש על מעשה המנורה, עריכתה, הטבתה והדלקתה, ומהיכי תיתי שישנה ממה שנצטווה? דרכים שונות נאמרו בביאור הדברים, מהן ניתן ללמוד הרבה על איכות עבודת הקודש של אהרן הכהן קדוש השם, ועל מדרגותיו הרוחניות הנשגבות:

ישנו ישוב על דרך החסידות, והוא: כי הלוא מצוה זו של הדלקת המנורה והטבתה הצטווה אהרן הכהן לעשותה פעמיים בכל יום, בוקר וערב. שבחו של אהרן הוא, כי למרות שעשה זאת פעמיים בכל יום לא עשה זאת כמצות אנשים מלומדה, אלא בכל פעם היתה עבודתו מלאה בתשוקה והתלהבות, כמי שעושה זאת בפעם הראשונה בחייו. זוהי הכוונה 'להגיד שבחו שלא שינה', שינה מלשון שונה וחוזר. כלומר, לא היתה התיישנות בעבודתו, אלא כל פעם התחדש בעבודת השם, וקיים רצונו בהתלהבות ושמחה.

המגיד מדובנא, רבינו יעקב קראנץ זצ"ל, בספרו 'אוהל יעקב', מיישב את הדברים באופן מעט שונה, על פי משל כדרכו בקודש: למה הדבר דומה, לשלושה חולים שחלו במחלה זהה, והרופא העניק לשלושתם את אותו סם רפואה להחלמתם השלימה.

החולה הראשון היה חסר מושגים בסיסיים בענייני רפואה, לא חקר ולא דרש מימיו ברפואה, ולא הבין מימינו לשמאלו בטיב הסם שקיבל. לכן סמך על הרופא בעינים עצומות, נטל את הסם כפי שהורה לו, וכעבור תקופה קצרה קם מחוליו והתהלך בחוץ כאחד האדם.

לעומתו, החולה השני היתה לו ידיעה כלשהי בענייני רפואה, והחליט כי הוא נשמע להוראות הרופא רק באופן חלקי; את התרופות שהכיר לקח במינון שהוא קבע כפי דעתו, ואילו את התרופות שלא עמד על טיבן נמנע מלקחת, ואף זרה אותן לרוח. לא ארכו הימים והוא מת מחוליו.

החולה השלישי, אף הוא הבין מעט בחכמת הרפואה, אלא שבשונה מקודמו השכיל להבין כי בכל זאת הרופא הוא אומן גדול ממנו, ובקי

בטיבן של תרופות טוב יותר ממנו, וכדאי לו לסמוך על שיקול דעתו. לכן למרות שלא כל התרופות מצאו חן בעיניו, הקפיד להישמע להוראות הרופא, וזכה לקום אף הוא מחוליו ולהחלים.

אומר המגיד מדובנא, הנה באמת שני החולים מילאו אחר הוראות הרופא, אולם למי מגיע השבח על כך שציית לרופא? לחולה הראשון חסר המושגים בענייני רפואה, או שמא לחולה השלישי שבאמת הבין מעט בחכמת הרפואה?

פשוט כי הצייתנות הזאת מהווה שבח רק לגבי החולה השלישי, אשר על פי תבונתו וחקירת שכלו, היה עלול להיכשל בהמרת פי רופאו ולמות מחוליו, אילו היה מסתמך על עצמו וידיעותיו. נקיטת זהירותו וצייתנותו למרות בינתו וחכמתו, היא זו שהצילה את חייו. לעומתו, החולה הראשון אין לו כל הבנה בסיסית ברפואה, ואין בכח שכלו לחקור אחר הוראות הרופא אם כדאי לו להישמע להם או לא, ולכן אין זה שבח עבורו שציית להוראות.

הנמשל, אומר המגיד מדובנא, הוא אהרן הכהן. הוא היה מביין גדול בעומק המצוות סודותיהן וטעמיהן, ולבטח העמיק דעת בעומק פנימיות המצוות בעת עשייתן. שבחו הגדול של אהרן היה, כי למרות רוחב דעתו לא פעל מאומה על פי שיקול דעתו. מעולם לא שינה. מעולם לא התפתה להסיק מסקנות כלשהן מתוך הבנתו האישית. אך ורק מטרה אחת עמדה למול עיניו - למלא בדיוק את רצון קונו, ופעל בדיוק כפי שנצטווה.

מזן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל העלה על נס את אחת ממעלותיו העצומות של מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה

כהנמן זצ"ל, שהקפיד עד מאד לא לשנות כמלוא נימה ממסורת רבותיו הגדולים מצוקי ארץ, וממה שהונהג בכלל ישראל ובעולם הישיבות מדור דור.

הרב שך פתח בקושיא המפורסמת: מהו השבח הגדול ששיבת התורה את אהרן שלא שינה, מהיכי תיתי שישנה? והשיב, כי אם התורה אומרת שזה שבה, בהכרח צריך לומר כי היה לו נסיון גדול לשנות. מדוע? משום שמוטבע באדם רצון חזק שבווער בו לשנות, להתחדש, להתקדם. אך שבחו של אהרן הכהן היה שלא עירב את רצונו הטבעי, ולא שינה מעצמו ומדעתו מאומה, אלא עשה בדיוק כפי אשר ציווהו השם.

אך עדיין קשה, המשיך הרב שך לשאול, כיצד יעלה על הדעת שאהרן ישנה? הכיצד יש הוי אמינא לומר שאהרן יעדיף את רצונו האישי על פני רצון השם יתברך? הרי איננו עוסקים באנשים פשוטים? מדובר כאן על אהרן קדוש השם?

אלא, אמר הרב שך, הנסיון שבער בו לשנות אינו לגרועותא, כי בזה אכן אין שום חידוש, פשוט שלא היה משנה, השבח הוא שלא שינה לטיבותא!

נרחיב אפוא מעט בכוונת הרב שך, מהו הרצון שבער בו לשנות לטיבותא, בתיאור שקראתי פעם בספר נפלא שהתמקד בכך:

הבה נתאר לעצמנו את אהרן הכהן עומד לבדו בקודש פנימה בדחילו ורחימו, בתוך היכל המקדש, המקום המקודש ביותר לעם היהודי, ומתכוון להדליק את הנרות. הוא עומד מולן ומתבונן בזכות העצומה שנפלה בחלקו להאיר לפני השם יתברך במנורת זהב, ובעומק משמעות הנרות על כלליהן ופרטיהן.

רצונו הטבעי כוסף להוסיף הדר ושלימות, ומעורר בו מחשבה ושאיפה לפאר ולייפות את המנורה יותר ממה שנצטווה. אולי להוסיף מעט זהב על מקשת הזהב הגדולה ממנה יצרו את המנורה. אולי להדר בהוספת גביע, פרח או כפתור נוספים. אולי לומר 'לשם יחוד' בעת ההדלקה, אולי להוסיף בגד נוסף לכבוד המעמד. אולי להוסיף דבקות מיוחדת, ולהתנועע ברוב עוצמה, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה'.

אך כל הרגשות הלב הללו, בשונה ממצוות הנעשות על ידי הדייט, אינן תואמות עם ההלכה הצרופה בתוך בית המקדש. שכן ישנה הלכה של דרך שירות. ישנה הלכה של יתור וחיסור בגדים. ישנה הלכה כיצד בדיוק אמורה להיראות הטבת והדלקת המנורה.

כאן, מול המנורה, עמד אהרן הכהן בגבורה יום יום, וכבש את רצונותיו הבווערים לטיבותא. את אותן רצונות זכים שבאים ממקור טהור. את אותן כוונות טהורות להדר, לפאר ולרומם את הקדוש ברוך הוא, ולא שינה מפני שההלכה הצרופה מורה אחרת, והבין בשכלו כי אין הידור גדול יותר, מאשר לקיים את המצוה בדיוק כפי אשר נצטווה, מבלי להחסיר או להותיר.

כך גם היה הרב מפוניבז', אמר הרב שך. שבחו הגדול היה שלא שינה מהקו של אבותיו ורבותיו הגדולים אף לא לטיבותא. הוא בנה את הישיבה הקדושה, ישיבת פוניבז', כמתכונת וכמסורת היכלי הישיבות המפוארים בליטא; גרודנא, מיר, וואלז'ין, ללא שום שינוי,

וללא שום זיוף. לא חיפש לשכלל, להדר ולפאר יותר ממה שקיבל מאבותיו ורבותיו, מייסדי עולם הישיבות.

במשך השנים, סיפר הרב שך, כי יודע הוא באופן אישי, שכאשר הקים הרב מפוניבז' את הישיבה בארץ הקודש, הוא קיבל לא אחת הצעות מגורמים ידועים שיצרף למסגרת הלימודים בישיבה לימודי חול למיניהם. בתמורה הבטיחו לו מימון מלא של תקציב הישיבה, עימו היה יכול להחזיק את הישיבה מבחינה כלכלית בשובה ונחת כל השנים, מבלי שישתרגו על צווארו חובות עצומים. אך הרב מפוניבז' החזיק בדעתו, ודחה את אותן הצעות מפתות בשתי ידיים, ולא רצה אפילו לשמוע על כך. רצונו היה אחד ויחיד, להקים ישיבה קדושה על טהרת הקודש, ללא כל שינוי מהמסורת.

נקודה זו של שמירת המסורת, שימור ההנהגה וניחוח הוד הקדומים מהדורות שלפניו, היתה בנפשו של הרב מפוניבז', ודיבר על כך הרבה בהתפעלות.

אבי מורי שליט"א סיפר, כי פעם הזמינו את הרב מפוניבז' למסור שיחה בפני ילדי תלמוד תורה צעירים. לאחר השיחה שרו הילדים כמה ניגונים מעוררים, והרב התרגש עד דמעות. אחר כך הסביר את פשר התרגשותו: "אני מתרגש לראות כי נצח ישראל לא ישקר". כשאני הייתי בחיידר בגילם לפני עשרות שנים בליטא, גם כן שרו ממש את אותם ניגונים... כלל ישראל לא מחדשים דבר! עברו שנות דור, עוד דור ועוד דור ועדיין נשאר אותו הדבר...".

שמירת המסורת במנהגים, בלבוש ובמאכלים

שמענו על גדולי עולם שהקפידו לא לשנות אף במנהגים והנהגות שונות, גם כשאינם גופי תורה, מצד 'אל תישושו תורת אמך'. מה גם שכל מנהג שיש לו מקור קדום, כשמתחקים אחר שורשו מגלים כי יש לו מקור בהלכה.

הגאון רבי **יחיאל מיכל שטרן שליט"א**, רב בשכונת 'עזרת תורה', מספר כי דודו עמוד ההוראה מרן הגאון רבי שלמה זלמן **איערבאך זצ"ל**, היה מרבה לומר כי כל מנהגי ירושלים בנויים על פי ההלכה, אף במלבושים ובאוכל, ולכן אין לשנות כקוצו של יו"ד מכפי איך שנהגו.

לדוגמא ציין רבי שלמה זלמן, להוכיח כי מנהגים קדומים שורש הלכתי יש להם:

מה שהנהיגו אנשי ירושלים להגיש דוקא עוגות 'לקח' בברית, מבוסס על כך שדאגו בעבר שגודלו של ה'לקח' יהיה כשיעור ברכת 'על המחיה'. גם הנהיגו כן מחמת המקפידים בשבת לקדש על לחם משנה, וכשמקדש בבית הכנסת הרי אין לחם משנה, לכן הנהיגו לאכול 'לקח' שאפייתה שלמה כדי לקדש עליה.

ענין זה שמחלקים קוגל בקידושים בשבתות, אמר רבי שלמה זלמן, נובע מכח ההלכה שמא יאכלו הרבה עוגות ויבואו לחשש קביעות סעודה. לכן יצרו בירושלים את מאכל הקוגל, כי בזה אין שאלה של קביעות סעודה.

אציין בדרך אגב, כי הסבר זה אודות הקוגל, אומרים בשמו של מרן הגאון רבי **יוסף חיים זוננפלד זצ"ל**, רבה של ירושלים. אבל מדודי זקני

ברטט ובזיע קרא את דברי אביו: לבני יקירי חמדת לבבי הבוחר בחיי עולם חיי התורה, אמנם הורשתי לאחיך את כל נכסיי ולך איפה השארתי אך את בית האוצר... אמנם דע לך בני, 'שלך גדולה משלהם', גש לאלתר לפקיד הבנק המרכזי והצג בפניו את מכתבי המצורף בזה והוא יגיד לך כדת מה לעשות, לטוב לך כל הימים. זונדל אביך

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א באור התורה והאמונה הנשקף מהמנורה

"בְּהֶעֱלִיתָ אֶת הַנֵּר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה" (במדבר ח', ב')

עין מעצם ראות את ים התלמוד הפרוס לפניו, הבבלי והירושלמי ספרא ספרי וד' חלקי שולחן ערוך לפניו כשולחן הערוך. אולם מה גדלה תמיהתו כשהבחין מיד בתוך שורות הספרים בחסרונו הבולט של כרך הראשון של סדרת הבבלי מסכת ברכות דפוס וילנא מהדורה ראשונה שיצא לאור אך לפני כשלושים וחמש שנה קודם, הוא הסיק מניה והבין כי דברים בגו, הלא מימים ימימה למד יחד הוא ואביו בכרך זה, ואיו, למה נפקד מקומו. מיד החל לחפש בחורין ובסדקין ולפליאתו מצא את אבדתו מוחבאת בסתר בתוך מגירה נסתרת, שם שוכן אחר כבוד במקום שאינו שלו. שמחתו בוטלה בשישים בתמיהתו שהתעצמה וגברה שבעתיים - מה לה לתורה שמונחת בקרן זוית מוחבאת מעין אדם באין רואים עמוק בתוך מגירת סתרים. בהדרת קודש הוציאה באהבה וביראה, ובחרדת קדושה הניחה על השולחן פתח אותה בחביבות יתירה וכמעט שלא אחזו עלפון כשגילה למולו את כתב יד אביו המנוח ז"ל המתגלגל עלי שורות הגיליון שלפניו. ברטט ובזיע קרא את דברי אביו בזה הלשון: לבני יקירי חמדת לבבי הבוחר בחיי עולם חיי התורה, אמנם הורשתי לאחיך את כל נכסיי ולך איפה השארתי אך את בית האוצר, מעט הכמות ורב האיכות... אמנם דע לך בני, 'שלך גדולה משלהם',

ברש"י למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה וכו' אמר לו הקב"ה חייך 'שלך גדולה משלהם' שאתה מדליק ומטיב הנרות. ומקורו בדברי המדרש (רבה טז. תנחומא ה).

קראקא, עיר ואם בישראל, בשלהי יומי דקייטא שנת תרע"ה בסמטאותיה הישנות של הרובע היהודי. בני העיר מתהלכים כסהרורים, ותהום כל העיר. בכל זויות מבכים את האבידה הגדולה שאין לה תמורה עם פטירתו של פרנס התורה רחים מוקיר רבנן ותלמידיהון רודף צדקה וחסד, ר' זונדל ע"ה שהיה טוב לכל ורחמיו על כל אחיו. ר' זונדל היה ממקימי אהלי התורה בקראקא ומפטרוניהם, ובצדק קנה לו בחייו שם משמן טוב.

שני בנים השאיר אחריו ר' זונדל. הבכור, תורתו אומנתו. לא פסיק פומיה מגריסא ובתורתו יגהה יומם ולילה בר אוריין ובר אורייתא, והשני, תפס אומנות אביו בידיו ושקע בעסקי המשק, בגידול פרות וחליבתן, ובזריעת קש וחציר וקצירתם, כשראשו ורובו טמונים בהררי השחת. כאשר פתחו האחים את הצוואה נחשכו עיניו וליבו של אותו אח הבן-תורה. בראותו שאביו ר' זונדל ע"ה הוריש בצוואתו את עושרו הרב בהם אחוזות פאר ורפתות בקר ובהמות שדי וכל אשר בהם לאחיו הצעיר עובד האדמה הבקיא בכגון דא, ואילו לו האח הבכור הותיר לפליטה את בית אוצר הספרים הכולל בתוכו ספרייה תורני פרטית ואוצר ספרים כללי לטובת בני העיר לאלו שחשקו נפשם בתורת משה. הבן הבכור שהכיר בטיב אביו, תמה תמיהה כפולה ומכופלת הזו תורה וזו שכרה !?, הרי כל ימיו אשר חי היה מוחשיב ומוקיר רבנן בכדי להגדיל תורה ולהאדירה, ועתה ציווה לנו איככא, אתמהה. מי כמוהו ידע והעריך את היששכר' על פני ה'בולון', ועתה העדיף להעניק לאחיו העם-הארץ את רוב עשרו ואילו להעוסק בתורה לא הותיר ולא כלום.

אולם, לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כאשר נכנס הבן לאוצר הספרים וראה את אשר לפניו מדפים עמוסים גדושי כתבי הקודש וספרים בכל המקצועות, התמלאו ריאותיו בהבל ינה של תורה שהפיג ממנו את צערו והשכיח את שהעיק עליו. הוא שבע

גם שהרי 'אין נחמה כנחמת התורה' שעליה הכתוב אומר (תהילים ט) שהוא משיבת נפש, והיא הנחמה האמתית.

עוד י"ל שמצאנו מטמון נוסף הטמון בתוך המנורה הוא האמונה בה' - אורו של עולם, וכדאמרו (שבת כ"ב ב) מתיב רב ששת וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, בכל מצב ובכל עת עדות היא לישראל שבוודאי גם שם נמצא הקב"ה ומאיר לעולם כולו וליושביו במידת הרחמים וה' אור לי.

האמונה היא יסוד לכל התורה כולה, ושקולה מצוות אמונה כנגד כל התורה וכדאמרו (מכות כד). בא חבקוק והעמידה על אחת 'וצדיק באמונתו יחיה', ולכן הוא יסוד הכל 'ואמונה כל זאת וקיים עלינו כי הוא ה' אלוקנו' ומבעלדי האמונה אין לנו תקומה. ומבהילים המה דברי הרמב"ם בזה, וז"ל (פי' המשניות ברכות ט א): 'יקר בעיני ללמדך עיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו' עכ"ל. הנשר הגדול, הרמב"ם ז"ל, ראשון לראשונים ממסדרי ההלכות והמשנה, מאור הדורות המלמד לעמו ישראל תורה ומצוות ביד"ו החזקה בספרו משנה תורה בספר המצוות ובשאר חיבוריו המהווים יסוד לכל בר בי רב להיכנס לשערי ההוראה, אומר בבחירות שללמד דברי אמונה - יקר לו יותר מכל אשר אלמדהו, יותר מכל תרי"ג המצוות, במאות פרקי ספריו, באלפי חידושי ובעשרות אלפי הלכותיו ונושאי כליהם המרובים, דקדוקי תג ותג ותילי תילים של דינים והלכותיהם, ועל כל אלו גוברת האמונה ויקרה היא מהם. נוראות.

ללמדך מעלת האמונה שהיא יסוד הכל ותכלית הכל. ואי לכך בדין הוא 'ששלך גדולה משלהם' כיוון שהמנורה רומזת לאותה אמונה החשובה מכל, ולכן נחמו השי"ת בתורה ואמונה, מכיוון שהם גדולים מכולן.

ובאמת הני תרי מילי מעלייתא התורה והאמונה הרמוזים במנורה הינם כתרי רעין דלא מתפרשין ויחדיו יהיו תמים. וכמובא בספה"ק

המשך בעמוד 20

ושכרך הרבה מאוד, גש לאלתר לפקיד הבנק המרכזי והצג בפניו את מכתבי המצורף בזה והוא יגיד לך כדת מה לעשות, לטוב לך כל הימים. זונדל אביך.

אחר התאוששות ניגש בסקרנות רבה לנציג הבנק הציג את אשר הציג ומיד קד לו הפקיד בשמחה ובישר לו על העושר הגדול שהוריש לו אביו - אוצר עצום, הגדול ביותר במחוז, של מטילי זהב... שלך גדולה משלהם.

כשהשכיל הפך להבין שבתורתו זכה גם לגדולה החליט להקים שם לאביו ולהוסיף בתוך בית האוצר שחקוק היה בשם 'חבורה קדושה קובע עתים לתורה' גם חדר גדול אשר ישמש לבית תפילה, ומאז והיה כל מבקש את ה' יקבע בה עיתים הן לתורה והן לתפילה. עד היום, מאה וחמש שנים מאז ניתן עדיין לראות בקראקא את בניין האוצר שעדיין מתנוסס לתפארה, וחרוטה כעטרה בראשה כיתוב נושן: ח"ק קובע עיתים לתורה.

אציין כי בעת שהותי כפעם בפעם בקראקא לצורך פיקוחי על מערכת הכשרות, נכספה וגם כלתה נפשי להיכנס לחצרות ה' של אותו אוצר הקודש ולקבוע בה עיתים לתורה, אולם מה מאוד כאבה נפשי בראותי ששועלים הילכו בה ונחלתנו נהפכה לזרים, ובתינו נהפכה לבתי מגורים לנכרים, סגורה ומסוגרת.

תורה ואמונה

הרמב"ן בפרשתן מקשה על דברי רש"י בהם פתחנו, שחלשה דעתו של אהרן שלא היה בחנוכת הנשיאים אמר לו הקב"ה, חייך, שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב הנרות, ולכאורה, הרי בעבודת המשכן היו לאהרן עוד עבודות שהיה מצווה בו יתר על הנשיאים דוגמת הקטורת ומנחות ועבודת יוהכ"פ וא"כ למה נחמו הקב"ה בנרות דייקא. גם יש להוסיף על קושינו, מה שאמר לו שלך גדולה משלהם במה גדולה הדלקת הנרות מהקרבת הקרבנות.

אלא יש לומר ולתרוץ שמצינו במנורה מעלה יתירה שהייתה טמונה בה. דהנה ידוע שמנורה מרומז לתורה דכתיב (משלי ו כג) כי נר מצווה ותורה אור, ומטעם זה הרגיל בנר הוי"ן ליה בנים תלמידי חכמים. כך גם ז' קנים שבמנורה מרומזים לתורה ע"ש חצבה עמודיה שבעה (שם ט א), שהוא התורה שיש בה ז' ספרים (חומש במדבר מחולקת לשלשה ספרים עד ויהי בנסוע. ויהי בנסוע. ומשם ואילך. רש"י וילקוט שמעוני שם, ויסוד דבריהם בגמ' שבת). וששינינו במשנה (פאה א א) ותלמוד תורה כנגד כולם ששקולה לימוד התורה נגד כל שאר התרי"ג מצוות, אם כן הוא הדין נרות המנורה הרמוזים לתורה ג"כ גדולים משאר כל המצוות וקרבת הנשיאים ביניהם. ולכן לזאת הייתה נחמתו של אהרן בנרות דייקא שבדין הוא ששלך גדולה משלהם.

מה גם הרי מקרא מפורשת הוא חשובת התורה לעומת עבודת הקרבנות כלשון הכתוב (שמואל-א טו כב) החפץ לה' בעלות וזבחים כשמע בקול ה' הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים. הרי שהתורה ובתוכה המנורה הרומזת לה חשובים טפי מהקרבת עולות וזבחים, ויש בה נחמה נכונה על חסרון הקרבנות בחנוכת המזבח. מה

אני מסיים את מלאכתי ואז מבטי נופל על הדופן הכפולה שבמכסה המזוודה, אולי נשאר שם מסמך חשוב כלשהוא, אני מהרהר. אני ממש בתוך התא ומוציא מעטפה חומה שלפליאתי הרבה היא נושאת את שמי לכבוד הר"מ המסור הרב...

סיפור מדהים של השגחה פרטית בימינו אנו

מאת: הרב יהושע לייבוזן

"הֲיָהָה הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב ד' עֲמֻנּוֹ" (במדבר י', ל"ב)

שמי יעקב. אני גר בלונדון בשכונת סטמפורד היל. בערב שבת פרשת בהעלותך תשע"ט, היה ראשי תפוס. ידעתי שהשיר "לכה דוד לקראת כלה", עומד להתקיים במשפחתי על האופן של המשל. היו לי שלוש הצעות שידוכים לבתי היקרה שתחי', וכולם עשו רושם מצויין. הייתי נבוך ומבולבל, לא ידעתי להחליט מזה מביניהם הוא המתאים ביותר, וכך נכנסתי לשבת קודש.

היה פרט נוסף שטרד את שלוותי. נשמע קצת מוזר ביחס לשמחה הגדולה שעמדה לפקוד את מעוננו, אבל כאשר דמיינתי את הרגע הזה שבו נשתה לחיים, זכרתי שאז יגיע הזמן לשלם לשדכן את המוגיע לו, ואין לי שום מושג מהיכן להביא את הסכום הדרוש. השידוך לא יתעכב בגלל עניין פעוט כזה, ואם השידוך ייגמר לפני שיהיה לי כסף ביד, אאלץ ללוות ממישהו.

ואני אינו לווה כספים, ברוך השם יתברך, אני חי בצניעות, כשיש לי כסף - קונה, וכשאין - אין. בני בתי למדו להסתדר, ואני את השתדלותי עושה להביא טרף לבני בתי. עכשיו, עם השידוך הקרב, הבנתי כי כמויות הביטחון שצריך לגייס כדי לעבור את התקופה הזאת, הם ברמה אחרת לגמרי מזו שהורגלתי בה עד עתה. הלחץ תפס אותי, בעיקר על הספק באיזה שידוך לבחור, וגם על דמי השדכנות. לא הכרתי את התחושה הזאת, ותהיתי על עצמי, איך יתכן שבשעה שכולנו מרוגשים מהעומד להתרחש אני נתפס לפכים קטנים. איפה כל מה שידעתי עד היום? איפה כל משפטי האמונה ופסוקי הביטחון? עלי לאסוף אותם מחדש, ולהקשיב להם כמו לא שמעתי מעולם.

וזאת היתה ההארה הראשונה שברצוני לספר עליה. באותו שבת התארח על שולחני בחור צדיק שיד ושם לו בספרי קודש וביספורי צדיקים, פה מפיק מרגליות. האורח הזה, כך חשבתי, נשלח אלי במיוחד משמים, לחזקני בזו השעה. "בוא נדבר על העניין של ביטחון בהשם, ביקשתי מהבחור, "אני צריך חיזוק".

הבחור נענה לאתגר, וכמו תמיד, גם הפעם הוא מצד מיד סיפור מופלא:

רבי אשר פריינד זצ"ל בנה כמה בניינים ברמות, והיה צריך לשלם

מקדמה של שני מיליון שקלים מזומנים לקבלן. לא היה לו שום מושג מהיכן להשיג אותם, והוא הלך להתבודד ולבקש ממני שהכל שלו, שיתן לו. עמד וביקש הפציר והתחנן, ופתאום שינה את טעמו. נעצר מתחננני, ועשה חשבון כזה: הרי אינני צריך להביא היום את הכסף. תאריך התשלום יחול רק בעוד שלושה ימים, אז מה קרה לי היום? מה פתאום אני מודאג כל כך? הרי אם יהיה לי היום את הכסף הלא אפקיד אותם בבנק, וכי איני סומך על הקב"ה שהבנק שלו עובד טוב לפחות כמו הבנק שלי? הרי ברגע שאצטרך, הוא ישחרר לי את הסכום!

"ריבוננו של עולם", קרא ר' אשר פריינד מעמקי לבבו, "אני רוצה לסמוך עליך!!! תחזק אותי בביטחון גמור!" מרגע זה ואילך שוב לא התפלל על שני מיליון שקלים, אלא על מצרך יקר בהרבה. הוא ביקש על ביטחון, שהקב"ה יחזק אותו ויטע בקרבו את התחושה האיתנה כי הוא סמוך ובטוח בחסדו יתברך. כך התפלל במשך כמה שעות! למותר לציין שביום שהוא היה צריך את הסכום, הגיע אליו כל הכסף באורח פלא.

הסיפור חיזק אותי מאוד. השבת, מקור הברכה, עברה עלי התרוממות גדולה. התענג על השם - ויתן לך משאלו ליבך. ביום ראשון שיניתי כיוון בתפילת 'אתה חונן'. במקום לבקש שיחונן אותי בדעת להחליט באיזה שידוך לבחור, התפללתי מעומק הלב שיחונן אותי שאדע ואבין שאני עומד לגמרי מהצד,

עיני הוצפו דמעות. בשום שלב לא יכולתי לדמיין שככה יתגלגלו הדברים, מעולם לא קיבלתי מתלמיד אפילו רבע מהסכום הזה. ריבנו של עולם דאג לי, ארגן לי, סידר לי את כל הסכום שאני צריך בדיוק בזמן!

הטבה רוחנית, שכן כאשר חושבים טוב על השני, הטוב שבו צפוי ועולה למעלה, וזה משפיע עליו למעשה.

בשבועיים האחרונים, לא חש הבחור בטוב ולא היה בישיבה. בבוקר התקשר אלי אביו של הבחור והוא סיפר לי שבעז"ה היום הערב יחזור הבחור לשיבה, וביקש לי שאעזור לו להתארגן. הדבר פרח מזכרוני. בדיוק כשהייתי בדרך לרכבת נזכרתי בכך, ידעתי שאם לא אסדר לו מקום לישון, הוא פשוט יישן על ספסל. נלחמתי עם עצמי, אם לפנות ימינה או שמאלה, לכיוון התחנה או לכיוון הישיבה, ולבסוף החלטתי שעל המצווה אני מוותר בשום אופן. הלכתי לכיוון הישיבה ומצאתי את הבחור עייף ויגע. כיוונתי אותו אל החדר שלו, פתחתי את המזוודה וסידרתי לו את חפציו. יש בגדים שצריך לתלות בארון, יש חפצים שחשוב להניח במגירה, ויש כמה פריטים שצריך לקפל ולהניח על המדף. תוך זמן קצר היתה על המזוודה מאורגנת יפה בחדר.

אני מסיים את מלאכתי ואז מבטי נופל על הדופן הכפולה שבמכסה המזוודה, אולי נשאר שם מסמך חשוב כלשהוא, אני מהרהר. אני ממשש בתוך התא ומוציא מעטפה חומה שלפליאתי הרבה היא נושאת את שמי לכבוד הר"מ המסור הרב... ומה במעטפה? 2,000 יורו! לא פחות ולא יותר.

עיני הוצפו דמעות. בשום שלב לא יכולתי לדמיין שככה יתגלגלו הדברים, מעולם לא קיבלתי מתלמיד אפילו רבע מהסכום הזה. ריבנו של עולם דאג לי, ארגן לי, סידר לי את כל הסכום שאני צריך בדיוק בזמן! היה לי די כסף לשלם לשדכן, לקנות ש"ס לחתן, ואף לקנות מתנה לכבוד ה'תנאים' שיתקיימו בקרוב. טאטע זיסער! אין עסק טוב יותר מלבטוח רק בכך. תן לי את הכוח והשכל לסמוך עליך תמיד!

(מתוך עלון השגחה פרטית, עלון מס' 29)

והקב"ה מולך אותי לשידוך הנכון. בקשה נוספת ביקשתי בברכה הזו, שהשם יתן לי את השכל הישר, לדעת עד כמה אני צריך להשתדל להשיג את הכסף לתשלום לשדכן.

נכון שאני מתפלל ומבקש מהקב"ה שיחזקני בביטחון, אבל איך אדע מהי דרגתי ומה אכן נדרש ממני? קראתי לאחרונה במאמריו של המשפיע רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, ששמע מחתנו של האדמו"ר מתולדות אהרון זצ"ל, שחמיו זצ"ל הוציא ספר על אמונה, ורצה להוציא גם ספר על ביטחון. הוא כבר כתב את הספר, אך לבסוף, לא הוציאו לאור. הוא הסיבר זאת בכך שאנשים יכולים לטעות בענייני ביטחון. זהו דבר מסור ללב, וכל אדם צריך לעשות השתדלות לפי מידת הביטחון שיש לו. קשה לקבוע את הגבול הדק שבין השתדלות רצויה שהיא מצווה, לבין איש השתדלות יתרה. לפעמים אדם משאיר את בני ביתו רעבים בתואנה שהוא בוטח בהשם שישלח לו את מזונו ללא השתדלות, כאשר האמת היא שהוא בסך הכל מתעצל. להוציא ספר לרבים, ולקבוע כללים מתאימים לכולם, זה דבר בלתי אפשרי.

ומפני שאכן אין ספר כזה, ואין מי שיעמוד ויפסוק לי בצורה מפורשת כמה עלי להשתדל עמדותי ופרשתי תחינתי לפני המגן לכל החוסים בו, שיחונני דעה בינה והשכל, ויכוון אותי להתנהג באופן הנכון לי, כרצונו יתברך.

בימים הבאים התבהרה התמונה, וכבר ידענו לאיזה שידוך הקב"ה מוביל אותנו.

ביום חמישי י"ז סיון, בסיעתא דישמיא, עמדנו לברך על המוגמר, וכשנודע לי שהשדכן גם אמור להופיע במסיבת האירוסים, התפללתי שוב להקב"ה במילים אלו: איני יודע באיזה מדרגה של ביטחון אני, אבל רצוני להיות בעל ביטחון, אנא, אינני רוצה ללוות, תעזור לי שלא אצטרך להגיע לזה. והתחננתי מעומק הלב: נא, ריבנו של עולם, קח את מקצת הביטחון שאני מסוגל להעמיד לפניך, ויהא חשוב בעיניך כאילו בטחתי בכך בשלמות. בשעה שמונה וחצי שערב עמדתי לצאת מהבית לכיוון תחנת האנדער גראונד 'זו הרכבת התחתית הלונדונית' שתוביל אותי לאזור גולדרס גרין, לבית החתן למסיבת האירוסין, אלא שאז נזכרתי במצווה שלי.

בישיבה בה אני משמש כר"מ, לומד בחור חשוב. הבחור הזה פרוש מענייני העולם הזה. שום דבר הוא אינו מסדר לעצמו, היו כאלה שניסו לעזור לו ולכוון אותו להסתדר, אבל אני, רוח אחרת היתה עמי. אמרתי לעצמי, שתהא זו זכות עבורי לארגן לו את הדברים. בסופו של דבר, אי אפשר לדעת מה יקרה בעוד ארבעים שנה, ואפילו רק בעוד עשרים שנה. שמו של הבחור תמיד לצאת ברבים לגאון ולתפארת, כתלמיד חכם מובהק אשר שם לילות כימים בלימוד התורה, ואני עוד עשוי להיות זה שיספר בהתרגשות כי זכיתי להציע את מיטתו בישיבה... גם את בסופו של דבר ישאר הבחור אלמוני, הרי שאין סיבה לעצור אותי מהדמיון המבורך הזה, שיש בו לבחור הן הטבה גשמית והן

תוך כדי שהוא מביא את הספרים לשולחן, שמע הגר"א גניחובסקי את שיחת רעייתו הרבנית עם השכנה, וכהרף עין נטל את שפופרת הטלפון, והתקשר לכמה שכנים שהכיר. עד מהרה מצא את השכן שברשותו זוג הנעליים הדרוש...

ומדוע חשש הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל מפני הפיכתו לפרופסור?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

והאיש משה עניו מאוד (י"ב, ג)

לכולנו, כל מי שמסתובב בעולם, יש הרבה שאיפות, רצונות ומאווים. אנשים שואפים להיות תלמידי חכמים, רוצים להיות גם בעלי חכמה ותבונה בכל התחומים, להיות מוערכים, לזכות בנחת יהודית, להיות בריאים ועשירים. אנשים רוצים להיות מוגנים בשמירה עליונה שמימית מפני כל מרעין בישין הקיימים בעולם, וגם גיבורים ורבי כח, מוצלחים, משכילים ומאושרים.

רשימת השאיפות היא ארוכה, הקושי הוא במימושה. כמה קשה לממש כל שאיפה ורצון, כמה השקעה נדרשת כדי להגיע לכל הישג קטן. כולנו מחפשים את הדרך הבטוחה, הקלה והמבטיחה, נוסחת קסם שכזו שתפתח בפנינו את השערים כולם - רוחניים וגשמיים כאחד, ותוביל אותנו להגיע להישגים, למימוש השאיפות, להצלחה הנכספת. האם יש דרך כזו? האם יש מפתח מאסטר שפותח את השערים כולם?!

התגלית היא שיש דבר כזה. יש דרך חיים שאם הולכים בה, ערך נעלה שאם פועלים לאורו, מידה שניתן לקנותה ולנהוג על פיה, שמבטיחים את מימוש היעדים הללו, את מכלול השאיפות שלנו. לערך הזה, למידה הזו, יש שם: מידת הענווה.

מידת הענווה אינה התכחשות להישגים אליהם הגענו, או שלילת המעלות בהן זכינו. משה רבינו - שפרשת השבוע שלנו מכתירה אותו כעניו מכל האדם, ידע גם ידע כי הוא מנהיג ישראל, ומי שבורא עולם משוחח עמו כדבר שגרתו. הוא גם ידע על צדקותו ופרישותו, והכיר בכך שהוא גדול הנביאים מאז ולעולם. ודווקא לכן - - -

משה רבינו היה עניו. ענווה - היא לדעת שכל מעלה שיש לך - היא לא שלך. כל הישג שהגעת אליו - הוא לא בזכותך. כל יעד שכבשת - זה לא בגבורתך. בין בהישג רוחני כביר ובין בהצלחה גשמית פעוטה, ענווה - בהגדרתה - היא ההכרה שאין זה מכח האדם, אלא מתנת שמים. לענווה יש צורות ביטוי רבות, אבל ראשיתה היא בשינוי החשיבה האישית, בחידוד התבונה שכל הישג אינו אישי!

ברגע בו יושב האדם לבדו, והוא עורך את מאזן הצלחותיו והישגיו, כאן מקום הענווה. ענווה היא להבין שהידיים אינן שלי, המוח המבריק הוא לא בגללי, החכמה שיש לי אינה בזכותי, והרגליים בכוחן רצתי למרחקים אינן רכושי. כל הישגי - הכל מתנת שמים. ואני לכשלעצמי

- מה אני? מה חיי? האם אני חכם לולא נתן בי בורא עולם חכמה? האם אני גיבור לולא קיבלתי כוחות ממעל? האם יכולתי לראות, לשמוע, להחכים, להתעשר ולהתאשר - לולא ה' נתן לי הכל?!

זוהי ענווה, זו משמעותה. הכרה בכך שכל מה שיש לי הוא מאבא שבשמים, הוא נתן לי את הכל. את העניים שרואות למרחוק, את המוח שמעבד מידע, את האוזניים ששומעות, את הידיים שפועלות, את הנשימה שנותנת חמצן. הכל הוא ממנו, אני בסך הכל גוף זעיר, בורג פצפון במערכת. כשם שאני מה שאני - יכולתי להיות מישהו אחר לחלוטין, נטול כל הישג ומאופס מכל הצלחה. מי שעשה את ההבדל - הוא מלך מלכי המלכים, אני פשוט כלום!

ומי שמחדד את התבונה הזו במוחו, מי שמטמיע אותה בתהלוכות חייו - הוא עניו. וענווה - היא נוסחת הפלא המבטיחה הישגים כבירים בכל תחומי החיים, כפי שמגלה הרבינו יונה בפירושו לפסוק 'עקב ענוה יראת השם, עושר וכבוד וחיים':

הלא בערכים המנויים כאן, יש את כל הישגי החיים החשובים: יראת שמים, עושר, כבוד - הניתן רק לאנשים חכמים, וחיים - הבריאות, אריכות ימים. ארבעת הערכים הללו מקפלים בתוכם את כל מה שאדם זקוק לו לצורך חיים מאושרים, וארבעתם - מגיעים בעקבות ענווה, כי היא נוסחת הפלא שמבטיחה אותם, מפתח המאסטר שפותח את שעריהם!

אם אנו רוצים להגיע להישגים בחיים, רוחניים כגשמיים, כל מה שעלינו לעשות הוא לסגל לעצמנו את מידת הענווה, להכיר בכך

בזווית עינו הבחין הבחור כי על השולחן מונחת פרוסת לחם ולצידה כמה ממרחים וכוס קפה, אך הואיל והיו שקועים בדיון לימודי עיוני - לא שת לבו לכך שכנראה הגאון בעיצומה של ארוחת הבוקר... חולפת שעה, וגם יותר. שעת חצות היום הגיעה, ולפתע נכנסה הרבנית הביתה

קמעא כמה דקות, עדי יסיים הרב את ארוחתו! הלא בטוחני כי הבחור היה מסכים לכך, להמתין כמה דקות כדי שהרב יסיים את הארוחה ותוכלו לשוחח בלימוד בנחת! - אמרה הרבנית, כשהבחור מהנהן בראשו...

'אכן כן, חייך רבי איסר זלמן, וכי אני פרופסור נכבד שיש להמתין לו? הגיע הבחור, ביקש לדבר עמי בלימוד. מהיכן תהא לי התעוזה להורות לו להמתין?!' - - -

את הסיפור, שהובא בספר 'לב ישראל', סיפר גיבור המעשה - הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל בעצמו, והוסיף: 'האמת היא, שאינני סולח לעצמי על שהעזתי לעכב את גדול הדור מסעודתו, על שבגללי התעכב רבי איסר זלמן מלאכול. לו הייתי יכול להשיב את הזמן לאחור - בוודאי שהייתי מקדיש תשומת לב כדי להבין שהרב אמור לאכול עכשיו, והייתי מציע מעצמי להמתין. ובכל זאת - הדבר היה כדאי:

כי יותר מכל מה שלמדתי באותה שיחה עם הרב מלצר - למדתי מהי ענווה. מהי פשטות. כיצד גדול הדור, רבי איסר זלמן מלצר שכל עולם היהדות רועש ממנו, שספריו 'אבן האזל' הפכו לאבני יסוד, והוא מתחייך בפשטות ומגחך על הרעיון שמישהו יצטרך להמתין לו, ואפילו הוא בחור צעיר...'

וללמדנו בא: לא רק שענווה לא מקטינה את האדם - היא מגביהה את קומתו שבעתיים. הנה כי כן, גאון הדור לא העלה בדעתו לבקש מבחור צעיר להמתין, פשוט כי לא העלה על דעתו שהוא במעלה יתירה ממנו. כי כשאדם עניו באמת - יחסו לזולתו משתנה, מסירותו לאחרים גואה, נכונותו כלפי יהודי זר - צעיר כמבוגר מתעצמת.

הבה נאמץ את המסר הנפלא הבוקע מהסיפור. אדרבה, ככל שאנו גדולים, חשובים, נכבדים יותר - כך כדאי לנו לאמץ את מידת הענווה, להתמסר לכל יהודי בלי להתנשא עליו, לפעול למען הזולת בלי להתייחר עליו. ענווה - היא הגדלות האמיתית!

שאנחנו לא 'כאלה' חכמים ונבונים, 'כאלה' מוכשרים ומצליחים, 'כאלה' גיבורים ורבי עוצמה. כל מה שיש לנו ניתן לנו במתנה מבורא עולם, וככל שנכיר בכך - ייקל עלינו להיות ענווים באמת, בלי לזלזל במה שהשגנו וכלי ההפחית מהאושר לנוכח הצלחותינו, ובכל זאת - לדעת שזה לא משלנו, זה משל בורא עולם!

הבה נאמץ את דרך החיים של הענווה, נבין שהעובדה שאנחנו מוצלחים בתחומנו - אינה הצלחתנו, אלא קביעה שמימית רוחנית, שיכולה להשתנות בכל רגע. לפיכך, הבה נראה את עצמנו כשווים בין שווים, ננהג בכבוד וברגישות כלפי כל אדם, נכבד וניתן יחס אוהד לכל יהודי באשר הוא. ננסה לעזור לכל אחד, לחייך לכל אדם, להעניק סיוע לכל מבקש - בלי להתנשא, בלי להתפאר, בלי להתייחר. כי הענווה - היא המפתח לחיים מאושרים באמת!

ארוחה בהמתנה...

היה זה בבוקרו של יום י"ג בניסן, היום שבערבו בודקים את החמץ. בכל בתי ישראל שוררת תכונה רבתי לקראת החג המתקרב, הכל עסוקים וטרודים בנקיונות וקניות אחרונות. הגאון רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל - ראש ישיבת פינסק קארלין, שהיה באותה עת בחור צעיר, נכנס לבית כנסת מקומי וביקש ללמוד בו.

עד מהרה פנו אליו הגבאים, והסבירו כי בשעות אלה מנקים את בית הכנסת לקראת החג, והוא מתבקש לחפש בית כנסת אחר ללמוד בו. הבחור הצעיר יצא ופנה לבית כנסת אחר, אך עוד טרם כניסתו גילה כי נחל מים שוצף עיגולי קצף לבן יוצא משעריו - מה שאומר שגם בית כנסת זה בעיצומה של מלאכת הנקיון. לפיכך הבחור פונה גם ממנו, ובאין בית כנסת נוסף בקרבת מקום - הוא מביט אנה ואנה, לחפש מקום ללמוד בו.

לפתע הוא מבחין בביתו של גדול הדור, הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. 'ניחא, מהרהר הבחור, 'אעלה לביתו של הגאון בינתיים, ואשוחח עמו בדברי תורה!' - שש על ההזדמנות. הוא מגיע אל הבית, נוקש בדלת, ורבי איסר זלמן מקבל את פניו בברכה ובחיוך רחב, ומזמינו להיכנס.

הבחור הצעיר נכנס, וכשנשאל לפשר בואו - הסביר כי בא לדבר בלימוד עם הגאון. 'נפלא!' - שש הרב מלצר כמוצא שלל רב, ומיד שקעו השניים בדיון ער בסוגיות חג הפסח ובמצוותיו השונות. בזווית עינו הבחין הבחור כי על השולחן מונחת פרוסת לחם ולצידה כמה ממרחים וכוס קפה, אך הואיל והיו שקועים בדיון לימודי עיוני - לא שת לבו לכך שכנראה הגאון בעיצומה של ארוחת הבוקר...

חולפת שעה, וגם יותר. שעת חצות היום הגיעה, ולפתע נכנסה הרבנית הביתה - שבה מקניות בשווקי העיר לקראת החג. עם כניסתה, הבחינה כי ארוחת הבוקר שהכינה מוכנה על השולחן וטרם נאכלה, ושאלה את בעלה הגדול לפשר הדבר. ורבי איסר זלמן, בענווה אופיינית, השיב בפשטות:

'הלא נכנס לכאן בחור בן תורה, לשוחח עמי בלימוד. איך יכולתי להפסיק באמצע השיחה עמו?!' - - -

'והרי' - שבה הרבנית והקשתה - 'היה ניתן לומר לבחור כי ימתין

כמה הגאווה והיהירות מרחיקות כל סיכוי לכך. הנה כי כן, אותו גאון שרבים כל כך צעדו לאורו ונהגו לפי פסקיו, לא ראה כל פחיתות מעמד או נמיכות קומה בהאזנה לאותו הלך זר ומוזר, ואדרבה - ששמח להעניק לו תחושת חשיבות כשווה בין שווים...

הבה נאמץ את הגישה הזו, להתייחס לכל אדם בכבוד ובהערכה, מתוך הבנה שאיננו בעלי מעמד מיוחד או רם ונישא, ההיפך - כולנו אנשים, צנועים, ענווים, מכבדים כל אדם באשר הוא אדם. רק כשאדם מפנים אל לבו את הענווה, רק כשהוא מחדד בנפשו את ההכרה שאינו בעל מעמד עילאי על סובביו - הוא יכול להתפתח ולצמוח, להעצים את אישיותו ולהגיע לכל הישגיו הנשואים!

מאתר הנעליים לתחפושת...

היה זה במוצאי שבת זכור, בשעת ערב מוקדמת יחסית. השבת יצאה זה מכבר, גביע ההבדלה כבר הושב לארון, והגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל שמח לארח בביתו את החברותא שלו במוצאי שבתות, עמו נהג ללמוד בקביעות מדי שבוע. על השולחן כבר הונחה ערימת הספרים לקראת הלימוד המשותף, ואז שמע רבי אברהם את רעייתו הרבנית משוחחת עם אחת השכנות, השואלת אם אולי יש לה זוג נעליים לבנות, מס' 24...

מה קרה? ובכן, היום שלמחרת הוא יום מסיבות הפורים בבתי הספר, ובכל בתי ישראל שוררת תכונה רבה - להתאים את התחפושות השונות. זה זקוק לכתר ואחר לציץ של כהן גדול, וגם בקרב הבנות - זו צריכה תחפושת של אסתר המלכה וזו משלימה את השרביט של הנסיכה. ובמקרה זה - להשלמת התחפושת של בתה, היתה השכנה זקוקה לנעליים במידה 24, והדבר דחוף למדי - שכן המסיבה היא מחר בבוקר...

הרב גניחובסקי, תוך כדי שהוא מביא את הספרים לשולחן, שמע את שיחת רעייתו הרבנית עם השכנה, וכהרף עין נטל את שפופרת הטלפון, והתקשר לכמה שכנים שהכיר. עד מהרה נמצא השכן שברשותו זוג הנעליים הדרוש, והרב גניחובסקי צהל כשבישר לרעייתו הרבנית: 'נא הודיעי לשכנה שלמשפחת ג. מהבניין הסמוך יש נעליים מתאימות, והם מוכנים להשאילן בחפץ לב!' - אמר הגאון, ושקע אל סדר הלימוד עם החברותא כאילו לא קרה דבר...

סיפור מופלא זה, שמובא בספר 'ויאמר הנני', פותח לנו צוהר לענווה אמיתית - שאינה אלא גדלות בלתי נתפשת. אותו גאון, שכל דקה מזמנו היתה יקרה וחשובה, וכבדרך אגב, בתוך כדי ההכנות ללימוד התורה משוש חייו - לא חש כל פחיתות כבוד בדאגה עמוקה לתחפושתה של בת השכנים...

ללמדנו: ככל שאדם גדול יותר - כך הוא עניו יותר, לא חש יהיר או מתנשא, מתמסר לסייע לכל יהודי בשמחה ובטוב לבב. כי ענווה היא המפתח לבניין אישיות האדם, וככל שנהיה ענווים יותר - כך נבטיח את צמיחתנו והצלחתנו בכל התחומים!

מדי יום ביומו, היה הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל משכים קום לבית המדרש, להתפלל במניין הקבוע. כשם ששעת התפילה ומקומה היו קבועים, כך - פחות או יותר - היו המתפללים קבועים אף הם. ונהג, ביום מן הימים הוא מבחין באורח חדש שהגיע למניין, ולאחר התפילה - כדרכו להקדים שלום לכל אדם - פנה אליו הרב הלברשטאם בלחיצת יד חמה ובברכת 'שלום עליכם' לבבית...

הרב נכנס עמו בשיחה, ודי מהר הבין כי האיש שלפניו אינו בריא בנפשו. הלה דיבר גבוהה גבוהה על מעלותיו הנפלאות וחכמתו המרובה, כשניכר גם ניכר כי האיש פשוט סובל ממחלה לא עלינו. עתה, כשהרב הלברשטאם פנה אליו ושוחח עמו בנעימות, החליט האיש כי בשלה השעה להרצות את חוות דעתו המקצועית בכל תחומי החיים, והחל מסביר לרב מה דעתו על הכלכלה ומדיניות החוץ, על הפוליטיקה וחדשות אמש, ועוד ועוד...

והרב הלברשטאם, שכל הנושאים הללו גם יחד לא עניינו אותו כקליפת השום, עמד והאזין ברוב קשב, מביע התעניינות והתפעלות מה'חכמה' הרבה הגלומה באיש שלפניו ובתובנותיו. והאיש לא נחה דעתו, ולאחר סיים להרצות את משנתו הסדורה בנושאי חולין, פתח והחל להרצות משנה סדורה לא פחות בסוגיות הש"ס ובפרשת השבוע, כשהוא מדבר רחוק ממין העניין ובכל זאת הרב הלברשטאם מקשיב לו ומתפעל ממש מ'חידושו' הגאוניים...

אכן כן, מני אותו יום הבין הלה כי הגיע אל המנוחה ואל הנחלה. שנים רבות הוא מחפש מישהו ש'יעריך' את תבונתו הרבה ויקשיב למאמריו המחוכמים, ועתה מצא את האיש הנכון. הוא החל הקפיד לבוא ולשוחח עם הרב מדי בוקר, כשהרב מודה לו, מחמיא לו, ומבקש לוודא כי יבוא גם מחר...

בהמשך, כשהבין הרב כי הלה חסר מקום אירוח בשבת, פנה אליו ואמר: 'הלא וודאי כבודו וואיל לסור אליי, ולסעוד על שולחני את סעודות השבת! כך נזכה ליהנות מצוף אמריך מדי שבת בשבתו, ויותר מזה: הלא בתפקידי כרב, מוטל עליי לומר דברי תורה בסעודה שלישית לכל הקהל, ולא תמיד יש לי רעיון יפה לומר. עתה, בזכותך, יהיה לי תמיד מה לומר, פשוט אצטט מדבריך המאירים!'

הלה לא ידע את נפשו מאושר, ושש ושמח על ההזדמנות. עתה, משניתנה לו הרשות ואדרבה - הרב ביקש ממנו לסייע לו להכין דרשה לסעודה שלישית, לא היה מאושר ממנו. ברוב עיזוז וגבורה התייצב לסעודת השבת, ולכל אורך הסעודה היטיב להסביר אמרים 'נפלאים' על פרשת השבוע, מ'ציד' את הרב באמרי חן לקראת הדרשה בסעודה שלישית...

ויהי באחד הימים, הכביד עליו החולי בו לקה, והוא נשלח לאשפוז. ימים ושבעות ארוכים נעדר מבית הרב, ובשובו - צהל לקראתו הרב כמוצא שלל רב: 'הלא תבין, שכל תקופת היעדרותך התקשיתי כל כך למצוא רעיון יפה לסעודה שלישית! ברוך בואך בצל קורתך!' - שש הרב לעברו ושב להאזין לו בקשב...

סיפור מופלא זה, שפורסם בגילון 'תורני-המבשר', מאיר ומחדד עד כמה הענווה היא תנאי יסודי להשלמת בניין אישיות האדם, עד

אמרת לי: "איך יהיו אנשים אם אין דרשה?... תתחיל לדרוש, וכך יהיו אנשים".

לאחר ששב משם, שאלתי אותו: "נו, איך היה שם? כמה היו?" אמר: "היו שניים..."

אמרת לי: "מצוין. איזו זכות גדולה יש לך! הנה, כבר יש לכם זימון... תמשיך, אל תרפה, וה' יהיה בעזרך! בעזרת ה', מהשניים יהיו שלושה, מהשלושה יהיו ששה, כן ירבה וכן יפרוץ..."

לאחר כמה שבועות הוא בא אלי ומספר לי שיש לו בשיעור למעלה מעשרים וחמישה אנשים!

וזה לא נגמר בזה. כדי לרתק את הציבור צריך לעשות להם 'עונג שבת', להגיש כיבוד, עוגות, שתיה... זה פותח את הלב. "גדולה לגימה, שמקרב את הרחוקים" (סנהדרין קג"ב).

האברך אינו משופע במזמון, מאין יהיה לו תקציב לכיבוד? אמרת לי: "זה דבר חשוב, תיקח מהמעשר, ה' לא יעזוב אותך, תראה שפע".

האברך הלך למכולת וקנה כיבוד לשבת. פגש אותו אדם אחד שהסתקן לשם מה הוא קונה את הכיבוד. הוא סיפר לו שהוא מוסר שיעור קבוע בבית הכנסת פלוני בשבת, והוא קונה את הכיבוד עבור משתתפי השיעור.

אותו אדם התלהב מהעניין, הוא פנה לבעל המכולת ואמר לו: "כל הקניה שלו עבור בית הכנסת - עלי!"

פעם דרשתי באיזה מקום. ניגש אלי אדם ואמר לי: "כבוד הרב, אני שייך לבית הכנסת פלוני. איזה מגיד שיעור נפלא שלחת לנו! אנחנו מוכנים לתת לו כל מה שביקש!"

ואיך הכל התחיל? בקושי הוא הסכים, ניסה להתחמק... הוא לא האמין בעצמו: מי אני ומה אני, מי יבוא וכמה יבואו...

היה צריך להכריח אותו להתחיל. וההתחלה לא היתה מרשימה. הכל התחיל משני אנשים... וראו להיכן הגיע!

הכוחות האדירים שבאדם - מן הכח אל הפועל

בכל אדם טמון פוטנציאל עצום, כוחות אדירים! עליו להאמין

בכוחות הטמונים בו. אם רק יאמין - יזוכח!
היה גאון אחד שהיה לומד בעוצמות אדירות, בהתמדה נוראה, עם כוחות נפש עצומים, כמעט בלתי אנושיים. שאלו אותו: "מאין אתה שואב את הכוחות הללו?"

אמר: "יש לי שריפה במוח! אני מרגיש חובה לחטוף ולהציל כמה שאפשר מתוך השריפה".

כשפורצת שריפה, האדם פורץ לביתו כרוח סערה ומוציא מתוכו חפצים כבדים. הוא גורר במהירות את המקרר, את מכונת הכביסה ואת הספה שבסלון. מהיכן שאב את האומץ להיכנס לבית הבווער, הרי בחיי היום יום הוא פחדן גדול?... ומהיכן שאב את הכח לשאת את החפצים הכבדים, הרי ביום יום הוא לא מסוגל להרים כסא?...
התשובה היא: בכל אדם אצורים כוחות עצומים - בגוף וברוח. אלא שבחיי היום יום הכוחות הללו מודחקים וחבויים, ואינם באים לידי ביטוי. אך כשמגיע רגע האמת וצריך להשתמש בכוחות הללו, או אז הם מתגלים במלוא עוזם.

ראיתי שמביאים מרבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חיילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלימוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!'

כשאדם מחשיב את עצמו כחייל זוטר, מראש הוא מצמצם ומגביל את עצמו. הוא לא מאמין בעצמו. הוא חושב לעצמו: מה אני כבר שווה?...

ואכן, מה כבר אפשר לצפות מאדם שזה הלך המחשבה שלו? אבל אם אדם חושב בגדול והולך על גדול - הוא יוכל לפעול גדולות ונצורות, עם כל הכוחות הטמונים בו. הגישה הזו מרוממת אותו ומעצימה את מעשיו ופעולותיו למען ה' ותורתו.

כל דבר רוחני צריך לעשות בגדול. אם לימוד התורה בקנה מדה גדול ואם הקהלת הקהילות וזיכוי הרבים בקנה מדה גדול - גם השכר והגמול יהיה גדול, אין לתאר ואין לשער.

(מתוך הספר 'משכני אהרין')

טהורה ואור התורה גם יחד עד שיהיו שלהבות ישראל עולים מאליהם לעבודת הבורא ברוך הוא, באור המנורה היה אהרן הכהן הגדול מאיר לארץ ולדרים עליה באמונה ובתורה ובהם היה מטיב את הנרות - נשמות בני ישראל 'נר ה' נשמת אדם', הזריח בהם אורה ותורה שיהו מאירים אל מול פני המנורה הטהורה דא היא אורו של עולם בלבבות בווערים באש קודש.

ובזה יש להוסיף עוד ולפרש את מה שאמר לו ה' חייך שלך גדולה משלהם, היינו שהדבר הזה של 'תורה ואמונה' צריך להיות יסוד גדול שבו יתחזק האדם בכל ימי חייו, ומבלעדי זאת חייו אינם חיים.

(נעתק משיחה של גאב"ד חרדים)

הא בהא תליא דעל ידי לימוד התורה זוכה האדם לאמונה בה' שהמאור שבה שמחזירו למוטב לראות באור ה', וכך גם להיפך כפי גודל אמונתו בנותן התורה כך יתרבה תורתו ומאי טעמא 'אנכי' ולא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום כיוון שלא שייך שיזכה האדם לתורה מבלעדי אמונה באנכי ה' וכן להיפך לכן נאמרו שניהם מפי הגבורה, ולא בכדי מרומזים הני תרי יחד במנורה שהרי וילכו שניהם יחדיו, ולכן נחמו בנרות שיש בהם אלו השנים. והוא זה שאמר רב נחמן בר יצחק (שבת סא.) 'רא שמים יוצא ידי שניהם, וזהו אהרן שהיה מקיים שניהם כאחת בעת הדלקת הנרות.

וזה היה עבודת אהרן הכהן בהעלתו את הנרות היה מטיב ומדליק עמהם גם את לבות בני ישראל לאביהם שבשמים באמונת ה'

מאמריקה תרופה חדשה נגד זיהום. החולה שלנו היה אחד הראשונים שעליו נוסתה התרופה, והתברר שה'נסיוב' שלה התאים במיוחד לזיהום שקינן בגופו. בתוך זמן קצר הבריא האיש וחזר להתהלך כאחד האדם. מסיפור זה אפשר ללמוד עד כמה האמונה שלנו בכח התפילה לוקה בחסר. צר לנו לומר זאת, אבל אם היו שואלים אותנו במקרה הנ"ל של החזון איש 'האם התפילות שנתפלל על חולה זה, יביאו לרפואתו', התשובות לא היו מעודדות, בלשון המעטה. ומה שקרה הוא ההפך הגמור. החולה התרפא, ויצא משברו.

פעם הציעו למרן הרב מבריסק סכום עתק בשווי של כמיליון דולר כתרומה לשיבתו. מרן זצ"ל שמע את ההצעה, אבל לא התבלבל למשמע הסכום.

הוא סרב לקחת את התרומה, מחשש שבמקרה זה יאבד מעט מביטחוננו בה', שהרי יש לו כבר כסף בצד, די והותר...

[מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד']

כך פתח לפניו חומש בראשית ואמר ליהודי החולה: "הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון", והחל לפרט בפניו את הדברים שנבראו ביום הראשון. "ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם", ושוב קורא החזו"א את הפסוקים ומונה אחד לאחד את הדברים שנבראו ביום השני. וכך ביום השלישי, וכך ביום הרביעי.

"נו, ואם בורא כל העולמות, יכול היה בארבעה ימים לברוא כל כך הרבה דברים, האינך מאמין" - אמר מרן החזו"א - "שבתוך ארבעה ימים הוא יכול לברוא עבורך תרופה שתשקם את גופך ותהפוך אותך לאדם בריא לחלוטין?!"

החזון איש עודד את החולה שלא יתייאש, אלא יתפלל על עצמו, ויפיל תחינה ובקשה לפני בוראו שירפאו מהזיהום, "וכיון ששערי תפילה לא ננעלו, בוודאי לא בפני תפילת החולה, שהיא תפילה בעת צרה, תיוושע גם אתה בישועת עולמים", אמר מרן זצ"ל.

הדברים יצאו מפיו של מרן זצ"ל, ועיניו של היהודי אורו. בימים הבאים הוא הרבה להתפלל לפני השי"ת, ומאחר שהדברים יצאו מפה קדוש, אירע לו נס של ממש, וממש באותם ימים הובאה ארצה

המשך מעמוד 9 | הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

בלימוד, שהרי אתם לומדים על פי דרך הלימוד שלכם, והוא אינו רגיל לשפתכם ולדרך הלימוד שלכם. חלילה וחס, אפשר שתיגרם לו חלישות הדעת בחשבו שאולי הכוונה היא לפגוע בו, לכן אל תנסו עמו לשיחה בפלפול תורני לבל תביישוהו, חס וחלילה".

(מתוך הספר "כבודם של ישראל")

כלל את שפת הלימוד שלכם. דרכו בלימוד התורה שונה לגמרי מזדרככם! הוא למד בצעירותו בישיבה שדרך הלימוד שם שונה לגמרי מזדרככם! דעו לכם שיש לכבד יהודי מירושלם, ובפרט עליכם להיזהר בכבודו של המרא דאתרא, כדי שהציבור יכבד אותו כראוי לו".

"היזהרו והישמרו"- הזהירם רבי יחזקאל- "שלא תשוחחו עמו

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בילדותו בעיר מולדתו 'זאגר', כיצד אב מוכיח את בנו, ואומר לו כך: "ראה בני! העובדה שיש ירידת הדורות מדור אחד לדור שבא אחריו, היא עובדה מוגמרת. למשל סבי היה אדם שלא הפסיד כל חייו קימת חצות, אחר כך נהג ללמוד עד ותיקין, ואחר התפילה היה לומד כמה שעות עד ארוחת בוקר, עובד עד מנחה גדולה, ואחר כך לומד עד הערב, כך היה נראה סבי. אבי כבר היה הרבה פחות, לא קם כל לילה בחצות, אבל לפחות קם לותיקין ואחר כך לומד כמה שעות, ואני אף פחות מכך... אך דבר אחד אני מזהיר אותך בני יקירי! שלא תעשה אותי לגביך כמו 'אֶלְטֵר זיידע', אל תרחק ממני כמנין ארבע דורות, אלא תרד כמו בן מאביו..."

עלינו לשמר את מסורת אבותינו ורבותינו, לא לשנות מחינוכם, לא לשנות ממורשתם והנהגתם. כולם ספוגים בניחוח קדום, ויסודם בהררי קודש. גם אם נראה לנו כי השינוי ישכלל, יפאר וירומם, השבח הגדול ביותר הוא, אפוא, לא לשנות כמלוא נימה!

"להגיד שבחו של אהרן שלא שינה!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עמוד ההוראה מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל שמעתי, כי בכל זאת יש לחשוש לחומרא לקביעת סעודה, כי זה נכלל בגדר אפיה. כך גם מאכל הגעפילטע פיש' שאוכלים בליל שבת, נוצר כדי למנוע מלאכת בורר שעלולים להיכשל באכילת דג רגיל.

לכן, הסיק רבי שלמה זלמן, כי אין לשנות מכל מנהג שהוא, אשר ממקור קדוש יבוא, מתוך כוונה של מניעת מכשולות והידורי הלכה. עוד סיפר רבי מיכל, כי לפני כחמישים שנה היו לו הצעות שונות לרכישת דירה בירושלים, בשכונת רמות או בשכונת גבעת שאול. הוא ניגש אל רבי שלמה זלמן ושאלו - היכן לקנות? ורבי שלמה זלמן השיב: "לרכוש בגבעת שאול", כשנימוקו עימו: "שכונה זו היא שכונה ותיקה, יש בה גם אנשים זקנים וגם צעירים, וכדאי לגור סמוך לזקנים, מהם ניתן לקבל את מסורת המנהגים וההלכה של הדורות הקודמים". נסיים באמרה נפלאה ששמעתי מהגאון רבי אברהם יצחק ברזל מראשי ישיבת 'מיר ברכפלד':

הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ריף זצ"ל, ראב"ד העיר קמדת בניו ג'רסי, יושב ראש המפעל הגדול 'עזרת תורה' בארצות הברית, שמע

ספר ימי טוהר
הלכות גדה

מאת הרב יגאל מאיר אפללו שליטיא

ספר דבר שמואל

פנינים וחידושים על התורה נביאים
וכתובים שיש ומעשית.

מאת הרב יגאל שמואל פחימה שליטיא

ספר אוצר הדרשות הקצרות

למחנכים ומרצים

על חמשה חומשי תורה
מבוסס ע"פ גליונות אפריון שלמה

ספר בורא רפואות

טעולות ואוצרות הבריאות מתבוננת
ע"פ המקורות על התורה

מאת הרב יגאל עובדיה בן שלום מלמד שליטיא

ספר יוצא לאור בצוף

תמיד ידעת שתוציא ספר אבל לא ידעת איך עושים את זה!?

בצוף הוצאת ספרים, הוצאת הספרים המובילה בציבור התורני תקבל שירות אישי ומקצועי מכל שלב שבו החומר לספר נמצא ועד לתוצאה המוגמרת והמושלמת.

הפצה-לבחירה

הדפסה

עימוד

עריכה

הגהה

הקלדה